108STE JAARGANG — NO.: 146 VRIJDAG 28 JUNI 1991

AMIGOE

DMO: Toch niet zo DOM bezig...

Slovenië niet naar Belgrado

LGRADO - De Slo-e premier Lojze le is vrijdag niet elgrado gearri- om te onderhan- met de Joegosla-e regeringsleider Markovic.

ovic had hem don-g gevraagd naar de slavische hoofdstad omen voor spoed-eg. Volgens het pers-au Tanjug heeft rle geweigerd te n zolang het federale in Slovenië actief is. lgrado is vanochtend nieuwe speciale ver-ring van het federale et begonnen over de van het leger in Slo-. Daarbij zou ook over aangekondigde aft- van de plaatsver-ende Sloveense rege-leider Zivko Pregl roken worden. Pregl Belgrado na de mili-interventie onder pro-verlaten.

VLIEGVELDEN GEBOMBARDEERD

Strijd aan Oostenrijkse grens, Italië paraat

Oorlogsdreiging in Joegoslavië

WENEN/BELGRADO - Vliegtuigen van het Joegoslavische leger zijn vrijdagochtend begonnen het Sloveense vliegveld Brnik, op dertig kilometer ten noordwesten van de Sloveense hoofdstad Ljubljana te bombarderen. Dit heeft Radio-Ljubljana, opgevangen door de Oostenrijse radio, omgeroepen. Vier luchtmachttoestelen werden opgemerkt en zouden aan de actie hebben deelgenomen. Het stationsgebouw staat in brand en dikke rookwolken stijgen op. Het geluid van explosies wordt voortdurend gehoord. Aan de grens van Joegoslavië met Oostenrijk werd vanmorgen zwaar gevochten. In verband met de burgeroorlog in Joegoslavië is het Italiaanse leger in staat van paraatheid gebracht. Terwijl het Joegoslavische leger volop in actie is heeft Belgrado opgeroepen tot een onmiddellijk bestand. Ook heeft het een compromis voorgesteld om uit de crisis te geraken. Vooral in en rond Slovenië is de situatie erg gespannen.

Ook de Sloveense televisie meldde de bombardementen op het vliegveld bij de Sloveense hoofdstad. Een kort bulletin op het beeldscherm verscheen met de tekst: "Het leger is begonnen met het bombarderen van de luchthaven". Details werden niet gegeven. De Sloveense radio meldde dat de bommen het stationsgebouw niet hebben getroffen. De Sloveense burgerwacht riep op dat alle mensen de wacht- en ontvangsthal onmiddellijk moesten verlaten. Op deze plaats zitten ook toeristen die sinds twee dagen wachten op een mogelijkheid Joegoslavië te verlaten.

GEBLOKKEERD

In een extra mededeling sprak de Sloveense radio over schietpartijen en explosies. Eenheden van de Sloveense burgerwacht hebben zich sinds woensdag verschanst in het gebouw van de luchthaven Brnik bij Ljubljana. De start- en landingsbanen zijn met vrachtwagens en andere objekten geblokkeerd. Daarmee wordt geprobeerd de bevoorrading van het federale leger en de eventuele landing van troepen te voorkomen. Het Joegoslavische leger heeft het vliegveld sinds donderdag met pantser- en infanterie eenheden omsingeld en wacht op nadere orders.

Op verscheidene plaatsen in Joegoslavië dichtbij de grens met Oostenrijk is het vrijdagochtend gekomen tot zware vuurgevechten tussen de Sloveense militie en het Joegoslavische federale leger. Na nieuwe schotenwisselingen in de buurt van de overgang Bleiburg werden ook vuurgevechten gemeld nabij de grensposten Spielfeld/ Sentili. Ooggetuigen spraken van zeker een dode, en verscheidene gewonden.

OVERGEGEVEN

Tanks en pantserwagens van de federale troepen met machinegeweren in de aanslag baanden zich een weg door barricades van bussen en tractors en vuurden op de Sloveense militie in Radenci, op vijf km van de grens met Oostenrijk. Dit meldden getuigen. De slag duurde na anderhalf uur nog voort, en uit een kolonne van vijf tanks en vijf pantservoertuigen met ongeveer zestig man federale troepen werd met automatische wapens geschoten. In de industriestad Maribor werd een Sloveense politieman doodgeschoten bij een vuurgevecht waarbij zijn politievoertuig werd doorzeefd met kogels, zo zei de politie.

Bij de grensovergang Spielfeld met Oostenrijk, de laatste grote post die nog niet in handen was van het federale leger, kwam een tank tot ontploffing en zouden leden van de federale troepen zich hebben overgegeven aan de Sloveense militie.

De gewapende botsingen bij de grenspost Bleiburg/ Grablach duurden nog voort. Ieder half uur kwam het tot felle schotenwisselingen en artillerieduels tussen de strijdende partijen, die zich in de bossen en bosranden om de grensovergang hebben verschanst. Dit meldde het Oostenrijkse persbureau APA. Daarbij werden behalve geweren en automatische wapens ook een tankkanon en granaatwerper ingezet.

In Italië is met bezorgdheid gereageerd op de ontwikkelingen in het buurland Joegoslavië. De Italiaanse troepen aan de grens zijn in staat van paraatheid gebracht en de douaneposten zijn versterkt. De Italiaanse minister van Buitenlandse

Vervolg op pag. 12

Weer baas in eigen huis

■ *KBELY - Een niet met name bekende Tsjechoslowaakse generaal geeft uiting aan zijn vreugde over het feit dat zijn land eindelijk na bijna een kwart eeuw weer helemaal baas in eigen huis is op militair gebied na het vertrek van de laatste Sovjettroepen. Als laatste vertrok de commandant van de Sovjettroepen, generaal Edoeard Voropjev.*

stopt hulp Joegoslavië

XEMBURG - De Euro-hulp aan Joegoslavië met onmiddellijke bevroren. Dat heeft ropese topconferentie Luxemburg vrijdag en. Belgrado kan n op een kredietsteun e EG ter waarde van miljard gulden. De enschap gaat verder de eten trojka naar Joego-sturen.

Oostenrijks luchtruim geschonden

Wenen protesteert bij Joegoslavië

RAZ - De grensovergang Spielfeld/Sentilj tussen tenrijk en Slovenië is vrijdag aan het begin van iddag gebombardeerd door vliegtuigen van de oslavische luchtmacht. Dit meldde het Oostense persbureau APA onder aanhaling van Radio-bljana.

e omgeving waren inmiddels zware gevechten aan de tussen de territoriale verdedigingstroepen van enië en federale eenheden. In verband met de nding van het Oostenrijkse luchtruim door Joegosla-e luchtmacht-vliegtuigen heeft de regering in Wenen rpe maatregelen genomen. In een interview met de tenrijkse radio zei de minister van Defensie, Werner slabend, dat hij opdracht heeft gegeven speciale peneenheden van enkele honderden manschappen het Oostenrijkse leger naar het grensgebied te ren. De luchtafweer is door Oostenrijk eveneens terkt.

De regering in Wenen heeft volgens De Oostenrijkse indsman de ambassadeur van Joegoslavië ontboden het ministerie van Buitenlandse zaken en zal daarbij protesteren tegen schending van het Oostenrijkse truim. "Oostenrijk gaat zijn militaire verkenningschten aan de grens tussen Oostenrijk en Slovenië breiden", zei de Oostenrijkse minister.

Blokkade in Slovenië

■ *LJUBLJANA - Met trucks en bussen werd woensdag de hoofdverkeersweg naar de luchthaven en de grens vanuit de Sloveense hoofdstad geblokkeerd. Met deze blokkade hoopte men het optrekken van de Joegoslavische federale strijdkrachten een halt toe te kunnen roepen. Later bleek het een ijdele hoop toen het federale leger deze blokkade doorbrak bij een poging op te trekken naar de grens met Oostenrijk en Italië.*

(AFP-satellietfoto)

Sloveense radio:

Gevechten gestaakt

BELGRADO-Het federale leger van Joegoslavie heeft vrijdagmiddag alle gevechtshandelingen in Slovenie gestaakt. Dat heeft de Sloveense radio gemeld op basis van uitlatingen van de federale regering in Belgrado. De Sloveense zender berichtte voorts dat binnen afzienbare tijd een verklaring van de Joegoslavische premier Ante Markovic wordt verwacht.

Ondanks vredesoverleg regering en guerrilla:

Bush wil El Salvador militaire hulp geven

WASHINGTON - De regering-Bush heeft gezegd dat men van plan is 21 miljoen dollar aan militaire hulp voor de regering van El Salvador vrij te maken. Het geld zou echter voornamelijk gebruikt worden voor het aankopen van voedsel, medicijnen, kleding en reserveonderdelen voor vrachtwagens en vliegtuigen.

Dit staat in een boodschap van Bernard Aronson, viceminister voor Interamerikaanse kwesties bij Buitenlandse zaken, aan het Amerikaanse congreslid Joseph Moakley. Een medewerker van Moakley maakte dit donderdag bekend en becommentarieerde het vrijmaken van het geld met "wij denken dat het een verkeerd signaal geeft".

De hulp is onderdeel van een pakket ter waarde van 42,5 miljoen dollar dat door het congres werd bevroren, onder meer omdat de Salvadoraanse regering geen haast maakte met een onderzoek naar de moord op zes Jezuieten in 1989.

De Salvadoraanse guerrillabeweging FMLN onderhandelt op dit moment met de regering over het beëindigen van de burgeroorlog. Om die reden kan de hulp niet vrijgegeven worden. Wordt er een bestand bereikt, dan moet de hulp aan regering en leger helemaal stopgezet worden en moet het geld worden besteed aan de demobilisatie van de guerrillabeweging.

Niettemin zal de eerste hulp voor het leger, ter waarde van drie miljoen dollar, al in augustus ter beschikking komen. De VS zullen ook vijf miljoen dollar bijdragen aan een VN-team dat volgende maand naar El Salvador zal gaan om naleving van een overeenkomst te controleren tussen regering en FMLN op het gebied van mensenrechten.

WASHINGTON BEZORGD OVER SURINAME

VS-onderminister Cowal voor congres-commissie:

Bouterse moet weten: tijd van dictatuur is voorbij

DEN HAAG - Respect van legerleider Desi Bouterse voor de wil van het Surinaamse volk is aan twijfels van de Amerikaanse regering onderhevig. Die twijfel wordt gevoed door Bouterse's reputatie van geweld tegen en intimidatie van burgergezag. Dit heeft Sally Cowal, tweede staatssecretaris van Interamerikaanse zaken woensdag gezegd tegen een commissie van het huis van afgevaardigden in Washington.

Bouterse brengt volgens Cowal door zijn connecties met Colombiaanse drugshandelaren de democratie op het Westelijk halfrond in gevaar. "De straffeloosheid waarmee Bouterse en zijn collega's burgerregeringen hebben afgezet of geïntimideerd en Suriname openzetten voor Colombiaanse cocaïnehandelaren, vormt een angstaanjagend precedent voor andere landen in de regio".

Cowal zegt dat Suriname van een vreedzame democratie in 1975 veranderd is in een "door militairen beheerste haven voor drugshandelaren". Ze is bang dat Colombiaanse drugsbaronnen, profiterend van hun steunpunt in Suriname, naar soortgelijke doelwitten uitkijken en een ommekeer teweeg brengen in de democratie op het Westelijk halfrond.

"We zijn van plan de democratische krachten in Suriname te ondersteunen en de militairen erop te wijzen dat hun onrechtmatige toeëigening van macht en drugsbetrokkenheid onaanvaardbaar zijn", aldus Cowal. Volgens haar maakt Washington zich "ernstig bezorgd" over de ontwikkelingen in Suriname, maar is vastbesloten de democratie daar te schragen.

De VS zullen met Nederland en de Organisatie van Amerikaanse Staten (OAS) overleg voeren over steun aan de democratie in Suriname. Cowal ziet veel heil in Nederlandse voorstellen tot nauwe samenwerking met Suriname, doelend op het zogenaamde plan-Lubbers. "De Nederlandse voorstellen kunnen bijdragen tot constructieve verandering in Suriname, inclusief versteviging van het burgergezag over het militair apparaat".

Volgens Cowal kijkt de internationale gemeenschap "met Argusogen" naar Suriname dat nu een democratische regering samenstelt na de verkiezingen van 25 mei. "Het moet geen regering van Bouterse's keuze zijn. De legerleider moet zich buiten de politiek houden en beseffen dat het tijdperk van dictatuur voorbij is", aldus de Amerikaanse staatssecretaris.

De verklaring van Cowal in het huis van afgevaardigden in Washington is sinds de verkiezingen van 25 mei in Suriname de meest felle waarschuwing aan het adres van Bouterse.

Kamer dwingt minister tot vragen excuses

DEN HAAG - De Tweede Kamer heeft minister Andriessen (Economische zaken) donderdagavond gedwongen afstand te nemen van opmerkingen die hij in een vaktijdschrift heeft gemaakt over asielzoekers. Nagenoeg de gehele Kamer liet blijken de opmerkingen kwetsend te vinden en meende dat zij vooroordelen in de hand kunnen werken tegen asielzoekers. Andriessen gaf zijn fout niet zonder slag of stoot toe, de Kamer moest de excuses min of meer uit de bewindsman trekken.

Belgrado dreigt

LJUBLJANA - Het federale leger van Joegoslavie heeft gedreigd geheel Slovenie te bezetten, zo berichtte Radio Ljubljana vrijdag op basis van informatie vanuit de Joegoslavische hoofdstad Belgrado.

De radiozender meldde dat de plaatsvervangend Joegoslavische minister van Defensie, Stane Brovet, tijdens een kabinetszitting met een totale bezetting van de noordelijke republiek had gedreigd. "Als deze burgeroorlog van de Slovenen voortduurt", dan belanden wij in een tweede fase", zo zou Brovet hebben verklaard. "Dat betekent dat in geheel Slovenie de macht wordt overgenomen". Het federale leger beperkte zich in eerste instantie tot het controleren van de grensgebieden met Oostenrijk en Italie.

Kamer: mogelijkheid afschaffen dienstplicht bekijken

DEN HAAG - De Tweede Kamer vindt dat minister Ter Beek van Defensie in het aangekondigde onderzoek inzake de dienstplicht ook de afschaffing daarvan moet bekijken. Dat heeft de Kamer donderdagavond laat uitgesproken door het aannemen van een motie van deze strekking van CDA en PvdA.

Uitbetaling pensioenen via Nederland

Samenwerking tussen SVB Nederland en Antillen

WILLEMSTAD —De Sociale Verzekerings Bank (SVB) in Nederland en de gelijknamige instelling op de Antillen gaan een protocol ondertekenen dat de weg opent naar een hechte samenwerking. Het uitbetalen van de pensioengelden aan Antilliaanse gepensioneerden in Europa gaat dan voortaan via de SVB in Nederland.

Bij uitbetaling van pensioengelden door de SVB op de Antillen krijgen de gepensioneerden in Europa om technische redenen vaak niet tijdig hun pensioen binnen. De beslissing om het uitbetalen van de gelden aan de ongeveer 3000 Antilliaanse gepensioneerden in Europa voortaan via Nederland te doen, is genomen tijdens een bezoek van minister Eithel Pietersz van Arbeid en Sociale Zaken aan minister Ernst Hirsch Ballin.

Het protocol dat deze speciale samenwerking tussen de Antilliaanse SVB en de SVB in Nederland onderbouwt, wordt binnenkort ondertekend. Andres Constancia, directeur van de SVB op de Antillen gaat om die reden binnenkort naar Nederland. De Nederlandse minister Ernst Hirsch Ballin van Antilliaanse en Arubaanse Zaken komt op zijn beurt in september/oktober van dit jaar naar de Antillen.

Pietersz heeft in Nederland ook een bezoek gebracht aan het Kabinet voor de Nederlandse Antillen en Aruba (KABNA). Besloten is de huidige Nederlandse ambtenaar op Curaçao, die de technische hulp voor de SVB op de Antillen verzorgt, nog drie jaar aan te houden. De technische bijstand vanuit Nederland blijft hierdoor op peil.

LANDSVERORDENING

Uiteindelijk moet de 'Landsverordening Invordering Sociale Zekerheid', die nu nog in conceptvorm op papier staat, definitief worden. De SVB op de Antillen gaat dan zelf de premies innen. Nu is dit de taak van de Eilandsontvanger die met het probleem kampt dat enkele bedrijven de sociale premies niet altijd tijdig afdragen. Hierdoor ontstaan er bij de SVB vervolgens vaak problemen.

Pietersz is ook als vertegenwoordiger opgetreden bij de 78e conferentie van de International Labour Organisation (ILO) in Genève. De minister ging samen met een Antilliaanse delegatie die bestond uit onder anderen Richard Hart van de Kamer van Koophandel en Boy Spencer, voorzitter van de vakbond CFW.

Curaçao wil al jaren een eigen vertegenwoordiger in de ILO, maar dit is nog steeds onmogelijk omdat het aantal representanten al aan een maximum zit. 'We willen dat ons 'gezicht' ook naar buiten treedt', aldus Pietersz. Als er een plaats vrijkomt, kan ook Curaçao een vertegenwoordiger sturen.

Grote toeloop verwacht op Open Dag Hato/336

WILLEMSTAD — Morgen houdt de vliegbasis Hato Open Dag. De vliegbasis zal van 13.00 tot 18.00 uur geopend zijn voor het publiek. De toegang is gratis.

Een van de F-27 Maritime patrouillevliegtuigen van het op Hato gestationeerde 336 Squadron zal een vliegshow geven. Verder zullen er nog diverse andere vliegtuigen te bewonderen zijn, onder andere uit Venezuela, Puerto Rico, Amerika en Frankrijk. Zeer speciaal is de aanwezigheid van twee Nederlandse F-16's uit Tucson, Arizona, en twee A-7D's van de Puerto Rico Air National Guard. Nog nooit eerder zijn er Nederlandse straaljagers op Curaçao geweest.

In de omgeving van het vliegveld Hato zijn routeborden geplaatst. Het is de bedoeling dat de bezoekers deze borden volgen naar de rotonde Zegu. Vanaf deze rotonde wordt het verkeer naar de parkeerplaatsen geleid door politie, SKS en Marechaussee.

De Luchtmacht benadrukt dat dit de enige manier is om op de Open Dag te komen. Al het verkeer dat zich op een andere manier naar de Open Dag begeeft, wordt tegengehouden. Ook de Rooseveltweg zal afgesloten zijn voor de bezoekers. Door het verkeer goed georganiseerd via de rotonde Zegu te leiden, hoopt de Luchtmacht eventuele verkeerschaos te voorkomen.

Plannen voor nieuwe gevangenis vorderen

WILLEMSTAD — De plannen om te komen tot een nieuwe gevangenis op Curacao, ter vervanging van die op Koraal Specht, vorderen. Dat verklaarde gisteren minister van Justitie, mr Ivo Knoppel, aan de Amigoe.

'Koraal Specht' is te klein en is vanwege de nogal gunstige ligging, op een heuvel met uitzicht, eigenlijk niet geschikt. Vandaar dat reeds overleg werd gepleegd over de Nederlandse regering ter financiering van een nieuwe. In principe ging Den Haag daarmee akkoord.

Knoppel verklaarde dat intussen de directeur gevangeniswezen uit Nederland, Greeven, een inventarisatie maakte van de huidige gevangenis, terwijl nadien nog twee Nederlandse gevangenisexperts hier waren. Zij zullen een advies opstellen en zijn daarmee reeds begonnen. Dat advies zal gericht zijn aan het adres van zowel de Antilliaanse als de Nederlandse regering.

Knoppel zei dat wel al is komen vast te staan dat Koraal Specht niet langer geschikt is en op Curacao een nieuwe gevangenis moet komen. Afhankelijk van het advies zal bepaald worden hoeveel mensen daar ondergebracht zullen worden. Zelf noemde de bewinsdsman enige tijd geleden het aantal van 750. "Misschien nog meer," aldus mr Knoppel, die meldde dat de in Nederland wonende beroemde Antilliaanse architect Weeber belast is met het maken van de tekeningen. Hij heeft ervaring met het uitdenken van derlijke instituten.

Als de nieuwe er eenmaal staat, zal de huidige gevangenis zeker niet meer nodig zijn. Wat ermee gaat gebeuren zei Knoppel niet te weten. Maar gezien de ligging zou het hem niet bevreemden indien daar een toeristisch project komt.

Waar komt dan de nieuwbouw? "Ergens op Banda 'Riba," zei Knoppel slechts, zonder in details te treden. Hij meldde wel dat voor een buurt gekozen wordt "waar weinig mensen wonen." "En één die toeristisch gezien niet zo attractief is."

Jan Zwartkruis op Curaçao

■*WILLEMSTAD — De bekende Nederlandse voetbaltrainer Jan Zwartkruis is afgelopen donderdag aangekomen op het vliegveld Hato.* *Hij werd verwelkomd door de voorzitter van de lokale voetbalclub, De Lima.*

Zwartkruis komt hier om de Antilliaanse voetbalselectie te trainen.

MAN: "Gekozen tijdstip ongelegen"

Bezoldigingsregeling raadsleden in de ijskast

WILLEMSTAD — De Commisie van Overleg van de Eilandsraad van Curacao heeft gisteren besloten om de agendapunten 'nieuwe bezoldigingsregeling' voor parlementariërs en pensioenregeling voor (ex) gedeputeerden van de agenda van de komende raadsvergadering af te voeren. Dit in afwachting van het rapport 'Schrama' dat een nieuwe bezoldigingsregeling voor ambtenaren aan de regering moet voorstellen. De Oppositiepartijen, MAN en DP, hebben gisteren het voorstel gedaan om in afwachting van het rapport Schrama, met behandeling van het boven genoemde te wachten.

De Commissie van Overleg kwam gistermorgen bijeen voor de bespreking van een nieuwe bezoldigingsregeling voor Eilandsraads-leden en invoering van een pensioensregeling voor gedeputeerden.

De Eilandsraad was oorspronkelijk van plan een bezoldiging voor 'full time' raadsleden overeenkomst[ig] schaal 16 (8.000) guld[en] te stellen. Gezien de [finan]cieel-economische [situatie] van het eiland, [werd] besloten om het [...] gelijk aan schaal 13 [te] stellen. Schaal 13 [is] gelijk aan ongeveer [...] gulden per maand.

Een pensioensre[geling] voor gedeputeerden mo[est] teren ook behandeld w[orden]. Hoeveel de uitkering voor zal worden i[s niet] bekend.

Beide oppositiepa[rtijen] MAN en DP, zijn in pr[incipe] akkoord gegaan met [invoe]ring van een nieuwe b[ezoldi]gingsregeling voor ful[l time] raadsleden en een pen[sioens]regeling voor gedepu[teerden].

De DP-leider, Ra[...] Bentoera, verklaarde [gister]morgen tegenover de A[migoe] dat zijn partij in pr[incipe] niets tegen de twee [voor]stellen heeft, maar da[t] het rapport 'Schrama' afwachten alvorens een [defi]nitieve beslissing gen[omen] wordt.

Hij voerde voorts aa[n dat] de DP ook niets tegen b[ehan]deling van de twee [voor]stellen als één pakket [heeft]. Maar dat moet pas geb[euren] nadat de overheid een d[uide]lijke blik heeft op de sa[laris]structuur van de ambte[naren] zoals deze door Schrama [voor]gesteld zal worden.

Volgens Bentoera mo[eten] de regeringspartijen, [...] in deze moeilijke tijden, solidair verklaren met [...]genen die al jaren zonder dergelijke bezoldigings- of pensioensregeling werk moeten doen.

De MAN-fractie in [de] Eilandsraad verklaarde [...]teren ook in principe [niets] tegen de twee voorstelle[n te] hebben. Het fractielid, M[...] Coffie, verklaarde gist[eren] tegenover de pers dat [het] werk van een raadslid [...] belangrijk is. Een raad[slid] kan onmogelijk zijn of h[aar] taak als volksvertegenw[oor]diger uitvoeren als hi[j] elders een andere bet[rek]king heeft, aldus Coffie.

Zij voerde voorts aan [...] de MAN wel kritiek heeft [op] het tijdstip dat door de re[ge]ringspartijen werd geko[zen] om de nieuwe regelingen [in] te voeren. De blauwe pa[rtij] is van mening dat behan[de]ling van de voorstellen [op] een raadsvergadering vl[ak] na aankondiging van be[zui]nigingsmaatregelen door [de] overheid, zeer ongelegen is.

DMO brengt problemen in kaart

Opleving Punda nu evident

WILLEMSTAD —Punda zit, met een drastisch groeiend aantal bezoekers, definitief in de lift, hetgeen niet wegneemt dat in dit deel van de binnenstad nog heel wat moet gebeuren om meer bezoekers te trekken èn te houden en de stad ook voor meer welgestelde lokale en buitenlandse bezoekers aantrekkelijker te maken. De stad biedt voor de rijkere lokale kopers en (cruise)toeristen te weinig kwaliteit èn service. Dit werd gisteren bekend gemaakt op een persconferentie van de drie jaar oude binnenstadsorganisatie Downtown Management Organization (DMO). DMO is keihard bezig op allerlei gebied, waaronder onderzoek naar het profiel van de doorsnee Punda-bezoeker. Ook wordt binnenkort een onderzoek gedaan naar de detailhandelssituatie over het hele eiland. Tot nu toe blijken de winkelcentra in de buitenwijken geen al te grote concurrentie voor de 'echte' stad: 92% van de kleding wordt daar gekocht en 80% van de duurzame goederen. Salina blijkt vooral aantrekkelijk voor de horeca en dienstverlening, maar 'wildgroei' moet natuurlijk tijdig worden voorkomen, meldden gisteren vertrekkende DMO-directeur Don Werdekker en zijn opvolger Kim Mulder.

Het gaat goed met Punda, dat 'beheerd' wordt door DMO, die sinds de oprichting van de SKO van Otrobanda zich alleen nog maar over dit deel van de stad bekommert.

BESTUUR

Woensdag vond een algemene ledenvergadering plaats en werd een nieuw bestuur gekozen. Hoewel nog niet alle bestuursfuncties werden ingevuld, staat vast dat de Amerikaanse Kim Mulder de functie van Werdekker gaat bekleden. Zij komt aan het hoofd van een vaste staf van 5 man. Werdekker wordt directeur van de hotel organisatie Chata maar keert wel terug als DMO-bestuurslid. DMO-bestuursleden worden Zita Leito, Helga Mensing, Felipe Croes, Ramesh Daryanani en Fred van Romondt. Voorzitter is nu Anthony Beaujon, Leo Boogard is penningmeester en Ed van Klei is penningmeester.

LOGO

DMO bestaat 3 jaar en vond het tijd ook zelf een face-lift te ondergaan: een nieuw, kleuriger logo, de Punda newsletter en een nieuwe slogan, nu geheel in het Papiamentu: 'Ta dushi pa kumpra na Punda'. Ook werd een nieuwe jingle gemaakt en zal er een kleurrijke 1992 Punda kalender worden gepubliceerd. Voor de De Ruyterkade handelaren werd een speciaal programma samengesteld. Hoewel zo'n 60 procent van de handel in Punda zich aansloot bij DMO is er een vaste kern van 40% die dit om legio redenen pertinent weigert. Dat is niet alleen jammer maar ook voor hen zelf nadelig. DMO kampt met teruglopende subsidies van overheid en institutionele donateurs en heeft juist met de vele plannen het geld erg hard nodig. Dit jaar bedraagt het budget 800.000 gulden; dat zal teruglopen tot 600.000 gulden volgens de ramingen voor 1993/94.

De toegang tot Punda blijft een probleem en ook is het moeilijk de stad via een 'mooie weg' te verlaten, dus stelt DMO voor de kruising De Ruyterkade/Columstraat weer open te stellen. De parkeerplaatsen Marichi en Pietermaai - onder DMO-beheer - blijken een groot succes getuige het groot aantal auto's dat daarvan gebruikt maakt (250.000 per jaar in totaal). Toch blijft illegaal parkeren aan de orde van de dag dus zouden spoedig parkeermeters (her)ingevoerd moeten worden. Parkeren wordt een groot probleem zodra op Marichi een nieuw Van der Valk hotel gebouwd wordt, dus zal dan zeker een goed alternatief moeten komen, zei Werdekker, die meent dat een parkeergarage mogelijk de enige oplossing is.

Met de instelling van de bewakingsorganisatie CHS nam de veiligheidssituatie toe en het aantal aangiften (van winkeldiefstal) af. In totaal werden al zo'n 250 arrestaties verricht.

Het aangezicht van de stad blijkt ondanks de verschillende projecten nog verre van optimaal: er wordt, ondanks de Selikorwerkzaamheden, nog hevig vervuild met graffiti, rommel, er wordt geurineerd (wegens een gebrek aan faciliteiten) en er zijn te veel (verkeers)borden, de situatie is voorts onoverzichtelijk door de vele uithangborden. Setel en Kodela laten vaak 'gaten' achter, hetgeen evenmin bevordelijk is voor de estica.

SERVICE

Er zijn nog onvoldoende terrassen en entertainment en de winkelsluitingstijden zijn niet flexibel genoeg, de decoratie en aankleding van etalages gebeurt bij lange na niet genoeg, ondermeer wegens een gebrek aan expertise. Ook de service blijkt, zo hebben onderzoeken van DMO uitgewezen, niet goed genoeg voor lokale mensen of buitenlanders, hetgeen een gevoelige klap is voor de concurrentie-positie van het eiland. DMO zal op beide punten cursussen en opleidingen organiseren. Hoewel er meer kwaliteitsgoederen te koop zijn vergeleken met vroeger is dat nog onvoldoende. Om na te gaan gaan hoeveel, waar wat verkrijgbaar is op Curacao, wordt spoedig begonnen met een detailhandelonderzoek, betaald door Kabna. Ook zal DMO een data-bank gaan opzetten met alle relevante gegevens over de specifieke situatie in Punda.

Belangrijk onderdeel van de werkzaamheden van DMO zijn marketing en onderzoek. Er werd reeds vastgesteld dat de meeste bezoekers vrouwen tussen de 15 en 34 jaar zijn met een middeninkomen. Het meeste geld wordt uitgegeven door iets oudere vrouwen met meer geld, maar degenen met een hoog inkomen mijden de stad blijkbaar: zij reizen veel en kopen in het buitenland.

INKOMEN

Bij het onderzoek wordt ook veel rekening gehouden met de wensen van de toeristen, zeker die van de cruises, die een (zeer) hoog inkomen hebben en wat ouder zijn.

DMO zal in elk geval meer activiteiten organiseren, maar een krap budget speelt de organisatie parten. Toch zullen de 'seizoengebonden' activiteiten en promoties doorgaan. Voor toeristen komt er een duidelijke folder. Omdat dit alles veel werk vereist besloot DMO een vaste 'programme director' in te schakelen en wel Rosalie Maduro. Andere medewerkers van de vaste DMO-sta[f] zijn naast Mulder, Melania Suares (marketing assistent.), Lisette van Hutten (sekretaris), Fransisco Nubruz (algemeen assistent) en een nog aan te wijzen administratieve kracht.

■WILLEMSTAD *—In Landhuis Brievengat werd gisteren bij een cocktailparty feestelijk afscheid genomen van S.Hoetjes als commercieel directeur van Kooijman. Tevens werd zijn opvolger H. Martina aan de aanwezigen gepresenteerd.*

Belastingverhoging werkt averechts

VBC adviseert overheid: 'Niet inkomsten omhoog maar uitgaven omlaag'

WILLEMSTAD — 'Hoewel reeds door diverse instanties en personen gewezen is op de zorgwekkende toestand van de overheidsfinanciën en de negatieve gevolgen welke deze heeft voor de betalingsbalans zijn er in 1990 onvoldoende maatregelen genomen om deze situatie om te buigen'. Met deze zinsnede uit de 'Notitie Betalingsbalans juni 1991' leidt de Vereniging Bedrijfsleven Curaçao (VBC) enkele pittige uitspraken in over het beleid van de overheid van de afgelopen jaren. Wat de toekomst betreft raadt de VBC de overheid af belastingverhogende maatregelen te nemen omdat deze niet de daadwerkelijke oorzaken van het overheidstekort aanpakken'. Niet de inkomsten van de overheid moeten omhoog, meent de VBC, maar de uitgaven dienen te worden verlaagd. Verder zou volgens de notitie het sparen weer 'sterk bevorderd dienen te worden om de consumptieve bestedingen terug te dringen'. Het invoeren van de door de VBC voorgestelde maatregelen zou als belangrijk neveneffect ertoe kunnen leiden dat Nederland makkelijker over de brug zal komen met gelden om de kritieke positie van de betalingsbalans tijdens een overbruggingsperiode in evenwicht te brengen.

Het werd al eerder geconstateerd maar ook de VBC vindt dat het saneringsproces bij de overheid te traag verloopt als gevolg van het uitblijven van het nemen van beslissingen en snelle implementatie van besluiten van de regering. Zaken als privatiseren, clusteren/samenvoegen van diensten, dereguleren en verdere bezuinigingen komen niet snel genoeg van de grond.

Toch zijn de vooruitzichten niet slecht. Het is zaak dat de consumptieve overbesteding wordt omgebogen en dat het financieringstekort bij de overheid wordt teruggedrongen. 'Indien dit niet op korte termijn gebeurt zal de toestand snel verergeren als gevolg van het onvoldoende kunnen beschikken over deviezen'.

CAMOUFLAGE

De notitie stelt vervolgens met nadruk 'dat het niet zo kan zijn dat de overheid het deviezenprobleem aangrijpt om inkomsten verhogende maatregelen af te kondigen teneinde zo haar onwil en onvermogen om het overheidsapparaat verder te saneren en te camoufleren'.

Het beleid van de overheid zou volgens de notitie gericht moeten zijn op het verder stimuleren van de sectoren en activiteiten die de deviezen verhogen. Daarom is exportbevordering van cruciaal belang, meent de VBC. Om de consumptieve bestedingen te beperken is het uiterst belangrijk dat 'de tekorten van de overheid worden teruggebracht'. Dit dient te gebeuren door de uitgaven op het niveau van de structurele inkomsten aan te passen. 'Ernstig zou moeten worden overwogen om verdere verlaging van overheidsuitgaven wettelijk te regelen', adviseert men in de notitie. Het verhogen van belastingen dient te worden afgeraden omdat deze de daadwerkelijke oorzaken van het probleem niet aanpakt. 'Niet de inkomsten van de overheid moeten omhoog doch de uitgaven moeten worden verlaagd.' Bovendien, vervolgt de notitie, heeft belastingverhoging een averechtse werking op de doelstelling van streven naar verdere groei van de deviezenbevordelijke activiteiten. 'Belastingverhoging leidt tot afremming van de economische groei en vormt geen stimulans om buitenlands kapitaal aan te trekken. Belastingverhoging tast het vertrouwen aan', luidt het scherpe commentaar van de VBC.

SPAREN

De import is groter dan de export, zo blijkt uit cijfers. Dit betekende dat er veel werd uitgegeven maar dat er weinig deviezen tegenover stonden. Deze trend kan volgens de notitie worden omgebogen door sparen te bevorderen, waardoor de consumptieve bestedingen kunnen worden teruggedrongen. Sparen leidt er ook toe dat er middelen beschikbaar komen om te investeren. Gezien het acute karakter van de betalingsbalansproblematiek zou een laatste 'redmiddel' zijn een stelsel van tijdelijk verplicht sparen in te voeren. Daarbij onderstreept de VBC dat dit middel tot doel heeft 'de consumptieve bestedingen terug te dringen en niet als ondersteuning van het terugdringen van de overheidstekorten bedoeld is'. Een tijdelijke maatregel als deze vereist wel goede wettelijke waarborgen dat de spaarder zijn inbreng met interest terugkrijgt.

Ook in het eerste kwartaal van 1991 is de deviezenpostie als gevolg van consumptieve overbesteding in combinatie met een slecht toeristenseizoen op de Bovenwindse eilanden aanzienlijk verslechterd. Het slechte toeristenseizoen op de Bovenwinden lijkt van incidentele aard te zijn (Golfcrisis) zodat verwacht mag worden dat de zaak weer zal gaan aantrekken.

Desondanks zien de vooruitzichten voor 1991 er niet ongunstig uit, meent de VBC. De situatie op de oliemarkt is min of meer genormaliseerd en de prijzen zijn op een lager niveau dan in 1990 het geval geweest is terecht gekomen. Voor de energierekening van de Antillen zal dit gunstige effecten hebben. Uit studies is bovendien gebleken dat het Caribisch gebied mag worden gerekend tot een toeristische groeiregio. Vedere groei van het toerisme uit Europa zal mede afhangen van de ontwikkelingen van de dollar.

In de olieindustrie worden forse investeringen verwacht in verband met de modernisering van de Isla. 'Een waarschuwend geluid is hier op zijn plaats. Zich bijvoorbaat rijk beginnen te rekenen door ervan uit te gaan dat de te verwachte investeringen dé problemen zullen oplossen, is niet op zijn plaats', oordeelt de VBC in haar notitie. Een groot deel van de investeringsbedragen zullen namelijk in het buitenland worden besteed in verband met de aanschaf van equipment.

Wat de off-shore sector betreft is de VBC optimistisch. 'Na enkele tegenslagen te hebben meegemaakt heeft de off-shore sector bewezen over voldoende veerkracht te beschikken. De verwachting is dat deze sector nieuwe produkten zal blijven ontwikkelen.'

Kamer van Koophandel:

Winstbelastingverhoging slecht voor investeringen

WILLEMSTAD — Afremming van de economische groei is niet de oplossing voor de huidige financiële problemen en verhoging van de winstbelasting is dan ook nadelig voor het investeringsklimaat.

Dit bracht Kamer van Koophandel-secretaris Michael Hellburg gisteren naar voren tijdens het radioprogramma van deze organisatie.

Hij refereerde aan het deze week bereikte bestuursakkoord tussen de PNP en de FO/SI die weer het Bestuurscollege gaan bemannen.

Volgens de Kamer van Koophandel is een contradictie te zien in de beleidsvoornemens: in het akkoord wordt namelijk gesproken over voortzetting van de stimulering van de economie. Voor de Kamer is dit een hooggevend signaal dat de economische groei van de laatste jaren zich zal voortzetten. Die groei was er namelijk zeker: gedurende de eerste 3 maanden van dit jaar groeide het aantal inschrijvingen in het handelsregister ten opzichte van vorig jaar. De overheden moeten er nu heel goed voor oppassen dat ze het vertrouwen van lokale en buitenlandse investeerders niet beschamen. Afremming van economische activiteiten is géén oplossing, aldus de werkgevers-organisatie.

De Kamer is derhalve tegen de voorgenomen winstbelasting-verhoging, die een negatief effect zal hebben op het investeringsklimaat. Curaçao moet juist verder ontwikkelen en verkocht worden als een financieel en handelscentrum, want op die manier worden deviezen gegenereerd. Het is, aldus de Kamer, dan ook te hopen dat het BC deze maatregel in heroverweging zal nemen.

Eilandsraad krijgt er vijf nieuwe leden bij

WILLEMSTAD — De Eilandsraad van Curacao zal er voor de periode 1991-1995 vijf nieuwe leden bij krijgen. Deze zijn drie leden voor de PNP-fractie en twee voor de FOL/SI-fractie. PNP-gedeputeerde en huidig raadslid, Ricardo Isebia, die al 28 jaar in de Curacaose politiek zit, zal niet terug komen in de nieuwe Eilandsraad. Hij heeft de groene partij officieel op de hoogte gebracht in 1995 uit de politiek te zullen treden.

De PNP-fractie in de nieuwe Eilandsraad bestaat uit de volgende personen: Donny Hernandez (fractieleider), Dito Mendes de Gouveia (gedeputeerde-raadslid), Faroe Metry (gedeputeerde-raadslid), Erwin Koenze, Lelia Pieternella, Hendriks Abrahams, Dennis Evertsz, Frank Vicario (nieuw), Alex Chatlein (nieuw) en Rignald Yankee (ook nieuw). Zoals bekend heeft de PNP 10 zetels in de laatst gehouden verkiezingen behaald.

Ricardo Isebia, die met uitzondering van een korte 'politiek-vrije' periode de PNP gedurende vele jaren in de Eilandsraad vertegenwoordigde, zal niet in de nieuwe raad zitting nemen.

Reeds bij opstelling van de PNP-lijst had Isebia te kennen gegeven dat geen zitting in de raad te willen nemen. Ook maakte hij bekend dat dit zijn laatste zitting als gedeputeerde zal zijn.

Hij trad ongeveer 28 jaar geleden in het politiek, na een aantal jaren actief te zijn geweest in het vakbondwezen op Curacao. Hij zit al 37 jaar in het arbeidproces en wordt binnenkort 55.

De FOL/SI-fractie komt ook met twee nieuwe gezichten in de nieuwe Eilandsraad. Naast George Hueck (fractieleider), Nelson Monte (gedeputeerde-raadslid) en Andres Schoop, zullen Anthony Godett (zoon van Wilson 'Papa' Godett) en Ruben Catalina in de raad komen.

Kousa Komun:

Politiek grondslag financiële problemen

WILLEMSTAD — Het deficiënte politieke systeem, dat opportunistisch bestuur tot gevolg heeft, is de grondslag van de financiële crisis waarin nu de overheid verkeert. Door dit systeem kunnen partijen en bestuurders hun gang gaan zonder tijdig de nodige maatregelen te treffen, hetgeen tot nu toe ook gebeurd is.

Deze mening verkondigt de pressiegroep Kousa Komun in een persbericht. Kousa Komun is de mening toegedaan dat de financiële tekorten enkel en alleen toe te schrijven zijn aan wanbeleid op politiek gebied: bestuurders waren al jaren gewaarschuwd dat de offshore-inkomsten dalende waren, dat maatregelen nodig waren om deze trend een halt toe te roepen. Maar dat gebeurde niet: een simpel rekensommetje toont aan dat er ontegen-zeggelijk problemen komen als uitgaven hoger liggen dan inkomsten, aldus de groep, die daaraan toevoegt dat politieke redenen ertoe leiden dat de maatregelen ook nu pas nà de verkiezingen bekend werden gemaakt.

Volgens Kousa Komun werd te lang gewacht met ingrijpen, werden niet populaire maatregelen te lang uitgesteld, waardoor men nu voor een voldongen feit komt te staan: het kalf is al bijna verdronken. 'Nu moeten nòg pijnlijkere maatregelen worden getroffen.'

De groep herleidt dit allles naar het politieke systeem: er zijn te veel verkiezingen, hetgeen van invloed is op het gedrag van bestuurders. Die zijn niet geneigd maatregelen te treffen, met het oog op de stembus. Ook de oppositie speelt daarop in en probeert stemmen te beïnvloeden wanneer wel de nodige maatregelen worden genomen. 'Het is niet voor niets dat in andere landen om de 4 tot 6 jaar verkiezingen worden gehouden. D[illegible] geeft bestuurders de [illegible] stappen te nemen, [illegible] dat ze steeds verkiezin[illegible] in hun achterhoofd hebben. Hier echter is politieke winst doorslaggevend bij bestuur hetgeen voor het publiek zeer nadelige gevolgen heeft, vervolgt de pressie-groep. Herziening van het kies- en politieke systeem zal dus een stap in de goede richting zijn om aan deze situatie een einde te maken.

Knoppel voorstander fikse boete voor werkgevers illegalen

WILLEMSTAD — Minister van Justitie, mr Ivo Knoppel, is voorstander van invoering van wettelijk vastgestelde sancties tegen werkgevers die willens en wetens illegaal op de Antillen verblijvende buitenlanders in dienst nemen. De boete? Maximaal 100.000 gulden. Knoppel zal er daarom op toe zien dat het wetsonwerp, dat al enige jaren 'onderweg' is met antwoorden van minister naar Staten, daar spoedig aankomt. De Amigoe kwam te weten dat er partijgenoten zijn van Knoppel (PNP) die, anders dàn de minister, geen voorstander zijn van de wet. Zij menen dat zolang de afgifte van vergunningen voor buitenlanders niet beter en sneller gaat, zo'n wet niet op zijn plaats is. Ook de immigratie moet beter functioneren, menen tegenstanders. Knoppel zei "niet op de hoogte te zijn" van de bezwaren van zijn partijgenoten.

De vijf Antilliaanse gezaghebbers concludeerden onlangs tijdens een topoverleg dat die wetgeving hoognodig is, als een van de maatregelen om de illegaliteitsproblematiek aan te pakken. Vooral St. Maarten kampt met dit probleem. Het was echter de politiek op St. Maarten zelf (DP St Maarten) die als coalitiepartner (die het nog is) liet weten niets voor deze wetgeving te voelen. Dat werd weliswaar niet met zoveel woorden gezegd, maar het is een bekend feit dat vele economische activiteiten op het eiland draaien op (illegale) buitenlanders.

Het wetsontwerp werd in januari 1989 aan de Staten aangeboden. Maar de behandeling liep al snel spaak vanwege de bezwaren van de toen invloedrijke DP St Maarten. Wel werden door de Staten vragen gesteld en die zijn nog steeds niet beantwoord. Knoppel zei gisteren dat hij er nu wel vaart achter gaat zetten om de Staten te beantwoorden, zodat de behandeling en goedkeuring vervolgens kunnen plaats vinden. "Ik sta achter deze wet. De hoogte van de sanctie zal natuurlijk afhangen van het geval," lichtte hij toe.

In de in 1989 opgestelde Memorie van toelichting meldt dat "de regering het voordturen van zulk een toestand (grote aantallen illegalen in dienst) niet langer gewenst acht en voorstelt een voor hen die deze illegalen te werk stellen en die derhalve het meeste profijt van de situatie trekken een sanctie in te stellen." Om iedereen de tijd te geven alsnog de papieren te regelen zal de wet pas 6 maanden na afkondiging in werking treden. Er zal, na inwerkingtreding, stricte controle komen, aldus de Memorie van toelichting.

VVV: Milieuvriendelijk autorijden

WILLEMSTAD — Automobilisten en bedrijven die over zwaar materieel beschikken zoals vrachtwagens, loaders, trekkers, opleggers, bussen en dergelijke kunnen wel degelijk hun steentje bijdragen aan een schoner milieu. Deze hint komt van de Vereniging Veilig Verkeer.

Het is belangrijk dat de motor van het voertuig goed wordt afgesteld, zodat de motor tijdens het stationair draaien minder brandstof toegevoegd krijgt. Daardoor is de auto zuiniger in het brandstofverbruik, terwijl de uitlaatgassen voor het milieu minder schadelijke stoffen bevatten.

Ook het tijdig vernieuwen van bougies, contactpunten, oliefilter en luchtfilter zijn bedoeld om de moter beter zijn werk te laten doen.

Niet te lang choken na een koude start levert eveneens een besparing van brandstof en minder luchtvervuiling op.

In de strijd voor een schoner milieu is ongelode benzine op Curaçao volop aanwezig. Bij verbranding levert dit soort benzine minder voor het milieu schadelijke stoffen op.

AGENDA ARUBA

ORUREN AMIGOE: 08.00-12.00/ 7.30 uur; zaterdag gesloten.

ON: 24333. Voor spoedgevallen ortijd: 21639, 22316 en 24508. 127-257.

TELEFAX: 22368.

EK. nr 10.815.445 Banco di

: 100

CENTRALE: 115.

RTJES verschijnen op dinsdag en n kunnen iedere dag tussen 08.00- 4.00-17.00 uur worden opgegeven; op zaterdag. Alleen zoekertjes, die dag en donderdag vóór 10.00 uur zijn, kunnen de dag daarop (dus en vrijdag) verschijnen.

OPEN
IN: 20.30+24.00 uur **Flight of the** (war/action, 14 jr.).
PAL: 20.30 uur **Flatliners** (drama/ e, 18 jr.).

(nachtdienst)
brug: Kibrahacha, tel.: 34908.

REGELING DOKTOREN
00-07.00 uur):
ad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki t, Paradera en Sta Cruz: dokter E. Sta. Cruz 56, tel.: 25666.
uito, Savaneta en San Nicolas: D. Bislip via Centro Medico San tel.: 48833.

BRANDGEVALLEN, ongelukken of ander ongeluk, gelieve Alarmcen- te bellen, **tel.: 115.**

O MEDICO CARABOBO (Enge- at 7, tel.: 21777): de wacht heeft Beke-Martínez, tel.: 24696.

LE KRUIS ARUBA
LINGENBUREAU (Koningstraat 22, 44): dagelijks van 07.30-12.00/13.50- uur.
te Paradera (tel.: 25543) van 11.00 uur; dinsdag: San Nicolas Noord (23425) van 08.00-11.00 ensdag: Santa Cruz 28288) van 11.00 uur; donderdag: Dakota Oranjestad (23168), Savaneta en Brazil (48301) van 08.00-11.00

TICS ANONYMOUS HELPLINE: 89 (24 uur per dag).

OTLINE: Vragen? Bel dan 23040/ ssen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.

PRIDE (Van Walbeeckstraat 25, tel.: geopend op dinsdag, woensdag derdag van 14.00-18.00 uur voor gen omtrent preventie alcohol/ isbruik.

STY INTERNATIONAL ARUBA: P.O. 29, tel.: 27808/48124.

ARUBA
DAG: 18.00 Cartoons; 18.30 Pro- Franz March'; 19.00 Economics Easy; 19.10 Showbiz Today; Ripiti y Gana; 20.00 Telenoticias; Ir. Therapie: 'Sexproblemen'; CNN International News; 21.45 of the Week; 23.30 Sports Ton- 24.00 Sluiting.

ERSEN
RECLUB: 19.30 uur optreden van Motiance Dance Company - San

RT
TBAL (ASU): 19.00 uur Saliña Slug- vs Frank Parts Service; 21.00 uur vs Venezuela - Caribe Ballpark.

ERDAG
ERSEN
EL ALTO VISTA: 08.00-18.00 uur n wegens renovatiewerkzaamheden.

RT
TBALL (ASU): 13.30 uur Joey's vs g Rebels; 15.30 uur Venezuela vs 17.30 uur Aruba vs Venezuela Ballpark.

Cursus voetverzorging

■ *ORANJESTAD — Onder leiding van chiropediste Gilda Lamens organiseerde de stichting Wit Gele Kruis (WGK) een cursus voetverzorging voor haar personeel. Het is de stichting namelijk gebleken dat haar wijkverpleegsters geregeld te maken hebben met patiënten met voetcomplicatie, welke voorkomen of geminimaliseerd had kunnen worden indien er meer kennis bestond op het gebied van preventie en juiste behandeling van het probleem. De cursus duurde drie maanden en 21 WGK-personeelsleden namen hieraan deel.*

Auteur Pronk rector universiteit

Aruba's staatsinrichting overzichtelijk te boek

ORANJESTAD — Op 1 januari 1986 verkreeg Aruba de status aparte binnen het Koninkrijk der Nederlanden. Dit betekende dat Aruba uit het Antilliaans verband stapte en een land werd binnen het koninkrijk. Het koninkrijk bestaat sinds die datum uit drie landen: Aruba, de Nederlandse Antillen en Nederland. Nu is de staatsinrichting van een land, een onderwerp dat niet iedereen dagelijks bestudeert. De literatuur, die er over bestaat, is ook niet altijd even toegankelijk. Daar is echter nu verandering in gekomen door het boekwerk 'Staatsinrichting van Aruba', geschreven door Piet Pronk, rector van de Universiteit van Aruba.

Desgevraagd verklaart de auteur het boek in eerste instantie te hebben geschreven voor de wat oudere jeugd van Aruba, om hen vertrouwd te maken met de meest elementaire onderwerpen van staatkundige aard, zoals de plaats van Aruba binnen het koninkrijk en de manier waarop Aruba wordt bestuurd door de Staten en de regering. Behalve voor de jeugd is het boek zeer geschikt voor eenieder die wat wil weten over de staatsinrichting binnen het koninkrijk en de speciale plaats van Aruba daarin. Totdat dit boek verscheen, was er geen boek dat uitging van de Arubaanse situatie. Dat is nu wel het geval en deze ontwikkeling kan als een vooruitgang worden gezien.

Een groot voordeel van het boek is dat het in begrijpelijk taal met voorbeelden uitlegt waar het om gaat. Het eerste hoofdstuk behandelt de historische ontwikkeling van de staatkundige indeling van Aruba vanaf eind 1500 tot 1 januari 1986: de status aparte van Aruba. Hoofdstuk II geeft uitleg over het Statuut en alles wat daarbij hoort. Het derde hoofdstuk geeft onder meer aan hoe de bevoegdheden van de Staten, regering en adviesorganen zijn geregeld en hoe grondrechten werken.

De Staatsregeling van Aruba wordt systematisch behandeld in de volgende hoofdstukken. Er wordt aandacht besteed aan de gouverneur, de ministers, de Staten en de colleges van Advies. De totstandkoming van een landsverordening en het kiesrecht behoeven voor niemand een geheim meer te zijn. Hoe de overheid belastingen heft en het geld verdeelt, komt eveneens aan de orde. De rechtspraak, die ons soms onbegrijpelijk voorkomt, blijkt een goede zaak te zijn, zo hoeven wij elkaar tenminste geen blauwe ogen te slaan om ons recht te halen.

Een van de redenen, waarom Aruba jarenlang ijverde voor een status aparte was dat men niet iedere punaise via Curaçao wilde bestellen. Aruba wilde meer zeggenschap in eigen huis, zonder inmenging van Curaçao. Toen Aruba uit het verband van de Nederlandse Antillen stapte, is er een samenwerkingsregeling tot stand gekomen tussen Aruba en de Nederlandse Antillen. Bepaalde onderwerpen worden in gezamenlijk overleg tussen de landen geregeld. Ook hier geeft het boek uitleg over.

In de bijlagen worden voorbeelden gegeven van hoe wettelijke regelingen eruit zien. Het boek is verzorgd uitgegeven. De omslag, een variatie op het wapen van Aruba, is ontworpen door Nigel Matthew en de toepasselijke foto's zijn gemaakt door Rinus de Graaff. Drukkerij VAD heeft een boek geleverd waar Aruba trots op kan zijn. Naar inhoud en naar vorm. Het zal zeker een belangrijke plaats kunnen innemen binnen de Arubaanse samenleving.

Statenvoorzitter wint zaak tegen Di Nos

ORANJESTAD — Statenvoorzitter Felix Flanegin, bijgestaan door mr. M.M.C. Fingal-Ecury, spande een kort geding aan tegen Agencia Notar, die tot voor kort op Aruba het ochtendblad Di Nos uitgaf (Toty Arends), bijgestaan door advocaat E.J. Vos.

In eerste instantie stelde de rechter in een tussenvonnis, dat hij de notulen van de bedoelde Statenvergadering wilde zien of horen, waaruit Di Nos een artikel publiceerde waarin de persoon van de Statenvoorzitter in diskrediet werd gebracht.

De rechter kwam, nadat hij de notulen ter inzage kreeg, tot de slotsom dat Di Nos Flanegin beledigd heeft en binnen twee maal 24 uur op de voorpagina van Di Nos een rectificatie moet plaatsen, waaruit blijkt dat bedoeld artikel niet juist is en beledigend voor Flanegin is.

Het ochtendblad Di Nos, dat inmiddels niet meer verschijnt, zal deze rectificatie moeten plaatsen op straffe van een dwangsom van vijfhonderd florin voor elke dag dat Di Nos nalatig blijft aan het gerechtelijk bevel tot rectificatie te voldoen. Di Nos werd voorts veroordeeld tot de proceskosten, begroot op 767 florin.

Zaandam krijgt zijn zin niet

Arends hoeft uitspraak over censuur niet terug te nemen

ORANJESTAD — "Door zich jegens Arends uit te laten zoals hij stelt te hebben gedaan, heeft drs. Zaandam, hoezeer hij ook een principiële tegenstander van censuur is, bij Arends geredelijk de indruk kunnen wekken, en kennelijk ook gewekt, dat de vergunningsvoorwaarden TeleAruba tot censuur respectievelijk medewerking aan censuur dwingen".

Aldus de rechter in zijn overwegingen in de rechtszaak die politicus drs. Frank Zaandam aanspande tegen Adriaan Arends van Publicidad Exito omdat deze volgens hem zijn woorden op een persconferentie verkeerd zou hebben weergegeven en hem censuur zou hebben verweten.

Nu eiser bovendien niet gesteld heeft, aldus de rechter, dat hij tegen Arends gezegd heeft dat hij het met de vergunningsvoorwaarden niet eens is (waaromtrent hij zich ook ten processe niet heeft uitgelaten), heeft Arends de mededeling van eiser, zonder deze laatste te beledigen, mogen vertalen als in het interview weergegeven. Uit het vorenoverwogene volgt dat Zaandam door de gewraakte uitlating noch als persoon noch ook als lid van de Raad van Commissarissen van TeleAruba noch als aankomend politicus in eer en goede naam is aangetast.

Daaruit volgt dat Zaandams vordering niet voor toewijzing vatbaar is en dat hij moet worden veroordeeld in de aan de zijde van Arends gevallen proceskosten, welke tot aan deze uitspraak op nihil worden begroot.

Vakantiekamp schooljeugd

ORANJESTAD — Gedurende de grote vakantie wordt voor het eerst een Caiquetio vakantiekamp Paradera met sport en sociale activiteiten georganiseerd.

Dit kamp, met Robert Oduber als leider, is voor kinderen van 2-16 jaar en heeft de Caiquetioclub te Paradera als hoofdkwartier. Voor de deelnemers is een aantrekkelijk programma samengesteld. Om maar enkele activiteiten te noemen: paardrijden, zwemmen te Baby Beach en Rodgers Beach, bezoeken aan de Waterslide in de Indian Rock Garden, Casibari, Seroe Plat en de Hooiberg beklimmen. Sportwedstrijden en bustrips naar Westpunt/Arashi ontbreken niet op het programma.

Het kamp duurt vier weken van 8 juli tot 2 augustus, maar men is vrij om te kiezen voor één, twee, drie of vier weken. Ouders moeten hun kind(eren) 's morgens om half acht bij Caiquetioclub afzetten en 's middags om één uur weer ophalen. Tijdens het kamp zal ook gebruik gemaakt kunnen worden van een speelschooltje voor kinderen van anderhalf tot vier jaar, onder leiding van een beroepskleuterleidster. In totaal zullen voor kamp en speelschool vijf lichamelijke opvoeders en leiders/leidsters worden ingezet.

Zondag 30 juni om elf uur wordt in Caiquetioclub, naast de kerk, een informatiemorgen voor de ouders gehouden. Tevens zal er gelegenheid zijn voor inschrijving en betaling van contributie.

FARPA op toneel in Noorwegen

ORANJESTAD — De toneelstichting FARPA heeft de afgelopen dagen weer hard gewerkt aan haar stuk 'E Arquitecto y su Invitadonan', welk stuk de volgende week, onder leiding van Amy Lasten, in Noorwegen gepresenteerd zal worden.

FARPA heeft van de International Amateur Theatre Association (IAAATA) de uitnodiging gekregen om het stuk op te voeren tijdens het World Theatre Festival, in Noorwegen. De IATA selecteerde Aruba met zijn 'E Arquitecto' uit zeventig andere landen. De reis naar Noorwegen is mogelijk geworden met mede-financiering van UNOCA die Oslin Boekhoudt als delegatieleider aanwees.

Verder bestaat de delegatie uit de drie acteurs Enrique Jacopucci, Carmen Herrera en Amy Lasten. De delegatie is donderdag naar Noorwegen vertrokken.

Vierde ronde Aruba Ariba

ORANJESTAD — De tweede avond van ronde vier van bridgeclub Aruba Ariba bracht voor de A-poule de volgende resultaten: 1. heren Tjon Kon Sang/Marapin 61.90 procent; 2. mevr. Verbunt/heer Dorsman 56.55; 3. dames Eilers/Pas 54.17; 4. mevr. Van Duin/heer Friso 53.57.

In de B-poule speelden zes paren boven het gemiddelde: 1. heren Van Veen/Alderliste 58.93; 2. mevr. Lampe/heer Russo 54.91; 3. dames Bergen/Sim 53.13; 4. dames Monzon/Smit 52.68; 5. echtpaar Nierop 51.79 en echtpaar Arnoldus 50.45.

Boekenmarkt bibliotheek

ORANJESTAD — Op zondag 30 juni vindt er in de Nationale Bibliotheek San Nicolas een boeken- en rommelmarkt plaats. Naast de vele boeken een andere artikelen voor jong en oud, zal het aanstaande zondag niet ontbreken aan muziek, dominowedstrijden en een grabbelton. Deze boekenmarkt is van negen uur 's morgens tot vier uur 's middags.

Heropening Cas pa Hubentud

ORANJESTAD — Het is de wens van de regering dat Cas pa Hubentud, gevestigd aan de Ecuadorstraat 5 in Oranjestad, heropend wordt als opvangtehuis voor minderjarigen. De overheid zegt hiervoor een exploitatie subsidie van 150.000 florin per jaar toe, ingaande januari 1992.

Tevens is op de begroting 1991 een bedrag van 225.000 florin uitgetrokken voor het opknappen en verbouwen van het pand aan de Ecuadorstraat. Aldus een schrijven van de minister van justitie aan de stichting Cas pa Hubentud.

De stichting vindt, dat met deze toezegging van de regering het thans zinvol is tot fundraising over te gaan ter financiering van de herinnering en andere noodzakelijke aanschaffingen, zoals meubilair, keukenfaciliteiten en vervoermiddel. De kosten hiervan worden begroot op ongeveer zeventigduizend florin, waarvan veertigduizend voor herinrichting en dertigduizend voor een vervoermiddel. Een eerste fundraising-activiteit is de barbecue en cake sale op zondag 30 juni van tien tot vijf uur in het Centro Educativo Cristian aan het Irausquinplein.

Cas pa Hubentud werd in 1973 opgericht en stelt zich ten doel tijdelijke huisvesting en sociale begeleiding te verschaffen aan op Aruba woonachtige minderjarigen, te weten jongens vanaf tien jaar en meisjes van veertien jaar en ouder, die door omstandigheden niet bij ouders, voogden of familie kunnen wonen. Het streven van de stichting is erop gericht in verschillende woonwijken op Aruba kleine units of leefgemeenschappen in gewone huizen te vormen onder leiding van twee à drie volwassenen.

Vanaf 1981 ot 1984 heeft de stichting met zeer goede resultaten opvang geboden aan veertien minderjarigen die dreigden te ontsporen. In 1984 heeft de stichting jammer genoeg haar werkzaamheden moeten staken aangezien de vanwege de overheid toegezegde ondersteuning niet voldoende bleek te zijn.

Pater lampe naar Mexico

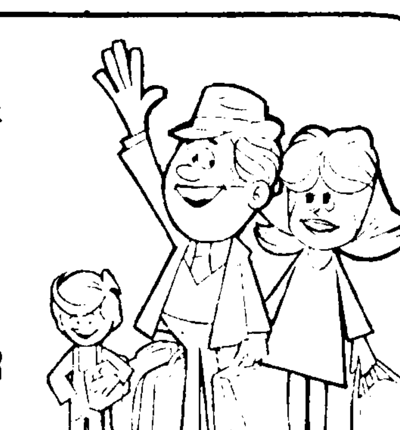
ORANJESTAD — Pater Lampe, die de afgelopen zes maanden waarnemend pastoor in Oranjestad was, gaat zijn geboorte-eiland verlaten. Hij gaat in Mexico de minderbedeelden de helpende hand bieden bij het bouwen van huizen..

Na Mexico vertrekt hij naar Nederland om belangen van Arubanen en Antillianen te behartigen. Pater Lampe was onder meer werkzaam op Sint Maarten, Bonaire, Curacao en Aruba. De gemeenschap leerde hem kennen als een geestelijke die voor de belangen van de gemeenschap opkwam, zoals recentelijk nog in verband met de "overbevolking" van de katholieke begraafplaats in Oranjestad.

Verlenging dokterskaarten

ORANJESTAD — Op 1 juli wordt een aanvang gemaakt met de verlenging van gele (N-kaarten) en roze (S-kaarten) dokterskaarten. De roze kaarten — met uitzondering van die voor briol en kunstgebit — zullen dit maal vervangen worden door blauwe kaarten met een geldigheid van zes maanden.

De verlengingsdata zijn 1 en 2 juli te Oranjestad en San Nicolas 's morgens en 's middags; Noord, Santa Cruz en Savaneta alleen 's middags van half twee tot vier uur.

Verkiezing nieuw bestuur Bushiri

ORANJESTAD — Centro Deportivo Bushiri houdt maandag 1 juli een ledenvergadering in het clubhuis te Bushiri. De vergadering begint om half acht en op de agenda staat onder andere de verkiezing van een nieuw bestuur.

Penvriend

ORANJESTAD — Jean-Noël Tocfiche is een 23-jarige Franse student die correspondentie wenst aan te gaan met Arubaanse dames en heren van 18-30 jaar. Jean-Noël schrijft dat hij een West-Indiër uit Guadeloupe is, die kan corresponderen in het Frans, Engels, Italiaans of Spaans. Zijn hobbies zijn: muziek, sport, film, lezen, corresponderen en reizen.

Het adres van Jean-Noël Tocfiche is: 31 Rue Jean Mermoz, 77178 Saint Pathus, France.

■ *ORANJESTAD — Het eerste exemplaar over de Arubaanse Staatsinrichting overhandigde de schrijver mr. drs. Piet Pronk aan de minister van welzijnszaken Fredys Refunjol.*

Met minirok geen rijbewijs

ORANJESTAD — De jongedame J.A. uit Nederland moest examen A doen om op een brommer te kunnen rijden. Met de theorie had zij weinig moeite doch de praktijk bracht haar in problemen. Door de strakke minirok die zij droeg, kon zij bij het proefrijden een bocht niet nemen en kwam met de brommer te vallen. De politie verleende hulp doch de bestuurster wilde niet naar het hospitaal. Het praktijkexamen zal zij nog wel over moeten doen, vermoedelijk daarbij geen minirok dragende.

Ploegen voor de zaaitijd

ORANJESTAD — De afdeling Landbouw Santa Rosa begint in juli met het ploegen van terreinen ten behoeve van landbouwers. Dit als voorbereiding op de zaaitijd.

Verzoeken voor omploegen van terreinen moeten zo spoedig mogelijk worden ingediend bij de afdeling Landbouw met vermelding van naam, adres, telefoonnummer en de juiste ligging van het terrein. Het [illegible] bouwstation Santa Rosa is telefonisch bereikbaar op een van de nummers: 28102, 26473 of 26372.

De Minister van Publieke Werken en Volksgezondheid maakt bekend, dat een ingediend verzoek met bijlagen voor het verkrijgen van een vergunning ingevolge de HINDERVERORDENING tot oprichting slagerij, koelvriesinrichtingen en bakkerij, ITALIESTRAAT Z/N gedurende dertig (30) dagen na heden bij het Centraal Bureau Juridische en Algemene Zaken, Smith Blvd. 76 ter inzage ligt. Gedurende deze termijn kan een ieder mondeling of schriftelijk bezwaren tegen bedoeld verzoek indienen.

Kinderbund[...] in de maak

ORANJESTAD — [...]verij Charuba gaat [...]sjes- en sprookjesbun[...] kinderen van 4-12 ja[...]geven. Lokale auteur[...] verzocht hun medew[...] te verlenen door ver[...] en versjes in het Papi[...] vóór 1 september [...]dienen bij de National[...]theek.

Charuba zal hier[...] selectie doen en de [...] verhaaltjesbundel za[...] het einde van het jaa[...]markt zijn. Het is de [...]ling om later oo[...] Engelse versie uit te [...] Men kan voor nadere [...]matie over dit proj[...]tact opnemen met: Joy[...]eira (tel.: 31498), Des[...] (21540) of Alice [...] Romondt (21540).

Statenvergade[...] wordt voortge[...]

ORANJESTAD — D[...] 2 juli om negen uur [...]gens zal de op 7 ju[...]daagde openbare verga[...] van de Staten worden [...]gezet. Dan zullen de a[...]punten 4 tot en m[...] worden behandeld, de [...]werplandsverordening [...]wijziging van: de poli[...]ordening (time sharew[...]) invoering plastic hu[...]zakken); de landsveror[...] materieel ambtenare[...] (gelijkebehandeling); de [...]verordening volkstell[...] (verstrekken [...]vens) en ontwerplande[...]dening, houdende re[...] betreffende de vlag[...], wapen en het volkslied [...] Aruba.

ORANJESTAD — D[...]baanse Bond van w[...]mers in Verplegende I[...]lingen (ABV) gaat een [...] lezingen en cursussen [...]niseren voor haar led[...] niet-leden. Aldus blijk[...] een communiqué. De [...] lezing is op 1 juli van [...] tot negen uur 's avond[...] het auditorium van h[...] Horacio Oduber Hosp[...] N. De Vries zal da[...] lezing houden over Am[...] International.

Dodelijke misstap

JOHANNESBURG — De misstap van een a[...]lope is een Nieuw[...]landse missiona[...] fataal geworden. [...] geestelijke werd in [...] afgelegen deel van Z[...]-Afrika gedood toe[...] antilope op zijn vr[...] auto sprong, zo be[...] de Johannesburg [...] in haar editie [...] woensdag.

Missionaris John B[...]reux overleed aa[...] gevolgen van een h[...]wond toen de Kudu[...], van de grootste anti[...]soorten, op een hobb[...]weg op het dak van [...] auto sprong. Deve[...] werkte in de provi[...] Transvaal in een l[...]kolonie.

■ *ORANJESTAD — [...] Sigurschool mochten tie[...]sonen hun diploma [...] van de handen van ond[...]inspecteur Rosenda[...]*

Het diploma bejaa[...]zorging werd uitgerei[...] Olga Hassell, Victo[...] Kathleen Winklaar en [...]rina Kock. Voor het di[...] internaatswerkslaapdeel[...] marie Buson, Lillian [...]nandez, Gloria Jones, [...] Martinez, Iraida Ocm[...] Judith Maduro.

enoord wordt aangemeld

EFA houdt vast an datum 30 juni

IST - De UEFA heeft NVB opnieuw laten n vast te houden aan ni als uiterste datum op clubs kunnen en aangemeld als deel- r in de strijd om een pese beker.

pensatie wordt niet ver- d aan Nederland, el de tweede helft van kerfinale pas eind juli in augustus zal worden eld. De KNVB zal, in enstemming met het erlijk advies, Feyenoord rijven als deelnemer.

et Den Bosch, dat r in een kort geding n kreeg dat wegens egeldheden de laatste nuten van de wedstrijd dig werden verklaard. yenoord, dat de finale juni in Rotterdam won begint aan de tweede met een voorsprong van

mens de commissie voor ropese toernooien ver- de secretaris-generaal Gerhard Aigner dat slechts de naam van een club mag worden ingeschreven. Of - of is uitgesloten.

Bovendien zei Aigner dat de UEFA zich conform de eigen reglementen zal opstellen. Gerechtelijke uitspraken, zoals in het geval van het overspelen van het laatste deel van de Nederlandse bekerfinale, tellen voor de UEFA niet.

In principe betekent dit dat de UEFA Feyenoord als bekerwinnaar accepteert. Desondanks heeft Aigner de zaak voorgelegd aan de tuchtcommissie van de UEFA, die in Zürich bijeen is.

Den Bosch heeft inmiddels ook kennis genomen van de fax van de UEFA. De club wordt er officieel kansloos door voor plaatsing voor Europees voetbal en beraadt zich nog over het standpunt. "We willen nog enkele zaken onderzoeken", aldus directeur Van de Laar.

g hoge schuldenlast

edwongen degradatie oor Brest en Nice

IJS - De Franse clubs en Brest zijn terug- t naar de tweede ie. Dit wegens een nderlijke hoge schul- ast.

onafhankelijke com- e die de financiële zaken de betaald voetbalver- ngen controleert, heeft seizoen drie van de ig clubs uit de hoogste ng voor straf laten degra- . Eerder overkwam dat eaux. In deze zaak loopt en hoger beroep.

ce heeft een schuld van veer twintig miljoen n. Brest komt momen- zestien miljoen gulden tekort. Evenals Toulon en Nancy hadden beide clubs al een verbod op het kopen van spelers.

De voorzitter van de Franse voetbalbond, Jean Fournet-Fayard, reageerde instemmend op de gedwongen degradatie van Nice en Brest. "Op deze manier boeken we vooruitgang met de schoonmaak van het Franse voetbal."

Het Franse voetbal wordt de laatste jaren overstelpt met financiële schandalen. Bordeaux is koploper met een schuld van rond de honderd miljoen gulden.

Nice en Brest, die vrezen dat de degradatie tot een faillissement leidt, zullen eveneens tegen de straf in beroep gaan. Vrijwel zeker wordt de Franse voetbalbond hierdoor gedwongen de start van de competitie, gepland voor 20 juli, uit te stellen.

Wegracers oeten plasje inleveren

SSEN - Met ingang de Grote Prijs van nkrijk op 21 juli den wegracers gecon- eerd op het gebruik door de IOC (Interna- aal Olympisch mité) verboden mid- en.

Na iedere wedstrijd en van tenminste twee de vier klassen zeker coureurs hun plasje eten inleveren. In alle allen moet de winnaar controle en twee door jury via het lot aange- en coureurs.

De rijders worden ook ontroleerd op het ruik van alcohol en rihuana. De onder- ken op het gebruik van genotmiddelen nen ieder moment, dus in de trainingsdagen, den gedaan.

ll naar zio Roma

ME - Lazio Roma ziet lopig af van het aan- ken van de zwaar esseerde Paul Gas- ne.

Italiaanse club contrac- de als vervanger mas Doll van Hamburger

De 25-jarige international zijn fiat aan een verbin- van drie jaar met een voor nog eens zes sei- en. In de eerste drie jaar hij 1,6 miljoen gulden seizoen verdienen.

Hamburger SV ontvangt de transfer 16 miljoen den. Doll verwisselde jaar het Oostduitse amo Berlin voor Ham- ger SV.

Lazio Roma was eerder d met Tottenham Hot- over de transfer van oigne. De middenvelder voor het recordbedrag 28 miljoen gulden over- pen naar Italië.

In de bekerfinale tegen ttingham Forest liep de ernational een zware knie- sure op, die hem zeker eind maart '92 buiten de en houdt.

WIMBLEDON - De anders zeer kleurrijke geklede Amerikaanse toptennisser Andre Agassi, hield zich gisteren in Wimbledon keurig aan de regels door in maagdelijk wit op de baan te verschijnen. Het publiek waardeerde dit met een flink applaus. Agassi verloor de eerste set in de wedstrijd tegen de Canadees Grant Connell, bracht de tweede set op zijn naam en moest bij een 1-1 stand in de derde set de kleedkamers opzoeken wegens de aanhoudende regen die het toernooi in Wimbledon teistert.

Een-jarig contract

Sanchez blijft bij Real Madrid

MADRID - Hugo Sanchez blijft nog een seizoen bij Real Madrid. De Mexicaan en de club bereikten overeenstemming over een verbintenis voor een seizoen.

De spits stond in de belangstelling van Barcelona en Atletico Madrid. Bovendien hadden clubs uit Frankrijk en Italië naar de vraagprijs geïnformeerd. Real wenste de topscorer onder geen voorwaarde te laten vertrekken naar Barcelona of Atletico.

Om die reden nam de club wederom contact met de speler, die revalideert van een zware knie-operatie. Hoewel beide partijen in mei afzagen van gebruik van hun optie, gingen Real-voorzitter Mendoza en de spits toch om de tafel zitten.

Er kwam een contractverlenging voor een jaar uit. Het salaris van de Mexicaan werd niet verhoogd, wel heeft hij aan het einde van het seizoen recht op een benefietwedstrijd.

KNVB eist waarborgen

ZEIST - Tijdens de buitengewone vergadering van de KNVB in Zeist heeft het sectiebestuur betaald voetbal aangegeven in de toekomst meer waarborgen te willen

opstellen, die het voortbestaan van betaald- voetbalorganisaties moeten garanderen.

De KNVB wil de kans verkleinen dat clubs aan het einde van de competitie plotseling ophouden te bestaan of dat bedrijven dan wel particulieren hun geld ineens terugtrekken.

Winst in Luxemburg en leiding in Spanje

Gert-Jan Theunissse in uitstekende vorm

POLA DE LAVIANA/BASEL/MARTINA FRANCA - Gert-Jan Theunisse heeft de leiding genomen in de Ronde van de Mijnvalleien in de Spaanse provincie Asturië. Op de voorlaatste dag schudde hij in de Koninginnerit de Spanjaard Garcia Camacho van zich af.

Op initiatief van Theunisse ontwikkelde zich in de derde etappe van Tineo naar Pola de Laviana over 176 kilometer tijdens de beklimming van de La Colladona van de eerste categorie op 15 kilometer van de aankomst een groep van negentien renners met alle kopstukken, maar zonder Camacho, de drager van de leiderstrui. De negentien konden de Spaanse solist Perez niet meer achterhalen. Die arriveerde met 45 seconden voorsprong alleen aan de meet in Pola de Laviana.

Camacho liep bijna twee minuten achterstand op in de laatste beklimming. De rit met twee cols van de derde, twee van de tweede en een van de eerste categorie was Theunisse op het lijf geschreven. De kopman van TVM, die bij zijn terugkeer in het peloton direct de Ronde van Luxemburg op naam schreef, testte een week voor de start van de Tour zijn vorm.

Het privé-onderzoek verliep formidabel. Met de handjes los op het stuur maakte hij het tempo tijdens de beklimmingen. Op de La Colladona gaf hij even gas met als gevolg dat het peloton in stukken geknipt werd. Kort voor de top liet hij het drietal Hodge, Rondon en Alonso vertrekken. Met de sprint bemoeide hij zich niet. Hij werd twaalfde. Met 24 seconden voorsprong op de Fransman Pensec vertrekt hij vrijdag aan de laatste etappe.

Voor de aanval van Theunisse was Jelle Nijdam betrokken bij een ontsnapping. Acht man namen ruim drie minuten voorsprong. De acht werden tijdens de beklimmingen teruggepakt. John Talen, winnaar op de openingsdag, ging niet van start. Hij spaarde zich voor de nationale titelstrijd. Dat deden de Belg Van Hooydonck, de Deen Skibby en de Spanjaarden Delgado en Ruiz Cabestany ook.

In de Ronde van Zwitserland soleerde Rolf Sorensen naar de dagwinst. De 26-jarige Deen voert al maanden het klassement om de wereldbeker aan. Toch behaalde hij donderdag pas zijn eerste overwinning in dit seizoen.

Na 196 kilometer arriveerde hij alleen aan de meet in Basel. Hij had 20 seconden voorsprong op de eerse groep met alle vedetten, van wie Eric Vanderaerden de sprint won voor Sean Kelly. In de groep bevond zich ook Luc Roosen, de drager van de leiderstrui.

De rondezege kan de Belg nauwelijks nog ontgaan. Zijn voorsprong op de Zwitser Richard en de Amerikaan Hampsten bleef intact. Roosen, lid van de Tulipploeg die geen wild card kreeg voor de Tour, profiteerde op de tweede dag van de inactiviteit van het peloton. Steven Rooks vertrok naar huis. Hij spaarde zich voor de titelstrijd van zondag in Limburg.

In de Ronde van Apulië ging de eindzege naar de Italiaan Fontanelli. Zijn leiding kwam op de slotdag niet meer in gevaar. De ritzege was voor Laurent Fignon. De kwakkelende Fransman had na 206 kilometer zes tellen voorsprong op de meute.

De 62-jarige journalist Mioli van de Corrière Dello Sport verongelukte bij een autobotsing. Zijn wagen knalde vol op een tegenligger, die om nog onopgehelderde redenen de karavaan op de afgezette weg tegemoet reed. Zijn collega en passgier Torre kwam er met enkele schrammen vanaf.

Sport Agenda

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Rif)
geopend op woensdag van 14.00-16.45 uur; vrijdag van 20.00-22.00 uur; zaterdag van 13.00-17.00 uur en zondag van 09.30-12.30/14.00-17.00 uur.

BOWLEN
(Damacor Bowling Club, Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

SCHAAKVERENIGING JANWE
(Sentro di Bario Janwé)
elke zaterdag van 09.00-13.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf 7 tot 23 jaar.

KARATE
19.00 uur start Panamerikaanse kampioenschappen - sportzaal Sentro Deportivo Kòrsou.

BRIDGEN
(Corsow)
20.00 uur voortzetting clubcompetitie - Scherpenheuvel.

SCHAKEN
(SV Capablanca)
19.00 uur start int.t oernooi - schaakcentrum Capablanca, Plantersrust 5.

VOETBAL
(Federashon di Futbòl Kòrsou)
All Stars Game
20.00 uur selectie Pariba vs selectie Pabao - Stadion Dr. Antoine Maduro.

* * * * * * * * * *

ZATERDAG
BASEBALL
(Federashon di Beisbòl di Kòrsou)
A-klasse
15.00 uur Brievengat Orioles vs Blue Hawks - Tio Daou Ballpark.
15.00 uur AGT/CPS vs Basics - Bonamterrein.

KARATE
(Panamerikaanse kampienschappen)
13.00-18.00 uur eliminatiewedstrijden heren en individuele kata;
19.00 uur finalewedstrijden heren, individuele kata en prijsuitreiking - sportzaal Sentro Deportivo Kòrsou.

* * * * * * * * * *

"Internationals te vroeg naar buitenland"

Vogts kritisch op vertrekkende jeugd

BONN - Berti Vogts, bondscoach van het Duitse voetbalelftal, heeft forse kritiek geleverd op internationals die op jonge leeftijd naar Italië vertrekken. In een persoonlijke actie heeft hij geprobeerd Thomas Doll van HSV ervan te weerhouden naar Lazio Roma te vertrekken.

Tevergeefs. "Als er in Italië netto salarissen van enkele miljoenen guldens worden uitbetaald ben ik kansloos", zegt Vogts. Toch blijft hij van mening dat de vertrekkende spelers onverstandig zijn. "Voor hun ontwikkeling is het beter zeker tot hun 27ste of 28ste in de Bundesliga te blijven."

Na het vertrek van 25-jarige voormalige Oostduitser Doll (Lazio) -na slechts een seizoen in de Bundesliga te hebben gespeeld-, Reuter (24) en Kohler (25, beiden Juventus) spelen negen voetballers uit de reguliere selectie van Vogts in Italië.

In vroegere tijden vertrokken Duitse internationals pas in de nadagen van hun loopbaan. Rummenigge bijvoorbeeld was 29, toen hij Bayern München verliet voor Inter.

Maar ook het verblijf van oudere spelers in Italië heeft voor Vogts slechts nadelen. "Ik heb veel te weinig contact met het grootste deel van mijn elftal. Reglementair zijn ze verplicht zich 48 uur voor een interland te melden. Voor mij is dat te laat. In twee dagen kan ik weinig meer doen. Ik wil die jongens vaker voor centrale trainingen tot mijn beschikking hebben."

PLAATSING ONZEKER

Vogts komt mede tot de uitspraken gezien het vrij moeizame spel tot nu toe van zijn elftal in de kwalificatie voor het Europese kampioenschap in Zweden. Onlangs verloren de Duitsers van Wales, waardoor ze nog alles behalve zeker zijn van plaatsing.

Voor Italië geldt in een andere kwalificatie-poule hetzelfde. De Zuideuropeanen hebben plaatsing zelfs niet meer in eigen hand. Beckenbauer, voorganger van Vogts, verwacht derhalve dat de grenzen daar de komende jaren minder snel zullen opengaan. Momenteel mag een club uit de Serie A drie buitenlanders opstellen.

Beckenbauer: "Het ligt voor de hand dat ze daarop terugkomen, als de nationale ploeg zich niet plaats voor de titelstrijd in Zweden." De Italiaanse voetbalautoriteiten ondernamen vergelijkbare stappen, toen het land afging bij de wereldtitelstrijd in 1966.

500 cc-klasse moet veranderen:

Dreigende afscheiding na nieuwe eisen FIM

ASSEN - De Japanse motorfabrikanten hebben de aanval geopend tegen de plannen van de FIM.

De management council van de internationale motorbond heeft afgelopen zondag beslist dat met ingang van 1993 in de 500 cc-klasse alleen viertaktmotoren mogen starten, met loodvrije benzine en een minimaal gewicht van 130 kilogram.

Honda, Yamaha en Suzuki hebben de beslissing officieel fel bekritiseerd en de drastische maatregel in een klap van de tafel geveegd. In plaats dat de crisis binnen de zogenaamde 'koningsklasse' afgewend wordt, is een nieuwe controverse ontstaan.

De Japanners verwijten de FIM zonder goed overleg de beslissing te hebben genomen. De bewering van de Nederlandse voorzitter van de FIM Jos Vaessen dat de beslissing is genomen op grond van een individueel onderzoek van Jo Zegwaard, voorzitter van de internationale wegracecommissie, wordt heftig bestreden.

De fabrikanten zeggen dat ze nauwelijks gehoord zijn en niet voorbereid zijn op de rigoreuze ingreep. Ze zeggen dat het produceren van een viertakt-motor duurder is en er zouden geen bestaande motoren zijn. Daarom zouden nieuwe krachtbronnen gefrabiceerd moeten worden. En daarvoor voelen de Azíaten weinig.

Een afscheiding van de 500 cc-klasse lijkt aanstaande. De IRTA (vereniging van raceteams) loopt al langer met het idee rond buiten de FIM om een eigen WK te houden onder de naam World Series. Bernie Ecclestone, de Formule 1-dictator steunt het plan.

Cooman op dope betrapt

LONDEN - De Belgische profwielrenner Jerry Cooman is een half jaar geschorst omdat hij tijdens de Milkrace twee keer op doping is betrapt.

In de urinestaal werden sporen van het produkt Dihydrocodeine gevonden. Dat is een pijnstiller, die op de lijst van verboden middelen van de UCI (internationale wielrenunie) voorkomt. Cooman werd na zijn ritzeges in Leeds en Liverpool gecontroleerd.

De eerste plaatsen van Cooman, die ook nog een boete van bijna 11.000 gulden opgelegd kreeg, kwamen terecht bij Chris Walker die in de Engelse ronde drie keer als eerste finishte.

Dynamo Zagreb nu Hask-Gradjanski

BELGRADO - Als gevolg van de onafhankelijkheidsverklaring van Kroatië heeft de voetbalclub Dynamo Zagreb de naam veranderd in Hask-Gradjanski.

Dynamo is de topclub van Kroatië, tot maandag een deelstaat van Joegoslavië. De club heeft de naam van twee verenigingen aangenomen, waaruit Dynamo in 1945 na een fusie ontstond.

Dynamo Zagreb werd vier keer kampioen van Joegoslavië en won in 1967 de Jaarbeursbeker (tegenwoordig UEFA-beker).

De club eindigde dit seizoen als tweede in de competitie achter Rode Ster Belgrado, houder van de Europa Cup voor Landskampioenen.

Juventus ontslaat Di Montezemolo

TURIJN - Luca di Montezemolo vertrekt met onmiddellijke ingang bij Juventus.

Het bestuur besloot het vertrouwen in de vice-president, tevens algemeen manager, op te zeggen. Di Montezemolo geniet grote bekendheid, sinds hij bij de wereldtitelstrijd in Italië, vorig jaar, voorzitter was van het organisatie-comité.

Di Montezemelo is slechts 300 dagen in functie geweest bij de club uit Turijn. Zijn vertrek heeft te maken met het ontbreken van successen. Ondanks gigantische investeringen plaatste de recordkampioen van Italië zich niet voor Europees voetbal.

De leiding van de club besloot het succes-duo van weleer in ere te herstellen. Als trainer keerde al eerder Trapattoni terug, de functie van algemeen manager komt vanaf nu weer in handen van de vorig jaar februari weggestuurde Boniperti.

Juventus heeft zich verder op het veld versterkt met de Duitse internationals Kohler en Reuter.

Sportmanagers afgestudeerd

GRONINGEN - In Groningen zijn donderdag de eerste 22 sportmanagers van Nederland afgestudeerd.

De stichting Academische Opleidingen Groningen begon vorig jaar met deze postdoctorale cursus sportmanagement, waarbij de Rijksuniversiteit en de Rijkshogeschool van Groningen samenwerkten.

Op basis van deze voorlopige cursus gaat er in september van dit jaar een opleiding van start met een pakket dat een geïntegreerd geheel van sportinhoudelijke en bestuurs- en bedrijfskundige aspecten omvat.

Als studenten het derde en laatste gedeelte van deze studie hebben volbracht mogen zij zich master in sport management noemen.

Onder de geslaagden bevinden zich een aantal bekenden uit de sportwereld. De heren Leistra en Jorritsma (respectievelijk hockey-international en bondscoach), Van Wieren (ijshockey-bondscoach), Kauffman (directeur Koninklijke Nederlandse Atletiek Unie) en Van de Wetering (hoofd opleidingen KNVB) bevonden zich onder de gelukkigen die het fel begeerde papiertje in ontvangst mochten nemen.

Major League

NEW YORK - De uitslagen van de gisteren in de Amerikaanse honkbalcompetitie gespeelde wedstrijden luiden:

AMERICAN LEAGUE: Chicago White Sox - Seattle Mariners 5-2, Toronto Blue Jays - Minnesota Twins 1-0, Texas Rangers - Oakland A's 9-6, New York Yankees - Boston Red Sox 8-0, Milwaukee Brewers - Detroit Tigers 9-3, Baltimore Orioles - Cleveland Indians 7-2.

NATIONAL LEAGUE: Cincinnati Reds - San Diego Padres 3-0, St Louis Cardinals - Philadelphia Phillies 4-2, New York Mets - Montreal Expos 4-3, Pittsburgh Pirates - Chicago Cubs 4-3, Atlanta Braves - Houston Astros 3-0.

KLM brengt bod uit op Viasa

CARACAS/AMSTELVEEN — De KLM heeft een bod uitgebracht op 60 procent van de aandelen in de Venezolaanse staatsluchtvaartmaatschappij Viasa. Deelneming in Viasa past in het streven van de KLM via strategische allianties aansluiting te krijgen op netwerken van andere luchtvaartmaatschappijen. KLM neemt al deel in de Amerikaanse luchtvaartmaatschappij North-west Airlines, het Franse Air Littoral en de ALM. Indien het de KLM lukt om een belang in Viasa te verwerven, biedt dit grote perpectieven voor KLM's luchtvervoer in het Andesgebied, Latijns-Amerika en het Caribisch gebied.

De president van het Venezolaanse Fonds voor Investeringen (FIV) Gerver Torres, heeft bekend gemaakt dat de KLM een bod op Viasa heeft uitgebracht. "Het is bekend gemaakt dat de KLM al langer met Viasa bezig is", zei een KLM-woordvoerder in reactie hierop.

Behalve de KLM dingt ook de Spaanse luchtvaartmaatschappij Iberia nog mee in de strijd om het meerderheidsbelang in Viasa. Eergisteren hebben beiden in een gesloten enveloppe hun bod gedaan. In augustus zal bekend worden gemaakt welke maatschappij de aandelen krijgt.

Venezuela zelf behoudt 40 procent van de aandelen: 20 procent voor de staat en 20 procent voor de werknemers van Viasa. Viasa leed vorig jaar een verlies van 34 miljoen dollar op een omzet van 268 miljoen dollar. Viasa vliegt voornamelijk van Latijns-Amerika op Europese bestemmingen.

OUDE BEKENDEN

Viasa en KLM zijn oude bekenden van elkaar. In 1968 werd de KLM door de Venezolaanse regering uitgenodigd een internationale luchtvaartmaatschappij op te zetten. Sindsdien heeft de KLM altijd nauw met Viasa samengewerkt, ondere andere op het gebied van onderhoud van vliegtuigen, combinatie van reserveringssysteem en uitwisseling van vliegend personeel.

De expansiedriften van de Europese maatschappijen komen nu nadrukkelijk tot uiting. Iberia kocht vorig jaar de Argentijnse luchtvaartmaatschappij Aerolineas Argentinas. De Scandinavische SAS kocht zich al eerder in bij de Chileense LAN Chili. Ook Aero Peru zou te koop zijn. Een maand geleden besloten Venzuela, Colombia, Ecuador, Peru en Bolivia tot een zeer vergaande liberalisatie van de luchtvaartpolitiek.

WILLEMSTAD — Op de dag van de vlag, 2 juli aanstaande, organiseert het Vrijwilligerskorps Curaçao (VKC) een wandeling van het Princess Beach Hotel naar het Waaigat. Belangstellenden moeten vroeg uit de veren want de wandeling begint al om 7.00 uur 's morgens. Inschrijving is mogelijk bij Sedreko (Gloria Malacia). Door middel van dit evenement hoopt het VKC fondsen te werven om mee te doen aan de vierdaagse in Nijmegen.

Dierenmanieren op Nederlandse tv: Curaçao: "Adembenemend"

HILVERSUM/WILLEMSTAD — In het dierenprogramma van de Tros 'Dierenmanieren' is gisteravond op de Nederlandse televisie een tien-minuten durende reportage uitgezonden over de wereld onder de zeespiegel rond Curacao. Programmamaker Martin Gaus was daarvoor drie weken geleden op Curaçao geweest. "Een adembenemend, nog vrijwel ongetast deel van de wereld", zoals Gaus de beelden van commentaar voorzag.

In het programma 'Dierenmanieren', gepresenteerd door Leonie Sazias en Martin Gaus, was gisteravond op de Nederlandse televisie een stukje Curaçao te zien. "We gaan het in dit programma vooral over de zee, de vissen en koralen hebben. Maar om iets van al dat moois te zien, hoef je niet gelijk tientallen meters diep de zee in te duiken", zei Gaus.

De camera gaf een overzicht van Curaçao Seaquarium, waar Gaus een kijkje was gaan nemen. Zijn interesse ging vooral uit naar 'Jewel Herby', de bekende reusachtige zeebaars. Gaus ging zelfs met duikbril en snorkel het aquarium in om Herby te mogen aanraken. In de reportage was verder een gesprekje met Paul Hoedjes, conservator van het Seaquarium die zei dat het zijn zorg was dat de bakken met haaien en schildpadden "zoveel mogelijk biologisch verantwoord" zijn.

SCHOONHEID

Na boven de zeespiegel kennis gemaakt te hebben met de leefgemeenschap van de onderwaterwereld, ging Gaus met gezelschap duiken, op zoek naar een zeer unieke grote spons nabij Coral Cliff. "Een ongekende schoonheid hier onder water. Als je hier bent, wil je deze wereld eigenlijk nooit meer verlaten". De programmamaker had eerst in Nederland, in een zwembad, zijn duikersbrevet gehaald.

Na de spons gevonden te hebben, ging Gaus naar een moeilijk bereikbare grot. "Als je dit zo ziet, dan begrijp je dat wij de natuur moeten laten zoals het is. Het lijkt onaangetast en is adembenemend mooi. De enige bedreiging vormt de mens".

DEPARTEMENT VAN FINANCIËN

VERJARING

De aandacht van belanghebbende(n) wordt erop gevestigd dat alle vorderingen ten laste van de Rechtspersoon de Nederlandse Antillen wegens leveringen, diensten, etc., voorzover deze betrekking hebben op het dienstjaar 1990,

UITERLIJK 30 JUNI A.S.

schriftelijk bij het Departement van Financiën, Pietermaai 4 moeten zijn ingediend.

Vorderingen ingediend na genoemde datum, zijn ingevolge artikel 35 van de Comptabiliteitslandsverordening verjaard.

Voor de goede orde zij erop gewezen dat verjaarde vorderingen op gezegeld verzoekschrift (zegelpapier van f.5,00) dienen te worden ingediend.

Vorderingen waarvan de te late indiening aan nalatigheid van de belanghebbende(n) te wijten is worden niet voor betaalbaarstelling in aanmerking genomen.

Stroomonderbreking

Veel werkzaamheden kunnen wij voor U uitvoeren zonder U te storen, doch ditmaal moeten wij de stroomvoorziening onderbreken op:

WOENSDAG 3 JULI
VAN 9.00 UUR A.M. - 14.00 UUR P.M.

Landhuis Vredenberg en omgeving, Steenmijnweg. Kaminda Kalalu, Kaminda Taki, Bramendiweg vanaf Landhuis Vredenberg tot Druifweg. Druifweg vanaf kruising Bramendiweg/Amandelweg tot Carawaraweg. Kayudaweg, gedeeltelijk Indjuweg vanaf Dominguitoweg tot Schubappelweg. Gedeeltelijk Kenepaweg vanaf Indjuweg, gedeeltelijk Calbasweg vanaf Indjuweg, gedeeltelijk Patiaweg vanaf Kenepaweg.
Amandelweg vanaf kruising Bramendiweg/Druifweg tot Schubappelweg. Mazurkastraat, Danzastraat, Polkastraat, Tomatiweg, Komkommerweg, Giamboweg, Warmoesweg, Bereheinweg. Bembeweg.
Gedeeltelijk Tumbastraat vanaf Paseo Koral Specht.
Gedeeltelijk Koral Spechtweg en omgeving vanaf kruising Druifweg tot huis nr. 34.

ZONDAG 7 JULI 1991
VAN 9.00 UUR A.M. - 16.00 UUR P.M.

Gedeeltelijk Columbustraat tussen Madurostraat en Sha Caprileskade. Gedeeltelijk Madurostraat vanaf Columbusstraat tot Angelo Mini Shop. Gedeeltelijk De Ruyterkade vanaf Columbusstraat tot La Palestina. Gedeeltelijk De Ruyterkade vanaf Columbusstraat tot Capri.
Koningin Wilhelminastraat, Van de Brandhofstraat, Boldingstraat, Werfstraat, Scurt, Van Raderstraat, Scharlooweg vanaf Van Raderstraat tot Nauwesteeg. Bitterstraat, Fleur de Marie, gedeeltelijk Bargestraat vanaf Werfstraat tot Nauwesteeg. Kaya Senior, Fort Nassauweg vanaf Bargestraat.

KODELA

Gemengde werkgroep buigt zich over kostenplaatje St. Maarten

DEN HAAG/PHILIPSBURG — Een gezamenlijke St rtens-Nederlandse werkgroep die 'Action Task Force on lic Investment' wordt genoemd, zal binnen een half jaar creet gestalte geven aan het Publieke Investeringsprogramma op St Maarten. Het Publieke Investeringsprogramma zal het totale aantal investeringen omvatten dat ig is om de achterstanden op te heffen, ontstaan door de lle economische ontwikkeling op St Maarten. Vance nes en Dennis Pantophlet van de nieuwe coalitiepartijen Martin Patriotic Alliance (SPA) en Progressive Demotic Party (PDP) hebben zowel minister mr Ernst Hirsch lin als de vaste commissies voor Antilliaanse en Arunse Zaken uit de Eerste en Tweede Kamer een toelich gegeven op hun regeerakkoord en hun benadering voor Publieke Investeringsprogramma in de komende ode. Over bedragen die de Nederlandse regering hier ter beschikking zou stellen is niet gesproken.

Een delegatie van de polie partijen SPA en PDP er leiding van James en tophlet en Millicent de ver heeft deze week een e gesprekken gevoerd met er meer minister Hirsch lin en de vaste Eerste- en eede- Kamercommissies r Antilliaanse en Arunse Zaken. "Geconstard werd dat beide beleidsstellingen met betrek tot de Nederlandse hulplening sporen", aldus luidt gezamenlijk uitgebrachte sbericht. Bijzondere aanht krijgen de verbetering het bestuur, investeen in de fysieke infractuur en het onderwijs t Maarten.

ver de reeds opgestarte atie ter verbetering en terking van het bestuur eze week vastgesteld dat e 'vruchten begint af te pen', gebeurt naar ieders redenheid en 'kan enen op een breed maatappelijk draagvlak'. Het in elk geval ook de komende periode een prioriteit blijven.

ENTHOUSIAST

Hirsch Ballin steunt de bestuurlijke aanpak die de twee nieuwe coalitiepartijen kiezen voor St Maarten en vanaf 2 juli aanstaande ten uitvoer gaan brengen. Ook de Nederlandse parlementariërs reageerden enthousiast op de plannen. Op basis van de door SPA en PDP toegelichte beleidsvoornemens is Hirsch Ballin bereid een 'actief hulpbeleid te voeren'.

James en Pantophlet gaven hun zienswijze inzake het Publieke Investeringsprogramma voor St Maarten weer. Besloten is om een werkgroep bestaande uit Nederlanders en St Maartenaren in te stellen. Deze werkgroep zal het Publieke Investeringsprogramma binnen zes maanden concreet moeten invullen in de vorm van het komende jaren te voeren beleid en de uit te voeren projekten. Deze werkgroep zal heten 'Action Task Force on Public Investment'. Op de Antilliaanse regering in Willemstad zal een beroep worden gedaan deskundigen beschikbaar te stellen en om deel tenemen in de activiteiten van de 'Action Task Force'. Met name de fysieke infrastructuur en de nutsvoorzieningen zijn minimaal ontwikkeld en hebben het tempo van de snelle economische groei niet kunnen bijhouden.

BOVENWINDEN

SPA en PDP zullen op korte termijn met de eilandsbesturen van Saba en St Eustatius afspraken maken over intensivering en concretisering van de samenwerking tussen deze drie Bovenwindse eilanden. Hirsch Ballin heeft daar 'met genoegen kennis van genomen' en is bereid deskundigheid beschikbaar te stellen voor de vormgeving van de samenwerking tussen St Maarten, St Eustatius en Saba.

Omdat het eiland St Maarten voor een deel Nederlands-Antilliaans is en voor een ander deel Frans is, werd deze week door de delegatie aandacht gevraagd voor deze bijzondere staatkundige verdeling van het eiland. Hirsch Ballin heeft toegezegd zich sterk te maken voor 'het creëren van een verdragsmatige basis' voor samenwerking op het lokale niveau van St Maarten. Hij zal hierop aandringen tijdens zijn komende ontmoeting met zijn Franse counterpart. Hij heeft de nieuwe bestuurders van St Maarten uitgenodigd onderwerpen aan te dragen voor deze ontmoeting.

EUROPA

De SPA/PDP-delegatie heeft de afgelopen week ook bezoeken afgelegd aan de Europese Commissie in Brussel en de Europese Investeringsbank in Luxemburg. In Brussel is men ingelicht over de binnenkort te nemen 'Nieuw Landen en gebieden Overzee (LGO)-besluit'. Bij de Europese Investeringsbank (EIB) werden inlichtingen verkregen over de mogelijkheden van EIB-leningen voor St Maarten. Er is aangekondigd dat een gezamenlijke missie van de Europese Commissie en de EIB de Antillen binnen zes maanden zal bezoeken. De missie zal naar de Antilliaanse eilanden komen om projekten te identificeren, waarvoor de gelden onder het nieuwe LGO-besluit beschikbaar zullen komen.

"Oude" sterren arriveren op Curaçao

WILLEMSTAD — Onlangs arriveerde op Curacao een groep in Nederland wonende Curacaose artiesten die op 2, 3, 4, 5, en 6 juli aanstaande in de 30 jaar Curacaose showbiz-viering zullen optreden. Deze zijn (op de foto van links naar rechts) de zangers Arnold Stone, Pat Pemberton, Toni Sherman, Mr Solo en Anthony Pieters. De viering wordt door de stichting 'Anglo Kultural' georganiseerd. Meer dan 30 artiesten die in de jaren '60, '70 en '80 actief waren (en die nog steeds actief zijn) zullen tijdens de één week durende viering optreden.

Verkeersomlegging bij op- en afritten brug

ILLEMSTAD — In verd met de op 24 juni 1991 onnen werkzaamheden de Koningin Julianag, is het noodzakelijk dat weekeinde de brufafritten ende vanuit Saliña richg Waaigat en vanuit Otroda richting Waaigat alsde de brugoprit vanuit nda naar Otrobanda afgeen zullen worden.

Het verkeer dat, komende de richtingen Saliña en obanda, richting het Waai, zal worden omgeleid via rg Altena. Evenzo het verer dat vanuit het Waaigat ar Otrobanda wil, zal evenns via Berg Altena worden geleid. Er zal een duideke omleidingsroute worden aangegeven en het publiek wordt dan ook dringend verzocht hier gehoor aan te geven. De omleidingen zullen zowel op zaterdag 29 juni als zondag 30 juni van zes uur 's morgens tot zeven uur 's avonds duren.

orzitter CFW:

LO meer richten op bescherming werknemers

WILLEMSTAD — De International Labour Organizan (ILO) moet zich meer hten op de bescherming n werknemers. Dit zei Boy pencer, voorzitter van de kbond CFW, gisteren op n persconferentie.

Spencer was een van de den van de delegatie die elopen week in Zwitserd was voor het bijwonen n de 78e conferentie van ILO. Veel werknemers, ral jongeren, hebben geen ot om op te staan als ze tslagen worden. 'Je ziet t vaak op Curaçao', aldus pencer. Duidelijk doelde hij ermee op de crisissituatie e twee weken geleden uitak bij Lovers Ice, waar en werknemers zonder paron op straat stonden toen niet op hun werk kwamen met hun klachten over de lechte arbeidsomstandigden' naar de vakbond CFW apten.

Als een bedrijf haar uren moet sluiten, worden werkgevers vaak als eeren uitbetaald, aldus Speer. Hij meent dat juist de erknemers een 'preventieve handeling' moeten ijgen. 'Er moet het een en der worden vastgelegd in arbeidswetten'. Vakbonden moeten onderhandelen over de strategiën die dig zijn voor een 'betere komst' voor de werkende sse over de hele wereld, gt de voorzitter van CFW.

Beter overleg voortaan gewenst:

MCB doorkruist vakantieplan van Asuntunan di Hubentut

WILLEMSTAD — De Maduro & Curiëls Bank doorkruist met het vakantieplan ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan de reguliere vakantieplannen van de dienst jeugdzaken (Servisio Asuntunan di Hubentut). Boeis Augusta, die de overheidsactiviteiten coördineert, vindt het jammer dat er niet vooraf overleg is gepleegd over het samenvallen van hun programma en 'Fakansi ku deporte'.

De dubbele programmering valt vooral in het nadeel uit van de dienst jeugdzaken omdat de kinderen daar een kleine bijdrage moeten betalen voor deelname aan de activiteiten. De subsidie die de dienst jeugdzaken krijgt is niet toereikend om de activiteiten 'voor niets' te organiseren. De activiteiten van de MCB-bank, gerealiseerd door Sedreko, zijn gratis.

"Al meer dan twintig jaar doen wij de coördinatie van het vakantieplan voor alle wijken op Curaçao", aldus Augusta. Al in het voorjaar begint de dienst jeugdzaken met het werven en trainen van rayonleiders en in totaal 500 vrijwilligers, zodat deze voorbereid kunnen beginnen aan het vakantieplan.

Dit jaar zijn de activiteiten gepland voor de weken van 2 tot en met 21 juli. Ook de Sedreko-activiteiten vallen in die periode.

Augusta: "Hadden we vooraf overleg gepleegd, dan hadden we kunnen zorgen dat de activiteiten beter op elkaar zouden kunnen aansluiten; wij twee weken en zij twee weken."

Aan de gang van zaken voor dit jaar is niets meer te redden. Er zijn wel pogingen ondernomen om alsnog tot samenwerking te komen, maar de programma's waren al vastgelegd, zodat er niets meer te schuiven valt.

Augusta hoopt dat in de toekomst betere afspraken kunnen worden gemaakt om dubbele programmering te voorkomen.

Ministerie van Arbeid verlaat Fort Amsterdam

WILLEMSTAD —Het ministerie van Arbeid en Sociale Zaken is het eerste ministerie dat verhuist uit het Fortgebouw in hartje Willemstad.

In het kader van het decentralisatie-proces bij de centrale overheid is het de bedoeling dat alle ministeries uiteindelijk naar hun eigen departementen gaan. Het departement van Arbeid en Sociale Zaken zat al aan de Schouwburgweg; het ministerie komt er nu bij. Dit verklaarde Eithel Pietersz, minister van Arbeid en Sociale Zaken gistermiddag tijdens een persconferentie in het tamelijk nieuwe gebouw.

Feestelijkheden rond de Dag van de Vlag

WILLEMSTAD — Volgende week zullen er weer de traditionele feestelijkheden worden georganiseerd rond de Dag van de Vlag. Voor het achtste achtereenvolgende jaar zal de Curaçaose vlag plechtig worden gehesen op de tweede juli.

De eerste ceremonies zullen al plaatsvinden op maandagavond 1 juli. Om 18.05 uur zal de vlag op het Brionplein plechtig worden gestreken. De harmonie van de muziekschool Maria Cornelia zal hieraan zijn medewerking verlenen.

Op de Dag van de Vlag zelf, zullen de leden van de eilandsraad zich om 9.30 verzamelen op het Brionplein, waar om 10.00 uur in aanwezigheid van minister-president Maria Liberia-Peters de eilandelijk vlag plechtig zal worden gehesen.

Gedeputeerde van Cultuur, Eduard Mendes de Gouveia, zal enkele woorden spreken, waarna de premier haar felicitaties zal uitspreken in verband met het veertig jarig bestaan van de eilandsraad. De gezaghebber van Curacao, Elmer Wilsoe, zal het officiële gedeelte van de dag besluiten met een woord van dank.

Vanaf 12.30 uur zullen er culturele festiviteiten worden georganiseerd. Verscheidene folkloristische groepen zullen zich presenteren. Na een optreden van de brassband van 20.00 tot 21.00 uur, zal de dag besloten worden met een groot vuurwerk.

Banda Bou zal weer zijn eigen feestelijkheden hebben in het park van Barber. 's Morgens zullen er enige muzikale bijdragen zijn. Het officiële gedeelte begint om 13.00 uur met het hijsen van de vlag. Van 13.45 tot 22.00 zullen er verscheidene culturele evenementen zijn.

Zwemmen in de vakantie

WILLEMSTAD — Het zwembad Bennie Leito zal de hele zomervakantie geopend zijn. Er zal volop gelegenheid zijn tot zwemmen, duiken van de duikplank, basketbal, waterpolo, volleybal en tal van andere sportieve activiteiten.

Fusie grote Europese belastingadviseurs

WILLEMSTAD — Drie grote Europese maatschappijen van belastingadviseurs, met een gezamenlijke omzet van 150 miljoen Amerikaanse dollar hebben donderdag in Brussel een overeenkomst getekend, waarmee de grondslag is gelegd voor het eerste netwerk van belastingadviseurs in continentaal Europa. De overeenkomst betreft Loyens & Volkmaars, belastingadviseurs in Nederland, België, de Nederlandse Antillen en Aruba, Bureau Francis Lefebvre, conseils juridiques et fiscaux in Frankrijk en Rädler Raupach Bezzenberger, Rechtsanwälte und Steuerberater in Duitsland. Het netwerk draagt de naam Loyens Lefebvre Rädler (LLR) - European Tax Network.

Het doel van deze samenwerking is in te spelen op de ontwikkeling van de fiscale regelgeving door de Europese Commissie en op de toenemende grensoverschrijdende activiteiten van het bedrijfsleven in Europa, in het bijzonder in verband met de éénwording van de EG-markt met ingang van 1993. Daarnaast zal het samenwerkingsverband echter ook een ideale gesprekspartner vormen voor bijvoorbeeld Amerikaanse en Japanse ondernemingen, die van plan zijn zich in de EG te vestigen. De drie oprichters hebben de intentie vergelijkbare kantoren op het vasteland van Europa bij de samenwerking te betrekken, teneinde in de komende jaren tot een Europees netwerk van belastingadviseurs te komen.

De drie maatschappijen zullen samenwerken in hun fiscale praktijk via onderlinge verwijzingen. In totaal hebben zij thans twintig kantoren in de Europese Gemeenschap en 8 in de rest van de wereld, zoals in New York, Tokyo, Moskou en Willemstad.

Professor dr. D. Juch, de voorzitter van het dagelijks bestuur van Loyens & Volkmaars zei ter gelegenheid van de introductie van dit belastingadviesnetwerk: "Met het oog op de éénwording van de Europese Markt op 1 januari 1993 en de daaruit voortkomende invloed op fiscale ontwikkelingen in Europa en in de rest van de wereld achten wij deze stap van bijzonder groot belang om tot een betere dienstverlening aan onze cliënten te komen".

TE KOOP
PIONEER
geluidsinstallatie compleet (2x 100W)
Bel na 19.00:
601842
Prijs: n.o.t.k.

Ervaren secretaresse
ZOEKT parttime baan
(ochtenden van 8:00 tot 12:00) bij trust- of notariskantoor.
Brieven onder nr. 56 aan het bureau van dit blad, Curacao.

Tamarind
the tamarind hotel
ZOMERVAKANTIE AANBIEDING VOOR IEDEREEN die geslaagd is of over is nu extra voordelig!
Eindelijk, de schoolvakantie is begonnen en NU er even tussenuit voor een welverdiende week op St. Maarten met het hele gezin, want kinderen die geslaagd of over zijn, logeren GRATIS mee!
Prachtige appartementen met kitchenette, airco, cable TV, balkon, telefoon en een perfekte service voor één onbezorgde vakantie!
Prijs: NAf. 537,50 voor een 2-kamer appartement voor 5 nachten, tax en service inbegrepen.
POOL TEl.: 05-24359 RESTAURANT fax: 05-25391

Prachtige Salvia's (fl.4,00), Buttercups, Bougainvillea's, etc., voor Uw tuin. En kwaliteits kamerplanten vanaf fl.10,00. Bij
Vivian's Nursery
staat kwaliteit voorop!
Popo 18, Weg naar St. Catharina
Tel.: 673375
Zaterdagochtend staan wij weer bij Interphoto aan de Dokweg.

Sunny Fashions n.v.
Jongbloed 24
Tel.: 75890
Kaminda di Brievengat
U kunt vandaag al langs komen voor onze nieuwe kollektie.
Volop leuke bermudasets, bermuda met jasjes, roksets, aparte jurkjes, bijouterie, etc.

"Carl's second hand furniture store"
- ATTENTIE -
Wij kopen en verkopen
GEBRUIKTE MEUBELS
en
HUIS RAAD
in uitstekende staat!
Informatie: Tel.: 370881 - 601042
Adres: Dr. Jacques Eliisweg 9-A.
Maandag t/m vrijdag van 8-12 -2.30-6.30
's Zaterdags van 9-1 uur.

TE KOOP AANGEBODEN
POTAARDE
f. 4,—/zak
Caracasbaaiweg 91

TE HUUR
Vakantiehuisje
(Banda Bou)
per week of weekend
Tel.: 77567
(na 18.30 uur)

PORCH SALE
Alles moet weg; daarom spotprijzen!
Bedden, kasten, lampen, lampetkan, schilderijen, antieke kast, pocketbooks, oude medische encyclopedie, etc.
Zaterdag 29 juni 9-15.00 uur
Castorweg 4

TE HUUR AANGEBODEN
Voor serieuze gegadigden
Centraal gelegen
RUIMTE
voor een kapsalon in een multifunctionele lokaliteit
S.v.p. bellen na 2.00 uur 's middags
Tel.: 614690

TE KOOP
FRAMES
geschikt voor planten- of orchideeën-kas of garage
Zaterdag 29 juni van 9 - 15.00 uur
Castorweg 4

GEVRAAGD
jonge representatieve
DAME
Ben je vlot en aardig en geïnteresseerd in een leuke baan?
Bel tel.: 614690 na 2 uur

LAATSTE Porchsale;
TOTALE LEEGVERKOOP
alles moet deze dagen weg tegen elk aannemelijk bod, bepaal zelf Uw prijs!!
Zie het zoekertje van Jongbloed Kavel 182.

GOED TEHUIS GEZOCHT
voor **BOEIS**
half Pitbull
half Rotweiler fl. 300,—
Tel. 683100 (werk)
656405 (thuis)

TE KOOP
KING SIZE BED AND MATTRESS
Solid wood frame
Modern design
Fls. 700,—
Tel. 673535

FOR SALE
1987 CHRYSLER LE BARON
4 door Sedan, fully equipped, excellent condition.
Call: 639370 between 9 a.m. and 6 p.m. After 6, call: 676279.

TE KOOP
MOOIE PUPS
Pitbull/Dobberman f. 275,- ingeënt/ontwormd.
Ze zijn zaterdag van 9 -1.00 uur op Mahuma Kaya E65 (zijweg Mahoemaweg)
Tel.: 693048 - 648413

BOEKENMARKT
zaterdag 29 juni a.s.
van 10 tot 3 uur
op Sta. Rosaweg 16
Stichting Ayudo Social Corsow

VAKANTIEJOB AANGEBODEN
te Emmastad
Tel.: 373976

LAATSTE PORCHSALE
Grijs/zwart leren 2-en 3-zitsbank + salontafel f. 950,— in prima staat.
Slaapkamerset, messing 2 pers. bed met bijbehorende tafeltjes en nachtlampjes en spiegel, boekenkast f. 60,—.
En verder kleine huish. artikelen tegen nòg lagere prijzen!
Zaterdag van 10.00 uur tot 15.00 uur. Kaya Grafito 12 (Goede Hoop, einde v.d. Asbestweg)

MEDEDELING

KODELA maakt hierbij bekend dat met uitzondering van haar kantoor te Molenplein 15, al haar kantoren, kassa's en Technische Diensten te Pater Euwensweg en Rijkseenheidboulevard op

MAANDAG 1 JULI 1991
DE GEHELE DAG voor het publiek gesloten zullen zijn.

DE STORINGSDIENST (telefoonnummer 135) BLIJFT 24 UUR TOT UW BESCHIKKING.

cacharel
NIEUW ontvangen een prachtige collectie sieraden!!
Prachtige **LIBERTY** blouses voor Dames en Heren.
Niet vergeten ons UITVERKOOP hoekje heeft kortingen tot 50%!!!
Kom snel weer eens langs bij
cacharel
een uniek stukje Frankrijk in de Waterfortbogen.
Informeer naar onze vaste klantenkaart!
geopend van 10-6 uur **nonstop** van maandag t/m. zaterdag

KAYA YOSJUA KAVEL 1
NIEUWBOUW 3 SLAAPKAMERWONING
te Abrahamsz, 2 badkamers, eetkamer, woonkamer, open keuken, voorporch, berging/washok, extra toilet, mezzanine boven de eetkamer en garage 735 m2 eigendomsgrond.
Opleverbaar 1 april 1991 ....Naf. 275.000,-
CARESTO NV
Inlichtingen:
Trompetbloemweg 28 -Mahaai
Telefoon: 375655
FAX: 371300
Service is our Business

CM B Caroline's Mini Boutique
Deulfweg ... Tel. 6...01
VAKANTIE?
Pas ontvangen voor vakantiegangers
* leuke broekpakken
* tweedelige jurkjes
* jeans voor tieners
* schoenen/tassen
* shortsets
* bikini zwempakken
* neon sweaters, etc. etc.
En vergeet onze deftige kleding en hoeden niet
Wij verwachten U!

DON ALGODON
Net binnen nieuwe kollektie
EXCLUSIEVE KLEDING
o.a.: **blousen, broeken, rokken** en **bermuda's. Alles van katoen.**
Grote sortering zomerkollektie:
50% korting!
DON ALGODON
Madurostraat 10.

Music House
Vele nieuwe Zuid-Amerikaanse CD's en nieuwe Kinder CD's en muziek - cassettes
UW C.D.-SHOP
"De winkel waar U zich thuis voelt!"
Bloempot Shopping Center
Tel. 374847

FOR SALE
FORD GRANADA 1981
Full equipped, 6 cilinder, automatic. Good conditions
Airco needs minor repair
Afl. 4.500,00
Tel.: 648591/648977

Voor vakantiegangers
Te huur aangeboden
Kompleet gemeubileerd
APPARTEMENT
(zeer ruim)
met eigen ingang, incl. airo, elektra, water, gas en TDS-cable T.V. Rustig en Veilige Buurt, omgeving Banco di Caribe (CERRITO).
Zeer centraal gelegen
f. 380,— per week
Voor informatie:
Tel.: 84786 na 6 uur

Patrizia
D E S I G N
PATRIZIA IS BACK FROM ITALY
WITH ALL THE LATEST CREATIONS
now available up to size 20/54
Columbusstraat 4 - Curaçao, N.A.

Bruidstafel bij
SEMPERFLORENS
Exclusive Interiors
George Maduroweg 21 - Tel.: 374295

— Zilveren en verzilverd bestek, dienbladen, schalen, kandelaars, etc. (uit voorraad leverbaar)
— Kristallen wijn -drinkglazen.
— Kristallen karaffen.
— Complete serviezen (kan altijd bij besteld worden)
— Complete inrichting voor het huis zoals gordijnen, beddespreien, tafelkleden, etc.
Kom langs en laat U adviseren hoe U Uw huis zo gezellig en practisch mogelijk kan inrichten.

Wasserette DADA
Wij kunnen Uw was compleet verzorgen.
Volle wasmachine: wassen, drogen en opvouwen, inclusief zeep en verzachter voor een zeer redelijke prijs.
Voor meer inf.: tel. 615188.
Seroe Loraweg 36A - Janwé

Praktijk voor Fysiotherapie
Jan A.A. Brouwer
Scharlooweg 104
Tel. No. 657992
Fysiotherapeuten:
Jan Brouwer
Elisabeth Gonzales
(ruime parkeermogelijkheid)

ZOE

TE KOOP AANGEBODEN CURAÇAO

WORD PERFECT 5.1 f.500,-. Tel.: 673734.

FORNUIS MAGIC Chef, deluxe, z.g.a.n. f.800,-. Tel.: 690840/676060.

VW KEVER, Duits model 1972, rijdt goed, pas gekeurd, vraagprijs NAf.1.700,-. Tel.: 78965 ('s avonds).

STATIONWAGEN BUICK Century 1980, prijs f.3.500,-, motor en transmission overhauled 1990, in goede staat. Te bezichtigen Juan Hatoweg 162 (Sta. Maria). Tel.: 682088.

WEGENS VERTREK: Datsun ('77) f.1.600,-. Tel.: 674101 (Albert).

ROMMELMARKT/PORCHSALE o.a. koelk.; gasf.; hang/legkast; 2 surfpl.; boekjes; speelg.; tv; radio enz. Zaterdag 9.00-14.00 uur. Seru Fortunaweg 126.

1986 SUZUKI FORSA GL 1.3, automatic, airco, AM/FM + cassette, 45.000 km, NAf.10.000,-. Tel.: 373694.

LADA SAMARA 1988 f.3.900,-. Tel.: 662137 (werk)/673003 na 6 uur.

WEGENS OVERCOMPLEET: inboedels. Kaya Militar 16 (achter Kraamkliniek Rio Canario). Bellen voor afspraak op 690228.

FORD SIERRA 1986, i.z.g.s., airco, radiocassette, automatic, prijs f.11.500,-. Informatie tel.: 78143.

PRACHTIGE tienerslaapkamer wit/grijs, als nieuw, met bureau, boekenkasten, bedombouw, hanglegkast etc., prijs f.800,-. Tel.: 78750.

NIEUWE FAXMACHINE Sharp UX-110, prijs f.1.200,-. Tel.: 683487 na 18.00 uur (Robert).

AMERIKAANSE DELUXE Concord stationwagon 1983, weinig gereden en in zeer goede staat van onderhoud, airco, automatic speed, powersteering, powerbrakes, nieuwe banden, radio, tapedeck met 2 luidsprekers, spaakwielen. Bovendien met geldige keuringskaart tot maart 1992, nummerplaat betaald tot eind 1991 plus WA-verzekering betaald tot maart 1992, prijs f.14.000,- of beste prijs. Bel 375323.

ER IS nog één over: Rottweiler, 2 maanden oud, ingeënt + ontwormd f.530,-. Rector Zwijssenstraat 8. (naast KAE).

NISSAN SENTRA '89, z.g.a.n. Tel.: 675506 na 6 uur pm.

LP EN CD (alle genres); boeken en strips; spelletjes; massagebank; puzzels; kedsen en aerobicskle dingen en nog veel meer. Zaterdag 9 uur am.-1 pm.: Barikageelweg 11 (zijstraat Erosweg). Tel.: 78398.

7.5 M. DONKERBRUIN overtrekstof; 2-persoonsbed + kaptafel; 2-deurs koelkast Westpoint; 4-pers. grijs/wit dinerset. Tel.: 690441. Kralendijkweg 6.

VOLKSWAGEN KEVER, Duits model, bwj. 1972, gekeurd tot mei 1993, vraagprijs f.1.450,-. Tel.: 675681.

LAATSTE PORCH... Totale leegve... zaterdag 29 juni ... met dinsdag 2 ju... 10.00-18.00uur. Alle... deze dagen weg te... aannemelijk bod. ... zelf uw prijs. Co... Nederlandse inboed... grijze lederen zith... zit + 2-zit + draa... incl. witte salontafe... marmer blad; grote ... pool no-frost vrie... kast; vele kleine ... art.'n; planten; ... tassen; snuisterijen; ... gordijnen; (hang)la... auto-/schilderbenc... heden; zeer volledig... bantia keukenset; ... nenset; toaster et... moet u gezien he... Alles tegen we... prijzen! Adres: Jon... Kavel no. 182 (route:... bloedweg, na Ca... raweg 56 rechtsaf, l... huis linkerkant, vo... pijlen).

ZO GOED als ni... stereo video RCA f... tapijt 2x3 mtr., grijs/... f.150,-. Tel.: 613660.

BARKRUKKEN; B... STEL 3+1+1; hoek... buffet; driehoekige... tafel + 6 stoelen; rac... piano; lampen. ... 616272.

FOTOCAMERA 'CA... T-7-', automatic, ... tronic, compleet met ... lens FD 35-70 mm 1:3... Canon automatic ... Speedlite 277T; dra... alles in zeer goede ... ditie, NAf.650,- cash. ... 614633 (kant.)/67... (thuis).

GRIJS LEDERLOOK... stel; babyset o.a.: ma... + badje + standaard + ... remmer + wasbakje + ... kleedkussen + div. k... tjes + dekentjes; s... goed; buggy; skelte... rode klapstoelen; b... lamp + hoeldd. ... roeispp.; Herenma... driewieler; jong... boeken; Bouquet R... legpuzzels e.a. Zate... 11.00-17.00uur: Kaya A... hamsz 14.

3 DEURS LINNENK... (nieuw); damessportf... meisjesfiets; autosto... Tel.: 676263.

LADA SAMARA, in ... goede staat met 30.000 ... over te nemen per 20... f.6.500,-; gitaar, zo ... als nieuw, f.550,-; ... plank voor beginners ... 2 zeilen f.75,-. Tel.: 677...

VWO-EXAMENBU... DELS, cliffnotes, uit... sels, 1/2 prijs; aant... ningen. Tel.: 672706.

CHEVROLET NOVA ... '74, gekeurd apr. '92. ... 692817.

COMPUTERTAFELS; ... tertafels die 't pa... opvangt, zeer goede p... Voor inf. tel.: 615582. C... straat 20.

PUPPIES, 6 WEKEN ... ontwormd f.50,-. Moe... Dobermann, vader: on... kend. Tel.; 78455.

GROtE TENT, opp. ±16... f.750,-. Tel.: 676026.

FENDER BASGITA... Ross Bass verster... Soligor lenzen v... Minolta camera 28 ... 28-80 mm macro-zoom ... teleconverter 2x; e... lizer Soundcraftmen; ... tenspeler; Commod... compouter cassette V... St. Michielsweg 10. ... 680247.

HYUNDAI EXCEL '8... goed als nieuw, ai... powerwindows, radio ... FM, cassette, f.15.000,-... megenstraat 108. ... 55175 na 5.30 pm.

1984 DAIHATSU CH... MANT LD met ai... autom. versnelling ... radio. Nog geen 50.000 ... NAf.7.500,-. Tel.: 67121... 6 uur.

...TJES

...IEF HOUTEN ...n wandmeubel f.350,- ...53963.

...KOOP GEVRAAGD CURAÇAO

...SPOED: huis, in ...buurt, tot f.250.000,- ...375594 of 375034.

...HANGWAGEN. TEL. ...4 (Hermes Cars).

...NEN, MAHONIE of ... leg/hangkast, mini- ...2 m. lang en hoog. ...00384.

...KKAST, LIEFST licht ... grenen of geloogd ...Tel.: 53963.

...HUUR GEVRAAGD CURACAO

...GEMEUBILEERD ... met 3 of 4 slaapka- ... in goede buurt, tot ...650,-. Tel.: 691016.

...SPOED: huis, 2 à 3 ...kamers, in goede ...t, tot f.750,-. Tel.: ...4 of 375034.

PERSONEEL AANGEBODEN CURACAO

...ENS VERTREK ...en wij zo spoedig ...lijk voor onze zeer ...uwbare hulp een ...werkhuis voor 2 of 3 ...enden in de week. ...g in de buurt van ... Water. Tel.: 677856.

DIVERSEN CURACAO

...ANT. GEZIN zoekt ...w tehuis voor een ...çaose Herder, liefst ... kinderen. Ze is 3½ ...d, bruin met witte ...en poten en speelt ... Voor f.75,- krijgt U ...met ketting, bak, bor- ...enz. Na 6 uur: Kaya ...hamsz 14.

...RAAGD: WONING- ... 15 jan.-15 mrt. met ... Afz.: Fam. Hoed, ...dzeestraat 68, Den ...er, Nederland.

...KOOP AANGEBODEN ARUBA

...ENS VERTREK: ...a Celica 1.3 GT, km.: ...0, rood, prijs f.27.000,- ... 37302 na 5 uur.

EEN EETSTEL (4 stoelen), grenen hout; f.350,-. Moet voor begin juli weg. Bel voor afspraak tel.: 34283.

Z.G.A.N. 5 ZWARTE barkrukken f.250,-; salontafel f.75,-; bankstel + 2 stoelen + bijpassende tafel f.575,-; babystroller (2 mnd. oud) f.100,-; Nintendo + 2 games f.200,-. Tel.: 47511.

Z.G.A.N. GROTE koelkast f.875,-; gasfornuis f.575,-; Whirlpool wasmachine f.575,-; sandwich grill f.45,-; blender f.45,-; toaster f.25,-; mixer f.25,-. Tel.: 47511.

DUE TO travel: Designer deluxe new: sectional sofa Af.4.500,-; arearug (India) Af.1.395,-; glass table Af.795,-; diningtable Af.1.395,-; 6 din ing chairs Af.2.995,-; arearug (India) f.2.995,-; chandelier Af.1.095,-; cocktailtable Af.1.595,-; Swivel chair Af.695,-; Fisher 27" tv Af.2.200,-; Sony stereo Af.595,-; 3 brown Jordan chairs Af.595,-; brown Jordan patioset Af.995,- + artwork; lamps at good prices. Call 33647 for an appointment.

SALONTAFEL (NOTEHOUT) met lade; kinderwagen, buggy + kinderfiets. Bushiri 60 na 14.00 uur.

KOELKAST; DIEPVRIEZER; wasmachine; 2 pits gasstel; kinderwagen; 50 katoenen luiers; split unit 32.000 BTU (1 maand oud). Tel.: 31042.

KOELKAST 110 V merk Hotpoint; babybed + matras. Savaneta 247-E.

GROTE WITE hang/legkast in perfecte staat f.400,-; slaapbank f.250,-; airco Emerson; springbox-bed. Vondellaan 27.

BUICK SKYLARK '82, [illegible] televisies, stofzuiger; adapter 110-12 Volt. Tel.: 47985 na 14.00 uur.

DIVERSEN ARUBA

GEVRAAGD: OPPASHUIS of appartement voor echtpaar, 25 juli tot 11 augustus. Tel.: 24300 ext. 213/272 (Marianne Janse).

Vervolg van pag. 1

zaken Gianni de Michelis heeft vrijdag een dringende oproep gedaan aan de regering in Belgrado verder bloedvergieten te voorkomen. De burgemeester van de aan Joegoslavië grenzende stad Triëst, Franco Richetti, heeft gevraagd om een onmiddellijk ingrijpen van de regering in Rome. Hij vreest dat zijn stad binnenkort een grote vluchtelingenstroom uit Joegoslavië te verwerken krijgt.

De Oostenrijkse bondsregering heeft besloten geen pantsereenheden naar de grens met Joegoslavië te sturen omdat dit op een provocatie zou lijken. De Oostenrijkse minister van Defensie Werner Fasslabend heeft dit verklaard na een crisisberaad van de regering in Wenen. De Rijkspolitie in de aan Slovenië grenzende Oostenrijkse deelstaten is sinds donderdag in staat van paraatheid gebracht. Dit geldt ook voor de legereenheden in dit gebied.

INVASIE

Na een nacht waarin de Slovenen behalve door acties van het Joegoslavische leger ook nog werden opgeschrikt door knallend onweer was de spanning in de jonge natie vrijdag duidelijk voelbaar. In de hoofdstad Ljubljana waren minder mensen op straat dan gewoonlijk. Degenen die vanochtend naar hun werk moesten, hadden radio's meegenomen om het laatste nieuws te horen of bekeken de kranten die met grote koppen berichtten over "de invasie van Slovenië".

Een woordvoerder van het ministerie van Informatie in Ljubljana zegt ook dat de opdracht van het Joegoslavische leger nog steeds onduidelijk is. "De Jena-troepen (federale troepen -red.) leken zich eerst te concentreren op het overnemen van onze douaneposten. Maar nu zijn ze ook in plaatsen op flinke afstand van de grens gesignaleerd. We weten niet wat ze van plan zijn. Ondanks de oproep van de federale regering om de militaire acties te stoppen gaan de gevechten gewoon door."

AANVAL MOGELIJK

De Sloveense autoriteiten houden nog steeds rekening met een aanval op Ljubljana. De grootste tankeenheid van het Joegoslavische leger, die ook actief is rond het internationale vliegveld, bevindt zich op slechts negentien kilometer van het centrum van de hoofdstad. Eén aanval van twintig tot dertig tanks houdt men voor mogelijk.

De straten rond het parlementsgebouw waren vanochtend nog steeds geblokkeerd met zware vrachtwagens, bussen en personenauto's. Volgens politie-agenten, die inmiddels allen in kogelvrije vesten zijn gestoken, zijn de afgelopen nacht nieuwe barricades opgeworpen op de snelwegen rond Ljubljana. Met hun oor aan de radio volgen ze het laatste nieuws over de ontwikkelingen in Maribur waar met brandende barricades geprobeerd zou worden legertanks tegen te houden.

Vanmorgen blijken ook Sloveense troepen kazernes aangevallen te hebben van het federale leger. Zo werd in de noordoostelijke grensplaats Murska Sobota aan de grens met Oostenrijk een federale kazerne omsingeld. Daarbij zouden zeventig federale soldaten zijn gevangen genomen. Ondertussen blijkt de federale luchtmacht ook het vliegveld van Maribor gebombardeerd te hebben. Dit werd van Sloveense zijde bevestigd. Men wist niet of er slachtoffers waren gevallen.

COMPROMIS

Terwijl de spanning in Slovenië donderdagavond al zienderogen opliep en er zeker drie doden zijn gevallen bij botsingen tussen het federale leger van Joegoslavië en de Sloveense burgerwacht, stelde de federale regering in Belgrado een compromis voor. De regering stelde voor dat Slovenië en Kroatië hun onafhankelijkheids-verklaring drie maanden opschorten. De federale troepenmacht, die het grootste deel van Slovenië donderdag bezette en de Sloveense hoofdstad Ljubljana omsingeld houdt, zou dan worden teruggetrokken.

Als eerste stap om een uitweg te zoeken uit de crisis stelde de Joegoslavische premier Ante Markovic voor de Kroaat Stipe Mesic alsnog te benoemen tot president van de federatie. Kroatië was enkele weken geleden aan de beurt om een voorzitter te leveren voor het collectieve presidentschap, maar Servië blokkeerde deze benoeming. Sindsdien heeft Joegoslavië geen president. Daarna moeten alle leidende politici bijeenkomen voor crisisoverleg, aldus Markovic.

BEZETTING

Donderdagmiddag stortte in het centrum van Ljubljana een legerhelikopter neer die door de Sloveense burgerwacht met luchtafweerraketten was neergeschoten. De twee inzittenden kwamen hierbij om het leven. Later stortte nog een helikopter neer, waarbij eveneens twee mensen werden gedood.

De Sloveense minister van Defensie, Janez Jansa, zei naar aanleiding van de aanwezigheid van de tanks in Slovenië dat zijn republiek in oorlog is. Eerder zei hij dat Slovenië bereid is de strijd aan te binden met het federale leger. De Sloveense premier, Lojze Peterle, zei dat de tanks worden beschouwd als een "bezettingsmacht".

NIET DUIDELIJK

De Joegoslavische regering heeft ook opgeroepen een einde te maken aan de gevechten. Maar de Sloveense minister van Informatie, Jelko Kacin, verklaarde dat hiervan pas sprake kan zijn als "het leger alle tanks heeft teruggetrokken". Kroatië dreigde de federale regering met geweld als niet snel de troepen worden teruggehaald.

Intussen is niet duidelijk wie precies het leger bevel heeft gegeven in actie te komen. De Joegoslavische vice-premier, de Sloveen Zivko Pregl, verklaarde dat de federale regering geen opdracht heeft gegeven het leger in te zetten. Volgens hem was het een eigenmachtig optreden van officieren. Het Joegoslavische staatspresidium in Belgrado liet zich echter juist lovend uit over de verrichtingen van het leger dat de orde wil herstellen.

CVSE-ONDERZOEK

De Sloveense minister van Buitenlandse zaken, Dimitrij Rupel, riep de landen van de Conferentie voor Veiligheid en samenwerking in Europa (CVSE) op voor internationele actie om een einde te maken aan de interventie van het Joegoslavische leger. Het is de bedoeling dat het crisismechanisme in werking wordt gezet door de CVSE. Het Politiek comite van het Europese parlement wil dat de ministers van de 35 CVSE-landen een speciale vergadering beleggen over de Joegoslavische kwestie. Het comité zei bang te zijn voor een bloedige burgeroorlog. Oostenrijk en Italië deden een beroep op een nieuwe CVSE-regeling om Belgrado om uitleg te vragen over de inzet van de "ongebruikelijke militaire activiteiten".

Negen leden van de Westeuropese Unie (WEU), waaronder Nederland, stemden in met een voorstel een onderzoek in te stellen naar de crisis in Joegoslavië, aldus de Franse minister van Buitenlandse zaken, Roland Dumas in Luxemburg. Volgens de nieuwe CVSE-regels voor conflictbeheersing in Europa moet een dergelijke aanvraag minstens door dertien landen worden gesteund. De Duitse minister van Buitenlandse zaken, Hans-Dietrich Genscher, sprak telefonisch met zijn Joegoslavische collega, Budimir Loncar, en zei te hopen dat Belgrado zal meewerken aan het CVSE-onderzoek.

Thatcher niet meer op lijst

LONDEN - Oud[...]mier Margaret T[...]cher zal zich t[...] trekken als p[...]mentslid. Dit hee[...] Britse Nationale [...] associatie vr[...] gemeld. Het nieu[...]reau zegt zich [...] baseren op de p[...] centrale van de Con[...]vatieve partij.

"Na grondige afweging [...] ik besloten geen k[...]daat te zijn bij de [...]gende verkiezingen" [...] Thatcher in een v[...]ring. "Ik blijf actief i[...] parlement tot de volg[...] verkiezingen, daarna [...] ik weliswaar in het [...]tieke leven, maar o[...] andere manier". Z[...] sinds 1959 afgevaar[...] van het kiesdi[...] Finchley, in het no[...] van Londen. Thatch[...] trad in november [...] premier na een conf[...] haar partij over haar [...]cratische regeerstijl.

Het tekort op de lo[...]rekening van de BRITSE [...]lingsbalans heeft over [...] eerste kwartaal van di[...] met correctie voor sei[...]invloeden 2,59 miljard [...] sterling bedragen verg[...] met 1,62 miljard pond [...] laatste drie maande[...] 1990.

Raad van beheer:niet enige schuldig[...]

Van Ditshuizen laa[...] uit gestuurd bij AN[...]

WASSENAAR - De raad van beheer van het Algemeen Nederlands persbureau (ANP) heeft donderdag besloten algemeen directeur C.N.F. van Ditshuizen uit zijn functie te ontheffen.

Volgens de raad bestaat er geen mogelijkheid meer het vertrouwen tussen personeel en directeur te herstellen. Het persbureau zal tot het einde van het jaar worden geleid door een interim directeur. Intussen wordt een procedure gestart voor een definitieve opvolging van Van Ditshuizen. De raad van beheer heeft zijn besluit genomen nadat bij het ANP een ernstig conflict was ontstaan over voorgenomen aanpassingen binnen de Algemene nieuwsdienst. [...] door kwam het functio[...] van de directie en de [...] redactie in het geding [...]gens de raad kan de[...]uatie echter niet los [...] worden van eerdere [...]blemen binnen de le[...] van het ANP.

De raad van behe[...] overigens van oordeel d[...] problemen binnen het [...] "niet uitsluitend" aan d[...] soon van de vertrek[...] directeur zijn te wijten. [...] het herstel van de sfeer [...] verhoudingen binnen he[...]rijf is een inspanning [...] alle medewerkers en ov[...]gorganen noodzakelijk [...] schrijft de raad in een [...]derdag verschenen ve[...]ring aan het personeel.

Chefstaf van Witte Huis Sununu[...]

Ik ben enige schuldig[...] bij reeks incidenten

WASHINGTON - De in opspraak geraakte chef van de staf van het Witte Huis, John Sununu, heeft zich donderdag berouwvol getoond over de nog steeds escalerende controverse rond zijn persoon, over het veelvuldig gebruik van reisfaciliteiten voor privé doeleinden.

Sununu zei dat daarvoor niemand anders dan hijzelf schuld draagt. Waarnemers gaan er van uit dat zijn relatie met president George Bush er door is verzwakt. De meestal agressieve voormalige gouverneur van de staat New Hampshire is verzeild geraakt in een reeks genante escapades betreffende zijn gebruik van re[...]ringsvliegtuigen en aut[...] alsmede zakenvliegtui[...] voor privé- en politie[...] doeleinden.

Met zijn verontschul[...]ging tracht Sununu de co[...]troverse enigszins te te[...]peren, die inmiddels is u[...]gelopen op spanning[...] met joodse organisat[...] Volgens berichten d[...] onlangs in de pers v[...]schenen zou Sununu, [...] van Libanese afkomst [...] hebben geklaagd dat l[...]ders uit de joodse geme[...]schap, samen met po[...]tieke rivalen uit zijn eig[...] Republikeinse partij, be[...]waren de kwestie op [...]stoken vanwege zijn po[...]tie in het Arabisch-Isra[...]sche conflict.

OUDERS ZIEN HET NUT ER NIET VAN IN

Juni Harms gelooft in positieve werking

Curaçao voor het eerst naar Special Olympics

= door Gimene v.d. Gen =

LLEMSTAD - Curacao zal dit jaar voor het eerst in geschiedenis vertegenwoordigd zijn op de 'Internaal Special Olympic Games'. Op 18 juli aanstaande trekken vijf geestelijk gehandicapte atleten en e trainers naar de Verenigde Staten om aan de len mee te doen. De speciale olympiade wordt van tot en met 27 juli in de Amerikaanse stad Minneais gehouden. Meer dan 6000 atleten uit ruim entig landen worden hier verwacht. In de speciale mpiade is iedere atleet een winnaar. Niemand gaat t lege handen naar huis.

pecial Olympics is een wereldwijde organisatie die statie gerichte sport voor zowel kinderen als wassenen met een geestelijke handicap wil bevoren. Om de vier jaar wordt een internationale mpiade gehouden maar de indruk ligt op doorlonde sporttrainingen gedurende het hele jaar. De anisatie wil met de Spelen bewijzen dat geestelijk andicapte atleten zich ook kunnen ontwikkelen voorbeeldige en serieuze atleten waarop zowel n families als hun land trots kunnen zijn.

Willy (Juni) Harms, coördiator Special Olympics raçao, gelooft heilig in de itieve nawerking van rt op atleten met een stelijke handicap. 'Naast feit dat sport goed is voor geest en het lichaam, gen deze atleten ook meer vertrouwen en dit heeft positieve uitstraling naar lere atleten in de groep. is duidelijk te merken de atleten die vorig jaar tober aan de regionale Spe- Olympics in Bahamas ben meegedaan. Vroeger rd ik voor gek verklaard ik hun vroeg om twee uur middags in de hete zon te n trainen. Nu verklaar ik n voor gek als ze elke dag diezelfde hete zon staan te pelen om te sporten'.

COORDINATOR

februari van dit jaar werd rms door het eilandgebied raçao benoemd tot coördior sport voor gehanditen. Hij is in dienst van reko en wordt uitgeleend verschillende instanties ls ouderverenigingTotok, Sentro Formashon Laboen Stichting Sport Gehanapten. Zijn taak als coörator is om zoveel mogesportaktiviteiten voor handicapten te bevorderen. rms heeft in de Verenigde aten recreation therapy en nagement gestudeerd. Hij ft daarvoor jarenlang als williger gewerkt voor Totoa. Hij gaat zelf ook met de legatie mee naar Minneais als coach van de zwemeg.

In 1968 werd de eerste ternational Special ympic Games georganierd op initiatief van nice Kennedy Shriver. or haar jarenlange ervag met geestelijk gehandipte personen op dagmpen was zij overtuigd t personen met een geestee handicap veel meer nden presteren op sportged dan tot dan toe werd dacht. Pas in 1988 werd de eciale olumpiade officieel kend door het Internatioal Olympisch Comité. Special Olympics heeft vestigen in ongeveer 90 verillende landen die voor rlopende sporttrainingen lokaal niveau voor gehanapten zorgen. In de afgeen twintig jaar heeft meer een miljoen geestelijk handicapte atleten aan de npiade meegedaan.

MOTOR

ecial Olympics Curaçao at nog in de kinderoenen. Ouderverenigingolika is de motor achter project. Bij de verwezening van haar voorbereingsaktiviteiten heeft de erverenigingop een goede edewerking van Sedreko nnen rekenen om dit pro- te realiseren. In 1989 eeg Totolika een uitnodig om een conferentie over ecial Olympics in Surime bij te wonen. Harms s de meest geschikte peron om te gaan omdat hij al of meer bekend was met filosofie en de structuur Speciaal Olympics. In studententijd in de Verde Staten heeft hij als williger gewerkt tijdens n olympiade en het beviel hem goed.

Harms bracht veel bruikbare informatie mee uit Suriname en wist binnen korte tijd de ouderverenigingwarm te krijgen voor dit internationale sportgebeuren voor personen met een geestelijke handicap. Harms begon reeds in die tijd al, de principes van Special Olympics toe te passen in zijn trainingen. Het accent kwam te liggen op het competitieve element. Voorwaarde daarbij is dat de atleten regelmatig trainen en motivatie tonen. Bij de Special Olympics hanteert Harms bij de indeling van de groepen een z.g. divisiesysteem.

'Als het om geestelijk gehandicapte atleten gaat moet men zoveel mogelijk oneerlijke competitie vermijden. Het heeft bijvoorbeeld weinig nut om een atleet die honderd meter sprint in een minuut in dezelfde groep te plaatsen met een die dat in een halve minuut doet. Alhoewel zo'n atleet geestelijk gehandicapt is weet hij dat hij nooit kan winnen. Zo maak je verliezers en dit wekt frustraties op die ze soms niet kunnen verwerken. Door een divisiesysteem te handhaven, gebaseerd op sexe, leeftijd en capaciteit geef je iedere atleet een redelijke kans om te winnen. De kunst is om deze atleten op een verantwoorde manier te leren winnen en verliezen'.

Bij Special Olympics gaat het niet om de atleet met de beste lichamelijke conditie of die met de meest ontwikkelde geest maar om die atleet die regelmatig traint, goed gemotiveerd is en die zijn best doet om te winnen. De leuze van Special Olympics spreekt voor zich: 'Let me win, but if I cannot win let me be brave in the attempt'. Een goede motivatie en een sterke wil zijn ook enkele van de criteria waarop de Curaçaose atleten worden geselecteerd.

'Verschillende dingen worden in overweging genomen zoals: sportief gedrag, eigen initiatief, interesse van zowel de atleet als zijn ouders en doorzettingsvermogen om constant en hard te trainen. Daarbij moeten de atleten ook kunnen beseffen dat het om een wedstrijd gaat en dat ze zich moeten inzetten om te winnen. Toevallig gaan wij nu naar Minneapolis met de beste zwemmers die we hebben namelijk Rose Linzey en Karl Allen. De reden waarom ze gekozen zijn is, omdat deze atleten al ruim twee jaar intensief trainen en zeer goed gemotiveerd zijn. Verder staan hun ouders ook altijd klaar met een helpende hand.

Voor atletiek gaan Ivar Lucia en Carlos Engelhardt en voor powerlifting Derrel Hernandez. Derrel heeft tijdens de regionale Spelen in de Bahamas een persoonlijke uitnodiging gekregen van de organisatie om als gewichtsheffer in Minneapolis mee te doen. Dit nadat men zijn sportiviteit en zijn inzet hadden gezien. Derrel zegt zelf: 'Ik ga op de eerste plaats om mee te doen maar natuurlijk zal ik proberen te winnen'.

Harms ziet wel toekomst in sport voor gehandicapten op Curaçao maar plaats daarbij enkele kanttekeningen. Tot nu toe wordt sport voor gehandicapten volgens hem niet door iedereen serieus genomen. 'Een willekeurige veteranen softbalteam tweede klasse die eens in het jaar een wedstrijd houdt wordt eerder gesponsord dan een groep geestelijk gehandicapte atleten die naar het buitenland gaan om namens hun land aan een internationale sport evenement mee te doen. Zelfs als bedrijven wat geven gebeurt dit vaak uit medelijden en niet uit een commercieel oogpunt. Terwijl deze atleten voor veel meer publiciteit en dus reclame kunnen zorgen dan die ene softbalteam op een veldje in een of andere wijk'.

Daarnaast zien enkele ouders van kinderen met een geestelijke handicap nog steeds niet het nut van sport en beweging voor lichaam en geest van hun kinderen. Ze laten hun liever de hele dag televisie kijken want dat komt hun beter uit. Ouders zijn vaak niet gemotiveerd of hebben gewoon geen tijd om hun kinderen naar de trainingen te brengen. Een van onze grootste problemen is ook vervoer. Verder hebben we jonge dynamische vrijwilligers nodig die een complete sportprogramma met deze jongeren kunnen draaien. Atleten met een geestelijke handicap hebben net zoveel recht op recreatieve en prestatie gerichte sport dan andere atleten. Pas als sport voor gehandicapten iets vanzelfsprekend wordt in de samenleving kunnen wij die al jaren op dit gebied bezig zijn echt succes boeken'.

■*De zwemploeg met hun instructeurs bij het zwembad in Sentro Deportivo Korsou.*

■*Er wordt door de kandidaten voor de Special Olympics elke week serieus getraind om volgende maand zo goed mogelijk voor de dag te komen.*

Oud-minister DDR opgenomen

BERLIJN - De voormalige minister van Veiligheid van de DDR, Erich Mielke, is naar een psychiatrisch ziekenhuis gebracht om op zijn geestelijke vermogens onderzocht te worden.

Dat meldde het persbureau ADN donderdag op gezag van een van de advocaten van Mielke die de mening van de Duitse justitie bestrijden dat Mielke volledig in staat is om gevangen gezet en verhoord te worden en voor de rechtbank te verschijnen. Een van de beschuldigingen is zijn medeverantwoordelijkheid voor het geven van bevelen aan de grenspolitie om mensen desnoods dood te schieten die Oost-Duitsland probeerden uit te vluchten.

Parlement pareert veto van Walesa

WARSCHAU - Het Poolse parlement heeft vrijdag met grote meerderheid het veto verworpen dat president Lech Walesa deze week over een nieuwe kieswet heeft uitgesproken.

De uitslag betekent dat Walesa zijn handtekening onder het wetsontwerp dient te zetten. De Sejm (het lagerhuis) stemde ruim met de vereiste tweederde meerderheid tegen Walesa's veto: 282 afgevaardigden stemden tegen het veto, 100 voor en negen onthielden zich van stemming.

Ingaande 1 januari 1992:

Ambtenaren krijgen nieuw beloningssysteem

WILLEMSTAD — De Eilands- en Landsoverheid zal ingaande 1 januari 1992 een 'realistischer belonings- en bevorderingssysteem, met in achtneming van de uit internationale verdragen voortvloeiende verplichtingen', invoeren. Dit maakt de regering van de Nederlandse Antillen in een schrijven (dd 18 april 1991) aan diensthoofden en directeuren bekend. Dit impliceert niet dat de maatregelen uit het verleden teruggedraaid zullen worden, aldus de regering.

De modernisering van het bezoldigingsstelsel is gericht op de verbetering van de motivatie van het zittende personeel, een grotere produktiviteit en een verbetering van de relatieve positie van de overheden op de arbeidsmarkt. Voorts dient de modernisering een betere dienstverlening aan de burgers en bedrijfsleven en een verbeterde aansluiting bij de internationale verdragen inzake het gelijkheidsbeginsel teweeg te brengen.

Voorzover het binnen het nastreven van deze doelen past, zal zoveel mogelijk gestreefd worden naar het wegnemen van de effecten van de bezuinigingsmaatregelen die als het meest onrechtvaardig en contraproduktief worden ervaren, aldus de regering.

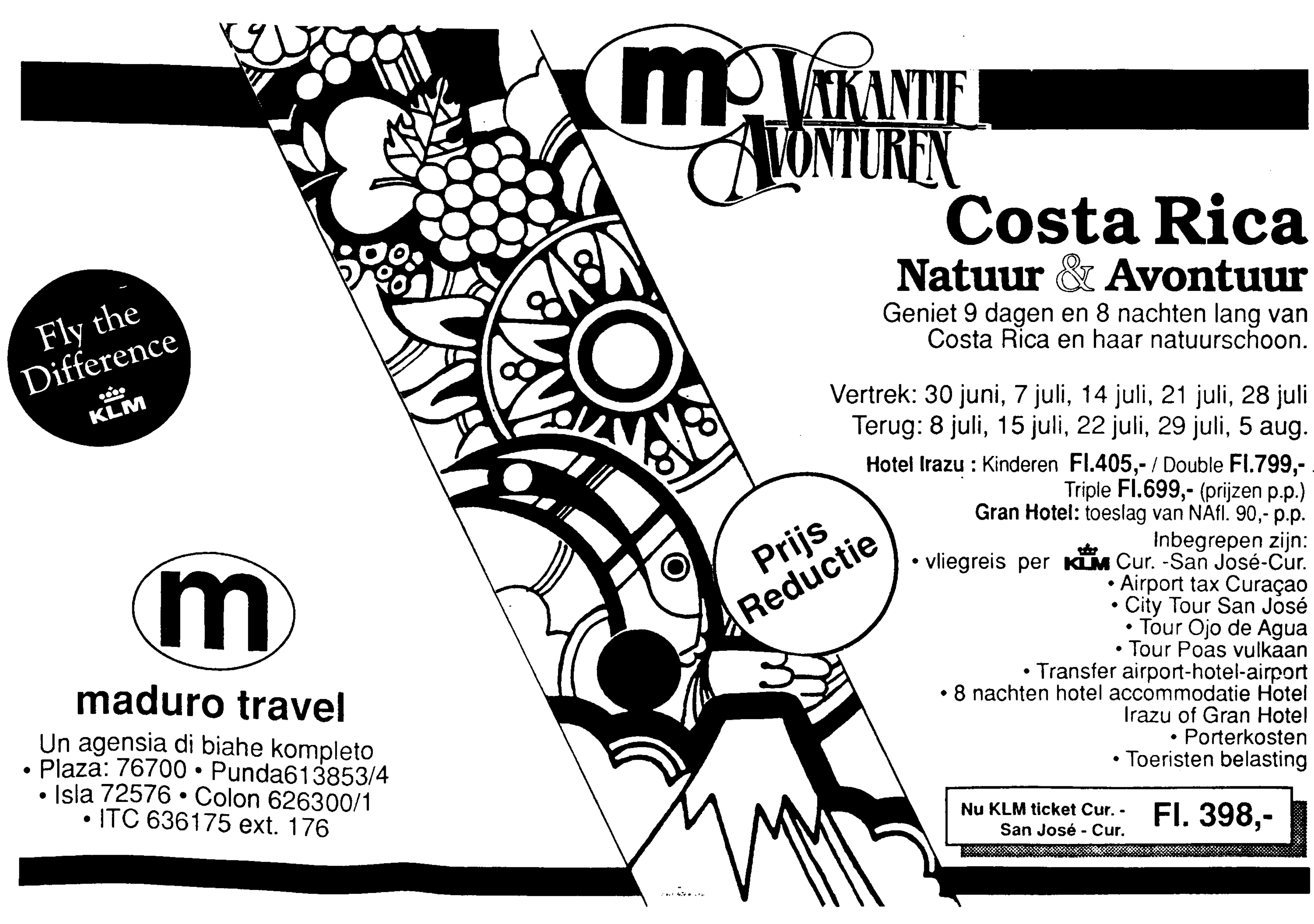
De vernieuwing van de bezoldigingsstructuur heeft betrekking op de structuur van de bezoldigingsregeling, een streven naar grotere gelijkheid, door gelijkheid in salaris van gehuwd/ongehuwd personeel teweeg te brengen. Voorts dient de nieuwe structuur meer uniformiteit in de categorieën werknemers te bereiken.

De invoering van een nieuwe salarisstructuur gaat gepaard met de opschorting van de periodieken voor het zittende personeel, voor wie de periodiekenstop nog geldt, wordt beëindigd.

Als onderdeel van een bewust beloningsbeleid wordt een modern personeelsbeoordelingssysteem ingevoerd. Dit stelt de leiding van de verschillende diensten in staat bewust met de ter beschikking staande beloningsinstrumenten om te gaan.

In dit kader zal bezien worden of ieder jaar een periodiek wordt toegekend. Wel moet afgezien worden van onvoldoende functioneren van een periodieke verhoging.

De genomen beslissingen zijn aan de vakbonden van het overheidspersoneel ter kennis gebracht, terwijl met de Bestuurcolleges van de eilandgebieden Curacao, Bonaire, Saba, St. Maarten en St. Eustatius overeenstemming is bereikt met betrekking tot de bedoelde beleidsbeslissingen, aldus de regering.

Scheuring onder communisten voorspeld:

Nieuwe partij in de maak om Gorbatsjov te helpen

MOSKOU - Hervormingsgezinde Sovjetpolitici van naam voeren intensief overleg over de oprichting van een nieuwe partij die Sovjetpresident Michail Gorbatsjov de mogelijkheid kan bieden de Communistische partij de rug toe te keren.

Onder hen bevinden zich liberale communisten, radicalen en vertegenwoordigers van het politieke midden. Zoals de voormalige minister van Buitenlandse zaken Edoeard Sjevardnadze, de nieuw gekozen burgemeester van Moskou, Gavriil Popov, wereldkampioen schaken Garry Kasparov en Gorbatsjovs vertrouweling Aleksandr Jakovlev. Arkadi Moerasjov, een vooraanstaande radicaal, legde uit dat het de bedoeling is een partij op te richten die de Sovjetpresident in staat stelt binnen twee jaar uit de Communistische partij te stappen.

Aanleiding voor de oprichting van een nieuwe partij was de enorme overwinning die Boris Jeltsin boekte bij de presidentsverkiezingen voor de Russische federatie in juni dit jaar. De berichten over de nieuwe partij, die een sterk democratisch tegenwicht aan de regerende communisten moet bieden, hebben de laatste dagen in Moskou tot geruchten geleid dat de Communistische partij op het punt van een scheuring zou staan. Jakovlev, die al sinds jaar en dag met nieuwe partijen in verband wordt gebracht, heeft inmiddels laten weten dat hij niet uit de Communistische partij zal stappen.

Pretoria ziet af van kernwapens

PRETORIA - Zuid-Afrika heeft donderdag beloofd nooit kernwapens te zullen maken. Dat heeft de Zuidafrikaanse minister van Buitenlandse zaken, Roelof Botha, meegedeeld die namens president W.F. de Klerk een verklaring voorlas.

Volgens de verklaring heeft de Zuidafrikaanse regering woensdag besloten het nonproliferatieverdrag te ondertekenen dat verspreiding van kernwapens moet tegengaan. "Dit is onze bijdrage aan het creëren van een kernwapenvrije zone in zuidelijk Afrika", aldus Botha tijdens een persconferentie. Hij voegde hieraan toe dat Zuid-Afrika "zeker de capaciteit heeft ontwikkeld om een kernwapen te produceren". Maar volgens hem heeft Zuid-Afrika niet langer een afschrikkend potentieel nodig omdat de spanning in zuidelijk Afrika en in de wereld is verminderd.

WASHINGTON - De vorig jaar juli begonnen economische recessie in de Verenigde Staten is voorbij. Het herstel van de economie zal waarschijnlijk echter niet krachtig zijn, en een nieuwe inzinking is niet uit te sluiten.

Dit heeft de voorzitter van de raad van Economische adviseurs van president Bush, Michael Boskin, donderdag verklaard. Het was voor het eerst dat de Amerikaanse regering de recessie voor geëindigd verklaarde. Boskin voorspelde dat de economie in de tweede helft van dit jaar zal groeien met 2,5 procent a drie procent op jaarbasis. Dat is een betrekkelijk bescheiden groeitempo dat de inflatie duidelijk onder het niveau van 1990 moet kunnen houden, aldus Boskin.

Nos Patria: "Geen enkele verandering in eilandsbestuur"

WILLEMSTAD — Volgens de partij Nos Patria is er weinig veranderd voor wat de nieuwe regeringscoalitie betreft. Dit ondanks de uitspraken van de PNP-lijstaanvoerdster, Maria Liberia-Peters, die het direct na de verkiezingen over 'a whole new ball game' had, aldus de Nos Patria woordvoerder, Frank Willem. De witte partij is tot de conclusie gekomen dat de FOL/SI in de coalitie een zeer sterke positie heeft. Zeker gezien het feit dat er weinig is veranderd.

"Hiermee willen wij laten blijken dat men niet kan afgaan op de woorden [...] PNP", verklaarde [...] Willem, die voorts aan[...] dat de 'whole new ba[...] van Liberia Peters [...] anders was dan bedrog[...]

Volgens de woordv[...] heeft het volk het in[...] door dat de beloftes [...] dens de verkiezingscam[...] gedaan werden ook [...] waren. Nu komt de PN[...] maatregelen aan.

Nos Patria is van m[...] dat de coalitiepartije[...] enkele maatregel [...] treffen die de positie [...] arbeiders, ambtenar[...] gepensioneerden negati[...] vloeden.

Stima-comm in advies:

"Overheid doet verstandig aan goed marketing-beleid"

WILLEMSTAD —De Stichting Marketing & Communicatie (Stima-comm) heeft in twee brieven een duidelijke boodschap gezonden aan gedeputeerde Metry. Ten eerste hoeft de overheid niet noodzakelijk terug te grijpen op het middel van belastingverhoging om de deviezeninkomsten te verhogen. Ten tweede heeft de overheid behoefte aan een communicatiebeleid.

De stichting die marketing en communicatie bedrijft, is zo vrij de overheid te adviseren in deze tijd van de verslechterde financiële situatie.

Om het deviezentekort op te heffen dient de overheid een duidelijk strategisch plan op te stellen en een prijs vast te stellen voor de diensten die zij aan derden levert. Voorbeelden van overheidsdiensten waarvoor een rechtvaardige prijs kan worden gevraagd zijn die van Domeinbeheer, het accountantsbureau, de Dienst Openbare Werken, Selikor en de diensten van de luchtverkeersleiders.

Wanneer de overheid geld ontvangt voor haar diensten en dit combineert met een goed marketingplan hoeft zij minder geld te lenen v[...] Centrale Bank. Een [...] voordeel is dat het over[...] personeel zo beter wordt [...] tiveerd en dat de kw[...] van haar diensten word[...] beterd.

Nu de overheid het so[...] economisch beleid v[...] jaren zeventig in de [...] jaren tachtig heeft om[...] in een financieel-econo[...] beleid, is een marketin[...] binnen de overheid [...] mijdelijk. "Dat houdt i[...] de overheidsdiensten [...] consumentgericht moete[...] reren en bereid moete[...] om te concurreren", [...] het bestuur van St[...] comm. Een andere m[...] om aan deviezen te kom[...] de stimulatie van expor[...] voorbeeld van water [...] eigen 'bolo pretu'.

Om de uitgaande d[...] zenstroom in te dempen [...] het uitgaande toerisme [...] controle worden geho[...] evenals het aantal bu[...] landse krachten. De l[...] investeerders dienen do[...] overheid gestimuleer[...] worden om op lange te[...] in het buitenland te i[...] teren om zo voor een [...] taalstroom naar het [...] toe te kunnen zorgen.

Stima-comm wijst de [...] heid tevens op het be[...] van een goed communic[...] beleid. Zo wordt 'bi[...] fresku' door de commu[...] tiespecialisten van de [...] ting afgedaan als "een o[...] delijke boodschap". De [...] frisse wind, door de ove[...] veelvuldig in de [...] genomen, slaat op de [...] nomie en niet op de fi[...] ciële situatie en omd[...] overheid niet duidelijk [...] verschil tussen die twee [...] aangegeven is de term [...] keerd geïnterpreteerd.

"De mogelijkheid be[...] echter ook dat de ove[...] toentertijd gebruik heeft [...] aakt van de communic[...] technniek genaamd 'A[...] kung' om de slechte fi[...] ciële situatie te verdoez[...] aldus het bestuur van St[...] comm.

Volgens de stichting [...] niet alleen de overheid, [...] ook alle overige sec[...] binnen de gemeens[...] zoals de privé sector, [...] bankwezen, de vakbo[...] etc. een goed communic[...] beleid op te zetten.

Trojka naar Belgrado gestuurd

Eurotop bijeen in teken Joegoslavië

LUXEMBURG - De gebeurtenissen in Joegoslavië vormen waarschijnlijk een van de belangrijkste gespreksonderwerpen op de Europese topconferentie die vrijdagochtend in Luxemburg is begonnen.

Het ligt voor de hand dat de regeringsleiders het besluit van hun ministers van Buitenlandse zaken om het CVSE-crisismechanisme in werking te stellen zullen bekrachtigen. Dit besluit is donderdag in Luxemburg in de ministersbijeenkomst van de Westeuropese Unie genomen.

De Eurotop heeft vanmorgen in eerste instantie besloten zijn trojka naar Joegoslavië te sturen. De trojka bestaat uit drie ministers van Buitenlandse zaken en wel van het lid dat fungeert als voorzitter, de afgetreden voorzitter en de toekomstige voorzitter. Nederland wordt per 1 juli de voorzitter, Luxemburg is dit momenteel en Italië was voorzitter voor Luxemburg het werd.

De Joegoslavische crisis doorkruist de plannen van de voorzitter van de conferentie, de Luxemburgse premier Jacques Santer. Die heeft zijn collega's in de gebruikelijke brief aan de vooravond van de top voorgesteld Joegoslavië te behandelen in één adem met problemen zoals het Midden-Oosten, Irak, Zuid-Afrika, de wapenuitvoer en de betrekkingen met Japan.

Het CVSE-crisismechanisme houdt in dat wanneer tenminste dertien van de 35 CVSE-landen vinden dat een crisis in Europa onderwerp van gesprek moet zijn, vertegenwoordigers van alle CVSE-landen bijeen komen. Oostenrijk heeft donderdag het initiatief genomen tot zo'n bijeenkomst. Als de twaalf EG-landen in Luxemburg dat initiatief steunen treedt dat mechanisme onherroepelijk in werking.

Tegenvaller voor president Gorbatsjov

Oekraine stelt behandeling uit van Uniewet

MOSKOU - De Opperste Sovjet van de Oekraïne heeft donderdag besloten het debat over het Unieverdrag tot na 1 september uit te stellen, waarmee de hoop van Sovjetpresident Michail Gorbatsjov de grond wordt ingeboord dat alle republieken het nieuwe Unieverdrag nog deze zomer zullen tekenen.

Het besluit werd met overweldigende meerderheid genomen. Enkele parlementaire commissies en de ministerraad zullen voor 1 september hun mening over het verdrag moeten geven. Daarna moet het parlement een definitief besluit nemen. Tijdens een demonstratie in Kiëv tegen het Unieverdrag zijn enkele gewonden gevallen toen milities probeerden te verhinderen dat de demonstranten het parlementsgebouw bereikten.

Navarro (DP) wil spoedig beraad Centrale Commissie

WILLEMSTAD — Het Statenlid voor de Democratische Partij, Leslie Navarro, heeft op korte termijn een vergadering van de Centrale Commissie aangevraagd, om de recente reis van de minister van financiën, Gilbert de Paula te bespreken.

Navarro heeft de vergadering aangevraagd daar de Staten, en dus het volk, absoluut niets van de reis van de minister weten. Zoals bekend reisde de Paula onlangs naar Nederlad, waar hij gesprekken met de regering aldaar had gevoerd in verband met de financiële-monetaire situatie op de Antillen.

Het DP-Statenlid vraagt in zijn brief aan de parlements-voorzitter om de minister van financiën voor de vergadering uit te nodigen, zodat hij informatie aan het parlement kan verstrekken in verband met zijn dienstreis.

Helios als WEU-satelliet beschikbaar

VIANDEN - Beelden [...] de in 1993 of 1994 te [...] ceren satelliet Helios [...] onder meer voor de v[...] catie van wapenbe[...] singsakkoorden ku[...] worden gebruikt, [...] ter beschikking ko[...] van alle negen landen [...] de Westeuropese U[...] (WEU).

De eigenaren van de He[...] Frankrijk, Spanje en It[...] hebben zich daartoe [...] derdag bereid verklaard [...] de WEU-ministersbij[...] komst in het Luxemb[...] Vianden. De Nederla[...] minister Ter Beek [...] Defensie heeft eerder [...] dat medegebruik gepleit [...] benadrukte de rol die [...] lieten kunnen spelen bij [...] snel en doeltreffend reag[...] op crises in en bui[...] Europa.

nthiel interessant object voor Eilandgebied

ubsidiebeleid UNA moet efinitief geregeld worden

= door Harry Sannen =

e universiteit van de Nederlandse Antillen heeft langstelling gehad van de Algemene Rekenr. Deze universiteit werd indertijd gebouwd met len uit de derde fase van de Meerjarenplannen een bedrag van Nf. 11.320.900.- De UNA die is an door het samengaan van de Antilliaanse mie voor Wetenschappen en de Hogeschool van derlandse Antillen, kent thans drie faculteiten, ridische, een technische en een voor sociale- en mische wetenschappen.
aanloopperiode heeft Nederland technische nd verleend voor een totaalbedrag van 5,7 en gulden. Daarna is de zorg voor de UNA geheel rtrouwd aan de regering van de Nederlandse len.

jaarlijkse exploitatie-n van de UNA, die dit 8 geslaagden afleverde, gen volgens de begro-91 ruim 6,9 miljoen n. In hoevere examen-n, ouderlijke bijdragen en bijdragen in de stu-ten hierop in minde-omen, is niet goed op te n uit de Landsbegro-Over de jaren 1983 tot et 1987 bedroeg het tekort ruim 34,9 mil-en het gemiddelde per us ruim 6,9 miljoen. nde op het aantal afge-erden van dit jaar (38) it betekenen dat elke t de gemeenschap zo'n .000.- kost, tenminste en mag aannemen dat ntal aanmeldingen per en het aantal afgele-studenten niet zoveel loopt.
de jaren 1986 en '87 de Rekenkamer dat de istratie door de Lands-tantsdienst is gecon-rd en akkoord den. Controle over de 1979 tot en met 1985 nog niet plaatsge-n, meldt de Kamer, dit puur 'repressief' jn geweest en onaan-baar veel tijd zou n gekost. Over de jaren n 1989 bestaat er weer hterstand in de con-De totale landsbijdrage xploitatietekorten van A tot en met 1987 gt 55,7 miljoen. Maar sluit tot het vaststellen n landsbijdrage in de van de universiteit nog steeds op zich en. Er moet zo spoedig ijk een verantwoord t komen t.a.v. het rege-eleid m.b.t. de subsi-g van de UNA, mede in ht van de recente uit-en van gedeputeerde nderwijs Dito Mendes veia dat het Eilandge-iet bereid is bij even-decentralisatie subsi-ten over te nemen n zij niet in is gekend.

het ontbreken van de n der ingeschreven stu-n per studiejaar en per richting, terwijl ook etails over het verdere van de studies beschik-zijn, kan geen beoorde-orden gemaakt over de atigheid van de aan de bestede landsgelden. et College van cura-ontbreekt op deze wijze ectief meetinstrument t het gevoerde en te onderwijsbeleid qua d en opzet.

ATM

ekenkamer besteedt ook aandacht aan de Antil-se Televisie Maat-ppij n.v. (ATM) Over de 1983 en '84 werd een s geleden van in totaal duizend gulden, van 447 duizend bij Tele-ao en 362 duizend bij ruba. Vooruitlopend op oedelscheiding per 1 ri 1986 met Aruba zijn 85 afzonderlijke admi-ties ingericht. De jaar-ngen 1982 t/m 1984 oor een registeraccoun-gecontroleerd en rd bevonden. In juli heeft de Kamer aan de van commissarissen de ATM gevraagd de rekeningen 1985 t/m toe te zenden en er zorg te dragen dat dit ook in toekomst zou plaats-n. Op 28 februari meldt ekenkamer dat dit nog steeds niet is rd, zodat de nieuwsgie-id naar het reilen en van de ATM en doch-nderneming TDS voor-blijft bestaan.

AISCO n.v., de zoutwinningsmaatschappij op Bonaire is op 14 april 1966 een overeenkomst aangegaan met het Land voor 25 jaar, die dus ruim twee maanden geleden is afgelopen.
Sinds 1966 en vanaf de oprichting van de maatschappij, betaalt het Land de electriciteitsrekeningen voor dit bedrijf en jaarlijks diende AISCO een aandeel in de kosten van stroomverbruik in rekening te worden gebracht. In nauw overleg met AISCO is in 1982 een nieuwe regeling tot stand gekomen, welk voorstel echter nog de goedkeuring behoefde van de minister van Financiën. Aangezien het Land echter nog steeds de electriciteitsnota's betaalt, moet de Rekenkamer concluderen dat de minister het voorstel van 1982 nog niet heeft goedgekeurd. De vraag is of dit alsnog kan gebeuren en dat AISCO een rekening over negen jaar kan worden toegestuurd.
Het Land en AISCO legden samen een verladingspier aan op Bonaire, voor een bedrag van ruim 2,4 miljoen dollar, waarvan het Land 60 procent financierde. In deze verhouding worden de kosten van verzekering en onderhoud van deze verladingspier omgeslagen en verrekend. Contractueel was ook afgesproken dat AISCO een vergoeding zou betalen voor de pier, maar de Rekenkamer heeft geconstateerd dat geen bedrag in rekening is gebracht en dat de maatschappij ook zelf niet heeft betaald. Op 30 januari 1987 vraagt de Kamer aan de minister of hij na wil gaan in hoeverre de niet in rekening gebrachte bedragen alsnog aan de AISCO kunnen worden gefactureerd. Het antwoord moet nog komen....

GEV. MIN.

Het scherpe oog van de Rekenkamer viel ook op een niet geoorloofde gang van zaken bij de Gevolmachtigd Minister in Den Haag.
In 1973 is op 1 januari een 'revaluatietoeslag' van 17 procent toegekend aan de bij de Gevolmachtigd Minister gedetacheerde Antilliaanse ambtenaren. Deze 17 procent hielden verband met de wijziging in de wisselkoers van de Nederlandse gulden van 55.17 naar 64.32. Nu de Nederlandse gulden in januari van dit jaar als gevolg van de daling van de dollarkoers meer waard was dan de Antilliaanse, klopt daar natuurlijk niets meer van, maar we praten dan ook over een situatie van 18 jaar geleden. Er waren toen in Den Haag twee soorten ambtenaren: gedetacheerde Antillianen met een Antilliaans salaris en secundaire arbeidsvoorwaarden die Antilliaanse belasting en sociale premies betaalden en die dus een extra toeslag van 17 procent kregen.
En dan waren er ambtenaren die in Nederland waren aangenomen tegen een Nederlands salaris en andere Nederlandse voorwaarden.
Dit dualistische honoreringssysteem leidde tot onvrede en daarom werd besloten de 'arme Nederlandse krachten' gelijk te trekken qua salaris en andere arbeidsvoorwaarden, maar zonder de 17 procent revaluatietoeslag.
Intussen daalde de dollar en liep de koers van de Nederlandse gulden t.o.v. de Antilliaanse gulden omhoog. Op 5 september 1986 heeft de Kamer gewezen op deze situatie en de minister verzocht op korte termijn intrekking van de revalualietoeslag te overwegen. Bij telegram van 17 november 1987 heeft de Raad van ministers besloten de revaluatietoeslag voor gedetacheerde ambtenaren per 1 december van datzelfde jaar stop te zetten. Maar dat is kennelijk aan de Gevolmachtigd minister in Den Haag ontgaan, want de toeslag van 17 procent wordt nog steeds uitbetaald. Per 1 juli van dit jaar is dus weer 43 maanden teveel betaald, want aan het telegram van de Raad van ministers is geen aandacht geschonken. Kan men nu van een aantal ambtenaren 17 procent van het salaris over 43 maanden terugvorderen, of kan daar de Gevolmachtigd minister voor aansprakelijk worden gesteld? Onlangs was de minister van Financiën in Den Haag. Misschien heeft hij even tijd gehad om hiernaar te kijken.

Een interessante passage wijdt de Rekenkamer ook aan de transactie van het Algemeen Pensioenfonds N.A. bij de aankoop van de plantage Jan Thiel in 1979 voor een bedrag van 12 miljoen gulden. Van deze koopsom moest eind 1983 nog f.2,6 miljoen worden betaald, wat op zich al een vreemd verschijnsel is in de onroerend goed branche.
Als we het ons goed herinneren gaat het destijds over 3,2 miljoen vierkante meter grond van 3 gulden per vierkante meter, dus over 9,6 miljoen gulden. Laconiek meldt de Rekenkamer dat er geen plannen waren voor exploitatie en er onvoldoende mogelijkheden waren de grond te verkopen of anderszins rendabel te maken.
De Rekenkamer vraagt zich af hoe destijds bepaald is of de koopsom een reële waarde vertegenwoordigde en wat de redenen waren om deze plantage als beleggingsobject te verwerven.
Aan de toenmalige direkteur van het APNA kan dat niet meer gevraagd worden, want die is kort na de aankoop van de plantage naar Nederland vertrokken.
De plantage is twee keer aan het Eilandgebied aangeboden maar het Bestuurscollege is hier nooit op ingegaan. De vraag is of dit gebrek aan belangstelling nog steeds bestaat. Bij een belegging van 5 procent verdubbelt het geïnvesteerde bedrag in veertien jaar. Zover zijn we nog niet en een vraagprijs van 18 miljoen zou dus niet zo gek zijn voor het Eilandgebied om een Grondbedrijf te beginnen.
De grond werd destijds aangekocht om Jan Thiel verder te ontwikkelen met een goedgekeurd verkavelingsplan. Het Eilandgebied zou de plantage kunnen kopen met een rentedragende lening van b.v. 5 procent en deze lening aflossen uit de opbrengst van de verkochte kavels nadat deze bouwrijp zijn gemaakt. Medio juli loopt de optie die een Nederlandse projectontwikkelaar voor een jaar van APNA heeft gekregen af, de tijd is er dus om tot een beslissing te komen.

Nieuwe documenten wijzen ook naar bisschop als beschuldigde

Nieuw Italiaanse onderzoek naar dood "Ambrosiano" Calvi

ROME - Een Italiaanse rechtbank gaat het onderzoek naar de dood van de bankier Roberto Calvi heropenen. Calvi werd in juni 1982 bengelend aan een strop onder een Londense brug over de Thames aangetroffen. Het nieuwe onderzoek moet aantonen of sprake was van zelfmoord of dat de topman van Banco Ambrosiano werd vermoord.

Onderzoeksrechter Francesco de Leo, die een onderzoek naar de ondergang van de deze bank heeft afgerond, wil bovendien dat een Roomskatholieke bisschop wordt vervolgd wegens medeplichtigheid aan het onwettig trachten te verkrijgen van documenten die aan Calvi toebehoorden.

VERZEKERINGSGELD

De Britse politie noemde in eerste instantie de dood van Calvi zelfmoord, maar na nader onderzoek werd de doodsoorzaak opengelaten. Een Milanese rechtbank stelde in 1989 vast dat de weduwe van Calvi meer dan drie miljoen dollar aan verzekeringsgelden kon innen omdat de dood van haar man waarschijnlijk het gevolg was van moord en niet van zelfmoord. Calvi zou volgens deze rechtbank eerst gewurgd zijn en vervolgens opgehangen. De betrokken verzekeringsmaatschappij ging hiertegen in beroep.

De Leo wil een nieuw onderzoek naar de dood van Calvi door het bewijsmateriaal dat tijdens het onderzoek naar de documenten van Calvi boven water is gekomen. Een van de beschuldigden in het rapport van De Leo is bisschop Pavel Hnilica die hoofd was van een afdeling van het Vaticaan dat Oosteuropese vluchtelingen hielp. Een ander is Flavio Carboni, een medewerker van Calvi die in 1989 al was gearresteerd op verdenking van fraude en het onwettig toeëigenen van documenten die van Calvi waren.

Carboni is een van de 35 verdachten die nu terecht staan in verband met het bankroet van Banco Ambrosiano. Het proces begon in mei vorig jaar en zal naar verwachting nog wel enige maanden duren.

ALS GESTE

Toen Calvi, ook de 'bankier van God genoemd vanwege zijn nauwe relaties met het Vaticaan, dood werd aangetroffen was een onderzoek gaande naar de Banco Ambrosiano. Die ging kort daarna ten onder en liet een schuld achter van 1,3 miljard dollar. De bank van het Vaticaan had een klein belang in Banco Ambrosiano. De Vaticaanse bank ontkende enige betrokkenheid hierbij maar was wel bereid als geste 250 miljoen dollar te betalen aan de schuldeisers.

Buffer tussen Serven en Kroaten

■ *GLINA - Het Joegoslavische leger heeft ondermeer de toegang geblokkeerd naar de Servische enclave Glina in Kroatië nadat daar gevechten waren uitgebroken tussen Serven en Kroaten. In dit geval trad het federale leger als een buffer op tussen de twee etnische groepen welke tegenover elkaar staan in de kwestie van de Kroatische onafhankelijkheid.*

(AFP-satellietfoto)

Bij brand in Frans kuuroord:

Negentien doden

AUCH - Bij een brand in een Frans kuuroord zijn tenminste negentien mensen door verstikking om het leven gekomen. Dit heeft de brandweer in het Zuidfranse Barbotan-les-Thermes donderdag gemeld.

De brand is vermoedelijk veroorzaakt doordat bij dakwerkzaamheden een teerketel is omgevallen. Het ongeluk vond plaats op het dak van de grootste bron van het kleine complex, dat na het ongeluk direct ontruimd werd. Het door het dak gelekte teer zette een tussenplafond in brand, waarna de dichte rook zich door het gebouw verspreidde.

Zeker zestig brandweerlieden waren ter plaatste om het vuur te doven. De brand brak tegen half twaalf uit en was 2,5 uur later nog niet onder controle. Het bronnenbad aan de voet van de Pyreneeën trekt dagelijks tweeduizend belangstellenden.

Slovenië: tientallen slachtoffers

LJUBLJANA - Bij ... singen tussen het Joe... slavische federale leger... Sloveense territoriale e... heden zijn "meer dan ho... derd doden ... gewonden" gevallen.

Zo heeft de Sloveen... minister van Defensie Jan... Jansa donderdag in een te... visie-interview gezegd. Jan... vertelde dat er op meer d... twintig plaatsen in de rep... bliek gevochten wordt en d... bij de gevechten naar ... schatting "tenminste hond... doden en gewonden aan be... zijden zijn gevallen". "O... kort te gaan, Slovenië is ... oorlog", zo voegde ... daaraan toe.

Leger vreest rellen bij vrijdaggebed

Algiers onrustig

ALGIERS - In de straten van Algiers zijn de afgelopen nacht voortdurend schotenwisselingen gehoord. Radicale Moslims probeerden eenheden en tankcommando's van het Algerijnse leger te tarten door over de door de militairen opgerichte versperringen te klimmen.

Het leger heeft inmiddels gewaarschuwd tegen grote massabijeenkomsten en geëist dat de inwoners het vrijdaggebed in de moskeeën van hun eigen wijk... moeten houden. Sinds de... week zijn in Algerije, w... de noodtoestand geldt, in v... scheidene steden bloedige... frontaties geweest tussen v... ligheidstroepen en aanh... gers van de oppositie. ... Tenminste vijftien mens... zijn daarbij om het lev... gekomen.

Het leger is in hoog... staat van paraathe... gebracht omdat wor... gevreesd dat het vrijd... gebed tot nieuwe geweldsu... barstingen zal leiden.

Verzoek Veiligheidsraad aan Irak:

Werk samen met commissies VN

NEW YORK/WASHINGTON - De voorzitter van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties heeft de Iraakse regering donderdag gevraagd om voor de dag te komen met materiaal dat gebruikt zou zijn voor de verrijking van uranium en dat zou zijn weggehaald van een ba..s die deze week door een inspectieteam van de VN werd bezocht.

Dit is wat diplomaten donderdag zeiden. Een Westerse ambassadeur zei dat de Veiligheidsraad haar voorzitter Jean-Jacques Bechio (van Ivoorkust) had gezegd om van Irak "de formele, schriftelijke toezegging los te krijgen dat Baghdad het werk van de VN-commissies niet belet of verstoort." Woensdag zei Washington in een haastig bij elkaar geroepen zitting van de Veiligheidsraad dat Irak bezig was met een clandestien kernwapenprogramma en veel te lage cijfers over zijn voorraden chemische wapens en raketten had gegeven.

De woordvoerder van het Pentagon wilde donderdag niet zeggen of de VS militaire actie tegen Irak overwegen. Hij zei dat het land momenteel "geen nucleaire dreiging" vormt.

Na ontvoering door verzetsgroep:

Vrijlating Israëlier in Kashmir toegezegd

SRINAGAR - Ontvoerders van een Israëlische toerist in de onrustige Indiase deelstaat Kashmir hebben vrijdag bekendgemaakt dat de man binnenkort zal worden vrijgelaten.

Een woordvoerder van het Bevrijdingsfront van Jammu en Kashmir zei in een telefoongesprek met een buitenlands persbureau dat zijn organisatie Yair Yitzhaki had overgenomen van een andere extremistische groepering nadat vier Israëliers zich tijdens een felle vechtpartij hadden weten te bevrijden.

Inwoners van Srinagar zagen hoe gewapende mannen Yitzhaki wegsleepten na een vechtpartij die ontstond toen zes Israëlische toeristen hun ontvoerders besprongen. Tijdens het daarop volgende vuurgevecht verloren een toerist en een guerrillastrijder het leven. Drie Israëliers werden gewond. De JKLF, een van de belangrijkste groeperingen die strijden voor de onafhankelijkheid van de Indiase deelstaat Kashmir, verzet zich tegen ontvoeringen.

AGENDA
...NAIRE

...: 8222
...LE: 8845
...8900

...Lagoen: maandag t/m vrijdag ...00 uur; zaterdag van 08.00- ...dag gesloten.

...BIBLIOTHEEK
... voor het publiek)
donderdag van 14.00-18.00
... vrijdag van 08.00-12.00/
...; zaterdag van 10.00-12.00
... voor lezers)
... 14.00-19.00 uur.

...G: maandag t/m vrijdag aan-...ken om 15.30 uur; gewone ...30 uur.

...UBS
...e H. Nicolaas, tel.: 5520/
...dag 12.00 uur - Restaurant

... ARTE BONAIRE (Kaya ...peningstijden: maandag t/m ...8.00-12.00/14.00-18.00 uur; ...08.00-12.00 uur.

... (Weg naar Willemstoren): ...dag van 20.00-24.00 uur; ...12.00-24.00 uur.

...gstijden Slachthuis i.v.m. ...n de keurmeester zal tot ...luitend op donderdagen en ...cht en gekeurd worden.

...trum Bonaire)
...Quintet Camerata o.l.v. Eric ...huis Jong Bonaire.

...EN
...kerk, Kralendijk:
... zaterdag om 18.45 uur; ...00 en 19.00 uur.
..., Antriol:
... zaterdag om 19.30 uur; ...00 en 18.00 uur.
..., Rincon:
...ndag om 19.30 uur.

...ZORGING doorgeven aan ...n der Ree, Kaya Lisboa 9.

Alipio Goeloe: 'Gewerkt naar eer en geweten'

KRALENDIJK — Tot slot van de tweedaagse vergadering van de eilandsraad werden de scheidende parlementariërs in de gelegenheid gesteld een afscheidswoordje te spreken. Het was te verwachten, dat Alipio Goeloe daarvan gebruik zou maken om zijn beweegreden mede te delen, waarom hij tweemaal een Bestuurscollege heeft laten vallen.

Goeloe, die de komende vier jaar niet in de eilandsraad zal zitten, was blij dat hij kon worden opgevolgd door een jonge en dynamische politicus, die in het vorige BC gedeputeerde buiten de raad was geweest. Goeloe gelooft dat zijn politieke gedachten ongetwijfeld door Domacassé uitgedragen zullen worden, nu deze ook in het komende Bestuurscollege zitting zal hebben. Verder merkte Goeloe in zijn afscheidsrede op, dat hij vele malen moeilijke beslissingen heeft moeten nemen en dat de druk van buitenaf meestal veroorzaakt door onbegrip, het leven soms tot een hel maakte.

Goeloe: "Daarom geloof ik dat de moed die ik getoond heb om mijn steun aan twee Bestuurscolleges te onttrekken, overeenkomstig de eed die ik heb afgelegd, tot voorbeeld kan dienen voor de raadsleden en speciaal voor hen die nog maar kort als zodanig functioneren. Ook degenen die op 2 juli als nieuwe leden de raad zullen binnentreden, vraag ik hun functie gewetensvol te verrichten en steeds voor ogen te houden dat niet hun persoonlijke belang, maar dat van Bonaire voorop zal moeten staan".

Ten slotte herinnerde Goeloe er nog eens aan, dat hij bij de laatste verkiezingen voor de eilandsraad niet op de lijst stond. Als motief gaf hij op, dat hij de jongeren een kans wilde geven om hun talenten beschikbaar te stellen voor de gemeenschap.

"Goeloe: "In de korte tijd dat Arthur 'Toeloei' Domcassé gewerkt heeft als gedeputeerde, heeft hij een aanvaardbare en vooral betrouwbare indruk achtergelaten. Bewijs daarvan is het grote aantal stemmen dat hij bij de laatste verkiezingen heeft behaald".

Alipio Goeloe, die in zijn politieke periode vier verschillende partijen heeft gediend, benadrukte dat hij nu wel de eilandelijke politiek ging verlaten, maar dat hij toch actief zou blijven, altijd beschikbaar om een bijdrage te leveren aan een beter Bonaire.

Stoelendans gaat voort: De Jongh naar Staten

KRALENDIJK — Nauwelijks twee dagen voor het nieuwe Bestuurscollege geformeerd zal worden, is er weer een wijziging opgetreden in de vertegenwoordigers in de openbare functies. Op een verrassende manier is Robby de Jongh aangewezen om de opengevallen plaats in de Staten in te nemen. Alipio Goeloe, die volgens de nummerieke volgorde aan de beurt was, zal nog een jaartje moeten wachten.

Dat wachten zal wel beloond worden, aangezien vrijwel zeker is dat Camille 'Papa' Statia een eind zal maken aan zijn actieve politiek. Statia, die vele jaren raadslid voor de UPB is geweest, heeft ook een groot aantal jaren een gedeputeerdezetel bezet. Nadat Papa Statia minister is geweest en de laatste jaren lid van de Staten, is er voor hem een eervolle adviseursfunctie weggelegd. De plaats die Statia dan openlaat in de Staten, is voor Alipio Goeloe.

Het vertrek van Robby de Jongh naar de Staten geeft ook een wijziging op eilandsniveau. De Jongh is immers bij de laatste verkiezingen als lid van de eilandsraad gekozen. Nu kunnen beide functies wel samengaan — Ramoncito Booi was Statenlid én fractieleider in de eilandsraad — maar dit was de speciale wens van partijleider en partijvoorzitter Rudi Ellis. Afspraak in de partij is, dat het Statenlidmaatschap een eind maakt aan het raadslidmaatschap.

Ook Urba Pourier moest zich daaraan houden. Het vertrek van Robby de Jongh uit de Eilandsraad geeft dan in feite een opschuiving. Franklin Pikeur zal de plaats innemen van Rudi Ellis en na Pikeur komt de eerste dame bij de UPB en dat is Norris Gomez. Zoals bekend, is zij echter al officieel tot gedeputeerde van de UPB benoemd. Buiten de raad. Want de derde gedeputeerde zou namelijk buiten de raad moeten zijn. Het blijkt door het vertrek van De Jongh, dat Gomez nu gedeputeerde binnen de raad is en dat acht de partij niet wenselijk. Zou Gomez dus gedeputeerde willen blijven, dan zal zij afstand moeten doen van haar raadszetel en dan komt nummer 9 aan de beurt en dat is Ramon Semeleer.

...n: 'Waarom handhaven?'
...omsten casino voor ...rheid vrijwel nihil

...NDIJK — Bij het — ...laatste optreden ...tieleider Ernesto ...n de Partido Demo...neriano (PDB) in ...sraad, bleek dat de ...d parlementariër ...ge verdiept had in ...ing voor het jaar ...ijwel bladzijde voor ...en punt voor punt ...elaan toe. Langer ...bleef de PDB-leider ...edragen die voor ... op de begroting ...plaatst.

...jaar, dat de PDB/ ...tie het bestuur van ...had overgenomen, ...o Melaan zelf gede... van financiën ...n hij wist enkele ...nten in de eilands... naar voren te ...Zo viel het Melaan ...re op, dat de inkom... uitgaven van het ...ino dat Bonaire ...l heeft, volkomen ...icht waren. Een ...r Melaan om te ...aarom een casino ...afd wordt, ...at er voor de over...elijks wat aan te ... valt, terwijl het ...van het lokale casi... alle bestuurders ...aakt.

...oor Melaan nu een ...het BC inderdaad ...et geven aan de ...de aanvragen voor ...overgunning als ... de opbrengst juist ...om het salaris van ...eidscontroleur te ...Zoals bekend, is het ...o dat momenteel ...l is, het casino in ...ingo Beach Hotel. ... en oudste casino ...ire, dat gevestigd ...aire Beach Hotel ...unset Beach Hotel ... de laatste jaren ... naar voldoening ... en is alweer geruime tijd gesloten.

Het grootste casino wordt ongetwijfeld dat van The Point at Bonaire. De vergunning daarvoor zal geen probleem opleveren. De opening van het hotel is echter voor iedereen — inclusief de overheid — een groot vraagteken. Ruime tijd geleden heeft ook Sanddollar Condominium een casinovergunning gevraagd. Dat casino is echter nog niet gebouwd.

***

JAPAN AIR Systems heeft vier van haar zeven opties op de A300-600R van Airbus omgezet in echte bestellingen voor oplevering eind 1993 oegin 1994. De toestellen, die van 308 stoelen in een enkele klasse worden voorzien, komen te vliegen op binnenlandse lijnen in Japan.

Soliano: Zorg om toerisme

KRALENDIJK — Het tweede vertrekkende raadslid van de PDB, Marelva Soliano-Pourier, liet in de vergadering van de eilandsraad een waarschuwend woord horen over maatregelen die een negatieve invloed zouden kunnen hebben op het Bonaireaanse toerisme. Soliano is behalve politicus ook als personeelsmanager verbonden aan een van de lokale hotels.

Aangezien het bloed kruipt waar het niet gaan kan, vroeger Marelva Soliano-Pourier met name naar de situatie rond het hotel in aanbouw, The Point at Bonaire. Daarbij bracht Soliano in herinnering dat Rudi Ellis vorig jaar beloofde, dat het aantal hotelkamers drastisch zou stijgen. Zoals bekend, was er wel sprake van een 'soft' opening in de loop van dit jaar, maar de officiële opening was toch eerst in januari 1992 gepland.

Ook vroeg Soliano-Pourier naar de andere problemen die de laatste tijd telkens in de pers worden besproken met betrekking tot de toeristische projecten die in uitvoering zijn. Met name noemde zij het Esmeralda Beach Resort en Port di Bonaire. In verband met de inkomsten van de overheid, wilde Marelva Soliano ook weten wat de uitreisbelasting en de kamerbelasting hadden opgebracht.

De meeste zorgen voor het PDB-raadslid bleken echter gelegen in het gebrek aan kader, dat in de diverse hotels duidelijk zichtbaar is. Naar hun mening zijn er te weinig mensen voorbereid om de belangrijke vacatures op te vullen. De laatste vraag van Soliano was dan ook hoe het BC daarin dacht te voorzien.

Stemmen over staking in Chili

■ *CHUQUICAMATA - De werknemers van de Chileense kopermijn van Chuquicamata, de grootste van Chili, brachten hun stem uit over de eerste officiële stakingsoproep van hun vakbond in achttien jaar. Negentig procent van de stemgerechtigden oftewel zesduizend werknemers stemde voor het stakingsparool vanaf maandag. Deze kopermijn ligt 1250 kilometer ten noorden van de Chileense hoofdstad.*
(AFP-satellietfoto)

Parkeergeld heffen bij luchthaven haalbare kaart

KRALENDIJK — In de laatste eilandsraadsvergaderingen had vooral de fractie van de Partido Democratico Boneriano ruim baan. Door een wat gehaaste afsluiting van de eerste ronde door de voorzitter van de eilandsraad kwamen de overige zes raadsleden niet meer aan bod. Komend fractieleider van de PDB Avelino Cecilia maakte ruimschoots gebruik van zijn spreekuur.

Behalve zijn bezorgdheid over de gang van zaken rond het Hotel Bonaire, dat nu bekend is onder de naam Sunset Beach Hotel, en de ontwikkelingen rond de jachthaven attendeerde Avelino Cecilia er ook op in deze begrotingsvergadering, dat de overheid het innen van parkeergelden op de luchthaven weer zou moeten introduceren. Zoals bekend, heeft indertijd wijlen gedeputeerde Juancho Melaan (UPB) deze parkeerverordening afgeschaft, omdat de kosten van het bewakend personeel hoger op de begroting uitkwamen dan de opbrengst van het parkeren. Cecilia denkt echter aan een meer geautomatiseerde vorm van het innen van parkeergelden.

Volgens Cecilia worden er momenteel meer auto's op de luchthaven geparkeerd dan vroeger het geval was. Dat zou dan betekenen dat een automatisering van de inning geld in het laatje zou kunnen brengen. Cecilia verwees ook naar Curaçao waar het bedrijf Curinta nv ruimschoots ervaring heeft in het leiden van een luchthaven en ongetwijfeld bereid zou zijn adviezen te verstrekken aan Bonaire. Zeker ten aanzien van de automatische inning van parkeergelden, die, zoals bekend, op Curaçao op eenvoudige wijze gebeurt.

Naar de mening van Avelino Cecilia zal met de huidige drukte op de luchthaven de exploitatie van de parkeerruimte zeker rendabel zijn; zeker als dat geautomatiseerd wordt.

QCC presenteert handig gidsje voor sollicitanten

WILLEMSTAD — De Curaçao Quota Club heeft een handzaam boekje op de markt gebracht met als titel 'Kon ta solisita?!' (Hoe te solliciteren). Zita Leito, Beatriz Scoop en Ruthsella Jansen namen het initiatief tot het schrijven van dit gidsje voor sollicitanten al twee jaar geleden. Als een van haar projekten heeft de CQC, een service club waarin dames met leidinggevende posities zitten, in het kader van het werkloosheidsprobleem met dit boekje 'een effectief en makkelijk bruikbaar' gidsje het licht doen zien. Voor een tientje zal het Papiamentstalige boekje vanaf vandaag in alle boekhandels te koop zijn.

Beatrice Scoop, een van de auteurs, verzorgt tevens cursussen over solliciteren. "We wilden iets constructiefs doen met werkloosheid. In de praktijk blijkt dat veel sollicitanten niet weten hoe ze een brief moeten opstellen en hoe ze zich moeten gedragen bij een interview". In 'Kon ta solisita' passeert alles wat met het zoeken naar werk te maken heeft de revue, van het lezen van een personeelsadvertentie tot het goed functioneren in de nieuwe baan.

De dames zijn 'eigenlijk heel trots' op het resultaat. En met recht. Het is een handig boekje dat er uitziet als een goed verzorgde dikke brochure. Grote letters, een overzichtelijke indeling, een alfabetische trefwoordenlijst achterin en verlucht met zwart/wit illustraties van Fifi Rademaker. De spelling en correctie was in handen van Myrna Dovale. Voor de layoutbewerking kon men terecht in het Setel Resource Center. Het gidsje werd ook door de Maduro & Curiel's Bank, in het kader van hun 75-jarig bestaan, gesponsord.

De samenstellers van 'Kon ta solisita' twijfelen er geen moment aan dat het een succes zal worden. "Dat bleek al toen een kelnerin in een restaurant, die het gidsje zag liggen op onze tafel, meteen uitriep dat ze al lang op zoek was naar zo'n boekje", aldus Scoop. Ook de boekhandelaar waar een partijtje ter verkoop werd afgeleverd reageerde uitermate enthousiast:"Die gaan als zoete broodjes over de toonbank".

Het gidsje is in simpele bewoordingen opgesteld met de bedoeling een zo groot mogelijk publiek te bereiken. De CQC heeft het 'voor de gemeenschap in 't algemeen maar voor onze jeugd in het bijzonder' bestemd, zo blijkt uit de inleiding.

Niet alleen het schrijven van een foutloze, gestructureerde brief, al dan niet vergezeld van een curriculum vitae, komt aan de orde maar ook hoe je een baan, als je die eenmaal hebt gevonden, kan behouden.

Met de opbrengst van het boekje, waarvan er in een eerste oplage tweeduizend gedrukt zijn, zal de CQC in augustus een workshop over solliciteren organiseren. De bedoeling is dat deze elke zaterdagmorgen in augustus zal plaatsvinden.

Momenteel werkt een andere projektgroep binnen de CQC aan de voorbereidingen voor een nieuw projekt 'zwangerschap bij teenagers'. Ook dit is een aktueel probleem in onze gemeenschap waar door de activiteiten van de CQC binnenkort de aandacht op zal worden gevestigd.

Overleg Aruba en Antillen

KRALENDIJK — Vandaag vindt er een bijeenkomst plaats tussen vertegenwoordigers van de Nederlandse Antillen en Aruba die gisteren al van start ging. Dit bipartiete overleg zal meer informatie geven over de komende decentralisatie.

Donderdag zijn de vertegenwoordigers van de Antillen en Aruba bijeen geweest om te praten over de ontwikkelingssamenwerking, Europa 1992 en het Solidariteitsfonds. In de avonduren werden de deelnemers ontvangen door het Bestuurscollege van Bonaire.

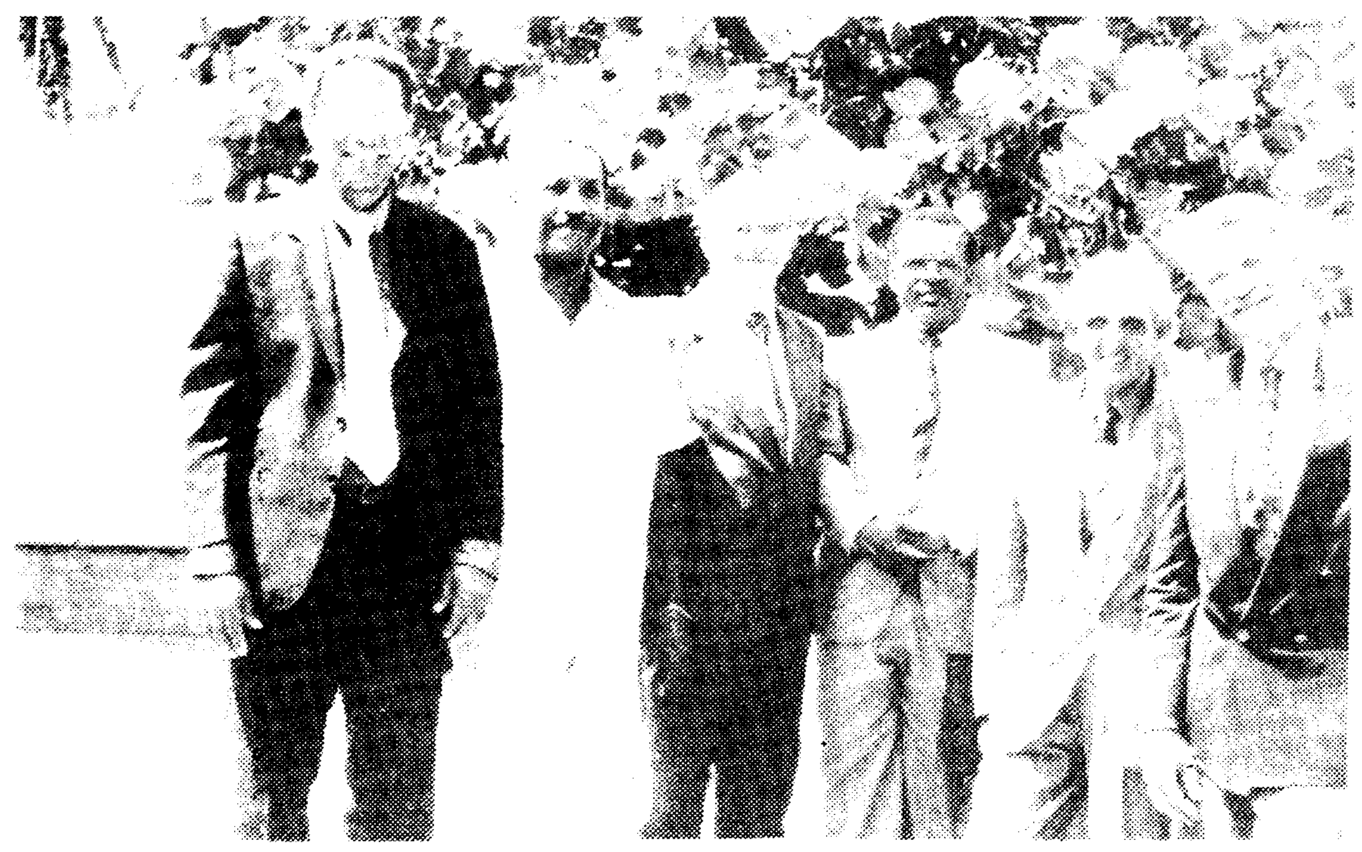
Vanmorgen begonnen de besprekingen opnieuw en aan de orde kwamen de boedelscheiding, de splitsing van het Pensioenfonds, de drugsproblematiek, Suriname en Contactplan 1992.

Geslaagden havo

KRALENDIJK — Van de 31 kandidaten, die het HAVO-examen hebben afgelegd, zijn er 21 geslaagd. Dat betekent dat ruim dertig procent van de tot het examen toegelaten kandidaten werd afgewezen.

De geslaagden zijn: Angela Abdul, Patrick Angela, Gershin Anthony, Anand Biahrti, Albert Crestian, Rochina Ilario, Eugène Martina, Julius Melaan, Nancy Mercera, Sander van der Moolen, Regilio Oedit, Patrick Petronillia, Carlos Pourier, Virginia Rollan, Veralda Rosalina, Scarlet Silberië, Marlotte Silberië, John Soliano, Charlotte Thomas, Marlin Werleman en Benita Wout. Anand Bihari was de bestgeslaagde.

MENSEN

■*Een aantal oud-Radulphianen hield onlangs een reunie ter gelegenheid van het feit dat zij 35 jaar geleden afstudeerden aan de HHS. Op de foto v.l.n.r. Ronnie Chap (gepensioneerd ambtenaar), Ferdinand Valies (oud-inspekteur van politie), Lou Halley (advocaat), John Bloem (inspekteur onderwijs), Norbert Hendrikse (journalist) en Richard Chapman (direkteur Cormar n.v.). Niet op de foto Ruben Evertsz (Caracas), Ciro Eliza (die op Aruba verbleef), Jan Remée (Nederland) en Jacob Visser (Nederland). Na een eucharistieviering in de kerk van Steenrijk, volgde een brunch bij Van der Valk en een gezellig samenzijn in het hofje van Rust & Burgh samen met de echtgenotes en vrienden die een jaar later afstudeerden.*

's Koninkrijks best geslaagde

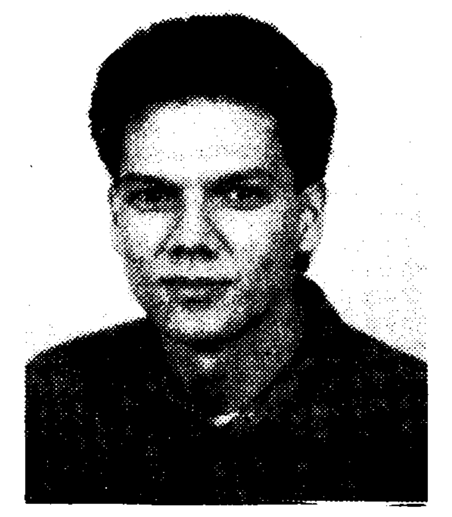
Curaçao mag sinds gisteren een mooi record op haar naam schrijven. Glenn **Gomes Casseres** slaagde aan het Peter Stuyvesant College als beste van de vwo eindexamenkandidaten. Op zich reeds een mooie prestatie. Maar het houdt daarbij niet op, de achttienjarige Glenn boekte de beste eindresultaten van alle kandidaten in het Koninkrijk der Nederlanden. Met vier tienen, twee negens en een acht plaatste hij zichzelf en Curaçao voor het voetlicht.

Wiskunde A, wiskunde B, natuurkunde en Engels, waren bij Glenn allemaal goed voor een tien. Scheikunde en geschiedenis schreef hij af met een negen en voor Nederlands scoorde hij een acht.

Glenn is zoon van Ron Gomes Casseres de onderdirecteur van de Maduro & Curiel's Bank. Binnenkort zal hij aan de Princeton University in de Verenigde Staten zijn studie natuurkunde beginnen.

Het Utrechtse centraal museum zal van 13 juli tot 28 oktober de negentigste verjaardag van de schilder Pyke Koch herdenken met een tentoonstelling van werken van de schilder uit eigen bezit. Daartoe behoren zelfportret met zwarte hoofddoek uit 1937 en koorddanser uit 1980, alsmede vier recente aanwinsten.

Koch werd op 15 juli 1901 in het Limburgse Beek geboren, maar woonde het grootste deel van zijn leven in Utrecht. Hij studeerde daar enkele jaren rechten, maar brak die studie af om te schilderen. Als autodidact wist hij zich in korte tijd de klassieke schildertechnieken eigen te maken. Voor hem was de inhoud van een schilderij ondergeschikt aan de vorm ervan. Over het algemeen wordt Koch beschouwd als een magisch realist.

■ *Aan de rijksuniversiteit van Leiden is onlangs voor het doctoraalexamen Medische Informatica geslaagd Anil Jadoenathmisier. Hij heeft onder grote belangstelling een afstudeervoordracht gehouden met als titel: "An exploration of dataprotection issues around pacs." Anil, oud-leerling van Colegio Arubano, is voornemens zich verder te specialiseren.*

Schadevergoeding KLM

Het Uruguyaanse weekblad "Busqueda" gaat deze week in op een rechtszaak over een **schadeclaim tegen KLM.**

Het vonnis, uit juni 1990, werd pas onlangs gepubliceerd.

Tijdens een vlucht van Amsterdam naar Montevideo op 27 januari 1988 raakte een KLM-toestel kort voor de landing in een luchtzak. Daardoor en ook door hevige atmosferische storingen sprongen de bagageboxen open en werden sommige passagiers uit hun stoelen geworpen. Een Italiaanse vrouw liep daarbij letsel aan hoofd en rug op wat leidde tot epileptische problemen. Ook raakten haar beide kunstbenen los.

Later is de vrouw, als gevolg van kwalen waaraan zij voordien al leed, overleden. Familieleden eisten niettemin een schadevergoeding van 1,2 miljoen gulden van de KLM.

Het vonnis bekritiseerde de KLM op enkele punten, aldus het artikel in Busqueda: de piloot heeft niet, zoals dat hoort, de verkeerstoren op de hoogte gesteld en pas aangifte van het ongeval gedaan nadat het toestel al weer vertrokken was, waardoor het onmogelijk werd de nodige bewijsmiddelen te verzamelen. Verder stelde de rechter dat de bemanning, die op de hoogte was van de slechte weersomstandigheden, niet alle voorzorgsmaatregelen had getroffen. Er zou geen sprake van overmacht zijn geweest en derhalve moest de KLM een schadevergoeding van 11.000 dollar betalen.

De directeur van de KLM in Urugua, Aschjes, zei desgevraagd dat de zaak nadien met een schikking van "veel minder dan 11.000 dollar" is afgedaan. Dat was goedkoper voor de KLM dan doorprocederen, aldus Aschjes. Voorts bestrijdt hij dat niet alle voorzorgsmaatregelen zouden zijn genomen en stelt hij dat de vrouw letsel zou hebben opgelopen omdat zij oproepen om "gordels om te doen" zou hebben genegeerd.

Aardappelenschaarste

De overvloedige regenval van de laatste weken, in combinatie met het koude voorjaar, heeft tot een **schaarste** aan aardappelen geleid. Nieuwe aardappelen zijn daardoor twee tot drie keer duurder dan normaal is in deze tijd van het jaar.

Volgens secretaris P. Hijma van het produktschap voor aardappelen is de oogst van vorig jaar zo goed als op. De nieuwe aardappelen laten langer op zich wachten dan anders omdat het koude voorjaar de groei heeft vertraagd. Daar komt nog eens bij dat de overvloedige regenval de oogst van de aardappelen zo goed als onmogelijk maakt.

Nieuwe aardappelen brengen op de veilingen doorgaans een gulden per kilo op, aldus Hijma. De huidige schaarste heeft de veilingprijzen echter tot boven de twee gulden doen oplopen. De prijs die de consument in de winkel moet betalen ligt daar nog aanzienlijk boven.

Hijma verwacht niet dat het tekort aan aardappelen zo groot wordt dat er straks helemaal geen aardappelen meer te krijgen zijn. "Bij de huidige prijzen zullen veel telers toch wel gaan rooien, desnoods met de hand en met behulp van scholieren."

TBS

VRIJDAG
16.05 Flintstones
16.35 Addams Family
17.05 Laverne and Shirley
17.35 Major League Baseball Los Angeles Dodgers at Atlanta Braves (L)
20.20 Hogan's Heroes
01.25 Movie: 'The Guardian' (1984, Martin Sheen)
03.25 Night Tracks
05.30 Fishing with Roland Martin.

■ *Thurgood Marshall hier afgebeeld op een ongedateerde archieffoto, was de eerste zwarte rechter die lid was van het Amerikaanse hooggerechtshof. Hij bestreed de rassendiscriminatie in de Verenigde Staten en gold meer dan 24 jaar als een liberale stem in het hoogste rechtsprekende orgaan.*

Marshall, die volgende week 83 wordt en daarmee de oudste van de negen rechters van het hof is, leed de afgelopen jaren onder een slechte gezondheid. Donderdag kondigde hij aan terug te treden. Hij wees daarbij op zijn leeftijd en niet met name genoemde medische redenen die voor hem niet meer te combineren waren met het lidmaatschap van het hooggerechtshof.

Marshall werd benoemd door president Lyndon Johnson. Zijn ontslag opent de deur voor president George Bush om opnieuw een conservatief in het college te benoemen. Het hooggerechtshof is door eerdere benoemingen, door onder meer president Ronald Reagan, de afgelopen jaren steeds meer in de conservatieve hoek beland.

Marshall was niet gespeend van een gevoel voor humor en hij hield wel van een geintje. In een geval, toen een groep toeristen die een bezoek bracht aan het gerechtsgebouw, dacht van doen te hebben met de liftbediende speelde Marshall het spelletje mee en vervoerde hen met een stalen gezicht naar hun plaats van bestemming.

TELECURAÇAO

VRIJDAG
17.00 Ora pa Mucha;
17.15 AGHUSA met Le...
17.30 Danger Bay;
18.00 Mira i Skucha;
18.30 Informe Deport... Hector Rosario;
18.45 Nieuws in het Ne...
18.57 Tempu pa Dios;
19.00 Show di Job;
20.00 Telenotisia;
20.30 Kate & Allie;
21.00 Miniserie: 'Noble H...
22.00 Wega di Number K...
22.07 Special: 'Trinta A... Ride';
22.35 Samenvatting Tele...
22.40 Late Movie: 'Westw...
24.30 Sluiting.
(wijzigingen voorbehoud...)

* * * * * *

HBO

VRIJDAG
17.00 Wimbledon '91 (A... Billie Jean King and ... cover select matsches)
19.30 Wimbledon '91 Hig...
20.00 Movie: 'Another 48 H... Eddie Murphy/Nick Nolte)
21.45 Movie: 'Predator' (1... Schwarzenegger/Carl We...
23.30 Wimbledon '91 Hig...
24.00 1st & Ten: Going fo...
24.30 Tales from The Cry...
24.45 Movie: 'Streets' (1... tina Applegate/David Me...
02.30 Movie: 'Rising S... Zach Galligan/Waybe Cr...
04.15 America Undercov...
04.45 Movie: 'Love at S... Patrick Cassidy/Kelly Pre...

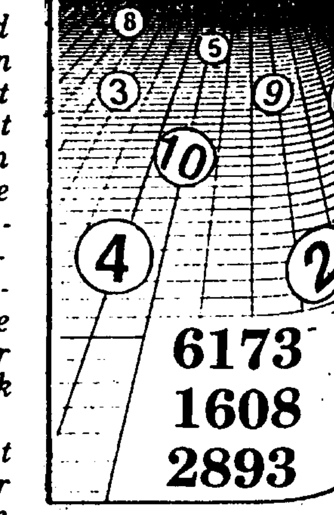
NBC

VRIJDAG
20.00 To Be Announced
21.00 Hunter
22.00 Midnight Caller.

CBS

VRIJDAG
20.00 Guns of Paradise
21.00 To Be Announced
22.00 To Be Announced.

Wega di Num... Kòrsou

6173
1608
2893

Chevron, de op ... grootste oliemaatsch... de VS, heeft laten w... toestemming te ... gevraagd om Iraans... mogen invoeren. H... cern zegt binnen ... dagen antwoord t... wachten van de Amer... overheid.

AMIGOE Fax: 674524 Tel: 672000

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen) 672000

Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding

Hoofdredactie:
Peter Dicker (Hoofdredacteur)
A. van Leeuwen(adjunct-hoofdredactrice)
N. Hendrikse (eindredacteur ÑAPA)

Overige leden Redactie:
Toon van Dongen, Jacoline Steegstra, Bob Harms, Sheila Rhodes (secretaresse), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie:
Viola Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-15.30 uur
Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór 15.30 binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dindag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-15.30 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Caya G.F. Betico Croes 110
Tel: 24333 (drie lijnen)
Faxnummer: 22368

Eindredacteur/Directeur
Jos van der Schoot
Redactie: Ramiro Tromp, Anna Tromp- Van der Schoot, Djisbie Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling:, Etleen Clemencia-Landsmark

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 154 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams, P.O Box 366, tel: 22580 / 22764
Faxnummer: 25868

Abonnementen en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster / Correspondente:
Mevrouw Peggy van de Horde, Whitewallweg 1

AMSTERDAM
correspondent:
Mike Willemse
Telefoon & Fax: 020-6137251

HILVERSUM
correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Hafkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel: 035-724300)

Persagentschappen: ANP en AP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabantse Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr: 208.000, Maduro Bank rek. nr: 286.330.08 en ABN rek. nr: 11.15.626
Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110, tel: 24333
Bonaire (abonnementen en incasso): E.A. van der Ree, Kaya Lisboa 9.

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen **vijftien gulden per maand**

Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 80,15 per maand (luchtpost) of NAf. 24,-- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

Heer Bommel en het Verdwijnpunt door Marten Toonder

7515 — Joost haastte zich terug naar de kamer, en daar trof een eigenaardig toneeltje zijn oog.

De onbekende bezoeker was bezig zich op te trekken aan een onzichtbaar punt voor de muur, en daarop verdween hij uit het gezicht alsof hij door een niet bestaand venster klom.

"Z-zo is hij ook g-gekomen", stamelde heer Ollie, die verstard toekeek. "Begrijp je hier iets van, jonge vriend? W-waar komt hij v-vandaan, als je begrijpt wat ik bedoel?"

"Excuseer, heer Olivier", sprak de knecht, die zich in de deuropening hersteld had. "Daar is de commissaris van politie, om u te spreken. Hij wil weten waar de heer Dorknoper gebleven is en met uw goedvinden vraag ik mij dat ook af. Zodoende kon ik geen passend bescheid geven".

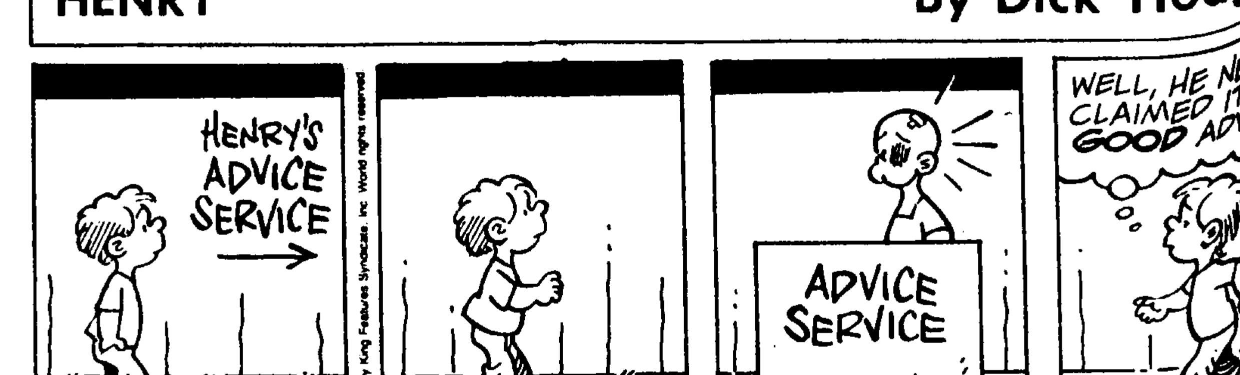
Heer Bommel veerde overeind alsof hij door een wesp gestoken was. De vreemdeling, die op zo'n geheimzinnige manier in zijn kamer verschenen was, had zijn gedachten een ogenblik afgeleid.

Maar nu rees zijn verleden plotseling weer levendig voor hem op, zodat een zenuwtrek zijn ooglid deed trillen. "De politie is mij op het spoor", zo sprak hij handenwringend tot zichzelf. "Wat nu te doen? Ach, er is niets dat mij nog redden kan".

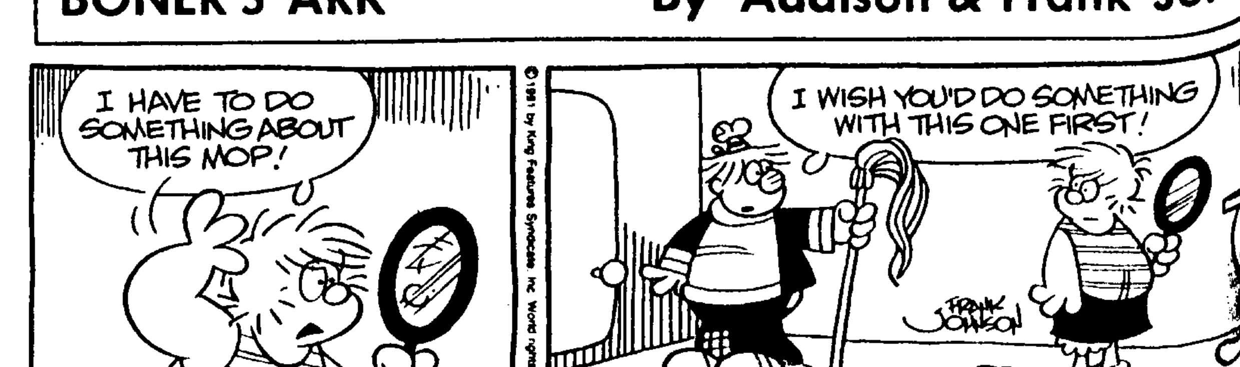
"Waarom bent u zo geschrokken?" vroeg Tom Poes. "Hebt u iets met de verdwijning van Dorknoper te maken, heer Ollie? U hebt dat apparaat van Kwetal toch niet op hem gebruikt?"

Op deze vragen kreeg hij echter geen antwoord, en in de stilte waren slechts het klapperen van heer Bommel's tanden en de naderende voetstappen van commissaris Bas te horen........

HENRY ® By Dick Hodg...

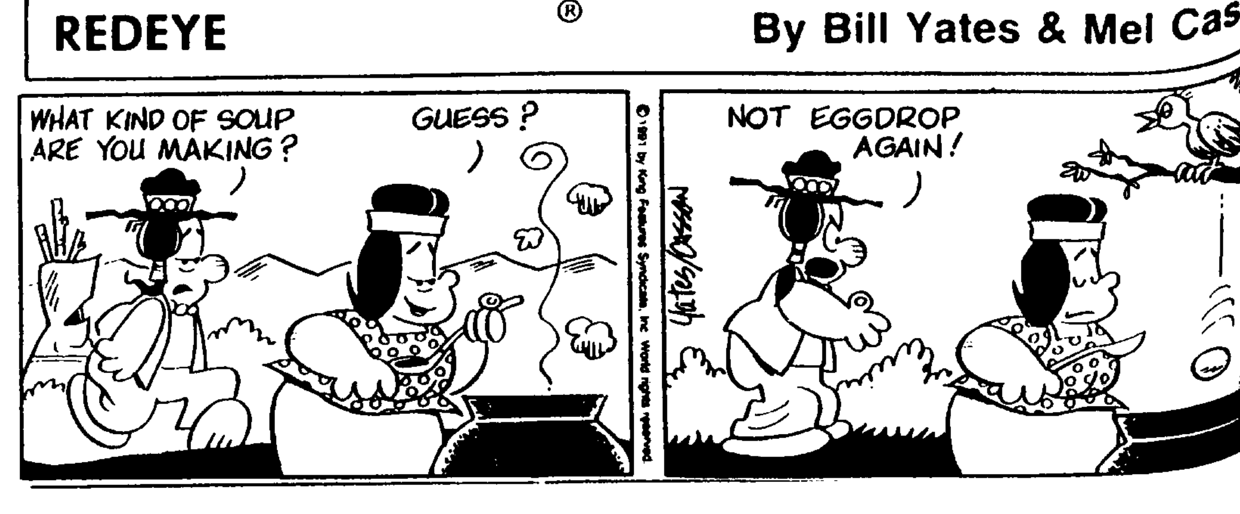
BONER'S ARK ® By Addison & Frank John...

BEETLE BAILEY ® By Mort Walk...

REDEYE ® By Bill Yates & Mel Cass...

AGENDA CURAÇAO

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

...DIENST ARTSEN
...n van de artsen van Bandabao (3e ... kunnen in spoedgevallen telefoon ... bellen en dan het antwoordappa... luisteren. De patiënten van de ... medische districten kunnen voor ... vallen de art... praktijk van hun ... huisarts bellen; het antwoordappa... den mededelen wie de dienst... arts is.

...ARTS
...ere patiënten)
... dienstdoende arts belt U tel.: ...625100.

...IGING VAN TANDARTSEN
... dienstdoende arts gedurende het ...de en op feestdagen gelieve tel.: ... op te bellen.

...O MEDICO STA ROSA
...weg 327, tel.: 672300/676666; ...tijden zaterdag en zondag van ....00 uur.

...IJKVERPLEGING

...LE KRUIS
...verpleging 'Prinses Margriet': con... bureaus te Sta Maria: tel.: 682344, ... en 682947; Montagne Abao: tel.: ... en Kaya Fensu (Koraal Specht): ...577; hoofdkantoor te Sta Maria 17, ...ren van 07.00-12.30/13.00-17.00 ... 17.00 uur bereikbaar: zuster H. ...l.: 687181.

...ALE WIJKVERPLEGING
... Gosieweg 15, tel.: 692231/ ... geopend van 07.00-17.00 uur; de ...ft zuster Caupain, tel.: 688614, ...027-053 b.g.g. 691838.
... Bandabao, Groot Sta Martha ...: 642555; geopend van 14.00-... uur; de wacht heeft zuster Cau... ...: 688614.

...KLINIEK RIO CANARIO
...atweg Noord 43, tel.: 44510, ... 691683 en 691838; voor infor... ...er prenatale zorg en zorg gedu... ... na de bevalling.
...bureau zuigelingen: iedere donde... ...dag van 13.30-16.00 uur.
...bureau peuters: iedere dins... ...dag van 12.30-14.45 uur.

...NG WIJKVERPLEGING BAN...
...36, tel.: 648077/648387; open van ... t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; ... uur bereikbaar: zuster Pisas, tel.: ...g.g. 601760.
...bureau: iedere dinsdag van ...00/18.00-20.00 uur.

...ING VAN HET 'WITE GELE ... VOOR GEZINSVERZOR... ...KWIDO PA FAMIA'
...a 17, tel.: 680222; spreekuren ..., woensdag en vrijdag van 08.00-... uur; dinsdag en donderdag van ....00 uur.

...ASHON LECHI DI MAMA ...OU
...formatie tel.: 672289, 648225 of

...GENEESK. DIENST

... EN 2DE DISTRICT OOST
...991 vanaf 08.00 uur tot 1 juli 1991 ... uur:
...Tseng, Spreekkamer: Cassand...., tel.: 76464; spreekuren: 11.00-...00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: ...g.g. 689266/689337.
... voor patiënten van de volgende ...Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy-...Nassy, Tseng, Marcelina, Braak... ...an en Guerrero-Bakmeyer)

... EN 2DE DISTRICT WEST
...991 vanaf 17.00 uur tot 1 juli 1991 ... uur:
...ddelhof, Spreekkamer: Brievengat, ...44; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-... uur; spoedgevallen: tel.: 371227 ...9266/689337.

(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Goilo-Henry, Roose, Braakman-Bonder, Gerstenbluth, Davelaar, Elhage, Pablo, Heerenveen, Nivillac en Rosales-Concession)

DERDE DISTRICT BANDABAO
28 juni 1991 vanaf 17.00 uur tot 1 juli 1991 om 07.00 uur:
Dokter Spong, Sentro Mediko Tera Cora, tel.: 648700; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 87004 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Schellens, Sommer, Lucacius, Spong en Tweed).

■ Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!

APOTHEKEN

NACHTDIENST

Otrobanda
Otrabanda, Winkelcentrum Colon, tel.: 625633-34-35.

Punda
Cerito, Winkelcentrum Promenade, tel.: 76155/76689.

DIVERSEN

VERLOF
BEGRAFENIS
(van 10.00-14.00 uur)
29 juni: E.F. Cannister, Schottegatweg Oost 25.
30 juni: H.R. Andrade, Vesuviusstraat 19.

HEEFT U hulp nodig bel SOS-lijn 127.

LUCHTPOSTSLUITING
(Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.
De Verenigde Staten en Europa (op zaterdag): voor aangetekende en gewone poststukken om 14.45 en 15.45 uur.
Het zegelloket is op zaterdag van 07.00-15.00 uur open.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA, tel.: 685544): openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 685917.

DIERENASIEL
kantooruren maandag t/m vrijdag 10.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 10.00-13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

DIERENARTS
voor spoedgevallen gelieve te bellen: 614000 (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.

ZATERDAG

TOERISTENSCHIP
07.00-19.00 uur 'Amerikanis' (SJU).

PITBULL VERENIGING CURAÇAO
16.30 uur start 'kaminata' bij lela Bèrdè naar Wilhelminapark.

Het bedrag aan nieuw consumentenkrediet in GROOT-BRITTANNIE is in het eerste kwartaal van dit jaar afgenomen tot 280 miljoen pond sterling (Nf 935 miljoen) onder invloed van de hoge rentestand en de economische recessie. Het is het laagste kredietbedrag voor een kwartaal sinds zes jaar geleden werd begonnen met het bijhouden van cijfers. In de eerste drie maanden van 1990 werd 911 miljoen pond aan krediet verstrekt. De Britse consumentenbestedingen verminderden in het eerste kwartaal met 0,6 procent.

***

De JAPANSE bouwonderneming Taisei wil in Tokyo het hoogste gebouw van de wereld bouwen. Het moet 480 meter hoog worden en zal daarmee de huidige koploper, het Sears-gebouw in Chicago met 443 meter, naar de tweede plaats verwijzen. De bouwkosten zijn geraamd op 350 miljard yen (Nf 4,9 miljard).

JAPANSE REL IN WALL STREET

Dow Jones positief, Nikkei-index negatief

Dollar fiks omhoog

AMSTERDAM/NEW YORK - De koers van de Amerikaanse dollar is vrijdag op de Europese valutamarkten flink hoger geopend. De Dow Jones index van Wall Street vond de weg omhoog ook weer terug. Dit kon echter niet gezegd worden van de effectenbeurs in Tokyo.

Op de wisselmarkt in Amsterdam werd om tien uur vanmorgen Nf 2,0360 genoteerd, ruim anderhalve cent meer dan de slotkoers van Nf 2,0200 op donderdag. De dollar sloot donderdag in New York op Nf 2,0225. Handelaren schreven de koerswinst vooral toe aan de verwachting dat de Duitse rente voorlopig niet omhoog zal gaan. Door zo'n verhoging zou de dollar voor beleggers minder aantrekkelijk worden tegenover de mark. De valutahandel was in afwachting van de vrijdagmiddag te publiceren "Index of leading indicators" over mei. Dit cijfer zal een nieuwe aanwijzing geven over de ontwikkeling van de Amerikaanse economie.

De effectenbeurs in Tokyo sloot vrijdag voor de derde achtereenvolgende dag lager. De Nikkei-index van 225 aandelen daalde met 252,07 punten tot 23.290,96, een verlies van ruim een procent. De koersen wisten zich aanvankelijk redelijk te handhaven, maar zakten aan het eind van de dag terug door een nieuwe ontwikkeling in het Japanse aandelenschandaal. Minister van Financiën Hashimoto verklaarde te gaan bekijken of pensioenfondsen van de overheid nog wel mogen beleggen in aandelen.

De effectenbeurs van New York is donderdag hoger gesloten. De Dow Jones-index van dertig industriële fondsen steeg met 21,48 punten tot 2934,49. De omzet kwam uit op een bescheiden 152 miljoen aandelen tegenover 187 miljoen op woensdag.

JAPANSE REL

De geanimeerde stemming op Wall Street werd volgens handelaren veroorzaakt door een hogere obligatiemarkt en een forse koerswinst (vijftien procent) van het Amerikaanse technologieconcern Allied Signal waar een bestuurswijziging in de top de goedkeuring kon wegdragen van de beleggers. Een lichte opleving bij de financiële fondsen deed de rest.

Enkele dagen na het schandaal op de effectenbeurs van Tokyo kent de beurs van New York nu een soortgelijke rel. Net als in Japan gaat het om effectenhandelaren die tegen de regels in enkele van hun cliënten financieel tegemoet zijn gekomen voor geleden koersverliezen. Donderdag werd bekend dat het Newyorkse beursbestuur vier handelaren heeft geschorst in verband met dergelijke illegale financiële transacties.

De schorsingen lopen uiteen van dertig dagen tot tien maanden. Het betreft medewerkers van de toonaangevende handelshuizen Shearson Lehman Hutton, Dean Witter Reynolds, Thomson McKinnon en Edwards' Son. Het beursbestuur maakte niet bekend welke bedragen bij de transacties betrokken waren, maar liet wel weten dat het om "relatief bescheiden getallen" is gegaan.

De in HONGKONG gevestigde luchtvaartmaatschappij Cathay Pacific heeft opties op de aankoop van drie vliegtuigen van het type Boeing 747-400 omgezet in definitieve orders. Met de bestelling is een bedrag gemoeid van 440 miljoen dollar. De toestellen worden afgeleverd in mei 1993, september van dat jaar en maart 1994.

Moskou: deelname mogelijk in SU-olieindustrie

HOUSTON - Buitenlandse maatschappijen mogen in de toekomst participeren in de oprichting van geïntegreerde olie-ondernemingen in de Sovjetunie. Dat heeft het hoofd van de Transportafdeling van het Sovjetministerie voor Olie en Gas, Valeri Tsjerniajev, donderdag gezegd in Houston (VS). Buitenlanders kunnen zo betrokken worden bij de totale olie-industrie van de Sovjetunie die op haar beurt hoopt op die manier de bestaande transporttarieven te kunnen verlagen.

Inflatie mindert in EG

LUXEMBURG - De inflatie in de Europese Gemeenschap is verminderd van 5,0 procent in de twaalf maanden tot en met april tot 4,9 procent in de twaalf maanden tot eind mei. Daarmee werd het laagste niveau bereikt in meer dan twee jaar, zo heeft het Bureau voor statistiek van de EG donderdag bekendgemaakt.

In mei stegen de consumentenprijzen met gemiddeld 0,3 procent tegen 0,6 procent in de voorgaande maand. Griekenland heeft nog steeds de hoogste inflatie. De prijzen stegen daar in de twaalf maanden tot en met mei met 18,4 procent, maar er is wel sprake van een neergaande lijn. Ook in Groot-Brittannië en Portugal is de inflatie duidelijk afgenomen. In Nederland, West-Duitsland, België, Denemarken, Frankrijk en Italië nam de inflatie toe. In Nederland stegen de prijzen in mei met 0,2 procent en in de afgelopen twaalf maanden met 3,4 procent.

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenmiddag 12:00 uur:
Overwegend half bewolkt en geen neerslag van betekenis.
Matige tot vrij krachtige overdag af en toe krachtige (tussen tien en 25 knopen) oostelijke wind.

WEEROVERZICHT:
Een storing in de hogere luchtlagen zal ook in de komende 24 uur voor ontwikkeling van merendeels hoge bewolking boven de Benedenwindse eilanden veroorzaken. Door een sterke luchtstroom en een lage vochtigheidsgraad in de onderste luchtlagen zal echter de kans op een buien-activiteit beperkt blijven.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 08.00 A.T.		Afgelopen 24 uur		
Station	Het weer	Max	Min	Neerslag mm
Aruba	zwaar bewolkt	32	26	0.0
Bonaire	zwaar bewolkt	32	26	0.0
Curaçao	zwaar bewolkt	32	26	0.0
St Maarten	half bewolkt	33	28	0.1
Amsterdam	zwaar bewolkt	18	12	0.1
Boston	licht bewolkt	34	24	0.0
Caracas	regen	30	20	6.0
Chicago	half bewolkt	34	21	0.0
Detroit	half bewolkt	32	19	0.0
Kingston	half bewolkt	33	26	0.0
Miami	licht bewolkt	32	25	0.0
New York	half bewolkt	33	23	0.0
Philadelphia	half bewolkt	31	21	0.0
Port of Spain	zwaar bewolkt	32	25	0.0
San Juan	half bewolkt	33	26	0.0
Sto Domingo	licht bewolkt	32	24	0.0

Stockmarkets - NEWS

NEW YORK	PREV.	27-06	FRANKFURT	PREV.	27-06	AMSTERDAM	PREV	27-06
DOW JONES	2913	2934	DAX INDEX	1672	1646	CBS GEN.INDEX	93.30	93.90
AM.BRANDS	39.00	39.25	AEG	860.00	865.00	ABN-AMRO	37.00	37.80
AM.EXP.	23.13	23.00	BASF	253.10	254.20	AEGON	117.80	118.20
ANHEUSER B	40.75	40.00	BMW	492.00	489.00	AHOLD	81.90	82.30
ATT	38.25	38.75	COMMERZBANK	247.20	248.00	AMEV	51.60	51.90
BORDEN	35.00	35.50	DAIMLER BENZ	786.00	765.00	AKZO	113.90	113.70
CAMPBELL S	73.75	73.75	DEUTSCHE BANK	648.50	647.00	BOLS	204.00	204.00
CHRYSLER	14.00	14.38	HOECHST	245.50	246.30	BUHR.TET.	50.00	50.60
CITICORP	15.25	14.63	KAUFHOF	518.00	508.00	DAF	24.20	24.10
COCA COLA	55.00	54.75	MAN	400.00	389.30	DSM	114.00	114.90
DIGITAL	59.88	60.50	PREUSSAG	368.00	365.00	ELSEVIER	83.10	84.80
DUPONT	45.88	46.25	SIEMENS	652.70	650.70	FOKKER	33.90	34.20
EAST.KODAK	39.88	39.75	VW	406.70	404.00	GIST BROC.	34.30	34.10
EXXON	59.25	59.00				HAGEMEYER	118.10	118.00
FORD	36.38	36.88				HEINEKEN	146.90	147.90
GEN.ELECT.	73.50	64.63	LONDON			HOOGOVENS	62.30	63.30
GEN.MOTORS	40.75	41.25				ING	50.30	49.90
HEINZ	37.13	37.25	FT-100 INDEX	2462	2452	KLM	29.80	30.20
HOMESTAKE	16.50	16.25				KNP	52.70	53.30
IBM	98.63	97.63	ARGYLL	2.85	2.87	NEDLLOYD	55.70	56.60
KELLOGG	98.00	99.38	BARCLAYS BANK	4.37	4.44	PHILIPS	31.00	31.00
MC DONALDS	31.75	33.38	BASS	9.12	9.16	ROBECO	100.40	100.50
MERCK	117.63	118.63	BRITISH STEEL	1.27	1.28	ROLINCO	100.00	99.90
MINNES.MNG	93.25	94.38	BRITISH TEL	3.48	3.53	RORENTO	66.30	66.10
MOBIL CORP	65.00	65.38	BTR	3.79	3.84	RODAMCO	56.70	57.10
NCR	106.75	107.38	CADBURY	3.42	3.47	ROYAL DUTCH	158.90	157.60
PFIZER	56.13	54.75	CABLE & WIRE	5.22	5.26	UNILEVER	161.60	162.10
P.MORRIS	64.00	64.13	GRAND MET	7.30	7.37	VMF STORK	46.10	46.40
QUAKER	62.50	64.63	MARKS & SPENCER	2.41	2.45	VOC	44.50	44.60
SEARS	38.50	38.63	REDLAND	5.52	5.61	VNU	78.00	78.30
UP JOHN	42.00	43.50	TATE & LYLE	3.76	3.74	WESSANEN	83.20	82.30
USX MAR	23.38	23.38						
WOOLWORTH	31.13	31.50						
			TOKYO					
GOLD	367.20	365.40				TORONTO		
			NIKKEI DOW IND.	23766	23643			
SILVER	4.61	4.36				TSE 300	3481,0	3474,0
			BRIDGESTONE	1030	1020			
CRUDE OIL	20.15	20.21	CANON	1500	1480	ALCAN	20.63	21.00
			DAI ICHI KANGYO	2330	2330	BELL	41.75	41.88
US$/Yen	138.15	138.05	DAIWA SEC.	1120	1090	BANK OF NS	16.75	16.63
			HITACHI	1080	1100	CAN.PAC.	19.25	19.13
US$/DMARK	1.79	1.79	HONDA MOT.	1490	1490	IMASCO	30.50	30.75
			JAPAN AIRLINES	1130	1110	LAIDLAW	11.88	11.63
GBP/US$	1.63	1.63	NEC	1410	1420	MOORE	31.38	31.25
			NOMURA SEC.	1750	1690	NORANDA	19.88	19.75
US$/NLG	2.01	2.02	NIPPON STEEL	413	410	PLACER DOME	15.50	15.50
ECU/US$	115.05	114.65	MAZDA	572	573	POWER CORP.	16.50	16.38
CAN/US$	87.61	87.53	SONY	6170	6240	ROYAL BANK	23.88	23.88

Koersen Centrale Bank

NOTERINGEN CENTRALE BANK VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN GELDIG OP VRIJDAG 28 JUNI 1991 EN TOT NADER ORDER:

VALUTA		AANKOOP	VERKOOP AAN PUBLIEK
US DOLLAR	1.77	1.78	1.80
CAN DOLLAR	1.54	1.56	1.58
PND STERLING	2.82	2.875	2.935
NED GLD	86.57	87.29	88.09
ZW FRANCS	113.63	114.35	115.15
FR FRANCS	27.69	28.79	29.49
DUITSE MARK	97.65	98.37	99.17
IT LIRE	1.00	1.30	1.36
AR FLORIN	98.00	100.00	*100.20 / **100.00
JAPANSE YEN	128.43	129.29	130.09
ECU	-.-	202.69	203.49

*VOOR BANKPAPIER
**VOOR OVERBOEKINGEN EN BANKCHEQUES

KOERSEN VAN DE GEMIDDELDE OBLIGATIE-LENINGEN VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN UITGEGEVEN DOOR HET DEPARTEMENT VAN FINANCIEN EN GELDIG VANAF HEDEN 28 JUNI 1991 EN TOT NADER ORDER.

12 %	OBLIGATIELENINGEN PER 88/92	100.99
8 %	OBLIGATIELENINGEN PER 1991	100.00
9 %	OBLIGATIELENINGEN PER 1987/2002	95.00
8.5 %	OBLIGATIELENINGEN PER 1994/98	100.86

DE AANKOOP VAN OBLIGATIELENINGEN KAN GESCHIEDEN BIJ HET LOKALE BANKWEZEN.

EILANDGEBIED CURACAO
ONTVANGER CURACAO
MOTORRIJTUIGEN BELASTING 2de HALFJAAR 1991

De Ontvanger van het Eilandgebied Curaçao maakt hierbij bekend dat de Motorrijtuigenbelasting voor het tweede halfjaar 1991 uiterlijk op 30 juni 1991 betaald moet zijn. Betaling van de Motorrijtuigenbelasting is vanaf 1 juli 1991 slechts mogelijk bij het Ontvangerskantoor te Regentesselaan z/n.

De Ontvanger voornoemd,
G.H.U. Leonora.

Afd. P.R.

EILANDGEBIED CURACAO
MEDEDELING

Het Hoofd van de Afdeling Burgerlijke Stand, Bevolkingsregister en Verkiezingen deelt het publiek hierbij mede dat v.w.b. paspoort aangelegenheden ingaande 1 JULI 1991 de oude loketuren weer zullen gelden. Derhalve zullen ingaande 1 juli 1991 de loketuren als volgt zijn:
MAANDAG t/m VRIJDAG 's morgens 07.45 - 11.00 uur
's middags 13.30 - 15.00 uur.

Het Hoofd voornoemd,
A.R. Ramirez.

Afd. P.R.

GOBIERNU DI KORSOU
SELIKOR
Servisio di Limpiesa di Kòrsou
Kambio den kohementu di shushi

Hefe di Selikòr, Servisio di Limpiesa di Kòrsou, ta partisipá kú:
enbista ku dia 2 di yüli KONSEHO INSULAR DI KORSOU ta kumpli 40 aña i alabes ta DIA DI BANDERA DI KORSOU, NO TIN kohementu di shushi riba e fecha ei.
Trùk ta pasa djasabra dia 29 di yüni, tantu den dia komo anochi pa kohe shushi di kas den barionan ku normalmente sa kohe riba djaluna.
Riba djaluna dia 1 di yüli tantu den dia komo anochi trùk ta pasa kohe shushi di kas den barionan ku normalmente sa kohe riba djamars.
Ta pidi un i tur pa tene kuenta ku e kambio temporal akí i ta deseá entar pueblo di Kòrsou UN FELIS DIA di selebrashon di 40 aña di Gobiernu di Kòrsou i Dia di Bandera.

E Hefe a.i. menshoná,
Ir. W.M. Kook.

Dept. R.P.

WEEKEND Sizzle

ÑAPA

AMIGOE

ZATERDAG 29 JUNI 1991

Weekend Bijlage

MILIEU SPEELT STEEDS BELANGRIJKER ROL

Grabowsky & Poort werkt aan miljoenenprojecten

Edward Jonckheer:

e vinden ons lastig omdat we kritisch zijn

= door Norbert Hendrikse =

ABOWSKY & POORT, een naam die men steeds er tegenkomt bij de realisatie van bouwkundige civieltechnische projecten op onze eilanden. Niet n weten echter waar het precies om gaat. Vandaar esprek met direkteur Edward Jonckheer M.Sc., dynamische veertiger, zoon van wijlen dr.Eph- Jonckheer, een politicus van formaat.

zijn bouwkunde-opleiding aan een Nederlandse , vertrok Edward Jonckheer naar de Verenigde ten om zich te bekwamen in de civiele techniek. In vestigde hij zich op Curaçao als vertegenwoorer van de Nederlandse onderneming Grabowsky & rt die zich bezig houdt met 'engineering consul- zoals dat tegenwoordig heet.

enlijk begon ik hier helemaal alleen, samen met vrouw in dienst van een Nederlands bedrijf dat volledig voor het zeggen had.' Nu ligt dat anders. alve direkteur is Edward Jonckheer ook aandeelder van de sterk geantillianiseerde vestiging op açao en hij heeft alleen de voordelen van de ociatie met het Nederlandse moederbedrijf.

De steiger op Bonaire, EEG-project was zijn te grote werk. 'Hij staat g steeds en wordt dagegebruikt', merkt Jonck- laconiek op, als om op uurzaamheid van zijn ukt te wijzen.

na maakte de onderneg een stormachtige groei . De personeelsbezetting ide van 2 naar 26 man, nzet is in het afgelopen bijna verdubbeld tot drie miljoen p.j. 'Wij ben geloof ik een goed wicht gevonden', zegt kheer. 'Wij werken al aan diverse ingenieursecten zoals het ontwerpen wegen, rioleringen en ere infrastructuur, ens, vliegvelden, bouwdige projecten en verkangsplannen. Als we vasten en er een beroep moet den gedaan op specia- n op een bepaald vakge-, kunnen wij altijd terugen op het Nederlandse derbedrijf dat over deze w how beschikt of het nu r verkeerstechnische iezen, dan wel waterzuingsaspecten of andere promen gaat die wij niet der 'second opinion' ven aan te pakken.'

OVERHEID

overheid is de grootste rachtgever. Heeft Jonck- r ook te klagen over de tape' en het oponthoud de uitvoering van proen, zoals je vaak hoort lokale aannemers en hitecten? 'Neen, dat kan niet zeggen. Integendeel, eloof dat er de laatste 10 15 jaar sprake is van een rme verbetering van de aliteit van het overheidsoneel bij de diensten armee wij te maken ben zoals DOW,DROV en P. Zij beschikken nu over fessionals, zowel lokale Nederlandse contracten die weten waar ze r praten. Natuurlijk blijft weleens een brief of rapt te lang liggen omdat er t vlug genoeg een typiste secretaresse gevonden kan den. Maar het zou overeven zijn te beweren dat ardoor projecten echt rden gestagneerd.'

ee jaar geleden zijn we echt serieus gaan bezig uden met bouwkunde en meeste projecten op dit ied komen momenteel van rticuliere zijde. Ik denk b.v. aan de uitbreiding het Princess Beach hotel, modernisering van Banco ino, projecten van CITCO .'

ST.MAARTEN

halve op Curaçao is Grawsky & Poort ook op St.Maan en Bonaire druk bezig. iet op Aruba. Jonckheer: ee hoor, dat heeft niets t de status aparte te aken. Het is meer een estie van een keuze doen. p een gegeven moment moest er beslist worden om ons ofwel op Aruba danwel op St.Maarten te concentreren. Wij hebben 15 jaar geleden voor St.Maarten gekozen en dat is zeker geen slechte keus gebleken gezien de enorme 'boom' die dat eiland sindsdien heeft doorgemaakt en de grote projecten waar we aan mee hebben mogen werken. Wij waren niet groot genoeg om Aruba 'erbij te doen'. Zeker toen niet met een kleine staf.'

Nu heeft Grabowsky & Poort een goed lopend kantoor op St.Maarten en sinds kort trouwens ook op Bonaire. 'Daar zie ik een goede toekomst, ik hoopt wel dat het niet zo snel gaat als op St.Maarten, maar we zijn in ieder geval voorbereid op een ontwikkeling die ongetwijfeld gaat komen.'

Grote projecten die op Curaçao op stapel staan zijn het ontwerpen van een uitbreidingsplan van de containerhaven in opdracht van Curaçao Ports Authority (CPA). Het draaiboek daarvoor is pas gereedgekomen. Een probleem voor CPA is daarbij het gebrek aan achterland bij het bestaande havengebied, aangezien een groot deel daarvan in handen is van particulieren.

'De CPA wil weten welke stappen er in de komende vijftien jaar ondernomen moeten worden om de voorziene groei in havenaktiviteiten bij te houden. Uit beschikbare gegevens is gebleken dat Curaçao de meest ideale plaats is voor een containerhaven in het Caribisch gebied op de route tussen Noord- en Zuid Amerika. Trinidad is het andere alternatief, maar kan nog niet tippen aan wat Curaçao te bieden heeft.

Voor de eerste fase en een gedeelte van de tweede fase van de geplande uitbreiding, is er nog grond beschikbaar. Maar daarna komen de problemen. Daarbij speelt vooral het milieu-aspect een rol, want als er enorme hoeveelheden modder moeten worden uitgebaggerd dan zit je meteen met het probleem waar je die moet laten. In zee storten zoals vroeger gebeurde is uitgesloten. Wij moeten het probleem milieutechnisch oplossen. Daar hebben wij trouwens een speciale afdeling voor o.l.v. ir.Jeffrey Claassen die daarbij gesteund wordt door ons moederbedrijf in Nederland. Een probleem als dat van b.v. de uitgebaggerde modder kunnen wij eerlijk gezegd niet lokaal oplossen. Daar hebben we de know how niet voor in huis. Dan moet je kunnen terugvallen op experts op dat gebied en die zitten in Nederland.'

'Voor Selikor hebben we een studie gedaan over wat er zou moeten gaan gebeuren met de landfill te Koraal Specht. Hoe die te isoleren; na te gaan of het water dat daar vandaan komt wel of niet in het binnenwater van Janthiel terecht komt. Wij hebben dat gedaan en achteraf blijkt het met de vervuiling erg mee te vallen.

Nu zijn we bezig met een studie over het westelijk gedeelte van het Spaanse Water. We gaan de vervuilingsgraad van het water vaststellen en bepalen welke akties CPA moet ondernemen om de zaak schoon te krijgen en te houden als die instantie het beheer krijgt

EDWARD JONCKHEER *...evenwicht gevonden...*

over het Spaanse Water. Daarbij wordt o.m. gedacht aan een doorbraak vanuit zee te Caracasbaai ter hoogte van het binnenwater bij restaurant Pisces. Er komt via een geul een open verbinding met de zee naar het Spaanse Water. De nu bestaande weg zal dan over een bruggetje moeten lopen. Er is ook gedacht aan een doorvaart mogelijkheid ter plaatse voor de vissersboten, maar dan praat je over een brug van 4 tot 5 miljoen gulden en dat heeft weinig zin met het geringe verkeer ter plaatse.'

Jonckheer bevestigt dat met de realisatie van dit project het milieu van het Spaanse water aanzienlijk verbeterd zou worden, al vindt hij de situatie op dit moment niet eens zo slecht. 'Er zit zelfs meer vis dan vroeger. De vervuiling die we tegenkomen is vooral organisch, afkomstig van rioleringen en van de boten die er afmeren. Wat we vooral vrezen is olie, diesel en gasoline, maar dat valt gelukkig nog mee. Een open verbinding zou de circulatie aanzienlijk verbeteren en het gevaar van vervuiling tegengaan. Maar dan heb je nog de boten die met hun ankers vorens in de zeebodem trekken en het koraal vernielen. Daarvoor zijn we begonnen met het maken van vaste afmeerpunten waar ze kunnen aanleggen.'

BOUW

De afdeling bouwkunde van Grabowsky is druk bezig geweest met de voorbereidingen voor de bouw van het veelbesproken Sonesta-hotel.

'Ons aandeel is praktisch klaar. Jammer dat er zoveel negatieve publiciteit is geweest rond dit project en met name i.v.m. de financiering. Ik geloof dat er iets is misgegaan met de planning en financiële begeleiding. Als wij zo'n groot project begeleiden zorgen we ervoor dat er een voldoende cash flow is om de onderaannemers op tijd te kunnen betalen. Het werk moet doorgaan en het is een kwestie van prioriteiten stellen en van het planmatig uitvoeren van een project. Bij time-sharing betekent dat b.v. rekening houden met de verkoop van de units en geen grote onderdelen te laten uitvoeren op een moment dat er niet genoeg geld binnenkomt.'

Grabowsky & Poort is momenteel betrokken bij de nieuwe uitbreiding van het Princess Beach hotel, waar ruim 130 kamers bijgebouwd zullen worden. Architect Krans heeft het ontwerp gemaakt, een jonge ontwerper die nog niet veel ervaring heeft op dit gebied, maar die volgens Jonckheer 'leuke dingen kan doen.'

'Wij werken met zoveel mogelijk verschillende architecten. In het verleden zijn er projecten uitgevoerd met Dito Abbad, Alberto Badaracco, Schotborgh, Lobo en Rayman en binnenkort ook met Tom Janga. Je leert zo een groot aantal architecten op het eiland goed kennen en vice versa. Het heeft geen zin alles zelf te willen doen. Architecten houden ervan zich bezig te houden met het estetische gedeelte, wij beperken ons dan tot het technische onderdeel.'

COMPUTERS

Dat technisch ontwerpen gebeurt in het complex van Grabowsky & Poort te Emmastad, twee vroegere Shellwoningen die ruimte bieden aan kantoren en tekenzalen van het groeiende bedrijf. Hier is het tekenbord praktisch volledig vervangen door computers en 'plotters' die in een mum van tijd berekeningen produceren waar men vroeger dagen en weken werk mee had. 'Het heeft een enorme investering gevergd, die wij in fasen hebben gedaan, maar het betekent ook een geweldige verbetering voor ons bedrijf. Trouwens ook hierbij hebben we veel plezier gehad van ons moederbedrijf in Nederland dat compleet kant en klare software heeft geleverd.' De Antilliaan Dennis Manchester die in Nederland is opgeleid, zwaait de scepter over de afdeling Computer Aided Design (CAD). 'Hij kwam als het ware uit de hemel vallen', zegt Jonckheer. 'We hadden in advertentie in de lokale kranten een schaap met vijf poten gevraagd en ik dacht al bij voorbaat, daar krijgen we niemand op. Maar Manchester was toevallig met vakantie op het eiland en de volgende dag stond hij op de stoep om te solliciteren.'

Jammer vindt Jonckheer het dat diverse jonge lokale krachten die in zijn bedrijf zijn opgeleid na enkele jaren worden 'weggekocht' door grote maatschappijen zoals de raffinaderij. Niet omdat de financiële voorwaarden daar zoveel beter zijn, maar vooral omdat ze denken daar meer 'job security' aan te treffen dan bij een relatief kleine onderneming als Grabowsky & Poort.

'Er zijn ook mensen bij die absoluut niet kunnen leven met de stress wanneer het gaat om projecten die ze hebben voorbereid en dan ineens dreigen niet meer door te gaan. Ik heb b.v. een heel bekwame ontwerper in dienst gehad die niet meer tegen de spanning kon, terwijl ik dat juist zelf het leukste vindt. Ik ga iedere dag weer met plezier naar mijn werk omdat het zo'n uitdaging is.'

PUNDA

Andere grote projecten waarmee Grabowsky & Poort momenteel bezig is op Curaçao zijn de verkavelingsplannen voor FKP te Klein St.Michiel en Oost Jongbloed, waarbij het gaat om 'totaal projecten' met wegen, riolering, afwatering en nutsvoorzieningen.

Pas afgerond is het project waterhuishouding Marie Pompoen, dat duurder is uitgevallen dan aanvankelijk was voorzien vanwege de uitbreiding ervan. Het gaat om nieuwe riolering, waterleiding, electra en zelfs optische vezelkabel voor toekomstige kabeltelevisie vanaf de Penstraat richting Princess Beach.

Het rioolwater uit dit hele gebied wordt verzameld en verpompt naar Klein Kwartier waar de zuiveringsinstallatie aanzienlijk zal worden uitgebreid. Het gezuiverde water wordt geloosd in de bodem die als natuurlijke filter dient, iets verderop weer opgepompt en vervolgens verpompt naar de hotelzone om gebruikt te worden voor 'landscaping'.

Het is een ambitieus plan, aanvankelijk geraamd op 7 miljoen maar inmiddels uitgegroeid tot 16 miljoen, waarvan bestek en tekeningen klaar zijn. DOW is momenteel in onderhandeling met KABNA i.v.m. de financiering van de meerkosten.

STRAND

Heeft dit project ook te maken met de plannen voor de aanleg van een strand voor het Van der Valk hotel bij Marichi?

Jonckheer zegt van niet. 'Wij zijn daarbij niet betrokken. Ons project in Punda omvat het gedeelte tot Seru Bonito.'

Hij heeft wel een mening over de strandaanleg in het algemeen, maar is voorzichtig met het doen van uitspraken. 'Technisch is van alles mogelijk. Wij hebben op Curaçao echter een ernstig probleem bij het ontwerpen van kunstmatige stranden omdat wij niet beschikken over de exacte kustwaterbouwkundige parameters, dus wat de golven precies doen, hoe de stroming loopt en verandert, hoe het golfklimaat is enz. Wij hebben wel wat summiere gegevens, maar niet echt wetenschappelijk vastgelegd. Het gaat om een vrij kostbaar onderzoek dat zich over een periode van zeker twee jaar uitstrekt.'

'Ik ben overigens blij dat die vraag aan de orde is gekomen, want wij zijn juist bezig met een interessant project op dit gebied. Al enige tijd bestaat er contact met prof.dr.John Boone van de bekende William & Mary University in de V.S. Hij heeft bepaalde technieken ontwikkeld die van toepassing zijn op stranden in het Caribisch gebied. Op eigen initiatief heeft hij gevraagd om samen met een collega volgende maand op Curaçao met zeven studenten een zomercursus te kunnen realiseren. Er zijn op Curaçao door Grabowsky & Poort in overleg met prof.Boone reeds twee kunstmatige stranden ontworpen n.l. bij Princess Beach en Parasasa (Las Palmas hotel). Maar Boone voelt zich ook niet helemaal lekker met het feit dat deze ontwerpen niet wetenschappelijk zijn onderbouwd, maar eerder gebaseerd op extrapolatie van summiere beschikbare gegevens. Om de uitkomsten uit te testen wil hij de komende zomer gaan duiken met zijn studenten en op diverse locaties meetapparatuur plaatsen die de dagelijks zullen worden gemonitord. In de avonduren zullen er colleges worden gegeven, terwijl Boone ook bereid is bij de UNA een aantal lezingen te houden voor belangstellenden.'

Jonckheer heeft meteen van de gelegenheid gebruik gemaakt om een aantal van zijn mensen de cursus te laten volgen en hoopt zelf ook de tijd te kunnen vinden om mee te draaien.

Dat kunstmatige stranden in een 'gesloten bak' mogelijk zijn aan de zuidkust hebben de stranden bij Seaquarium, Princess Beach en Avila Beach bewezen. Alleen blijkt er in de praktijk dat er na een tijd 'fine tuning' moet plaatsvinden om te voorkomen dat het zand zich door de golfbeweging in een bepaalde hoek ophoopt of langs de dammen onder water wegsijpelt. Jonckheer laat zich heel voorzichtig uit over de plannen voor het strand bij Marichi. 'De mensen (o.a. ir.Reno Pietersz van DOW en prof.dr.ir.Agema red.) die zich hiermee bezig houden zijn ongetwijfeld deskundig genoeg. Hoewel, persoonlijk vind ik het gezien eventueel gevaar van zandaanslibbing wel een risico zo dicht bij de haveningang.'

Ook aan de Otrobanda-zijde bij het Rif is strandaanleg mogelijk, al zal daar het gevaar voor vervuiling groter zijn, daar mensen de slechte gewoonte hebben van schepen die binnenvaren vuil in zee te gooien dat met de stroom aanspoelt op het Rif.

HAVEN

Tenslotte noemt Jonckheer een aantal grote projecten op St.Maarten die door zijn bedrijf zijn gerealiseerd, zoals de brug over de Simpson baai en de aanleg van het time-sharing project Pelican Resort van Vlietman. Nu is

Vervolg op pag. 3

IN DIT NUMMER van Ñapa :

ÑAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van één gulden. In de vakantiemaand juli zal Napa niet verschijnen.

EINDREDACTIE: Norbert Hendrikse
LAYOUT: Solange Isselt

= door anp-redactrice Wilma van Meteren =

OOST EUROPA ZAL NAWEEëN NOG LANG VOELEN

Sovjetunie trekt militairen terug uit Pact-landen

Soldaat Ivan gaat naar huis

DEN HAAG - De Sovjetmilitair trok ooit Oost-Europa binnen als de 'grote bevrijder', maar hij keert nu huiswaarts als de verguisde bezetter. De woorden van de Hongaarse staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, Tamas Katona, zijn illustratief: "twee dagen na de ontbinding van de Comecon (de handelsassociatie van het oostblok) zien we de rug van de laatste Sovjetsoldaat. Eind juni is Hongarije weer volledig soeverein. Hier hebben we 47 jaar op gewacht, want dit alles is begonnen met de bezetting door de Duitsers in 1944".

Een Tsjechoslowaakse student gaf vorige maand op een ludieke wijze uiting aan zijn vreugde over de terugtrekking van de Sovjettroepen uit zijn land. Hij schilderde in Praag een Sovjettank, dienend als monument voor gevallen Sovjetmilitairen, rose om deze te 'vermenselijken'.

Het ineengeschrompelde aanzien van de vroede vaderen van het communisme en hun leger was al duidelijk zichtbaar op de dag van de arbeid 1990. Deze werd niet meer gevierd met stijve militaire parades deels opgedragen aan de 'grote Sovjet-broer'. De Oostduitsers flaneerden gezellig door Berlijn, de Hongaren picknickten massaal en de Bulgaren luisterden naar een popconcert van de oppositie.

STILLE BEGRAFENIS

Bijna drie maanden geleden werd het militair bondgenootschap van het Oostblok officieel begraven, overigens onder zeer geringe publieke belangstelling. Sinds de val van het communisme in de verschillende Oosteuropese landen was het pact snel in verregaande staat van ontbinding geraakt. Direct na de wisseling van de macht eisten de nieuwe regimes het vertrek van de 'illegale bezetters'.

Als eerste nieuwe Oosteuropese leider tekende de Tsjechoslowaakse president Vaclav Havel een akkoord met Sovjetambtgenoot Michail Gorbatsjov. Havel en Gorbatsjov kwamen overeen dat de ongeveer 75.000 Sovjetsoldaten, hun 4.000 tanks (1.000 meer dan westerse inlichtingendiensten hadden berekend) en ander materieel voor 1 juli 1991 zouden zijn vertrokken. Het Rode leger had zich sinds augustus 1968 genesteld in Tsjechoslowakije, toen met geweld een einde werd gemaakt aan de Praagse lente. Ook maakten de twee presidenten een definitief einde aan de 'Brezjnev-doctrine' waarbij de Sovjetunie zich het recht voorbehield regeringen in de broederlanden "te hulp te komen". Met voor Sovjets verbazingwekkende snelheid trokken de troepen zich terug ondanks allerlei technische problemen, zoals een tekort aan transportmiddelen. Op 26 februari, de dag van het akkoord tussen Havel en Gorbatsjov, werden de eerste tanks al op de trein gezet. Op het hoogtepunt van de uittocht reden dagelijks elf treinen met militairen en materieel naar de Sovjetunie via het spoorwegknooppunt Tsjop.

OPGELUCHT

De Tsjechoslowaken zijn opgelucht over het vertrek van hun 'gasten', temeer omdat de nauwelijks bezoldigde Sovjetdienstplichtigen hun wapens verkochten aan allerlei liefhebbers. Zo ruilde een scholier zijn digitale horloge voor een handgranaat. Omwonenden van Sovjetkampen beschrijven de 'broeders' uit het oosten als dronkaards, smeerpoetsen en bandelozen. De Tsjechoslowaken hebben weer de beschikking over duizenden woningen gekregen. Volgens de Tsjechoslowaakse televisie hadden Sovjetofficieren meer dan 12.700 woningen tot hun beschikking, een enorm aantal gezien de woningnood in het land.

Maar Praag zit wel in zijn maag met ander erfgoed van de Sovjettroepen. De "delicate kwestie van de schade" -vooral aan het milieu - veroorzaakt door het Rode leger, is nog niet opgelost. De Sovjets hadden in hun kampen de brandstof onzorgvuldig opgeslagen. Kerosine, benzine en andere olieprodukten hebben grond en grondwater vervuild. De barakken die ze achterlaten, zien er volledig onderkomen uit. Deuren en ramen zijn vernield en elektriciteitskabels hangen los.

Op de luchtmachtbasis sliac is het sanitair eruit gerukt en meegenomen, klaagde een Tsjechoslowaakse parlementariër tegenover de pers. Ook de Duitsers en de Hongaren mopperen over de puinhoop die de sovjets na 40 jaar achterlaten. De terugtrekking van alle 49.500 manschappen vanuit Hongarije zou op 29 juni voltooid zijn, maar er moet nu een schoonmaakploeg achterblijven om de barakken en kazernes in ieder geval bezemschoon op te leveren. Op een verlaten basis aan het balatonmeer is in de grond olie aangetroffen die is-doorgesijpeld in het drinkwater van een stadje twee kilometer verderop.

Maar "om te laten zien dat er geen haat tussen beide volkeren is" overhandigde de Hongaarse minister van Defensie, Lajos Fur, vorige week de bevelhebber van de Sovjettroepen in Hongarije een traditionele dolk. Generaal Viktor Sjilov complimenteerde de Hongaren met de voortreffelijke samenwerking, maar tipte wel even aan dat de financiële afwikkeling omtrent de terugtrekking nog niet rond is.

SCHADECLAIMS

Terwijl het Rode leger had gehoopt een flinke zak geld van de Hongaarse en Tsjechoslowaakse regeringen mee te krijgen voor de achtergelaten militaire complexen, wacht Moskou nu schadeclaims voor milieuvervuiling. Zo heeft de Sovjetunie Budapest een rekening gepresenteerd van 50 miljard forint (665 miljoen dollar) ter compensatie, maar de Hongaren weigeren te betalen.

De Polen klagen ook over milieuschade. Een milieu-inspecteur spreekt zelfs over "een ecologische ramp" op de basis Stara Kopelnia in het westen van Polen. Daar zou een gebied van ongeveer honderd vierkante kilometer vervuild zijn door olie van de Sovjets.

Warschau ligt nog steeds overhoop met Moskou over de afwikkeling van de terugtrekking van de 50.000 militairen. Aanvankelijk wilde Polen een gefaseerde terugtrekking uit angst dat het Verenigde Duitsland 'militair ongehinderd' aanspraak kon maken op Silezië, Pommeren en Oost-Pruisen, gebiedsdelen die tot 1945 tot Duitsland behoorden. Maar na het akkoord tussen de grote mogendheden over het nieuwe Duitsland waarin werd vastgelegd dat de bestaande grenzen zullen worden gerespecteerd, was een buffer van Sovjetlegers niet langer nodig en gewenst. "De Polen maakten toen een slag van 180 graden", herinnert een Sovjetonderhandelaar zich.

In april van dit jaar vertrok al een eerste Sovjet-raketbrigade van 1.200 man uit het noordwesten, maar er bestaat onenigheid over de vraag in welk tijdsbestek ze allemaal weg moeten zijn. De Sovjetunie heeft een schema opgesteld dat uitgaat van eind 1993, de Polen willen dat ze voor het einde van dit jaar zijn vertrokken en eisen bovendien een vergoeding voor de schade aan het milieu. Volgens de Sovjets heeft Warschau drie miljard dollar gevraagd. De solidariteitskrant Gazeta rekende vorig jaar voor dat het verblijf van de Sovjettroepen - van 1956 tot 1990 -een miljard dollar had gekost aan gederfde inkomsten doordat het Rode leger 70.000 hectare grond in gebruik had. De zevende onderhandelingsronde tussen Warschau en Moskou medio-mei bracht geen oplossing, de toon waarop met elkaar wordt gesproken is volgens ingewijden verscherpt.

GEEN ONDERDAK

De Sovjetunie zegt dat de terugtrekking niet sneller kan omdat er geen onderdak is voor alle thuiskomers. Bovendien wil zij dat een aantal eenheden achterblijft om de exodus van de 380.000 manschappen en materieel uit de voormalige DDR te begeleiden. Maar het Rode leger heeft ook geen haast omdat het leven in Polen betrekkelijk goed is. Het salaris wordt uitgekeerd in voor dollars inwisselbare Zloty's en er is een zeer levendige ruilhandel met de Polen.

De terugtrekking uit de voormalige DDR verloopt door de weigerachtige houding van de Polen ook al niet soepel. Ze hebben zelfs al een keer een trein met Sovjetmilitairen teruggestuurd naar Berlijn omdat niet was voldaan aan de formaliteiten. De opperbevelhebber van de Sovjettroepen in Polen beschuldigde onlangs de 'kameraden' in Warschau ervan de doortocht van de manschappen uit de voormalige DDR te blokkeren en er miljarden aan te willen verdienen. Polen verlangt voor een trein met 30 wagons een kleine 100.000 gulden en voor een vrachtwagen 550 gulden. En dat is een heel kapitaal omdat voor het transport uit Oost-Duitsland 11.000 treinen en 3.000 konvooien met 200 vrachtwagens nodig zijn, zo hebben beide partijen berekend.

De Sovjetunie heeft al haar toevlucht genomen tot transport over de oostzee vanaf het eiland rugen naar klaipeda. Het overzeese vervoer is niet ideaal, maar bovendien wil het geval dat deze haven in het opstandige Litouwen ligt. De opperbevelhebber van de Sovjetstrijdkrachten in Duitsland, generaal Matvej Boerlakov, zei in april dat de terugtrekking mede door de problemen met het overzeese transport, werd vertraagd. Inmiddels zijn 43.900 Sovjetmilitairen en hun gezinnen uit de voormalige DDR vertrokken en is 260.000 ton aan materieel, waaronder 140.000 ton munitie overgebracht.

ERFENIS

Ook de Duitsers blijven met een fikse erfenis van de oude kameraden zitten. Naar schatting hebben de Sovjets op verschillende plaatsen zo'n miljoen liter kerosine laten lekken om maar niet te spreken over de bergen wrakstukken en ander vuil die ze achterlaten. Bij Hainich in Thuringen is een compleet bos van 500 hectare verdwenen. Het Rode leger heeft de meeste terreinen overgenomen van de Wehrmacht en de Oostduitsers vrezen dat er ook nog chemische wapens en explosieven uit de Tweede Wereldoorlog liggen opgeslagen.

Ook hoge communistische regeringsfunctionarissen van DDR hadden geen toegang tot het militaire gebied van de Sovjets. Dat niemand precies weet wat Moskou in de DDR heeft gestationeerd, bewijst de recente ontdekking van 24 SS-23-raketten. De aanwezigheid van deze kernwapens voor de middellange afstand is inmiddels toegegeven door de Sovjetminister van Buitenlandse Zaken, Aleksandr Bessmertnych, die beloofde dat ze snel zullen worden weggehaald.

In ieder geval kan Moskou een forse rekening van de Duitsers tegemoet zien voor de schoonmaak van de terreinen. De milieuminister van de deelstaat Brandenburg, die de meeste Sovjets op zijn grondgebied had, schat het bedrag op "een miljardengetal met twee cijfers".

Bonn dat al een aanvaring met Moskou had over de besteding van de dertien miljard mark bedoeld om de teruggetrokken Sovjetsoldaten onder meer aan huisvesting en sociale voorzieningen te helpen, is niet bereid nog eens in de geldbuidel te tasten. De Sovjetunie die aanvankelijk de opdracht voor de bouw van woningen voor de ex-militairen niet aan de duitsers had gegund "omdat ze te duur waren", kan de bal op milieugebied terug verwachten.

Ondertussen probeert de Sovjetunie het vacuum dat is ontstaan in het militair machtsevenwicht op te vullen door vriendschapsverdragen te sluiten met de voormalige Warschau Pactpartners afzonderlijk. Maar alleen Roemenië, dat nooit sovjetmilitairen over de vloer heeft gehad, heeft getekend. Zelfs Bulgarije, wel de zestiende deelrepubliek van de Sovjetunie genoemd, voelt er niets voor een nieuw verbond aan te gaan omdat in het verdrag 'de soevereiniteit' niet wordt gegarandeerd. Ook de andere landen willen niets meer van het Rode leger weten, hoewel ze naarstig op zoek zijn naar een nieuwe veiligheidsstructuur nu de etnische spanningen in hun regio groeien.

MINI-PACT

De kleinere ex-Warschau Pact-partners hebben wel onderling militaire overeenkomsten gesloten. Hongarije en Roemenië, van oudsher argwanende buren, kwamen onlangs een opmerkelijk 'open skies'-verdrag overeen dat toestaat vanuit het luchtruim elkaars grondgebied te controleren. Maar de verhouding met de 'grote broer' blijft gevoelig, zoals blijkt uit de woorden van de Poolse president Lech Walesa na een ontmoeting met Navosecretaris-generaal Manfred Worner : "Ons doel is niet de Sovjettroepen te verdrijven. De Sovjetunie blijft een militaire supermacht. We moeten op onze hoede zijn haar niet te vernederen". Opeens werd het majoorgeneraal Nikolaj Smirnov te veel. De commandant van het district Moskou kon niet langer aanzien hoe de betogers voor het ministerie van Defensie in Moskou het roemruchte Sovjetleger door het slijk haalden. Een van de vrouwen hield een zwart omlijst portret omhoog van haar zoon, die tijdens zijn dienstplicht was omgekomen. Generaal Smirnov rukte haar het plakkaat uit handen, verscheurde het en beet haar toe: "Je hebt ook zulke bastaards gefokt, geen wonder dat ze zich laten afmaken." Een demonstrerende reservemajoor greep in en verkocht zijn superieur een klap in het gezicht.

VERDEELDHEID

Het incident te Moskou tekent zowel het gekelderde aanzien van het Sovjetleger, als de verdeeldheid binnen de militaire rangen. Zeven decennia lang zijn de Sovjetburgers volgepompt met liefde en respect voor het heldhaftige Rode leger, maar daar is anno 1991 weinig meer van te merken. Alle misstanden worden in de Sovjetpers tegenwoordig breed uitgemeten.

Door de vele ongelukken en de onmenselijke ontgroening van nieuwe recruten door de ouwe stompen is het leven in het Sovjetleger voor velen een nachtmerrie. De afgelopen vier jaar zijn 15.000 militairen in vredestijd omgekomen, waarvan 20 procent door zelfmoord. Dit dodental is even hoog als dat van de oorlog in Afghanistan. Het gevolg: massale deserties en ontduiking van de dienstplicht.

Het Sovjetleger is verziekt en daardoor te gevaarlijk om in te zetten, waarschuwt majoor Vladimir Lopatin, de voorman van de hervormingsgezinde officieren. Eenderde van de recruten spreekt amper Russisch, 15 procent heeft een crimineel verleden, en er lopen veel psychisch gestoorden in uniform rond. Er zijn meer en meer gevechten tussen recruten van verschillende nationaliteiten: Russen tegen Balten, moslems tegen slaven, Ar- niërs tegen Azerbajdzja- en iedereen tegen de Rus- Terwijl de overgrote m- derheid van de officieren sisch is, zullen de islam- sche republieken tegen jaar 2000 de helft van dienstplichtigen leveren.

Ivan soldaat is al lang meer de beschermer van volk. Steeds vaker wordt ingezet voor politieke en tionele acties, in de B- sche staten, Moldavië, de K- kasische republieken - zelfs op de straten van Sovjetsteden in gezamen- patrouilles met de poli- Door de bloedige sporen de militairen in Tbilisi, ba- en vilnius achterlie- worden ze in veel Sovje- publieken als een bezettin- macht gezien en geconfr- teerd met nationale leger en gewapende milities. het einde van de ko- oorlog heeft het Sovjetle- in een identiteitscri- gestort. Het is na de ont- ding van het Warschau- al zijn bondgenoten kwijt raakt, en moet krachtens ontwapeningsakkoorden de Navo (CFCE, Imf en St- een half miljoen m- schappen terugtrekken Oost-Europa, alle midd- lange-afstandsraketten, e- derde van de strategische tweederde van de convent- nele wapens naar de schro- hoop verwijzen. Voor een d- zouden ze daar ook zon- akkoorden zijn terecht- komen, omdat er te wei- aan onderhoud wordt uit- geven.

GOLFOORLOG

De militaire staf kreeg een slag te verduren tijd- de Golfoorlog, toen zij m- toezien hoe de aan Irak ge- verde sovjetwapens een v- een door de high-techwap- systemen van het west- werden uitgeschakeld. De co- servatieve legertop kon h- niet verkroppen dat de Na- voortaan als "mondiale politie- agent" de dienst zou ui- maken: "Onder het mom v- een 'nieuwe wereldorde' be- eidt de Navo interventie- over de hele wereld voor", waarschuwde het hoofd van de generale staf, Michail Moi- sejev.

Dergelijk geluiden druisen in tegen de toenadering tot het westen die Gorbatsjov de laatste jaren heeft ingezet, en deden de vrees voor een militaire coup toenemen. Van alle machtsinstellingen in de Sovjetunie is het leger immers nog het minst aangetast. De communistische partij is haar machtsmonopolie en haar politieke en morele gezag kwijt, terwijl het staatsapparaat de grootst mogelijke moeite heeft de federatie bijeen te houden en de economische ineenstorting tegen te houden. Alleen het leger werd in staat geacht de desintegratie met harde hand tegen te gaan.

Maar deze angst verdween met het wegebben van Gorbatsjovs 'Winter of discontent' van 1990-1991. Van de 'zwarte kolonels' als Viktor Alksnis en Nikolaj Petroesjenko, die enkele maanden geleden nog opriepen tot ontbinden van de parlementen van rebelse republieken en het afzetten van Gorbatsjov, is de laatste tijd dan ook weinig vernomen. Het is immers moeilijk denkbaar hoe een militair regime de produktiviteit weer zou kunnen opkrikken, tenzij elke arbeider door een gewapende soldaat zou worden bewaakt.

Rusland noch de Sovjetunie hebben ooit een historische traditie van militaire bemoeienissen met de politiek gehad. Sinds de Oktoberrevolutie is het eerder andersom: het leger is door de communistische partij gepolitiseerd via een netwerk van politieke commissarissen.

AANPAK WITTEBOORD CRIMINALITEIT BRAAK TERREIN

Mr.Hans Kolfschoten bij vertrek

'De rechter is hier iets uit een andere wereld'

- door Ana van Leeuwen-

R. HANS KOLFSCHOTEN had bijna zes jaar als chter bij de Antilliaanse rechtbank gewerkt, toen kort geleden voorgoed afscheid nam en het vliegig instapte. Naar het kantongerecht in Den Bosch. lfschoten (43) bekend - of berucht? - als de 'Sitekchter', de man die de stakingsactie van vorig jaar chtmatig verklaarde, spreekt over zijn Antilliaanse varingen. Over de verschillen - voor zover die staan - tussen rechtspraak in Nederland en aan ze kant van het koninkrijk, de tv in de rechtszaal, taalbarrière en cultuurverschillen, politieshandeling, het werk van een kersverse 'makamba' want dat was hij zes jaar geleden - in een andere menleving. Hij is over het algemeen zeer positief. t werk is afwisselend en interessant gebleken. lfschoten wilde per se dat het interview pas nà zijn trek in de krant zou komen. "Anders gaan zoveel nsen je erover aanspreken." De Amigoe houdt zich, elachtbare, altijd aan de uitspraak van 'señor Wes'. derdelen uit een afscheidsinterview.

Zijn alle mensen, als je het ed bekijkt, over de hele reld in wezen hetzelfde waarior mogelijk ook de rechtraak in feite weinig verilt?

denk dat één der grondkken is dat iedereen op de n of andere manier gevoel twikkelt voor redelijkheid billijkheid en dát is in de ond, het wezen van de htspraak. Het accent kan n cultuur tot cultuur en lk tot volk verschillen.'

t viel hier op? Zijn de rste indrukken veranderd de loop der tijd?

at mij vrij snel opviel was t de mensen gemakkelijker het recht berusten. De ederlander wil altijd - letrlijk - het laatste woord bben: 'Ja maar, meneer de chter...' Je bent er nooit e uitgepraat, terwijl de ensen hier beseffen dat ze lf niet altijd hun probleem nnen oplossen; ze gaan mee naar de rechter en als rechter gesproken heeft, n is het zo! Noem het een n zeker respect voor het chterlijk woord. In Nederand is dat veel meer wezig. Ik weet niet of het n kwestie van mondigheid ik geloof het niet. Ik geloof t het meer een kwestie n culturele beschaving is.'

ou het te maken kunnen bben met de taal, het feit t ze eigenlijk een beetje ng zijn voor de rechter?

et is een beetje een onsymthieke kreet: het standenrschil. De rechter is toch ts uit een andere wereld, k sterk cultureel en historisch bepaald. We kunnen er ch niet omheen.'

eageren de meesten anders genover de Antilliaanse rechrs?

at is moeilijk na te gaan. k denk niet echt. Het conct tussen de Antilliaanse echtszoekende en de Antilaanse collega is veel direcr, omdat je daar die taalrrière niet hebt. De officieren van justitie krijgen en verplichte cursus (Papiaentu) de eerste maanden. oor ons is dat nooit ingeoerd.'

at zou wel goed zijn...

k denk dat het heel goed ou zijn. Ik heb er zelf spijt an dit ik er niet meer aan edaan heb; ik denk dat dat ij toch een hoop baat had ebracht. De taalbarrière is och heel onhandig, onpraksch. Daar zou van te voren, óór je hier naar toe komt, eer aandacht aan geschoken dienen te worden. Je enkt dat je het met het Nederlands wel redt omdat at de basistaal is. Het verale contact is toch bijzonder elangrijk.'

De kwestie Antillianisering...

De bezoldiging is een belangrijke belemmering. Ze verdienen niet minder, ze krijgen minder. Het is ongwenste consequentie van de regeling zoals die zich in de loop der jaren heeft ontwikkeld, om leden van de Nederlandse rechterlijke macht aan Curaçao te binden; er zijn een aantal vergoedingen voor ontwikkeld, die door de Nederlandse rijksoverheid worden gefinancierd uit de Kabna begroting. Dat is wat ongelijk gaan sporen met de bezoldiging van de Antilliaanse collega's, die er overigens nooit een woord van gezegd hebben, maar het steekt natuurlijk wel. Met name omdat die verschillen zo groot zijn.'

Die vershillen zouden moeten verdwijnen...

'Dat zou het mooiste zijn. Er wordt gepraat om een systeem te ontwikkelen dat er toe zou kunnen leiden dat de hele rechterlijke macht als

MR. HANS KOLFSCHOTEN
...andere kijk...

een koninkrijks-aangelegenheid wordt opgewaardeerd.

Zou er meer belangstelling van Antillianen zijn voor deze baan als ze beter betaald zouden worden?

'Ja, het blijft speculatief, maar ik denk dat het in ieder geval de belangstelling ten goede zou kunnen komen.'

> *"Antilliaan reageert te fel op politie"*

De Sitek-rechtszaak, hoe kijkt u daarop terug?

'Die zaak kreeg ik toevallig. Al die publiciteit en met name de tv heeft zich door een toeval zo ontwikkeld. Op een geveven moment bleek dat zich die vrijdag zoveel mensen voor het stadhuis hadden verzameld dat het wenselijk was dat er wat orde-maatregelen getroffen werden. Ik heb toen in overleg met Sitek-voorzitter Errol Cova besloten de zaak even uit te stellen om hen de gelegenheid te bieden wat geluidsmateriaal uit Steenen Koraal te halen en de mensen rustig in de muziektent in het Wilhelminapark te laten zitten, zodat de trappen van het stadhuis weer vrijgemaakt werden. Van die pauze heeft de tv gebruik gemaakt om collega Stüger en mij te benaderen met de vraag of zij ook hun apparatuur konden opstellen. Na enig beraad hebben we besloten het te doen. Gewoon maar eens kijken hoe het gaat. We hebben radio en tv gezegd dat ze in beginsel konden filmen en opnemen wat ze wilden."

Het was eigenlijk best wel spannend...

'Ja, voor ons en eigenlijk voor iedereen. Voor herhaling vatbaar, zou ik zeggen. Als iets zó ingrijpt; misschien dat je hier en daar wat moet bijsturen. Met name de uitzending van een rechtszitting heeft het gevaar dat partijen meer tot de camera dan tot de rechter gaan spreken; dat gevaar is aanwezig. Dat heeft zich hier niet gerealiseerd, dat zeg ik er heel uitdrukkelijk bij. Men was er niet op voorbereid, men zag opeens de cameras en de radiojournalisten Iedereen heeft daar geweldig goed op ingespeeld, onze organisatie ook.'

Het vonnis on kwestie heeft vreugde enerzijds en wrevel anderzijds gewekt...

'Het vonnis is zelf nooit aan Hoger Beroep onderworpen geweest. In de 'Sitek serie' heb ik een 4-tal vonnissen gewezen. Het belangrijkste was natuurlijk het vonnis waarbij de rechtmatigheid van de staking werd betwist. Daarbij is geen hoger beroep ingesteld. Bij het *'no work no pay'* principe wèl (dat in hoger beroep door de overheid gewonnen werd red.). Ik vind dat ik dat ik nog steeds juist heb beoordeeld. Het Hof heeft wat andere accenten gelegd ik kan daar volledig vrede mee hebben. Op dat moment vond ik het een logisch uitvloeisel van het eerder door mij uitgewerkte standpunt.'

Het 'no work no pay' beginsel heeft verstrekkende gevolgen voor stakers...

'Het één staat los van het ander. Je kunt nog zo rechtmatig staken maar dat wil nog niet zeggen dat de werkgever verplicht is om door te betalen. Zeer bijzondere omstandigheden daargelaten, die ik hier net wèl aanwezig achtte en het Hof niet. De uitspraak van de Hoge Raad blijft voor mij spannend.'

Hoe functioneert hier het rechtssysteem?

'Het niveau wordt steeds beter, ook van de advocatuur. Ook in Nederland is er natuurlijk verschil in goed en minder goed. Bij advocaten, maar ook bij andere mensen die zich met de rechtspraktijk bezig houden."

Het strafrechte lijk beeld van deze samenleving is toch anders dan dat in Nederland...

'Daar is duidelijke een verschil tussen te constateren. Je ziet hier vooral de drugscriminaliteit, de kleine vermogenscriminaliteit. Het *'hit and run'* idee. graaien wat je graaien kan, het zijn vaak kleine dingen. Je kan hier zonder enig probleem Nederlands antiek mee naar toe nemen, want gestolen wordt het niet, terwijl ze in Nederland met een vrachtwagen de achtergevel uit je huis rijden en je antiek weghalen. Het is heel duidelijk cultureel bepaald. Veel meer dan in de civiele sektor.'

De grote bezorgheid op Curaçao om de toenemende criminaliteit, is die terecht?

'Zorg om criminaliteit is altijd terecht. Je kunt nooit genoeg zorg hebben over welke criminaliteitsontwikkeling dan ook. De vraag is wat wil je eraan doen en wat kún je eraan doen? Dat is zo onvoorstelbaar moeilijk en gecompliceerd. Het is allesomvattend. Werkloosheid is maar een deel van het probleem. Stel je dat je aan het werkloosheidsvraagstuk een heleboel kon doen, daarmee heb je nog de criminaliteit

> *"Antilliaan respecteert woord van de rechter"*

niet bedwongen. Je krijgt dan weer allerlei andere maatschappelijke problemen. Stel dat de welvaart krachtig toeneemt, dan krijg je daar weer allerlei uitlopers van: immateriële ontwikkelingen, als ontevredenheid bij de jeugd "We hebben het geld, maar wat moeten we ermee?". Criminaliteit uit verveling, 'recreatieve criminaliteit' noemen ze dat. De kreet alleen al: het zonder enig doel in elkaar meppen van vakantiegangers. Dat is wat je in Nederland regelmatig hoort.'

Hier is het toch meer stelen uit noodzaak...

'Dat heb ik vaker gehoord. In Nederland is het meer een kwestie van behoefte-bevreding in de meer secundaire sfeer. Hier is het iets wezenlijkers. Ik geloof dat je als maatschappij een stuk criminaleit moet accepteren; dat betekent niet dat je het moet laten gaan. Je moet dan doen wat je kunt. De keuze van middelen waarmee dat gebeurt is een politieke. Daar kunnen wij als rechters of de officieren. niets aan veranderen. Die moeten roeien met de riemen die ze krijgen aangereikt.'

Heeft de politie hier een moeilijke taak mede door het personeelstekort?

'Ik weet niet of ze het gemiddeld veel moeilijker hebben dan in een land als Nederland. Het opleidingsniveau is heel belangrijk, zowel de vooropleiding als de eigenlijke politie opleiding. Het omgaan met allerlei emoties ook. Ik weet niet of men daar altijd even adequaat op reageert. Men reageert wat feller op de politie. Hier heeft men de neiging, heb ik het idee, soms wat ál te fel te reageren op de politie en die reageert fel terug. Het is een wisselwerking. *Gevallen van politie-mishandeling, hebben die met die 'reacties' te maken?*

'Dat is een deel van het probleem. Ook dat is cultureel bepaald. Ik denk dat hier de handen wat losser zitten dan in het algemeen in Nederland. Ook thuis, ik denk dat vaders veel eerder overgaan tot het toepassen van toelaatbare lijfstraffen. Ik denk dat iedereen wel weet dat de politie soms zijn boekje te buiten gaat. We krijgen er regelmatig klachten over. Zelf heb ik vaak als rechter-commissaris bij strafzaken gezeten. Er werd regelmatig geklaagd over handtastelijkheid. Een aantal gevallen was aantoonbaar onjuist, maar er waren andere gevallen waarvan je dacht 'ja het is denkbaar.' Je laat de verbalisanten komen: die zeggen dat er klappen zijn gevallen omdat de man zich tegen zijn aanhouding verzette. Het kan heel goed waar zijn, maar het kan ook heel goed níet waar zijn. Het wordt voor kennisgeving aangenomen, tenzij politie- ambtenaren toegeven dat ze handtastelijk waren, maar dat komt zelden voor. Ik kan daar verder niet veel aan doen.'

Mede naar aanleiding van de Sitek-zaak waren er geruchten dat er op u druk zou zijn uitgeoefend en dat uw aanwezigheid hier niet meer zo gewenst was.

'Er is helemaal geen druk uitgeoefend. Dat zeg ik zonder enige aarzeling. De andere poten van het overheidsapparaat weten ten opzichte van de rechterlijke macht voortreffelijk hun positie. Wat dat betreft is er geen enkel verschil met Nederland.

Waarom wordt hier niet harder opgetreden tegen personen of instanties waarvan 'iedereen' weet dat er iets niet in de haak is?

'Het is een kwestie van mogelijkjeden. Wat kun je, wat mag je?. Wat dat betreft is het instrumentarium nog wat beperkt. In Nederland kunnen telefoongesprekken worden afgeluisterd onder rechterlijke controle; hier mag het niet. Het opvorderen van bepaalde documenten is hier een heel omslachtige aangelegenheid. Hier moet je gaan huiszoeken. Een hele optocht naar bijvoorbeeld een bankbedrijf. Dat zou verbeterd moeten worden. Er ligt een nieuw wetboek van strafvordering. Dat is misschien wat te gedetailleerd, maar het is een goede aanzet. Nu is het een beetje met een fiets achter een Mercedes aanrijden, altijd geldproblemen, onvoldoende communicatiemedia bij de politie, je kunt hier niet een groots opgezette huiszoekingsactie ondernemen.'

Anderzijds hoor je hier vaak genoeg bekende gevallen, vooral op drugsgebied, die toch niet opgelost worden...

'Ik denk dat daar wel iets van waar is, maar de vraag is, kan je er wat aan doen? Durf je dat? Dat is een beslissing die buiten mijn gezichtsveld ligt.'

De witteboord-criminaliteit op de Antillen, moet die harder worden aangepakt?

'Het ligt er een beetje aan wat je onder witteboord criminaliteit verstaat, als dat is frauderen in de meest ruime zin - fiscaal, ondernemingsgewijs, zakken vullen -dan denk ik dat er nog een heel mooi werkterrein braak ligt voor opsporingsorganen. Maar ook hier wreekt zich weer het gebrekkige instrumentarium. Ik denk dat er een groot aantal faillisementen zijn, waarbij je je kunt afvragen of dat allemaal wel kan. Zaken waarbij je vragen kunt stellen. Die zouden heel bevredigend beantwoord kunnen worden, àls je ze kan stellen en àls ze beantwoord kunnen worden. Maar zolang de vragen er liggen en het antwoord er niet is... Als ik zo omheen hoor, dan denk ik dat er af en toe een nader onderzoekje geen kwaad zou kunnen. De vraag is: wat levert het op? Het geld is weg.'

Het beeld dat - de mediascheppen van St. Maarten is dat het een quasi- 'mafieus' eiland is...

'Ik denk dat dat de vele mensen die met eerlijke, zakelijke bedoelingen op St. Maarten werkzaam zijn tekort doet. Er zit natuurlijk altijd slecht geld in een economie die groeit. Ik denk dat het hier ook zo is. Het is daar zichtbaarder omdat het kleiner is. In Nederland is het minder zichtbaar dan op Curaçao en hier is het minder zichtbaar dan op St. Maarten. Het is een kwestie van schaal. Dat is het grootste probleem niet. De drugs gerelateerde misdaad op St. Maarten is een ernstig probleem aan het worden. Het zou misschien niet zo'n probleem zijn als het niet zo'n enorme impact zou hebben op het toerisme.

Jonckheer

Vervolg van pag. 1

hij bezig met de voorbereiding van een project voor de toekomstige nieuwe haven van St.Maarten, dat geraamd wordt op 60 miljoen dollar. 'Gelukkig is het Bestuurscollege hierbij niet overhaast te werk gegaan, maar is al zes ton uitgegeven aan advieskosten, zodat er een degelijke voorbereiding kon plaatsvinden. Wij hebben hebben gewacht tot alle politieke strubbelingen achter de rug waren om er mee door te gaan. De St.Maarten Ports Authority heeft ons samen met een bedrijf uit Miami uitgenodigd het ontwerp af te ronden. Wij gaan zelf geen haven van 60 miljoen dollar bouwen, maar geven alleen aan welke mogelijkheden er zijn, rekening houdende met de ecologie, met waterbouwkundige- en marketing aspecten enz. Het hele pakket is uitgemond in een aantal ontwerp-criteria. Wij weten nu wat wij willen en wat het gaat kosten. Met deze gegevens zullen diverse internationale grote aannemers worden benaderd om een turnkey project te presenteren, inclusief de financiering. Gelijktijdig is ook in Nederland financieringshulp gevraagd voor bepaalde onderdelen.'

Ook bij de St.Maartense luchthaven wordt gedacht aan uitbreiding. Hierbij gaat Grabowsky & Poort in zee met de Duitse firma Air Consult, die zo'n beetje de 'huisadviseur' is van luchthavenmeester Frank Arnell. 'Er werd echter teveel op ad hoc basis gewerkt en wij hebben nu wat meer lijn gebracht in de planning. Niet dat men daar op St.Maarten zo blij mee was. Je hoort weleens de opmerking: 'Met Grabowsky & Poort moet je niet werken. Die maken rap- en i.p.v. projecten.' Ze vinden ons maar lastig omdat we kritisch te werk gaan, maar achteraf zijn ze er blij mee.'

AFHANKELIJKHEID PUNDA VORMT NOG STEEDS OBSTAKEL

Familie en erf kern van samenleving

Cultuur basis voor ontwikkeling Bandabou

IN BANDA'BOU herinnert nog veel aan vroeger. Zoals de Kloof di Ascencion, voorbij de splitsing Soto -Westpunt. Nog steeds draaien voorbijgangers 's nachts het liefst de ramen van hun auto dicht om zwervende geesten van verongelukte nonnen, geesten van indianen, dwergen met witte baarden buiten de houden. In het grote geelgeverfde huis links, het overheidskantoor in Dokterstuin resideerde vroeger de districtmeester. In zijn kantoor werden, rond oud-en nieuw, de in beslag genomen tambu's opgeslagen. Even verderop, rechts van de weg, ligt het landhuis Ascención, in 1662 gebouwd door Jurriaan Janszoon Exteen. Barber, het urbane centrum van Banda'bou, was vroeger een plantage van Jurriaan's dochter Barbara. Hier begon de rooms katholieke kerk vanuit een opslagplaats (magasina) waar nu de St. Jozefschool staat in 1829 haar missiewerk. Tegenover de huidige kerk, die dateert van 1876, was een vrolijker plek: Kas di Orgis, de kroeg van de vader van Popo Rojer. De mannen bonden er hun ezels vast om er, na of tijdens de kerkgang, een borrel te drinken.

■ door Léon Weeber en Ieteke Witteveen ■

Een ander teken van weleer is de waterput bij de kruising Wacao, Santa Cruz, Soto, die dienst deed tot de jaren zestig. Of in de wijk pal naast landhuis Groot Santa Martha, waar de families, als in de tijd van de *shon*, op roepafstand van elkaar wonen. Verspreid over de hele streek staan oude bomen, *watapana sabiò*, *wayaca*, elk met een eigen geschiedenis van *zumbies*, vliegende varkens, uit de tijd 'zonder licht.'

KUNUKU

Wat in de tijd 'zonder licht' houvast en waarde aan het leven gaf is *rèspèt*. Respect, dat toen vooral ontzag en eerbied betekende, was er in de eerste plaats voor de ouderen, respectvol *grandinan* genoemd. De ouderen vertegenwoordigden de wijsheid en de autoriteit in de families, 'bij de mensen van deze kleur'. Zij zorgden voor het behoud en de, veelal literaire, overdracht van de geschiedenis, van waarden als samen delen, elkaar helpen, respect, van het papiamentu, van technische en artistieke vaardigheden. De cultuur van de *grandinan -rèspèt* gaf zin en richting aan het leven in een tijd van onrechtvaardigheid en vernedering. Dat leven kon niet los gezien worden van de *kunuku*. De *kunuku* (afkomstig van het indiaanse woord *conuco*), het Caribische gemengde kleinbedrijf, was zo belangrijk dat de ouderen nog zeggen *'kunuku* betekent leven'. Dit zelfvoorzienende, milieuvriendelijke agrarische bedrijf was de basis van het familieleven. De mannen hadden in deze *oikos* (=oorspronkelijk woord voor economie), het huishouden van toen, formeel het gezag. De raadgevers voor huwelijks- en opvoedingsproblemen waren over het algemeen ook mannen. De vrouwen speelden een centrale rol bij de opvoeding, de overdracht van (religieuze) waarden, de zorg voor de kinderen en zij waren verantwoordelijk voor de eerlijke verdeling van de goederen die de *kunuku* opbracht.

Maar het werk van de families en de kennis van de ouderen waren niet genoeg om te kunnen leven. God moest werk en land zegenen. De *kunuku* zelf was een gift van God, of beter, God gaf het in bruikleen. Het was uiteindelijk ook de wil van God of het regende of dat er droogte, dus schaarste, was. En wat er was werd gedeeld. Nog steeds bestaat de notie op Banda Bou dat de *kunuku* en haar voornaamste product, de oorspronkelijk uit Afrika afkomstige maishi chiki (sorghum), er niet is voor winstbejag.

LANDHERVORMING

Zonder twijfel. Banda Bou heeft in de twintigste eeuw vele veranderingen ondergaan. De huizen van leem, koeienmest en een dak sorghumstro zijn vervangen voor ruime huizen van steen en zinken daken, de wegen zijn geasfalteerd, Banda'bou raakte gemotoriseerd.

Een aantal gebeurtenissen markeren de geschiedenis van de twintigste eeuw van de regio. Allereerst het verdwijnen van het pachtsysteem, bekend als *paga tera*, dat voor velen gepaard ging met dwangarbeid en de dreiging van wegjagen. Pas toen de regering met een bescheiden landhervorming begon door plantages op te kopen, zoals de 1379 hectaren van Barber, Dokterstuin, Pannekoek, Leliënberg en een gedeelte van Flip (1913), en in stukken van twee hectare te huur aanbood, kwam er voor honderden families uitzicht op een menswaardiger bestaan. Tegelijkertijd kwam er werk elders op het eiland, bij de fosfaatwinning van Nieuwpoort en vooral bij de CPIM (Shell). Ook Banda'bou ontkwam niet aan de toenmende invloed van de Nederlandse cultuur die de olie-industrie meebracht: rondom de jaren dertig werd het Papiamentu als instructie)taal vervangen door Nederlands.

Hoogtepunt voor de ontwikkeling van Banda'bou waren de jaren vijftig toen de bevolking, gestimuleerd door Doctor Da Costa Gomez, actief ging deelnemen aan de politiek. Een resultaat was dat Soto een school kreeg, in Barber kwam een tweede school, beiden scholen van fraters. Het licht (stroomvoorziening) liet tot 1964 op zich wachten.

ERF

Nog steeds wordt het landschap in Banda'bou bepaald door een evenwicht tussen de leefomgeving, -het huis met *kurá* en kunuku, ook al is de omvang gereduceerd tot gemiddeld 500 -1000 m2, en de *mondi* (voor een groot deel braakliggende plantages van particulieren).

Families en *kurá* vormen het hart van de samenleving van Banda Bou. Op de *kurá* vinden de activiteiten van alle dag plaats, maar ook de grote gebeurtenissen van het leven, de doop -en communiefeesten of het samenkomen in rouw (*laba man, ocho dia*). Vooral op zondag verandert het erf in een ontmoetings- en werkplaats: er wordt haar geknipt, auto's gerepareerd, aan een nieuw huis gebouwd, brood gebakken, pinda's gedroogd, gespeeld, gedominood.

Het grootgezin (meer dan twee generaties) is voor een meerderheid van de families (61 %) de huidige samenlevingsvorm. De meeste inwoners (77 %) zijn geboren en getogen in Banda'bou. De familiestructuur is het fundament van de samenleving. De familie geeft een zekere bescherming en opvang, maar het feit dat de familie het voornaamste instituut is heeft ook problematische kanten. Vooral omdat andere instituties, van de overheid of particuliere organisaties zwak of afwezig zijn. Door de gebrekkige institutionele structuur komen te veel taken terecht bij familie. Van de leden van de families wordt in de moderne tijd van alles verwacht (zorgen voor voldoende geld, helpen met huiswerk, vrijetijdsbesteding), maar velen zijn daartoe niet toegerust. Die overbelasting veroorzaakt spanningen en verdeling tussen families. De conflicten, die net als contacten in het algemeen een persoonlijk karakter dragen, kunnen lang duren.

Oogst van maishi chiki 1991: nog steeds niet voor winstbejag.

PROBLEMEN

Voor velen in Banda'bou (55 % , volgens een gehouden steekproef) is gebrek aan vast werk, een vast inkomen en een eigen huis het grootste probleem. Werkloosheid, vooral voor vrouwen, ligt rondom de 33 %, de inkomens komen voor de helft van de bevolking niet boven de 1500 gulden. Slechts drie procent verdient meer dan twee duizend gulden per maand.

Er zijn andere problemen die zich gemakkelijk verbergen achter de bedrijvigheid op het erf. Zo is er in Banda'bou een groot gebrek aan onderwijsmogelijkheden. De meerderheid (58 %) heeft slechts lagere school. Nauwelijks drie procent van de bevolking heeft een hogere opleiding (onderwijs, verpleging). Volgens de mensen zelf zijn er nauwelijks sociale verschillen. Degenen die het het moeilijkst hebben in het huidige Banda'bou zijn de jongeren en vooral de jonge vrouwen met kinderen. Behalve gebrek aan werk en een huis ontbreekt het hen aan informatie, cursussen en aan recreatie-mogelijkheden. Er is, bijvoorbeeld, wel wat op sportgebied, maar voor meisjes is er, op Blue Angels na, niets.

CULTUUR

Deze en andere problemen staan niet op zichzelf. Ze maken deel uit van een breder cultureel verband. Het uitgangspunt van het onderzoek was juist te laten zien welke de ontwikkelingsmogelijkheden zijn van een samenleving als die van Banda'bou. Daarvoor was het nodig de cultuurelementen op te sporen die de mensen van deze regio, op grond van ervaring, kennis en ideeën, selecteerden als richtinggevend voor hun leven en handelen. Die selectie, die we cultuur)ideaal noemen, kan gezien worden als een strategie om met de werkelijkheid van elke dag om te gaan.

Volgens de bevindingen van het onderzoek heeft de bevolking van Banda'bou een eigen cultuur-ideaal behouden. Belangrijke elementen kennen we al: de relatie familie-erf en respect. 'Respect is iets van ons, het zit in ons bloed,' hoor je ook de leden van de jonge generatie zeggen. Het respect van vroeger, respect voor ouderen alleen, is veranderd in een respect voor iedereen, voor ouderen en jongeren. 'Respect is een vorm van iemand zijn waarde, zijn eigenheid, geven. Het helpt je ook anderen te leren waarderen. Als je respect voor iemand hebt, heb je meer aandacht voor hem of haar, je hebt ook meer communicatie met elkaar. Het helpt je een beter mens te zijn,' verwoordt een dertigjarige dit centrale begrip.

Daarnaast is respect voor de natuur voor de mensen van Banda'bou van groot belang. Onder natuur of milieu verstaat men planten, bomen en de *kunuku*, het werk op het veld, de zorg voor de beesten. De waardering voor natuur houdt tevens een waardering voor de rust en stilte in, de stilte van de natuur zelf 'met het geluid van de wind door de bomen, daar komt de muziek vandaan.'

Rust vormt onderdeel van een notie van geluk. Voor 36 % van de mensen van Banda'bou is de levensfilosofie 'Gelukkig leven, zonder al te veel kopzorgen. Dat is mijn doel voor de toekomst.' Of, aldus een achttienjarige: 'In Banda'bou moet meer werk komen, maar de rust en het stuk natuur moet blijven.' Veel geld is voor de meesten een ondergeschikt doel.

Geloof in God blijft belangrijk, maar het beeld van God is voor de meesten veranderd: de God de Genadige of Straffer is vervangen voor een nuttige God, die helpt bij problemen of geluk in het spel brengt. Voor een minderheid betekent God goedheid, menselijke waardigheid en sociale rechtvaardigheid.

Bij de jongeren, die ook geloven dat er een God is, is een houding van hun ouders ,'wachten tot God helpt', vervangen voor 'je moet zelf in beweging komen.'

Ten aanzien van de eigen taal van Papiamentu, tambú, en in zeker zin ook ten aanzien van de *kunuku* en een eigen tijdsbesef, bestaat een ambivalente houding. Bijvoorbeeld: Papiamentu is 'iets van ons', maar als je vraagt of het Papiamentu weer instructietaal op de lagere school moet worden is 33 % tegen, 66 % voor. Tegelijkertijd is er in het huidige Banda Bou een groeiend zelfbewustzijn en vertrouwen. Dat uit zich in mondigheid ten aanzien van religieuze en politieke leiders en in de houding naar Punda, de stad waar over alles beslist wordt. Een aanzienlijk aantal mensen vindt dat er niet langer gewacht kan worden op hulp van Punda. Ze vinden dat de mensen van Banda'bou zelf het initiatief moeten nemen voor de ontwikkeling van Banda'bou: via commissies, via een platform van Banda'bou.

AFHANKELIJKHEID

Een van de obstakels voor de eigen ontwikkeling van Banda'bou is de eenzijdige afhankelijkheid van Punda. Maar, zo blijkt uit een dertigtal interviews met vertegenwoordigers van overheidsdiensten en van particulier initiatief, noch de overheid, noch politieke partijen, noch andere instanties hebben van hun kant speciale aandacht voor de regio.

Wel weten werkgevers dat de mensen van Banda'bou goede arbeiders zijn: 'je kunt bijna blindelings van ze op aan', 'ze zijn aardiger', en, vooral, 'ze zijn productiever dan de rest van de Curacaoënaars'.

Maar plannen voor de bewoners van deze regio zijn er niet: niet voor cursussen, beter transport, een EHBO-post, niet voor landbouw, teelt of visserij. Het plan dat bestaat, en wordt al jaren over ge... is een vierbaansweg, ... tigt een woordvoerder ... SEP.

SAN NICOLAS

Wie wel grootse pl... hebben voor de Banda'bou zijn de (b... landse) projectontwikk... 'Voor hen is Banda Bo... jachtgebied,' waarschu... woordvoerder van DRO... uitvoering van een v... zeven geproject... plannen alleen al, *Port Nicolas* (2400 kamers, ... tementen, twee golf... op plantage San Nicol... een deel van Santa ... betekent een verdubb... van de huidige toeris... capaciteit van Curaça... projectontwikkelaar, ... Duitse staalgigant Th... Rheinstahl, momente... opspraak wegens ve... dens van jarenlang le... van militair mate... (gifgas) aan Irak, wil... spoedig mogelijk met de... beginnen. De Duitse ... zal samenwerken me... Nederlandse Ballast Ne... financiële garanties ... van de Noordamerik... International Develop... Group en op ... KABNA)begroting 1991 ... een bedrag van 25,6 mi... gulden gereserveerd voo... lokale waterfabriek. De... antwoordelijke bew... voerder is enthousiast ... delijk een project ... Banda'bou centraal staat. ... moet zo'n proces goed b... leiden, anders vindt er ... grote botsing plaats tu... twee levenswijzen: een ... nederig, meer conserv... en een ander, dat van ... Duitse, Nederlandse, No... amerikaanse toerist meer ... raal. De kloof tussen de ... culturen kan een echte ... opleveren,' waarschuwt ... bewindvoerder. Banda ... zal daarna 'anders' zijn, ... dat is de prijs voor ontwi... ling: 'we kunnen toch ni... lendedoekjes blijven ... lopen en jagen?'

TOEKOMST

Op het seminar *De Toek... van Banda'bou* van ... maart werd, uitgaande ... deze culturele analyse, ... model voor een integraal ... wikkelingsprogramma ... Banda'bou bediscussie... Het plan bestaat uit ... urgentieplan voor jonge... vrouwen en bejaarden en ... plan op lange termijn. In ... aantal buurtschapp... moeten ontmoetingsce... komen. Bestaande ke... van de *kunuku*, van ... muziek, artistieke vaar... heden moeten vastgelegd ... verwerkt worden tot le... teriaal. Samen met ins... ties als Feffyk, Fundas... Empresa Chiki, IPK, ... kunnen cursussen en ... lichtingsavonden voorbe... worden. Het creëren ... werk, het versterken van ... evenwicht tussen natuur ... leefomgeving, een betere ... structuur, recreatie zijn ... algemene doelen van het ... op lange termijn. Voor ... moeten, bijvoorbe... bestaande ambachten ge... veerd en uitgebreid wor... timmerwerkplaatsen, ... ratie van antieke meu... een werkplaats voor *kah... orgel*, voor reparatie ... auto's, voor het maken ... geitenkaas. Er moeten ... mogelijkheden komen ... land- en tuinbouw, vee... visserij, voor het stimul... van het houden van geiten ... de koraal, voor onderh... van het landschap.

Veel van deze activiteiten ... zouden gecombine... kunnen worden met werk ... nieuwe sectoren ... recreatie en toeris... Daarbij wordt -net als ... bestaande plannen van la... huis Kenepa en Groot Sa... Martha- gedacht aan een to... risme dat aansluit bij ... lokale cultuur. Juist ... Banda'bou zijn alle vo... waarden aanwezig voor ... toerisme waarbij ook een cu... turele uitwisseling pla... vindt. Dat kan op ... stranden, in de verlaten boo... gaarden, op de landgoederen, ... maar ook op de *kurá*, de pl... waar nu al families zonda... kunuku-eten bereiden vo... de recreant uit de stad.

De bereidheid van de bevol... king van Banda'bou om ... eigen situatie ter hand te ... nemen is groot. Dat blijkt

Vervolg op pag. 7

De Curaçaose samenleving maakt een cruciale fase door. De economische peilers olieraffinage, toerisme, off-shore - blijken kwetsbaar en afhankelijk van beslissingen elders, de politieke toekomst is onzeker, er is een grote sociale ongelijkheid en nu ook een acute financieringscrisis. Deze lokale problemen worden versterkt door een te grote orientatie op Nederland. Na drieëndertig jaar hulp en bijstand nam de afhankelijkheid van de Nederlandse Antillen en Aruba slechts toe, staat onverhuld te lezen in Rijksbegroting 1991 van de Nederlandse minister Hirsch Ballin van Antilliaanse en Arubaanse Zaken. Toch is meer autonomie een wens en noodzaak. Dat standpunt wordt bevestigd in de vorige week verschenen nota van de Antilliaanse regering *Een ontwikkelingsmozaïek voor de negentiger jaren*. Een, tot nu toe algemeen verwaarloosde, voorwaarde is echter het vergroten van de culturele basis van elk eiland. Maar, leert de ervaring, zoiets ontstaat niet vanzelf. Er is een beleid voor nodig die dat stuurt en stimuleert. Dat was de motivatie toen in 1989 door de Vereniging Inisitativa Partikular Korsou (IPK), in samenwerking met de stichting Contacten Zuid)Amerika en het Caribisch Gebied (COZAC), met een cultureel (antropologisch) onderzoek begonnen werd onder de titel *Cultuur en Aspiraties in de Curaçaose samenleving*. Het doel is bij te dragen aan een ontwikkelingsproces dat uitgaat van de cultuur van Curaçao en van de lokale gemeenschappen waar het onderzoek plaatsvindt, aan het formuleren van ontwikkelingsbeleid en aan de theorievorming over ontwikkeling. Het onderzoek, dat drie jaar duurt en gefinancierd wordt door Antilliaanse ontwikkelingsinstanties, begon in Banda 'bou. De veronderstelling van de onderzoekers, Léon Weeber en Ieteke Witteveen, was dat de 'eigen' cultuur van Curaçao in Banda'bou het best bewaard is. Precies twee jaar geleden begon het onderzoek vanuit een huis op het erf van de familie Pinedo)Koeiman, een van de lokale families met een rijke, in ere gehouden, geschiedenis in Banda'bou. Deze woonsituatie was een goede start voor een studie naar de lokale cultuur, want wonen op het erf, de *kurá*, bij een familie betekent dat je deel uitmaakt van de belangrijkste sociale ruimte van deze gemeenschap. De eerste fase van het onderzoek werd in maart afgerond met een seminar en een rapport (*Futuro di Banda 'bou. Respet, speransa pa desaroyo propio*) en de presentatie van een integraal ontwikkelingsplan voor de regio. Dit artikel is gebaseerd op enkele van de bevindingen. (1)

VOLGENDE WEEK is
t dertig jaar geleden
t de Amerikaanse
hrijver Ernest
emingway overleed. Zijn
rte verhalen zijn
roemd door hun bon-
ge, schetsmatige stijl;
n novelle *The Old Man
d The Sea* is haast legen-
risch. Hemingway, door
één Amerika's beste
hrijver van de eeuw
noemd, door de ander
n pathetische Narcissus
nder creativeit.

Avontuurlijke auteur stierf 30 jaar geleden

Ernest Hemingway: 'Een religie van mannelijkheid'

= door Ronald Westerbeek =

1918 KWAM ER er een einde aan de Eerste reldoorlog. Vier jaar lang hadden de legers niet en elkaar, maar ook het negentiende eeuwse imisme afgeslacht. 'After the war', zei de kunste- es Gertrude Stein, 'we had the twentieth century'. e jaar na de vrede van Versailles begroef president rding met veel eerbetoon de Onbekende Soldaat. s sacrifice, and that of the millions dead, shall not in vain'. Heel wat jonge Amerikanen dachten daar lers over. Geschokt, gedesillusioneerd en kapotge- akt, vormden zij de 'lost generation'. Onder hen rijvers als Ezra Pound, Scott Fitzgerald en Ernest mingway.

rnest Miller Hemingway d op 21 juli 1899 geboren Dak Park, een welgestelde k van Chicago. Zijn eder was een mislukte razangeres, zijn vader een s en hartstochtelijk jager visser. Deze hartstocht r de jacht en de spanning eromheen hing, kreeg est al jong mee. Geregeld n zijn vader hem voor ge tochten mee de bossen Michigan in. Later zou veel van zijn verhalen d jachtpartijen laten elen.

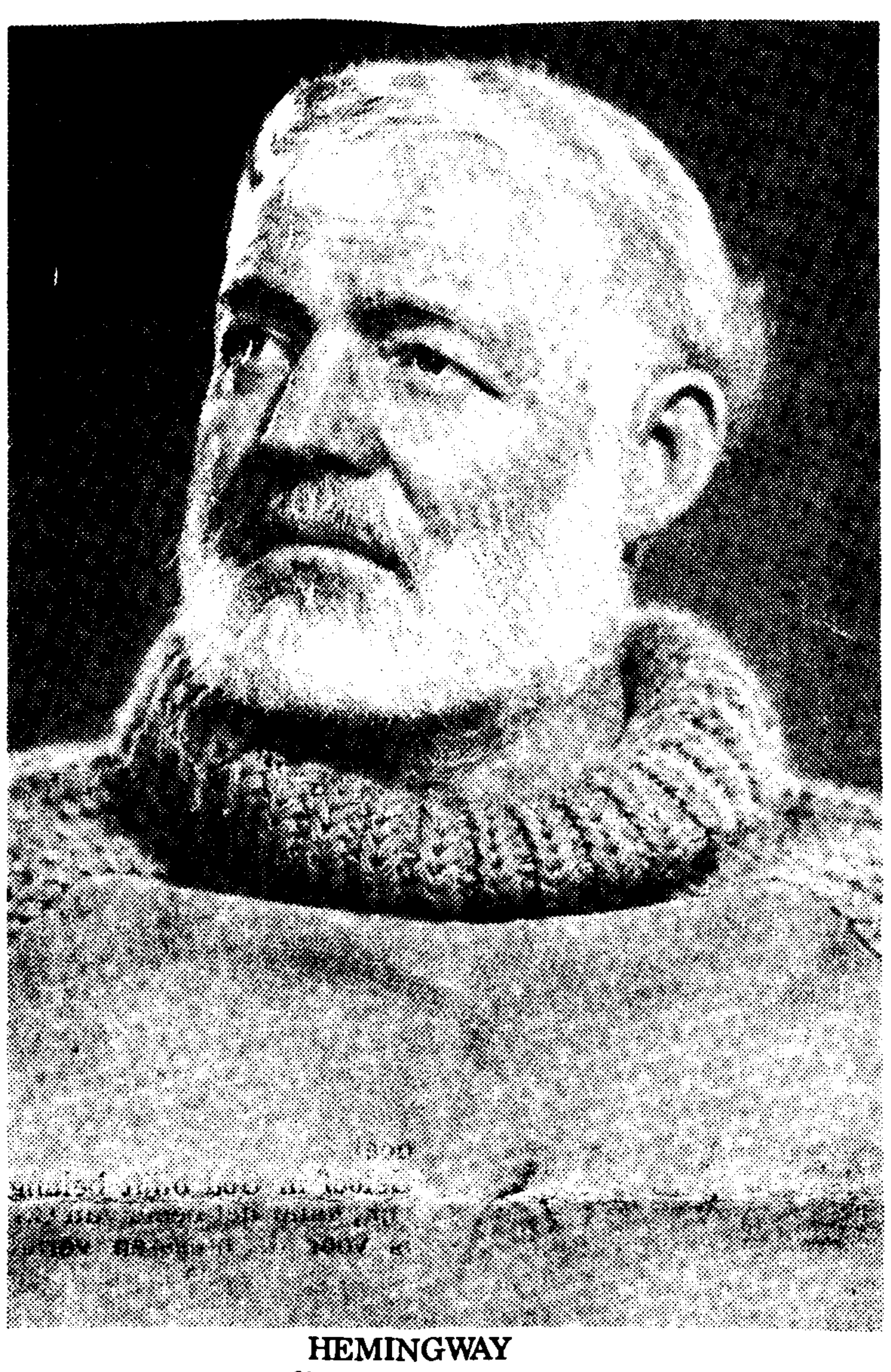
de highschool kreeg de entienjarige Ernest een ntje als sportverslaggever de *Kansas City Star*. Het k verveelde hem snel en verlangde naar het avon- r. Toen de Verenigde ten in 1917 bij de Eerste reldoorlog betrokken kten, meldde ningway zich als vrijwil- r aan en hij werd als bulancechauffeur naar het iaanse front gestuurd. zijn achttien jaar was Amerika's jongste sol- t aan het front. Na zes ken raakte hij al ernstig ond en ontdekte dat oor- niet alleen maar avon- r is. Hij was gedesillusio- rd en had zijn optimisme oren.

ar dat was niet het ergste r Hemingway. Tragischer r hem en andere schrij- s was dat ze voelden dat taal, hún taal, gestolen en bruikt was voor de mili- istische doeleinden van de derne politiek. In *A Fare- ll To Arms (1929)* laat mingway de hoofdpersoon gen dat dit misbruik haar arheid heeft vermoord. orden als 'offer' en 'glo- us' zijn door de valse lad- s die ze door de propa- nda kregen, genant en bela- elijk geworden. Alleen con- te begrippen en namen en t-geanalyseerde gevoelens oben hun waarde en waar- heid behouden.

NIEUWE STIJL

mingway beperkte zich in n schrijfstijl dan ook tot e concrete zaken. Door dig en registrerend te rijven, bracht hij zijn stijl g tot het essentiële, het est elementaire. Zijn weer- e van de dingen zoals ze n, beschouwde hij als een engif tegen de bombast n de politieke retoriek, die verantwoordelijk achtte r de gruwelen van de rste Wereldoorlog.

mingways streven naar enlijkheid en eenvoud n uitdrukking komt soms t geforceerd over. Zijn stijl an ook vaak afgedaan als simpel, te weinig literair, derlijk zelfs. Maar zijn nen, die ontdaan waren de in die tijd gebruike- sentimentele omhaal woorden, creëerden een we stijl voor de twin- e eeuw.

HEMINGWAY
..religie van mannelijkheid...

Hij was er dan ook van overtuigd dat een nieuwe stijl noodzakelijk was. Na het politieke misbruik van de taal en het verworden tot bombastische retoriek, moest zij opnieuw geboren worden.

Ook wat betreft het handelen van de mens moesten de banden met het verleden verbroken worden, meende de *'lost generation'*. Vastgeroeste en valse tradities moesten het veld ruimen. Onder deze tradities rekende Hemingway ook het katholieke geloof waarmee hij opgegroeid was. Het handelen moest teruggebracht worden tot het elementaire. Alleen daaruit kon immers de ware aard blijken.

HEMINGWAY-HELDEN

In extreme en gevaarlijke omstandigheden wordt de mens ontdaan van luxe en van valse imago's en wordt hij teruggeworpen op dit elementaire. Onder zulke omstandigheden moet hij zich bewijzen.

Oorlogen, jachtpartijen en stierengevechten vormen dan ook het decor van Hemingways boeken. Deze situaties vormen een test voor zijn helden, waarin hun mannelijkheid moet blijken. Stoïcijns moeten zij alles doorstaan en hun waardigheid behouden. Door moed en doorzettingsvermogen te tonen, kunnen ze zelfs aan oorlog en sterven een haast rituele zin geven.

Hemingways helden zijn de Gary Coopers, de Clark Gables en de John Waynes van de literatuur. Zijn held is een stoere vent: hij is een drinker, maar hij kent zijn grenzen; hij is succesvol bij de vrouwen, maar bindt zich nooit; hij moet de zwaarste beproevingen doorstaan, maar laat zijn emoties zelden of nooit gaan, want dat zou getuigen van zwakheid en onbekwaamheid.

In een aantal boeken raakt de hoofdpersoon fysiek gewond (bijvoorbeeld *For Whom The Bell Tolls, 1940*, en *The Old Man And The Sea, 1952*) en staat hij oog in oog met het sterven en de dood. Hij moet zich dan bewust zijn van zijn beperkingen, maar mag nooit opgeven.

Maar ook mentaal is de Hemingway-held gewond. Hij wordt gekenmerkt door een fatalistische wanhoop en een angst om te sterven. Hij moet hiertegen vechten om aan Hemingways gedragscode te voldoen. Vluchten voor de beproeving van de harde realiteit is zinloos en onmogelijk. In *A Farewell To Arms (1929)* probeert de hoofdpersoon de moordende oorlog te ontvluchten door te deserteren en zich in veiligheid te stellen met zijn vrouw. Maar hij wordt onvermijdelijk weer met de wrede werkelijkheid geconfronteerd, als zijn geliefde sterft bij de bevalling van hun eerste kind.

STOERE MACHO

Hemingway gaat zelf de uitdaging van de test aan. Als hij hersteld is van zijn verwondingen, trouwt hij met Hadley Richardson en stort zich dan in het bruisende uitgaansleven van Parijs, waar hij zijn best doet de stoere macho uit te hangen. Hij schrijft er zijn eerste korte verhalen en boeken, maar houdt zich ook fanatiek bezig met boksen en prijsvechten. Regelmatig raakt hij in aangeschoten toestand betrokken bij vechtpartijen in de Parijse cafés. 'I love a barfight', schrijft hij in zijn eerste roman, die het frivole leven in het Parijs van de twintiger jaren beschrijft.

De titel van het boek, *The Sun Also Rises (1926)*, komt uit het Bijbelboek Prediker, waar de profeet het wereldse leven omschrijft als 'ijdelheid der ijdelheden'. Hemingway laat in zijn boek op ironische wijze die leegheid van het Parijse uitgaanswereldje zien, maar tegelijkertijd beseft hij dat hij er zelf in thuis hoort.

In 1928 verlaat hij Hadley en hertrouwt hij in Florida. Schrijven doet Hemingway niet veel in die tijd. Liever houdt hij zich bezig met het vissen op open zee. Als zijn vader zelfmoord pleegt door zich met een jachtgeweer door het hoofd te schieten, stort Hemingways wereld in elkaar en verliest hij zijn laatste restje optimisme. De zelfmoord van zijn vader past niet in zijn ideaalbeeld van de man, die immers nooit mag opgeven en nooit zijn zwakheid mag laten blijken. 'Zelfmoord is het lafste wat een man ooit kan doen', schreef hij in een van zijn verhalen.

Om zichzelf te bewijzen vertrekt hij met enkele vrienden naar Kenia, waar hij zich bezighoudt met de jacht op groot wild. Het is de inspiratiebron voor veel van zijn korte verhalen en twee romans, *Death In The Afternoon (1932)* en *The Green Hills Of Africa (1935)*. Het verhaal *The Snows Of The Kilimanjaro* (uit de bundel *Winner Take Nothing, 1933*) is beroemd geworden. Het motief is typerend voor Hemingway: de angst om te sterven en de zekerheid van de naderende dood.

Dit is ook het motief van *For Whom The Bell Tolls (1940)*, waarin de hoofdpersoon zijn leven waagt voor een bij voorbaat tot mislukken gedoemde sabotageactie tijdens de Spaanse Burgeroorlog.. Hij raakt dodelijk gewond en terwijl zijn vrienden ervandoor gaan, blijft hij stervend liggen wachten op de naderende vijand.

Hemingway neemt zelf ook deel aan de Spaanse Burgeroorlog. In Madrid ontmoet hij in 1937 de journaliste Martha Gellhorn, met wie hij zijn hotelkamer deelt en al spoedig trouwt. Hij vertrekt met haar naar het Caraïbische gebied en koopt een landhuis op Cuba.

In 1944 reist hij af naar het Europese front en verslaat zijn derde oorlog. Hij doet zijn uiterste best om het imago van een held te krijgen en zorgt ervoor aanwezig te zijn bij de overwinningsparade in Parijs.

Maar hij is minder stoer dan hij doet voorkomen. Zijn oorlogsverslaggeving stelt weinig voor en hij fantaseert meer avonturen dan hij er werkelijk meemaakt. Net als zijn hoofdpersonen is Hemingway ten diepste wanhopig en fatalistisch en koestert hij een enorme angst voor de dood, die hij in oorlogen en bij gevaarlijke jachtpartijen van zo dichtbij heeft meegemaakt. De dood en het sterven zijn een ziekelijke fascinatie, het oog in oog staan met de dood is immers de ultieme test waarbij een man zijn waardigheid en mannelijkheid moet bewijzen.

Ook als schrijver wil hij zich bewijzen en het wordt voor hem een obsessie om ooit nog eens het allerbeste boek te schrijven. Het is een verlammende obsessie. Het duurt tot 1950 voordat hij weer een roman schrijft, *Across The River And Into The Trees*. Het boek krijgt vernietigende kritieken en Hemingway twijfelt sterker dan ooit aan zichzelf en aan zijn schrijftalent. Met *The Old Man And The Sea (1952)* is hij nog een keer terug op zijn oude niveau en dat levert hem in 1954 de Nobelprijs op.

TWIJFEL

Maar Hemingway is dan niet meer in staat om de onderscheiding in Zweden in ontvangst te nemen. Door verwondingen en overmatig drankgebruik is hij al vroeg oud. Hij is niet meer in staat om het avontuurlijke leven van zijn hoofdpersonen te leven. Twijfelend aan zijn kunnen en aan zijn waarde, schiet hij zich op 2 juli 1961, net als zijn vader, door het hoofd.

Hemingway schiep een ideaalbeeld van mannelijkheid; een religie waaraan hij zelf niet kon voldoen. Een religie waar hij zich vertwijfeld aan vastgreep. Het was een geloven tegen beter weten in, een vasthouden aan de meest elementaire waarden, oog in oog met de voor hem zo bedreigende dood.

•E di mi bisabo• van Ornelio Martina

Eindelijk een publicatie van papiamentstalig toneel

= door Pablo Walter =

AANGENAAM verrast was ik, toen ik een paar dagen geleden het toneelstuk 'E DI MI BISABO' ('Ik moet je van hem zeggen') van Ornelio Martina in boekvorm toegezonden kreeg. Het was voor mij de eerste keer dat ik op deze wijze met een dramatisch werk in het papiaments in aanraking kwam. Ik vraag me af of dit zelfs niet het eerste toneelstuk in onze papiamentse literatuur is, dat uitgegeven is.

De gangbare opvatting bij ons is dat je een toneelstuk moet zien opvoeren, dat ga je niet lezen. Ik heb meegemaakt dat er van een in te studeren stuk slechts één exemplaar beschikbaar was: het manuscript in handen van de schrijver-regisseur. Ook had je in prachtig handschrift gekopieerde exemplaren voor de spelers. Ik denk hierbij bijvoorbeeld aan een persoon als Pablo Penso, iemand die in de vijftiger jaren heel veel heeft gedaan op dit gebied en die nu in de herfst van zijn leven in het Richardushuis te Sta. Rosa vertoeft.

Wie weet wat er met al zijn stukken, zijn poëzie is gebeurd. De volgende fase is die van het uittypen met carbonpapier (b.v. Eddy Pieters Heyligers *Ta nos ta manda* uit het begin van de jaren zestig). In de tussentijd hebben we ook kennis gemaakt met de afdrukken met de vloeistofduplicator. Tegenwoordig schuift men een origineel van het werk onder de fotokopieermachine. Hoe het ook zij, het vermenigvuldigen van toneelwerken uit de papiamentstalige literatuur had uitsluitend tot doel de acteurs hiervan te voorzien. Om van een dergelijk stuk te genieten ga je naar de plaats van opvoering. Gelukkig heeft het Instituto Raúl Römer met deze literaire traditie gebroken. Hopelijk volgen er meer van dergelijke edities.

GOED EN KWAAD

Het toneelstuk *E di mi bisabo* telt twee bedrijven, drie rolspelers en eigenlijk meer niet. Het stuk stelt goed en kwaad tegenover elkaar, je zou kunnen zeggen dat de strekking ervan is dat men niet op wraakneming belust moet zijn. Aan de ene kant hebben we Mahaira, degene die zogenaamd voor rechter wil spelen, maar die eigenlijk wraak wil nemen. Ze wil ons vanaf het begin duidelijk maken dat ze alleen nog maar haat kan koesteren. Haat t.o.v. haar overleden moeder, haat tegenover haar man die er vandoor is, haat t.o.v. haar vader.

Van deze gedachten probeert haar zus Melisa haar te weerhouden. Het plan dat Mahaira die dag ten uitvoer wil brengen, kan geen genade bij haar vinden. Ze geeft wel toe dat degenen op wie Mahaira zich wil wreken, nou net niet de meest voorbeeldigen in hun familie zijn geweest, maar om nu tot het uiterste over te gaan, nou neen, dat weer niet.

In het tweede bedrijf maakt de auteur gebruik van een procédé uit het magisch-realisme: hij voert een derde rolspeler ten tonele, die in een nauwe relatie staat met een andere persoon en daarom dan ook alleen door deze persoon opgemerkt wordt. Ik denk hierbij b.v. aan de novelle van Jos Vandeloo, *Het Gevaar*, aan de roman van Hubert Lampo, *De komst van Joachim Stiller*, of aan het toneelstuk van Hugo Claus, *Vrijdag*.

In Martina's toneelstuk gaat het om Erik, de overleden broer van Mahaira en Melissa. Het slot zou je kunnen omschrijven met: eind goed, al goed, al weet je niet of Melisa inderdaad het recht laat zegevieren, want het stuk heeft wat we noemen een open eind.

Dit theaterstuk is in eerste instantie bedoeld om opgevoerd te worden. Onder deze omstandigheden vallen bepaalde aspecten minder goed op, want alles gaat in flits aan de toeschouwer voorbij. Maar ook voor de planken lijkt het mij een stuk dat erg veel vereist van de regisseur en het improvisatievermogen van de acteurs. Een secundaire tekst (dit zijn de aanwijzingen voor het handelen op het toneel) ontbreekt voor het grootste deel. Het stuk is hierdoor nogal statisch.

Plaats je hiernaast ook de diverse, vrij lange monologen, dan neigt het werk naar een radiohoorspel. Ik zou het daarom veel liever onder de leesdrama's dan onder de speeldrama's willen rangschikken. Nu het echter gedrukt is en toegankelijk is gemaakt voor het lezerspubliek, vallen bepaalde zaken eerder op, die misschien in een herziene versie na al die jaren beter uitgebuit hadden kunnen worden. Toegegeven zij dat het stuk vrij kort is, wat een nader uitdiepen in de weg staat. Dit neemt echter niet weg dat de passages beter uit de verf zouden zijn gekomen.

KORTE SPANNING

Met name het spanningselement dat in een toneelstuk aangehouden kan worden, waardoor je het publiek aan de stoelen vastkleeft, is op een paar plaatsen te snel opgelost. Zo krijgen we te horen dat de moeder een slechte vrouw was, de vader een slechte man is en de man van Mahaira een slechte echtgenote. De lezer komt veel te snel achter de redenen waarom ze allemaal zo zijn. Met name de misdaad van de vader had naar mijn idee iets langer bedekt mogen blijven. Ook het poeder waarmee Mahaira op haar beurt een misdaad dreigt te zullen plegen, is te summier uitgebuit.

Wat de personages betreft, Melisa accepteert te snel dat hun broer Erik uit het dodenrijk terug is geweest. En tenslotte vind ik dat Mahaira met te weinig argumenten overreden wordt, waardoor ze haar plan laat varen. Iemand die het hele eerste bedrijf door zo diep heeft gehaat, komt niet zo gauw tot inkeer, al gaat dit via occulte zaken. Dit is voor mij een erg zwakke schakel in het geheel, en dat zegt ze zelf (op blz. 63 staat ongeveer: Mahaira: 'Maar wat nu? Hoe kunnen de wortels uitgerukt worden, die altijd in mijn binnenste hebben gekropen? Ik kan niet van het ene moment op het andere veranderen. Ik kan niet van zo'n onbeschaamde kerel houden').

En dan ineens op pagina 64 zegt ze: 'Nu weet ik het weer. De jongeman zelf heeft mij verteld hoe het moet. Plaats andere gevoelens ervoor in de plaats. Hij zei dat ik medelijden met vader kan hebben'.

GOED TAALGEBRUIK

Het taalgebruik van de spelers is uitstekend, hoe kan het ook anders, als je bekend bent met werken van Martina. Wat dit betreft, is dit boek werkelijk een aanwinst voor de geschreven papiamentstalige literatuur. Het procédé uit het magisch-realisme heeft Martina op zeer acceptabele wijze ingepast in onze leefsituatie. Door de twee vrouwen op te laten groeien in een gezin waar iedereen van brua-praktijken leefde, is de overstap naar de geest van een overledene op bezoek goed verweven.

Drukkerij Scherpenheuvel heeft voor een prettig ogende uitgave gezorgd. De letters zijn duidelijk, het papier is van een goede kwaliteit en de omvang van het boek ligt prettig in de hand. De omslag trekt direct de aandacht. De naam van de ontwerper hiervan staat niet vermeld, wat te doen gebruikelijk is. Het boek zal niet gemakkelijk uit elkaar vallen. Kortom, de kwaliteit van het gebodene, zowel van de inhoud als van de verzorging, is op niveau.

De visjes

'HELP HELP!' Kabouter Brr en Pinkie kwamen langs de porch van een huis en keken van links naar rechts en van rechts naar links. 'Help help!' klonk het weer. 'Ik zie niemand', zei kabouter Brr. 'Misschien is het die speelgoed-auto', zei Pinkie. 'Het kwam van de andere kant', dacht kabouter Brr. 'Die auto slaapt, dat zie je zo. Hé, kijk, die visjes in de glazen kom op de tafel hebben ons geroepen'. 'Och, arme, ik zie al waarom, ze hebben hele platte neuzen', zei Pinkie. 'Wel nee', zei kabouter Brr, 'Dat komt, omdat ze hun snoetjes tegen het glas gedrukt houden'. 'Help!' riepen de visjes weer, 'Asjeblieft kaboutertjes, we gaan dood'.

Vlug klommen de kaboutertjes langs een tafelpoot omhoog. En toen zagen ze pas, waarom de visjes om hulp geroepen hadden. Er zat bijna geen water meer in de kom. 'Het wordt steeds minder', zuchtten de visjes. 'Alle plantjes zijn al dood. We krijgen het steeds benauwder. En honger hebben we ook. Ze zijn al drie dagen vergeten ons eten te geven'. 'Het is een schande', zei kabouter Brr boos. Gelukkig stond het busje visvoer naast de kom. Met z'n tweeën hielden de kaboutertjes het boven de kom, totdat de visjes hun buikjes rond gegeten hadden.

'Maar wat nu?' vroeg Pinkie. 'We moeten water in de kom doen'. 'Dat is niet genoeg', vond kabouter Brr. 'Morgen vergeten ze weer de visjes eten te geven. En wij kunnen ook niet elke avond hier komen. Nee, we moeten de visjes mee naar huis nemen'. 'Maar ze hebben geen pootjes om te lopen', zei Pinkie, 'En ze kunnen niet zo lang uit het water'.

Met drie dikke rimpels in hun voorhoofd stonden de kaboutertjes te peinzen. En de visjes hadden weer platte neusjes, omdat ze hun snoetjes tegen het glas drukten om de kaboutertjes beter te kunnen zien. Zouden ze hen kunnen helpen?

'Ja!' riep Pinkie opeens, 'Die speelgoed-auto!' 'Hu!' De auto schrok er wakker van en keek de kaboutertjes met grote koplampen aan. 'Wie riep mij daar?' bromde hij. 'Ik', lachte Pinkie, 'Wil jij ons helpen, auto? We zetten de kom met visjes boven op je en rijden met je naar ons kabouterhuisje'. 'Oh ja', zei de auto blij, 'Dat wil ik heel graag. Dat jongetje van wie ik ben, behandelt mij al net zo slecht als de visjes. Laat me overal tegenop botsen. En vandaag trapte hij me zo maar onder de tafel'.

'Het is een geluk, dat jullie buiten op de porch staan', zei kabouter Brr, 'Maar hoe krijgen we de kom van de tafel af?' 'Bonzo de hond kan jullie helpen', riep één van de visjes. 'Hij is onze beste vriend en héél groot. Daar onder die boom staat zijn hok'.

Bonzo keek wel even verbaasd, toen hij die kleine mannetjes zag, maar hij kwam dadelijk mee. 'Precies de hond, die we nodig hebben', lachte kabouter

Brr. 'Kijk, zijn rug is op gelijke hoogte als de tafel. We kunnen de kom er zo opschuiven. Goed zo, houd hem goed vast, Pinkie, samen met mij. En nu voorzichtig gaan liggen, Bonzo. Heel voorzichtig, anders vallen we met kom en al eraf. Kom auto, kom naast Bonzo staan'.

Zenuwachtig zwommen de visjes heen en weer in de kom. Stel je voor, dat hij brak! Maar alles ging goed. De kaboutertjes schoven de kom voorzichtig van de honderug op de auto. Hij paste er precies boven op. En de auto reed, geduwd door de kaboutertjes de tuin in.

'Hé, wacht nog even', blafte Bonzo, toen ze het hek uit wilden rijden. Hij duwde de tuinslang in Pinkies handen en draaide met zijn bek de kraan een beetje open. 'Zo', zei hij, 'Niet te veel, want dan wordt de kom te zwaar'. 'Oh Bonzo' lachten de visjes, 'Water! Ai, wat heerlijk. Dank je wel, hoor. En kom je ons nog eens opzoeken?' 'Reken maar' lachte de hond, 'Ajo!'

En zo duwden de kaboutertjes de auto met de vissenkom naar huis, naar Poetsje toe. 'Nee maar', zei Poetsje verrast, 'wat leuk. Dag visjes, hoe heten jullie?' 'Dag Poetsje, hoe maak je het?' zeiden de visjes beleefd en keken elkaar toen verlegen aan. 'We hebben geen naam', zeiden ze beschaamd. 'Ai, wel, dan bedenken we er nog wel een voor jullie' zei kabouter Brr, 'Laten we eerst maar eens bekijken, waar we jullie neer zetten'.

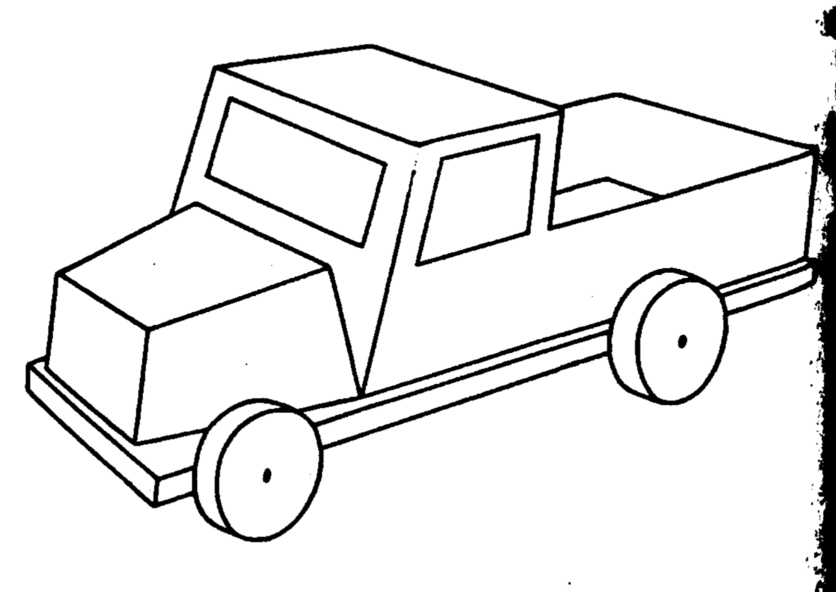
'Maar kabouter Brr', zei Poetsje, 'We zetten ze gewoon bij de visjes Een en Twee in ons tuinvijvertje'. 'Ai natuurlijk', riep kabouter Brr, 'Dat ik daar zelf niet aan gedacht heb'. 'Twee andere visjes? Ai wat leuk!' juichten de visjes in de kom. 'En dan weet ik gelijk een naam voor jullie', zei Pinkie. 'Jij met het witte vlekje op je neus, heet Drie. En jij met de zwarte stippen op je vinnen heet Vier'.

En daar werden de visjes wéér verlegen van. Omdat ze nu ook een naam hadden, net als iedereen. En de Visjes Een en Twee? Die sprongen bijna uit hun vijvertje van plezier, omdat ze er twee vriendjes bij kregen. Maar er was nog iemand, die graag bij de kaboutertjes wilde blijven. En dat was de speelgoedauto. 'Ik weet zeker, dat jij me niet onder de tafel zult schoppen'. zei hij tegen Pinkie.

En zo kwam een jongetje de volgende morgen tot de ontdekking, dat zijn visjes en zijn auto verdwenen waren. 'Ze zijn gestolen', zei hij boos. 'Ik denk, dat ze samen weggelopen zijn, omdat jij zo slecht voor ze gezorgd hebt', zei zijn moeder streng. Ze moest eens weten, hoe waar dat was, he!

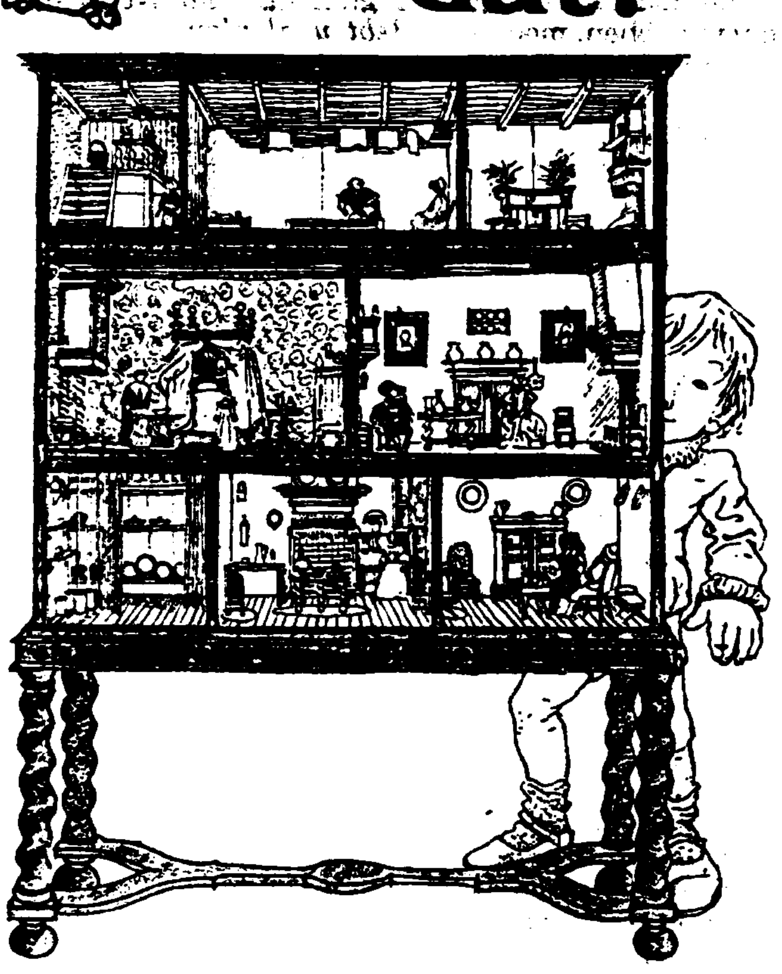
NEL DE JONG

Wist je dat?

ALS JE een klein poesje hebt gekregen, zorg dan, dat ze ingeënt wordt tegen katte- en niesziekte. Bijna altijd moet ze ook ontwormd worden. Ga daarom, als je poesje zeven of acht weken oud is, met haar naar de dierenarts. Die weet precies, welke inentingen ze nodig heeft en zegt je, wanneer je terug moet komen voor de volgende inenting.

* * * * * *

Mark en Delia Owens hebben van 1974 tot 1981 bruine hyena's en leeuwen in de Kalahari (Zuidelijk Afrika) bestudeerd. Op een avond hadden ze een groep leeuwen gezocht zonder hen te vinden. Dus waren ze in hun slaapzakken gekropen om te gaan slapen. De volgende morgen werden ze wakker door een gekreun en zagen tot hun grote schrik een leeuwin aan hun voeten staan. Ze keek hen strak aan en liep toen langs hen heen naar een struik, die 3 meter verder stond.

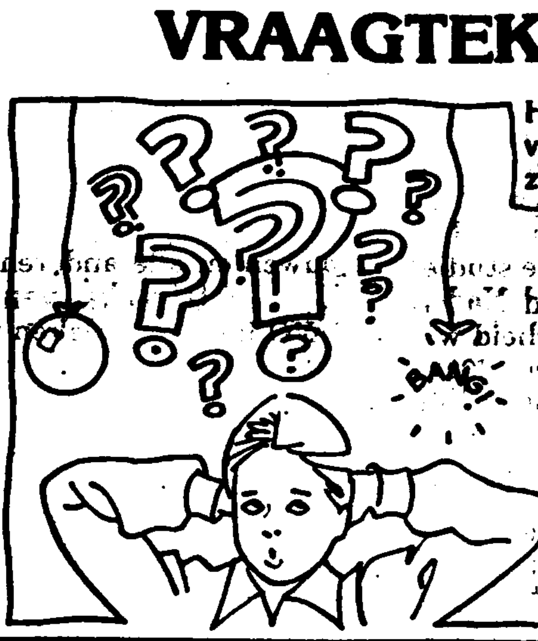
Opgelucht haalden ze adem, totdat ze naar rechts keken. Daar zagen ze vier meter verderop nog een leeuwin liggen. Toen nog één en nog één.... Ze telden er 9! Het was maar goed, dat de dieren net gegeten hadden, anders hadden Mark en Delia het niet na kunnen vertellen!

* * * * * *

In Nederland staat een museum, waar je heel oude poppenhuizen kunt bekijken. Op de tekening zie je er een, die driehonderd jaar geleden gemaakt is. Aan een briefje, dat ze in het museum hebben, kun je zien, dat de mensen toen heel anders over speelgoed dachten dan nu. Je kreeg geen pop of poppenhuis om zo maar mee te spelen, maar om te leren, hoe je later echt moeder moest zijn. Lees het briefje maar eens:

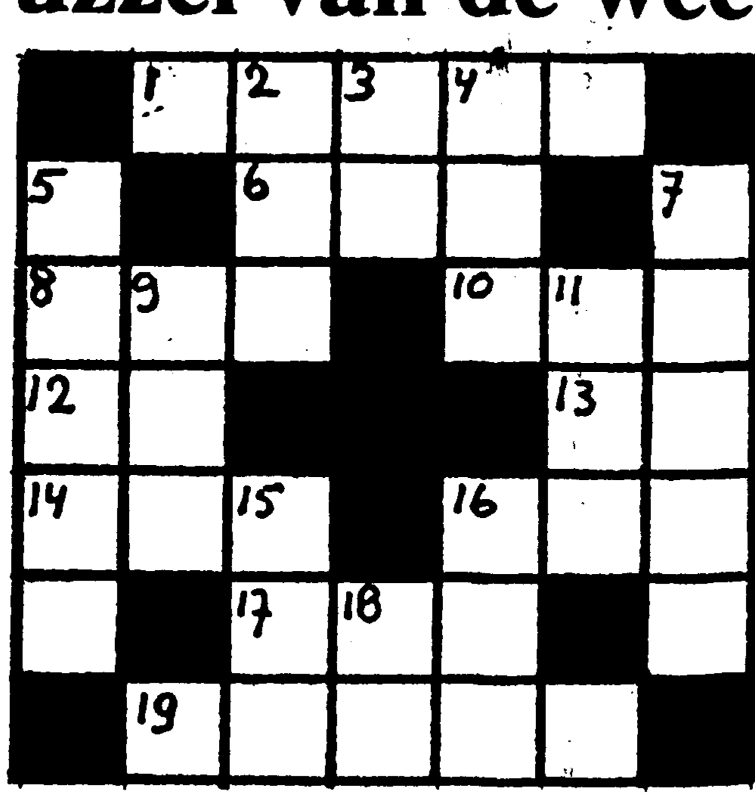
Lieve Kind,
Dit schone poppenhuis is u geschonken door uwe liefhebbende ouders. Het moge dienen tot uw voorbeeld, wanneer gij eenmaal zelf huis en haard zult hebben, dat gij het bij alles wat u dierbaar is, net en behoorlijk zult besturen.

VRAAGTEKENS

Hoeveel vraagtekens zie je?

Puzzel van de week

HORIZONTAAL: 1. Familielid; 6. Niet vast; 8. Krijg je op school; 10. Speelgoed; 12. Meisjesnaam; 13. Onder Andere (afkorting): 14. Ontkenning; 16. Familielid; 17. Een stuk goed; 19. Dat gooi je in de vuilnisbak.

VERTIKAAL: 2. Indien; 3. Muzieknoot; 4. Bewoner van Estland; 5. Lang dier zonder poten; 7. Dat krijg je elke avond; 9. Een zekere; 11. Familielid; 15. Getal; 16. De man van 16 horizontaal; 18. Als volgt (afkorting).

OPLOSSING

HORIZONTAAL: 1. Vork; 4. Spar; 8. Ene; 10. Sla; 11. En; 12. Pop; 14. La; 15. Rome; 17. Adem; 19. Op; 20. Ai; 21. Snee; 23. Rein; 26. Ma; 27. Rus; 29. Na; 30. Are; 32. Okt.; 33. Lens; 34. Otto.

VERTIKAAL: 1. Veer; 2. Onno; 3. Re; 5. P.S.; 6. Alle; 7. Raam; 9. Zo; 12. Peper; 13. Paars; 16. Moe; 18. Die; 21. Smal; 22. Nare; 24. Inkt; 25. NATO; 28. Uk; 31. En; 32. O.T.

ZIE VOOR oplossing en de winnaar de Kinderkrant over twee weken. Stuur je oplossing naar de Amigoe (Scherpenheuvel z/n of P.O.Box 577; Aruba - Caya Betico Croes 110; Bonaire - de heer Linkels, P.O.Box 122) en zet op de enveloppe: KINDERPUZZEL.

Winnares van deze week:
Elza Ketelaars,
Kaya Talon 8,
Curaçao.

Zij ontvangt een waardebon van f.15,- van Augustinus Boekhandel.

Balspel

MET EEN tennisbal of een bal, die ongeveer net zo groot is, kun je het volgende spelletje spelen. Alle spelers staan in een kring en degene, die de bal heeft, staat in het midden. Deze loopt in de cirkel op een afstand van ongeveer twee meter van de spelers en gooit de bal naar wie hij wil.

Hij mag niet hoger dan het hoofd en niet lager dan de knieën gooien. Degene, naar wie de bal gegooid wordt, moet proberen, die op te vangen. Lukt het niet, dan moet hij in de kring gaan staan en de ander neemt zijn plaats in.

Het spelletje wordt vooral leuk als je schijnbewegingen gaat maken. Je doet net, of je naar Jantje gooit en gooit dan snel naar Marientje. Of je doet net of je naar voren gooit, maar je gooit hem naar achteren!

Romeinse Spelen

VANDAAG vertel ik jullie voor het laatst over de Spelen van de Romeinen. Net zoals we nu ook beroemde filmsterren, zangers en baseball-spelers hebben, zo hadden ook de Romeinen hun sterren uit de arena. Hermes, de onoverwinnelijke gladiator. Carpophorus de dierenbevechter, die maar liefst 2000 maal gewonnen had. Als ze de arena binnen kwamen, begon het publiek luidkeels om hen te roepen. En de keizers gaven hen geld en goud.

Je zou dus zeggen, dat deze mannen rijk en beroemd zouden zijn. Maar dat was toch niet zo, want ze bleven slaven. Zonder recht om een ander beroep te kiezen of hun leven te leiden, zoals ze dat zelf zouden willen.

De meeste van deze mensen hadden een hard leven. Ze waren als slaaf door hun meester aan de leider van de Spelen [...] kocht, omdat ze goed [...] ouwd waren of als [...] voor een stommiteit, d[...] uitgehaald hadden.

Meestal kwamen z[...] jongen van 18 of 20 [...] kazerne. Daar begon [...] hen net als een dier '[...] richten'. Eerst werden [...] gegeseld om zo te le[...] dat ze precies moe[...] doen, wat er van hen [...] langd werd. Daarna [...] den ze getraind. Ze [...] sten hun spieren oef[...] op een paal en vec[...] met een houten zwa[...] dat zwaarder was dan [...] maal. Daardoor raakte[...] gewend aan een zw[...] dere inspanning dan z[...] een echt gevecht in [...] arena op zouden mo[...] brengen. In ruil voor [...] alles kregen ze eten [...] onderdak in de kazerne [...] een klein loontje.

De eerste echte ge[...] hten in de arena w[...] meestal heel moeilijk, [...] het publiek had niet [...] belangstelling voor be[...] ners. En wie de eerste [...] al verloor, kreeg vaak [...] de toeschouwers g[...] tweede kans. Sommige [...] diatoren stierven dan [...] al heel jong. De Rome[...] Spelen hielden langza[...] hand op te bestaan, [...] gebrek aan geld. Er k[...] een tijd, dat de Rom[...] keizers hun wilde di[...] weg gaven, omdat ze [...] onderhoud niet m[...] konden betalen. En [...] het Romeinse Rijk [...] ophield te bestaan, hiel[...] natuurlijk ook de Sp[...] op.

Uit de schoolkrant

OP de St. Janschool zitten een paar kinderen, die leuke versjes kunnen maken. Lees maar eens:

Un pushi ku boka di hushi,
a bai fiesta, está dushi
Pero e pober pushi
a slep kai den drum di sushi.
Ai, e pober pushi.
SHURNISKA FLORANUS, klas 3.

Un porko gordo yen di vet
a weta nos ku kara pret.
Ela kore kai den lodo,
spat e lodo ront di dje.
ZJAHANY VIRGINIE, Klas 3.

Mi tin un pushi, eta mi dushi.
Mi stimele hopi, e ta mi kuki.
Si mi perdele, lo mi kordele.
Nunka lo mi lubidele paso mi stimele.
Pero lo e no perde, pasó mi ta kuidele bon
i lo mi soru pe.
MAURANNIE HOOI, Klas 6a.

Un lora ku a bai keiru den Punda
ku su pluma yen di koló.
Ela bai kumpra un paña
p'e bai kasamentu di su ruman Jan.
EDELSON SOMMER, Klas 3.

Om zelf te maken:
Stenen

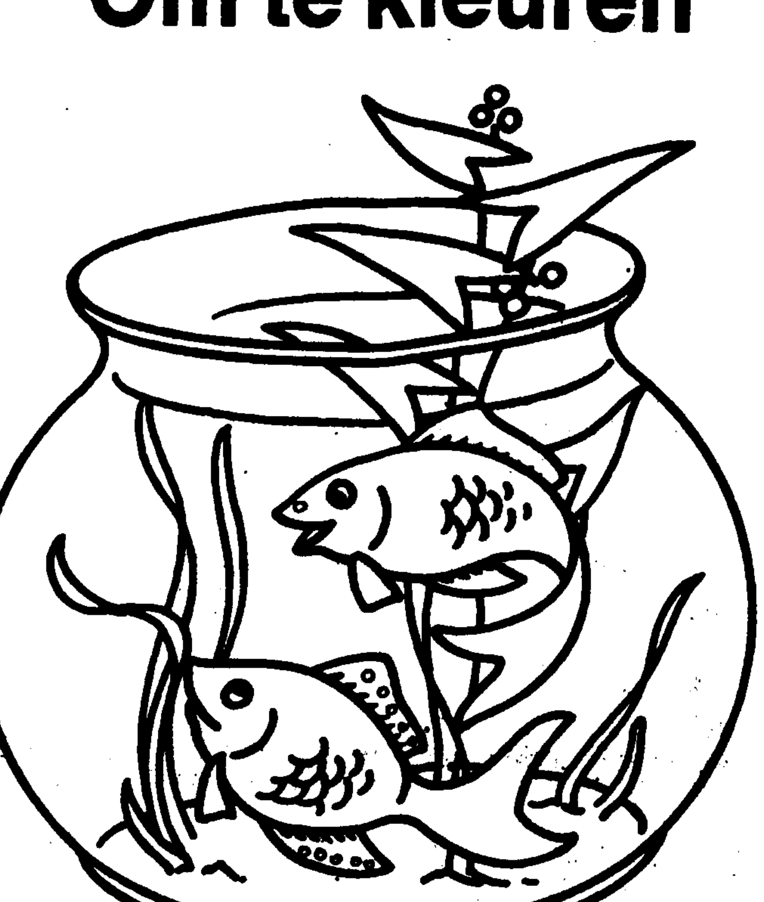

NEE, WE GAAN niet [...] stenen máken, [...] stenen beschilderen. [...] een beetje grote, met [...] gladde kant, waar je [...] met waterverf, olieve[...] stiften gezichten op [...] schilderen. Gebruik je [...] tasie maar eens. Je [...] allerlei soorten ogen, [...] zen, monden, snorre[...] haren direkt op de st[...] tekenen. Je kunt de st[...] ook eerst een 'huid[...] geven, roze of (licht)b[...]

Maar dan moet je [...] voor zorgen, dat je d[...] gje eerst goed op laa[...] gen, voor je het gezic[...] op gaat tekenen. Sta[...] gezicht ook op de stee[...] is de verf goed droog, b[...] dan tenslotte de steen [...] een laagje vernis of la[...]

En dan heb je een [...] presse-papier (zwaar [...] werp, dat ervoor zorgt [...] je papieren niet [...] waaien) of een leuk ve[...] seltje op een kastje of [...] boekenplank.

Om te kleuren

OSSING vraagtekens:

or Nel Casimiri =

Akademia Pedagogiko zoekt nieuwe direkteur

Broer Montesant:

'Wij zijn in alles vooruitgegaan behalve in ons taalgebruik'

ELF JAAR vertrekt Broer Montesant uit de tie van de Akademia Pedagogiko. Hij gaat naar Haag waar hij een nieuwe baan krijgt als rwijszaakgelastigde voor het Eilandgebied çao. Het zal voor de AP van Curaçao een hele ndering zijn, een ommezwaai die binnenkort nog r zou kunnen worden want ook conrector, les do Rego, zoekt het in een andere richting. Hij zig met de nieuwe MBA-oopleiding die wordt ven in samenwerking met de Erasmus Universi-an Rotterdam. Wat zijn de consequenties van het ek van Broer Montesant voor de onderwijzersop-ng en vandaaruit geredeneerd voor het basison-ijs op Curaçao? Zijn er veranderingen op til? om gaat Montesant weg? Heeft hij de moed geven? En wat houdt zijn nieuwe taak in Neder-in?

word onderwijszaakge-de voor het Eilandge-uraçao met als stand-Nederland. De bedoe-an deze nieuwe functie t het Eilandgebied in land een tussenpersoon aangesteld die allerlei wijsprogramma's die in land lopen, regelt. Nu dat door de Kabna en t Ministerie van Onder-en Wetenschappen in land afgedaan en je soms het gevoel dat lde zaken niet precies s afspraak lopen of helemaal naar zin. m willen ze ter plaatse d hebben die een en kan regelen. Allerlei ties willen dat. Het terie heeft zelf ook nd benoemd en het a ook. De projecten n ook de pan uit.'

DRIE MENSEN

etekent dat er nu drie n zijn benoemd in een soort functie?

zo zou je het kunnen n. We werken echter ull time hieraan. Door abna is de heer De Jong md. Hij verzorgt ook e dingen, maar behar-ok dit soort zaken. En het Ministerie is dacht jurist benoemd, maar eet ik niet zeker. Er dus mensen benoemd ch specifiek gaan bezig n met zaken op onder-bied. Dat wordt het te gedeelte van mijn e betrekking.

NA is een lichaam aan orden dat zich ook meer egeleiding en met onder-undige zaken bezig-. Daarom is daar ook efte aan een onderwijs-ig geschoold persoon t directeur Frank sz. Ook Frank Evertsz onderwijskundig oold maar het wordt te voor hem. Vandaar dat k als onderwijskundig werker bij de SSNA zal ren. Ik krijg dus een ledige functie.'

ik anderen vertelde dat g zou gaan bij de AP, ik twee soorten reacties. ne luidde: 'De ratten en het zinkende schip' e andere: 'Ze hebben kt dat idealisme niet g is om iets te bereiken.' van deze twee reacties juiste?

van beide geldt in deze . Ik zit nu 21 jaar in het rwijs. De eerste vier jaar k les op de basisschool. 74 werd ik docent onder-unde op de PA en na aar directeur. Ik was pas dertig jaar oud. Dat l jong voor zo'n zware ie. Ik ben nu 41. Dat ent dat ik al elf jaar teur ben en nog min-veertien jaar voor de heb.

oeg me af of het goed is mezelf en voor het insti-als ik nog zo lang blijf n. Het gaat er niet om Ik het werk niet leuk Maar het is niet gezond ng op een bepaalde post ijven zitten. Op univer-en is het regel dat men dekaan benoemt voor jaar. Daarna gaat zo nd weer doceren of onder-doen. Na een paar jaar hij dan weer dekaan en. Waarom? Dan is ervan verzekerd dat er ds een anderssoortige waait. Dat er steeds nieuwe input komt. Dat ook moeten bij het HBO. is niet goed als iemand lang op deze stoel moet en zitten. De directie is de 11 jaar steeds met we dingen gekomen, er zijn niet alleen anders-tige doch ook anders nte dingen nodig. Alles tot nu toe gebeurd is, wat komt, al is het nieuw, is toch Montesant-getint. Dat moet veranderen. Dus geen van twee stellingen gaat op.

Ik ben aan iets anders toe. Eigenlijk ga ik met een beetje weemoed weg. Ik had graag weer docent geworden, maar binnen onze structuur is dat niet goed mogelijk en ik heb een nieuwe uitdaging gevonden.'

NIEUWE MAN

Maar het ziet er naar uit dat ook de onderdirecteur, de heer Do Rego, binnen afzienbare tijd zal weggaan.

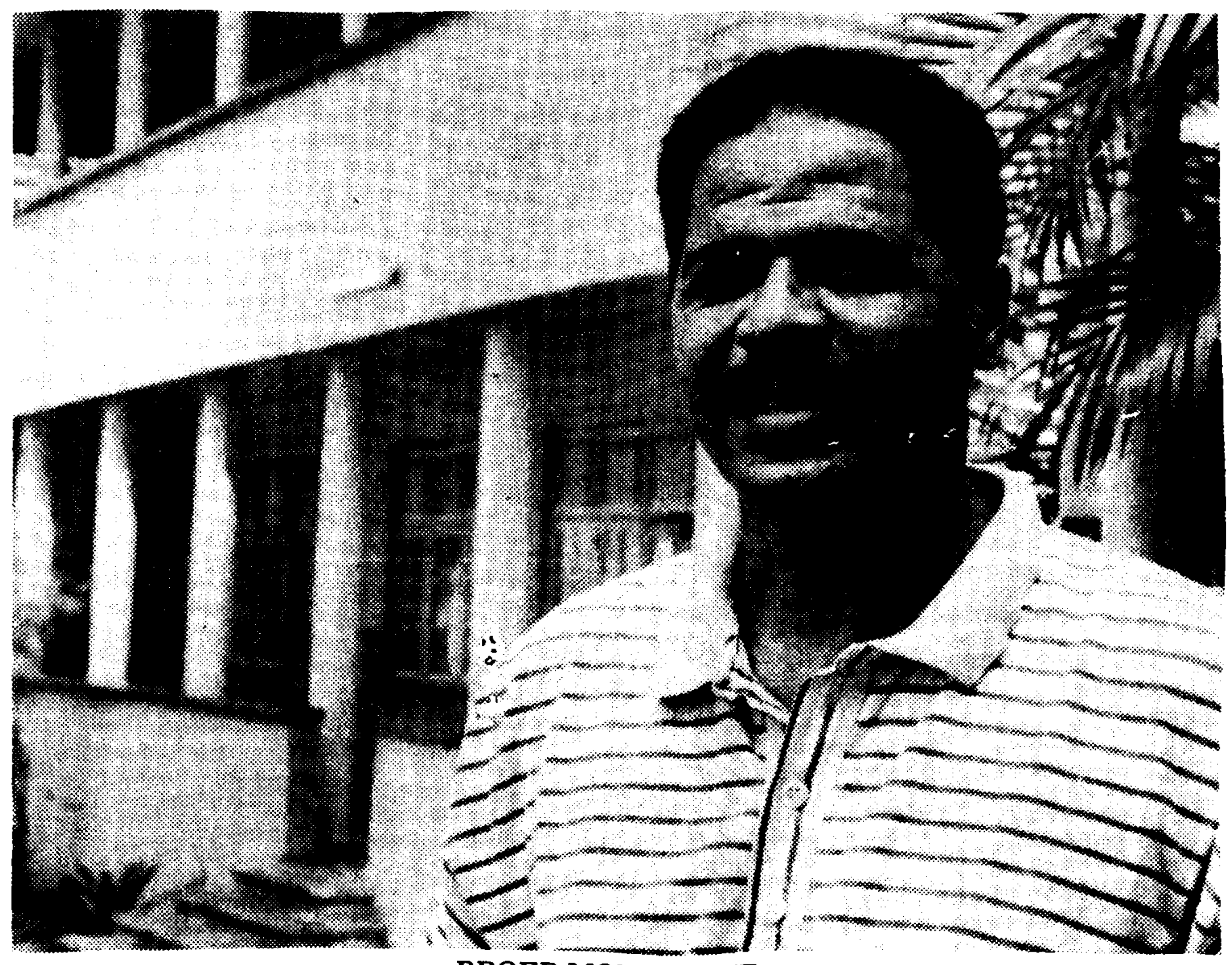
'Do Rego volgt wel de MBA-cursus, maar hij staat niet te springen om weg te gaan. Als hij iets aangeboden krijgt wat hem ligt, zal hij dat in overweging nemen, net zoals bij mij. Als hij benoemd wordt tot directeur van de AP zal ook hij zijn couleur personal aan de school geven. Maar hij is bezig met de MBA-studie en het is niet denkbeeldig dat hij na enkele jaren ook naar een andere functie zal vertrekken. Het is niet bekend wie de nieuwe directeur van de AP wordt. Er is een open sollicitatieprocedure en Do Rego zal zeker solliciteren, maar het is een zaak van het IPSO-bestuur wie uiteindelijk benoemd zal worden.'

Zowel u als Do Rego staan bekend als idealisten met een grote liefde voor het onderwijs. Men hoort over het onderwijs veel gemopper aan de basis. Als nu de idealisten het onderwijs verlaten geeft dat een schok. Wat is er mis met ons onderwijs?

'Er zijn mensen in het onderwijs die er veel plezier aan beleven en die er niet aan denken weg te gaan. Er is een andere groep die elk jaar weer opnieuw constateert dat bepaalde doelstellingen die hun voor ogen staan, niet bereikt kunnen worden. Neem bijvoorbeeld de Neerlandici. Elk jaar opnieuw constateren zij dat het niveau van het Nederlands achteruit gaat. Binnen hun vakgebied geeft dat een grote frustratie. Ze horen daarbij in elke vergadering hun collega's mopperen over de achteruitgang van het Nederlands. Dan voel je je als Neerlandicus aangesproken en dat is niet leuk. In zo'n geval kan ik me levendig indenken als ze een gevoel krijgen van 'kon ik maar wat anders gaan doen'. Bij andere disciplines merk je soortgelijke ervaringen op. Het is ook niet meer zo als veertig jaar geleden dat je geen andere mogelijkheden had. Er zijn nu zoveel meer kansen. Ik kan me voor stellen dat dat een probleem is. Voor mij ligt dat echter anders. Ik wil het onderwijs niet verlaten, ik blijf in het onderwijs, alleen in een andere functie.'

Toch is er steeds minder belangstelling voor een loopbaan in het onderwijs. Vroeger kende de opleiding veel meer studenten. Ieder jaar komen er minder studenten.

'Daarvoor zijn verschillende motieven aan te geven. Toen ik hier in 1974 kwam kon iedereen (met een havo-diploma) binnenkomen. Studenten konden zich zelfs tot en met oktober nog aanmelden. In die periode kregen we jaarlijks 30 tot 40 studenten binnen. In 1975 of zo hadden we zelfs drie groepen, ongeveer zestig studenten. Die studenten kwamen binnen zonder enige vorm van selectie. Toen zijn we begonnen, eerst heel voorzichtig met een logopedische test en daarna hebben we een hele testbatterij opgezet. Dat maakte direct dat het aantal dat binnenkwam veel minder werd. Men moest zich in januari al aanmelden en vanaf die datum begonnen de testen. Het was goed dat dat gebeurde. De studenten die we begin zeventiger jaren binnen kregen waren vaak leerlingen die geen beurs hadden gekregen o.i.d. en 'dan maar' naar de PA gingen. Vanaf 1980 kwam er een heel ander patroon van aanmelding en toelating. Als wij nu alle personen zouden aannemen die zich aanmelden, zouden we weer klassen hebben van rond de twintig studenten.'

BROER MONTESANT
...nieuwe taak...

ANDERE MOGELIJKHEDEN

'Er worden twee dingen door elkaar gehaald, de aanmeldingscijfers en de toelatingscijfers. We krijgen elk jaar zo'n vijftig aanmeldingen, de laatste jaren zeker. Begin jaren tachtig zelfs wel honderd aanmeldingen. De daling van het aantal studenten is mede gekomen door de testbatterij. Een tweede punt is dat leerlingen altijd al, maar nu erger dan ooit, ergens anders heen gaan door alle mogelijkheden die zich nu voordoen. Als ze de studiegidsen openmaken staan daar zoveel mogelijkheden in, elk jaar meer, en steeds aantrekkelijker. Er is een reële marketing cultuur ontstaan rond de beroepsopleidingen. Daar worden leerlingen door aangetrokken en daardoor zijn de traditionele opleidingen minder in trek.'

Dan kan de PABO toch ook aan marketing gaan doen?

'Ja, maar er is een traditie dat jonge eilandbewoners het eiland liever willen verlaten. Ze kiezen niet graag voor een opleiding die ze hier kunnen volgen. En daarbij heeft de hele bedoening rond Beerenschot ons de genadeslag gegeven. Volgens Beerenschot konden we bezuinigen door 2 à 300 leerkrachten te ontslaan. Dat was een onbesuisde uitspraak want later bleek dat ze er niet een konden ontslaan zonder de zaak te ontwrichten. Maar dat had wel zijn weerslag op de Akademia Pedagogiko. Geen ouder wilde zijn kind meer onderwijzer laten worden, want dat betekende geen werk en ontslag. Dat jaar kregen we minder dan veertig aanmeldingen. En daarbovenop, kwam in datzelfde jaar de nieuwe studiefinanciering tot stand. Naderhand kwam de overheid wel met een nieuwe en goede studiefinancieringsregeling voor ons maar toen was het al te laat.'

'Er is nog een probleem met de marketing. Hoe kan ik de markt op gaan om studenten te werven als twee van de drie schoolbesturen in januari zeggen dat ze het nieuwe schooljaar geen nieuwe leerkrachten nodig hebben? In mei zeggen ze heel andere dingen, maar dit gebeurt elk jaar, vooral bij het RK Centraal Schoolbestuur. Als je die geluiden hoort, kun je geen marketingbeleid opzetten. We vragen ieder jaar het BC om een prognose. Ons schoolbestuur, het IPSO, heeft er om gesmeekt, maar we hebben nooit antwoord gekregen. Marketing in zo'n onduidelijke situatie heeft geen zin. Desalniettemin gaan we elk jaar heel trouw naar de drie middelbare scholen om informatie te geven en komen we ook naar de beroepenmarkt.'

Toch zijn er maar weinig eerstejaars studenten.

'We hebben nu een groep van dertien eerstejaarsstudenten, dat is inderdaad een erg kleine groep. Van die dertien komen er tien rechtstreeks van de HAVO. Het komend jaar zal een ander beeld te zien geven. We hebben namelijk het Colloqium Doctum geïntroduceerd. Zo zijn we al elf jaar lang steeds nieuwe dingen gekomen en het eind is nog lang niet in zicht.'

Is dat Colloqium Doctum niet een wanhoopsmaatregel?

'De invoering van het CD is gebaseerd op een zeer zorgvuldige analyse op wat we met de kleuterleidsteropleiding hebben meegemaakt. De opleiding voor kleueterleidsters is halverwege de jaren tachtig stopgezet op Curaçao. Nu is de opleiding opnieuw gestart. We hebben voor die nieuwe opleiding geadverteerd in de kranten en er kwamen 280 aanmeldingen van Curaçao en nog tien van Bonaire. Daaruit moesten we er twintig selecteren. We zijn begonnen met een taaltest. Daarmee hebben we de veertig besten eruitgehaald en daarna begonnen we met de andere testen. Wat bleek nu? De huismoeders, de kantoorjuffrouwen en alle anderen die niet rechtstreeks van de MAVO kwamen, bleken veel beter dan de MAVO-studenten. Van de 20 die overbleven kwamen er maar 3 rechtstreeks van de MAVO, de rest bestond uit wat ouderen. Deze groep is zo goed gemotiveerd, dat bij ons een lichtje ging branden. Er is op Curaçao maar weinig MBO en bijna geen HBO. Daardoor zijn veel mensen die nu werken maar die eigenlijk verder hadden willen studeren. Die ballon wilden we doorprikken ook naar de onderwijzeropleiding. We zaten met tekorten en daarvoor lagen drie alternatieven op tafel: * KBO , d.w.z. ervaren kleuterleidsters een vakopleiding geven naar het basisonderwijs toe; * Colloqium Doctum, op basis van voorgaande ervaring; * een avondopleiding starten. Het tweede proberen we direct uit. Met het eerste wachten we tot we weer genoeg kleuterleidsters hebben opgeleid.'

OUDERE MENSEN

'We mikken nu op de wat oudere mensen die geen HAVO-diploma hebben, maar die wel genoeg intelligentie hebben en genoeg levenservaring hebben opgedaan. Dat heeft toch niet het resultaat gehad wat we ervan verwacht hadden. We hebben namelijk maar dertig aanmeldingen gekregen. Voor die dertig mensen hebben we een studiepakket samengesteld en dat bracht het aantal direct naar twintig. Daarna volgden wat vragenuurtjes en er bleven na drie maanden nog 12 personen over, waarvan er zes de testen met goed gevolg hebben doorlopen. Het komend jaar komen dus die zes in de eerste jaarsgroep en we verwachten er van de HAVO ook ongeveer vijftien, zodat we weer met een groep van ongeveer twintig kunnen starten. Ingaande het komende schooljaar kent de PABO weer een volledige kleuter (3jaar)- en basisschool (4 jaar)-opleiding.'

Speelt de steeds minder wordende salariëring ook een rol bij de afnemende interesse voor het onderwijs?

'Onze studenten zijn zich daar nauwelijks van bewust en maken er geen probleem van. We leveren al zeven jaar mensen af die nooit hebben meegemaakt wat vakantiegeld is, wat periodieke verhogingen zijn of bonussen, Ze kunnen zich dat helemaal niet voorstellen. Zo materialistisch zijn ze niet ingesteld. Een onderwijskracht verdient naar mijn mening relatief redelijk.'

Zou de invoering van het Papiamentu als voertaal helpen bepaalde frustraties binnen het onderwijs weg te nemen?

'Het klinkt misschien heel revolutionair als ik het zeg, maar naar mijn mening dient het Papiamentu het eerst binnen de opleiding als voertaal geïntroduceerd te worden. Ik geloof niet meer in de General Teacher, de leerkracht die in alle vakken moet lesgeven. Het is in feite onmogelijk zo'n persoon op te leiden. In elk vak zijn zo veel specialisaties mogelijk. De nieuwe onderwijzersopleiding is een tussenvorm naar een andere leerkracht die de culturele basisvaardigheden didaktisch dient te beheersen, zoals taal, rekenen, lezen en schrijven. Daarnaast zal de leerkracht zaakvakken en expressievakken naar keuze beheersen. Niet meer alles, dat is niet mogelijk.'

PAPIAMENTU

'Voordat het Papiamentu als voertaal wordt ingevoerd op de basisscholen, nmoet het eerst worden geïntroduceerd bij de opleiding. In Nederland werd de nieuwe basisschool geïntroduceerd in 1985. Maar in 1984 is daarmee gestart op de PABO's. Daar werd het proces geïnitieerd. Het moet niet daarna komen. Wil je beneden iets hebben, moet je boven iets regelen. Als dan binnen de opleiding de docenten alles in het Papiamentu doceren, ook de vreemde talen, Engels en Nederlands vanuit het Papiamentu als vak, zouden studenten ook een aantekening Nederlands kunnen halen, waardoor zij Nederlands als vak op de basisschool zouden kunnen geven.

Zo lossen we de problemen op: mensen die slecht Nederlands spreken op onze basisscholen en als ze die aantekening Nederlands hebben, beheersen ze de taal ook zo goed dat ze het goed over kunnen dragen. Als er inderdaad zo'n nieuwe taalbenadering komt, zouden de docenten Nederlandse taal hun frustraties kwijtraken. Dat kunnen we nu niet bereiken omdat het taalonderwijs niet functioneert zoals het behoort.'

U hebt een heleboel bereikt op de AP. Zijn er ook dingen die u wel wilde maar niet kon bereiken?

'Ik geloof niet dat het deze directie gelukt is het Nederlandse taalprobleem doelmatig op te lossen. We hebben letterlijk en figuurlijk alles geprobeerd. We hebben het aantal lessen opgevoerd, maar dat werkt niet. Het is een kwalitatief probleem. We hebben een talenpraktikum. Daarmee hebben we geprobeerd ze het Nederlands ook als Nederlands te laten lezen. We hebben zoveel nadruk gelegd op spreek- en luistervaardigheid en we zijn tot een conclusie gekomen en dat is dat de taal die je wilt aanleren ook moet functioneren en die conditie is er niet. Veel boeken lezen verruimt de woordschat, maar niet de taalvaardigheid. Men verwijt mij dat ik boekentaal spreek. Dat klopt. Ook bij ons docenten gaat het Nederlands achteruit, omdat de taal ook bij ons niet functioneert.'

En de successen?

'Ik geloof dat de Akademia Pedagogiko in de afgelopen tien jaar er professioneel enorm op vooruit gegaan is wat betreft opleidingtechnische zaken. Neem deze studio, elke Nederlandse school zou er jaloers op zijn. Onze studenten leren volgens het Amerikaanse systeem micro-teaching. De beroerde momenten die wij hebben meegemaakt toen we begonnen met lesgeven, maken onze studenten hier mee met kleine groepen kinderen. Daarna zien ze zichzelf op het t.v. scherm en kunnen we hun lessen bespreken.'

En de nieuwe opleiding?

'Onze nieuwe opleiding is ook een winstpunt. De problemen die door de mammoetwet zijn veroorzaakt, zoals een slechte algemene ontwikkeling, kunnen we nu deels oplossen in het propadeutisch jaar. Alle zaakvakken komen hierin opnieuw aan de orde. Daar zijn we heel tevreden over, al kan het natuurlijk altijd beter. Die nieuwe opleiding is ons *Masterpiece*. We zijn in 1981 met de voorbereidingen gestart, samen met Aruba. We hebben er zeer conscientieus aan gewerkt. En, dat is een zeldzaamheid hier, al voor de nieuwe opleiding startte, was ze totaal wettelijk erkend. De examens voor de nieuwe opleiding waren wettelijk al goedgekeurd drie jaar voordat ze voor het eerst werden afgenomen. De mammoetwet bijvoorbeeld werd pas na elf jaar goedgekeurd. Dat is ons hoogtepunt, plus de realisatie van het praktijkjaar. Daar hebben de studenten zoveel plezier van. We hebben geconstateerd dat in de Verenigde Staten, in Californië, hetzelfde systeem ook uitgeprobeerd wordt. De beweegredenen die voor hen hebben meegespeeld om tot dat besluit te komen zijn dezelfde als hier. De resultaten ook.'

'Wat we betreuren niet te hebben kunnen bereiken is de centralisatie van de initiële en de nascholingsopleiding. Je hebt pas de beste opleiding gerealiseerd als je die twee centraliseert. De een kan gebruik maken van de ander en omgekeerd.'

U gaat nu naar Nederland. Hebt u al plannen voor uw nieuwe werkterrein?

'Het gaat niet om dit of dat persé, er is geen vastomschreven taak. Er is een heel netwerk rond de samenwerking van Kabna, Land en Eilandgebieden, een spinneweb, zou je kunnen zeggen. Daar moet enige lijn in komen. Daarvoor moeten besprekingen komen heb ik gemerkt, om die contacten sneller te laten lopen. Nu gaat het eens langs deze weg en dan eens langs een andere weg. Je ziet het niet meer, en daar moet aan gesleuteld worden. Bij de SSNA is mijn taak vooral om de contacten met de opleidingsinstituten beter op gang te laten komen. Dat is ook een moeilijk terrein. Mijn bemoeienissen zullen dus niet direct naar de studenten toe liggen.'

Banda'bou

Vervolg van pag. 4

ook uit het onderzoek. De vraag is echter of de politieke verantwoordelijken zo'n alternatief ontwikkelingsplan durven te ondersteunen, vooral nu vanuit Nederland ook de positieve kanten van de afhankelijkheid benadrukt worden.

'Beter mijn huis dan een koninklijk paleis', luidt de ondertitel van de genoemde Antilliaanse nota voor een eigen 'ontwikkelingsmozaïek', veelbelovend. 'Elk eiland heeft in principe haar eigen cultuur, wensen, behoeften, mogelijkheden en restricties ten aanzien van sociaaleconomische ontwikkeling waardoor de invulling van een ontwikkelingsbeleid voor elk eiland apart zal moeten geschieden,' is de richting die de Antilliaanse Gemengde Commissie Ontwikkelingsamenwerking aangeeft voor de nadere inkleuring van het beleid. De bevindingen in Banda'bou kunnen voor Curaçao een aanzet zijn.

(1) *Het onderzoeksrapport Futuro di Banda'bou is voor fl 10,-verkrijgbaar bij IPK, Consciëntiesteeg 2a, tel. 623682.*

VOEDING: EEN BELANGRIJKE ROL

Relatie voeding en kanker

UIT WETENSCHAPPELIJK onderzoek is bekend dat bepaalde voedingsgewoonten en kanker een relatie hebben. Hoe deze relatie in elkaar zit is nog niet precies bekend. Er wordt verondersteld dat bij 1/3 van alle gevallen van kanker verkeerde voeding een van de oorzaken zou kunnen zijn. Daarnaast zijn er aanwijzingen dat van bepaalde bestanddelen van de voeding juist een beschermende werking tegen kanker kan uitgaan.

De relatie tussen overmatig vetgebruik en kanker komt heel duidelijk naar voren bij borstkanker en kanker in de dikke darm. Wat ook heel duidelijk is, is dat teveel alcohol gebruik invloed heeft op het ontstaan van mond, keel en slokdarmkanker. Omdat er nog zoveel onzeker is over het preciese verband tussen voeding en kanker, zijn er veel halve waarheden en onjuiste berichten in omloop waardoor de mens zich dan druk gaat maken.

= door Olivia Wong Loi Sing =

Het Moerman-dieet is ontwikkeld als een behandeling voor kanker patiënten, maar zou ook het ontstaan van kanker kunnen tegengaan. Wetenschappelijk is het niet bewezen dat de Moermanbehandeling helpt. Het is dus niet te zeggen of een kanker patiënt altijd baat heeft bij het volgen van het Moerman-dieet.

Het Moermandieet ziet er als volgt uit: het is lactovegetarisch (d.w.z. men mag geen vlees eten maar wel eieren, melk en honing). De volgende voedingsmiddelen moeten elke dag gegeten worden: 1/2-1 liter karnemelk, volkorenbrood, roomboter, jonge kaas liefst boerenkaas, 2 eidooiers, groentesappen (m.n. rode bietensap), vruchtesappen (m.n. citroen en sinaasappelsap), zilvervliesrijst, erwtensoep van hele erwten (zonder vlees), rauwe groenten en fruit.

Verboden zijn: suiker, aardappelen, produkten van wit meel, vlees, vis, koffie, alcohol, water en chocolade.

Uit voedingskunde oogpunt zijn er nauwelijks bezwaren tegen deze voeding. De enige bezwaren zijn dat het cholesterol gehalte te hoog is, en het nitraatgehalte kan oplopen omdat het gebruik van veel bietensap wordt geadviseerd. Mocht men het Moerman dieet willen volgen, dan moet men zich in de voeding veel ontzeggen terwijl het niet zeker is of het wel zinvol is.

ZOETSTOFFEN

De vraag of kunstmatige zoetstoffen (sacharine en cyclamaat) kankerverwekkend zijn wordt heel vaak gesteld. Kunstmatige zoetstoffen worden gebruikt door mensen die geen suiker willen gebruiken omdat ze willen afvallen of omdat ze diabeet zijn.

Deze stoffen zijn in normale hoeveelheden niet schadelijk. Onder normaal wordt verstaan: men kan veilig iedere dag 7-8 koppen koffie/thee met een tablet cyclamaat of sacharine en 1 á 2 glazen frisdrank drinken gezoet met deze zoetstoffen. Dan blijft men nog ruim onder de hoeveelheid die risico kan geven. Van de zoetstof Aspartaam is nooit gebleken dat deze kankerverwekkend is.

E-NUMMERS

Bij de bereiding van voedingsmiddelen worden hulpstoffen gebruikt om bepaalde eigenschappen van het produkt te beïnvloeden. Een voorbeeld van zo'n hulpstof is een conserveringsmiddel dat een langere houdbaarheid geeft aan het produkt.

Zo zijn de E-nummers ook een voorbeeld van een hulpstof. De E-nummers zijn stoffen die aan de voeding mogen worden toegevoegd. Een voorbeeld hiervan is: E-330=citroenzuur, E-160=caroteen (een kleurstof), E-270=melkzuur, E-300=vitamine C (een antioxidant), E-322=lecitine (emulgator). Men beweert in Europa dat sommige E-nummers kankerverwekkend zijn.

In Europa bestaat er een lijst met toegestane hulpstoffen en de daarbij behorende E-nummers. Stoffen die ervan worden verdacht kankerverwekkend te zijn, zijn in Europa niet toegestaan voor toepassing. Onverpakte produkten bevatten over het algemeen geen hulpstoffen. Wil men toch de hulpstoffen vermijden dan is het goed om op de verpakking te lezen wat er in zit aan deze stoffen.

VERONTREINIGINGEN

Verontreinigingen (=contaminanten) zijn schadelijke stoffen die niet van nature in de voeding voorkomen maar die onbedoeld in voedingsmiddelen terecht kunnen komen. Soms gebeurt dit door milieuverontreiniging of door een ongeluk bij de produktie. Voorbeelden zijn: zware metalen zoals cadmium en lood, resten van geneesmiddelen die in vlees kunnen voorkomen, bestrijdingsmiddelen in groenten, fruit e.d.

Op de verontreinigingen in het voedsel wordt wel gecontroleerd, maar ze zijn niet altijd te voorkomen. In Nederland wordt minder dan 1 procent van het totaal aantal kankerpatiënten in verband gebracht met deze contaminanten.

Wel is de schadelijkheid aangetoond van gifstoffen (=toxinen) die door schimmels worden geproduceerd. Deze toxinen kunnen door het hele beschimmelde voedingsmiddel heen trekken. Daarom is het beter om niet alleen het beschimmelde deel weg te doen maar het hele produkt. Aflatoxine is een zeer kankerverwekkende stof dat op beschimmelde pinda's kan voorkomen.

- was of schil het fruit
- gooi voedsel zoals fruit, brood, jam, pinda's, kaas en noten dat is beschimmeld in zijn geheel weg. Dit geldt niet voor de schimmelkazen zoals Roquefort, Danish blue
- kook aardappelen liever niet in de schil
- eet niet te vaak zoetwater vissen zeker niet als hij afkomstig is uit de grote rivieren
- eet niet vaker dan eenmaal in de twee weken lever of nier
- in alternatief gekweekte produkten komen minder bestrijdingsmiddelen voor dan in gangbaar geteelde produkten. Deze produkten bevatten ook minder hulpstoffen. In alternatief gefokte dieren is er ook minder kans op hormonen en resten van diergeneesmiddelen.
- Eet gevarieerd en wissel af, eet niet elke dag hetzelfde. Een handig hulpmiddel hierbij is het gebruik van de maaltijdschijf. Wees matig met vet. Vetwijke voeding verhoogd de kans op het krijgen van dikke darmkanker en mogelijk ook alvleesklier en prostaatkanker. Voor de vertering van vet is galzuur nodig, het lichaam maakt zelf galzuur. Bij veel vet in de voeding is er ook veel galzuur nodig. Als galzuur lang in de darm aanwezig is, bevordert dat kankervorming in de darmwand.
- veel vet zit in boter, (dieet)margarine, olie, bak en braadprodukten, mayonaise, gebak, zoete en zoute koekjes, chips, roomijs, kaas, veel Franse kaassoorten, volle melkprodukten, slagroom, saucijsjes, worstsoorten, hamburger, leverpastei, gebakken en gefrituurde snacks.
- eet volop zetmeel en voedingsvezel. B.v. volkoren brood, bruinbrood, havermout, zilvervliesrijst, mais, volkoren biscuitjes, havermouth, peulvruchten, aardappelen, groenten, fruit.
- wees matig met alcohol. Kanker van mond, keel en slokdarm wordt in verband gebracht met (overmatig) alcoholgebruik. Drink niet elke dag alcohol. Bij gebruik van alcoholische dranken houdt het dan op 2-3 glazen. Vooral rokers moeten hierop letten, want voor hen betekent alcohol een groter risico op deze vormen van kanker dan voor niet-rokers.
- een voeding met te weinig VITAMINE A, Caroteen, C en E kan de kans op bepaalde soorten kanker verhogen. Er zijn aanwijzingen dat Vitamine A en Caroteen remmend kunnen werken op het ontstaan van long- en blaaskanker. Vitamine C en E zouden beschermend kunnen werken op maagkanker. Vitamine A komt voor in halfvolle en volle melk, margarine, halvarine, kaas, eidooier, orgaanvlees en vette vis. De meeste van deze produkten zijn ook rijk aan vet en moeten daarom dus niet in ruime hoeveelheid worden geconsumeerd. Met een normaal gebruik van deze voedingsmiddelen is de aanvoer van vitamine A voldoende.
- Van de mineralen NATRIUM EN SELENIUM is er een aanwijzing dat zij een relatie hebben met kanker. Men denkt dat selenium (of seleen) een remmende werking heeft op het ontstaan van kanker. Het is af te raden om selenium in preparaatvorm te nemen omdat een overdosis schadelijk kan zijn en een overdosis wordt snel bereikt. Produkten die rijk zijn aan selenium: brood, vlees, vis, melk en eieren.
- Er zijn aanwijzingen dat teveel natrium (=een bestanddeel van keukenzout) het ontstaan van maagkanker bevordert. Wees daarom zuinig met zout.
- Bereidingswijzen van voedsel zoals roosteren, grillen en barbequen zijn methoden waarbij in de verkoolde delen van het voedingsmiddel kankerverwekkende stoffen ontstaan. Schraap deze verkoolde delen eraf van alles wat er ook maar op deze manieren wordt bereidt.

Een voeding om kanker geheel te voorkomen bestaat niet. Aan de andere kant is voeding wel een factor die je zelf kan beïnvloeden.

Planten

Corona di sumpiña

DE CORONA DI SUMPIÑA - (Euphorbia Lactea) is een ingevoerde, op een cactus lijkende heester of boom, die op verschillende plaatsen op onze eilanden semi verwilderd is. De Corona di Sumpiña is een bladerloze heester die kan uitgroeien tot een pyramidevormige, zeer sterk vertakte boom met een stam doorsnede van 20 tot 30 cm. De driehoekige twijgen zijn donkergroen en in het midden wit gevlekt. De randen hebben kleine donkerbruine stekels.

De plant bevat een wit melksap, dat irriterend voor de huid is. De Corona di Sumpiña komt hier nooit tot bloei. Hij is geen cactus, maar een succulent. Hij wordt ook Kadushi Surnam genoemd. Deze plant is inheems in Oost-Indië en de Molukken eilanden. Hij is extreem wind- en droogte resistent. Hij is ook zout resistent en kan op alle grondsoorten groeien, tot op droge en slechte grond. Hij is bestand tegen geitevraat.

De Corona di Sumpiña is zeer geschikt voor het maken van ondoordringbare hagen voor windbrekers en afrastering om het vee buiten te houden. De stekken kunnen direct naar de plaats vervoerd worden om geplant te worden. De melksap bevattende wonden van de stekken kunnen één of twee dagen gedroogd worden, maar dit is niet noodzakelijk. De stekken kunnen zowel horizontaal als verticaal geplant worden, grotere stekken met verschillende takken kunnen beter in horizontale positie geplant worden.

De Corona di Sumpiña is op verschillende plaatsen te zien, zowel als heester, haag, en boom. In Piedra Plat op Aruba zie je veel ondoordringbare heggen van deze plant. De Corona di Sumpiña vermenigvuldigt zich door stekken die op de grond terechtkomen. Hij werd en wordt nog steeds gekweekt voor windbrekers en ondoordringbare hagen.

Deze hagen kunnen in vorm gesneden worden om een mooi gevormde haag te behouden. De Corona di Sumpiña behoort tot de Euphorbia of Wolfsmelkfamilie. Hij is een Christusdoorn soort.

Gebruik: Als sierplant in tuinen, rotstuinen, parken, parkeerplaatsen voor auto's enz; als afrastering voor landbouwdoeleinden om loslopende dieren buiten te houden; als windbreker voor landbouwdoeleinden en als afrastering om de grenslijnen van percelen te bepalen.

Studeren dicht bij huis

Brood- en banketbakker

= door Pedro Casimiri =

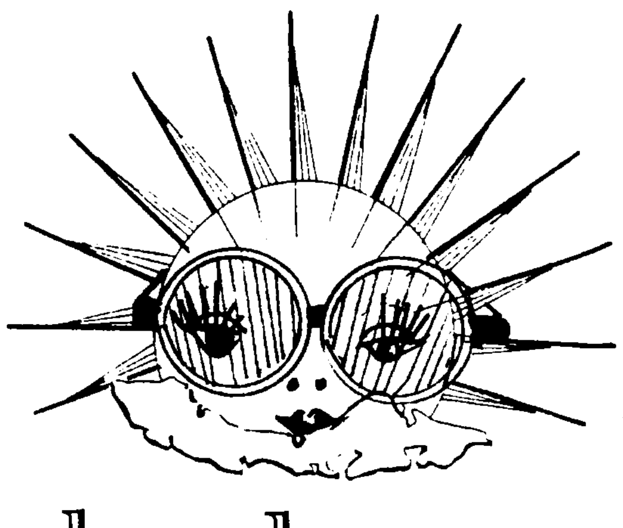
DE LAATSTE TIJD heeft men via de media kunnen vernemen dat er op Curaçao een schreeuwend tekort bestaat aan gediplomeerd en goed opgeleid personeel voor brood- en banketbakkersbedrijven. Sinds 1 september 1990 is op Maris Stella Montagne een nieuwe cursus gestart die opleidt tot tweede banketbakkersbediende of aankomend gezel. De 1-jarige opleiding is een combinatie van praktijk- en theorievakken. Tot de praktijkvakken behoren banket- en broodbakken. Dit gedeelte wordt op school gegeven door een gediplomeerde docent/bakker. Het theoretisch gedeelte omvat zowel algemeen vormende vakken als ondersteunende vakken. Deze zijn: Engels, Nederlands, biologie, voedingsleer, EHBO, gymnastiek, rekenen, decoratie tekenen, maatschappelijke vorming, godsdienst en warenkennis.

Het vak decoratietekenen is belangrijk in verband met het decoreren van taart en gebak. Naast kleuren en kleurcombinaties zijn ook vormen en vormcombinaties van belang. Voedingsleer en warenkennis hebben duidelijk een ondersteunende taak.

Gedurende de opleiding loopt de leerling gedurende 1 dag per week stage in een broodof banketbakkerij. Deze brood- of banketbakkerij kan gevestigd zijn in een hotel, een supermarket of kan een zelfstandig bedrijf zijn.

Iedere stagiaire krijgt een mentor uit het bedrijf aangewezen die de leerling tijdens de stage begeleidt. Vanuit de school controleert een van de docenten of hetgeen in de theorie geleerd wordt ook in de praktijk toegepast wordt. De stage moet met een voldoende beoordeling worden afgesloten. Alleen dan kan men voor het diploma slagen. Iedere week houdt de stagiaire in een stage-boekje bij wat er die week allemaal gedaan is. Bij de beoordeling tijdens de stage let de mentor ook op zaken als discipline, tonen van initiatief, zelfstandig kunnen werken, correct optreden, enz.

Toekomstmogelijkheden Afgestudeerden van de richting brood en banket hoeven niet bang te zijn dat ze geen baan zullen vinden. Er is een groot tekort aan vakmensen. De ervaring leert dat de meeste stagiaires na het behalen van het diploma in het bedrijf waar ze de stage hebben gelopen blijven werken. Leerlingen die door willen studeren kunnen voor verdere studie naar Nederland. In augustus start weer een nieuwe opleiding. Het aantal leerlingen dat aangenomen kan worden is niet zo groot. De toelatingseisen voor deze opleiding zijn: diploma L.H.O, diploma L.T.S -A.T, diploma E.T.A.O of een gelijkwaardig diploma. Leerlingen met overgangsrapport mavo/havo 3 naar klas 4 zijn ook toelaatbaar. Verder dient men echt geïnteresseerd en gemotiveerd te zijn. Ook een medische keuring behoort tot de toelatingseisen. Het beroep van banket- en broodbakker is een zwaar beroep. Je moet over een goede lichamelijke conditie beschikken. Wie geïnteresseerd is in deze opleiding kan opbellen naar Maris Stella Montagne Rey 4 voor verdere inlichtingen. Tel: 672239

Schoolreizen

= door Elisabeth Hollander =

DE ALTIJD HULPVAARDIGE mijnheer van de O... bare Bibliotheek moest desgevraagd spijtig bek... dat er over het onderwerp 'schoolreis' inderdaad ... meer voorhanden was dan de aanduiding in ... filesysteem. Hij verwees me voor een definitie na... studiezaal, waar mijn vroegere leermeester Jos A... in de ietwat gedateerde Katholieke Encyclopedie ... de Pedagogiek maar liefst vier volle kolommen aa... onderwerp wijdde.

Als defenitie reikte hij het volgende aan: Onder ... schoolreis verstaat men:

- ofwel een onder pedagogische leiding doel... opgezette reis ter bestudering van de levende na... de cultuur, de historie of de geografie in het ... land of daar buiten;

- ofwel een door de schoolleiding georganiseer... geleide reis met een overwegend recreatief of ... spanningskarakter.

Ontspanning heeft immers ook pedagogische waarde en is op zijn tijd even belangrijk als inspanning. De schoolreizen met pedagogische bedoelingen komen onder verschillende benamingen als kamp, excursies, studiereizen of werkweken in alle takken van ons onderwijs voor, vanaf de kleuterschool tot en met de universiteit en hebben tot doel een zeer wenselijke aanvulling te geven van het onderwijs dat in de klas gegeven wordt.

Ze zijn niet gebonden aan een bepaald vak en kunnen naar gelang de omstandigheden een grotere of kleinere vorm aannemen. De excursie van de kleuterschool ziet er heel anders uit en heeft een heel andere doel dan de studiereis van een V.W.O.-klas maar het beginsel blijft echter voor allen gelijk.

LEERVORMEN

De schoolreis is namelijk een van de vele leervormen, welke in het onderwijs kan worden toegepast en hoe meer de strijd tegen het verbalisme in de scholen aan terrein wint des te meer zal de kennismaking met de realiteit een kans krijgen en door het bevoegd gezag van harte gestimuleerd worden.

Immers, de schoolreizen kunnen gelegenheid geven om op een andere manier kennis bij te brengen het zijn a.h.w. praktische lessen in aardrijkskunde, geschiedenis, kennis der natuur etc.

Buitenlandse reizen geven aanleiding tot een begin van het leren spreken van vreemde talen, maar dragen tegelijkertijd bij tot de sociale vorming en de onderlinge verhouding tussen leraren en leerlingen.

Bovendien kunnen de leerlingen leren hoe men later moet reizen, d.w.z. met weinig geld veel en goed zien en hoe zijn tijd op reis goed te gebruiken. De ervaring 'toerist' te zijn kan bij terugkomst in eigen land er toe bijdragen, meer begrip voor toeristen aan de dag te leggen omdat er toeristische 'awareness' is gegroeid.

CURAÇAO

Gezien al deze voordelen van de schoolreis mogen we ons gelukkig prijzen dat we ook op Curaçao beschikken over deze heel bijzondere, idealistische en enthousiaste onderwijsmensen, die niet terugschrikken, voor de enorme hoeveelheid werk die het organiseren van een schoolreis met zich meebrengt, om van de imense verantwoordelijkheid die deze onderwijsmensen op hun schouders nemen maar te zwijgen.

In het bijzonder omdat er op Curaçao al gauw de noodzaak gevoeld wordt 'om over de grens te gaan' en de prijzen van vlieg-tickets dan een niet gering obstakel vormen.

Daar het in de bedoeling ligt om alle leerlingen in de groep een kans te geven zal er begonnen moeten worden met fundraising wat leidt tot de meest uiteenlopende activiteiten van auto's wassen, koekjes bakken en serveringen zagen tot het organiseren van fairs, bazar... loterijen.

Alweer gelukkig ku... we op Curaçao altijd te... vallen op de meer sub... tiële bijdragen van ... waar altijd dezelfde ... sors, waar niemand ooit ... geefs een beroep op doe... vraag rijst echter of er ... omdat we letterlijk, ... ook vaak figuurlijk, op ... eiland wonen niet ge... zou moeten worden naar ... bepaalde vorm van stru... rering voor het bijeenbre... van fondsen voor deze sch... reizen.

Enerzijds ter onder... ning van de fundraising... tiviteiten, maar ander... ook als een erkenning en ... eerbetoon aan de gewel... inzet van die idealist... knokkers uit het onder... veld voor wie geen ze... hoog gaat. Een zeer u... derlijk voorbeeld hierv... het initiatief wat acht ... geleden genomen werd ... twee leraren van het T... nisch College St. Jozef ... Otrabanda.

Doordat er op de pla... lijke M.T.S. maar ... beperkt aantal studie... tingen voorhanden is, is ... vrij groot aantal L.T.S. ... lingen voor verdere st... aangewezen op Nederl... met alle problemen en ge... ren die dat nu eenmaal ... zich meebrengt.

Deze twee leraren van ... St. Jozef, vastbesloten ... hun ex-leerlingen, ook n... ze voor verdere studie n... Nederland vertrokken wa... niet door hun vingers te l... glippen, gingen in hun e... vakantie, op eigen kosten ... toerbeurt naar Nederland ... hun ex-leerlingen met ... en daad bij te staan. ... mand had hen dat gevra... ze deden dat gewoon.

KETTINGREACTIE

Dit particuliere initi... sloeg aan en ontketende ... kettingreactie. De aldus ... strekte nazorg verste... niet alleen de band met ... St. Jozef, zodat de ex-... lingen op hun beurt ... motiverend inwerkten o... huidige leerlingnen en ... role-model gingen funge... ook de ouders waren enth... siast over de inventivi... van deze twee leraren ... met foto's en op de b... opgenomen gesprekken ... Curaçao terugkwamen.'

Ze konden nu immers ... de eerste hand vernemen ... hun jongens het maakten ... eventueel ingrijpen. Al ga... kwam het eerste verzoek v... een ouderpaar om zelf mee t... mogen gaan naar Nederla... en langzaam aan groeide h... initiatief van deze tw... leraren uit tot 'schoolreis... voor ouders van ex-leer... lingen, die onder begeleiding ... van deze leraren hun stude... rende kinderen in Nederland ... wilden bezoeken.

Dit jaar vertrekt er maar ... liefst een groep van achter... vijftig personen richt... Nederland. Een eclatant v... beeld van onderwijsmen... die niet vervreemd zijn ... geraakt van hun eigen inspi... ratie en zonder veel ophef ... hun eigen 'net-work' creë... rden. Pabien!

Lezing Frank Martinus voor Institut Neerlandais

Multatuli: Est-il tombé du ciel?

…mei 1991 hield Frank Martinus Arion een lezing …et Institut Neerlandais van de Universiteit van …s op de Multatuli-studiedag naar aanleiding van …euwe Franse vertaling van de Max Havelaar. In …terview vorige week in de NAPA vertelde Frank …tinus al het een en ander over deze lezing. …nder volgen een aantal fragmenten uit die …g.

…s met de literatuur gesteld als met alle andere …einen van het leven: Ze is gebonden aan sekse, klasse, godsdienst en natie. De meeste schrijvers …n zichzelf dan ook een grote zelfcensuur op, als …eeste niet-schrijvers overigens, doordat ze er niet …men, genoemde vooroordelen, die hun denkvrij… beperken, op koele wijze aan een analyse te …werpen, om zodoende uit de gevangenis van geboorte te breken en werkelijk universele …en te worden. Enig voorbehoud moet voor het …oordeel van de godsdienst gemaakt worden. Het …erne schrijven vraagt immers om een open onder…, waarbij alles op zijn kop kan komen te staan, …ijl de godsdienst per definitie niets anders …dt dan het doorgeven van oude waarheden en …den.

…t vooroordeel van de … heeft de meest direkt…e consequenties, denk aan oorlog en militaire …en is daarom het moei… te doorbreken. Soms … het sterk samen met …enst, zoals nu met een aantal landen van het …n-Oosten en vroeger …e doctrine van de schei… van Kerk en Staat, in …e landen van Europa. …m gaat het in Europa, …e de scheiding van kerk …at bij de Franse revo… plaatsen niet meer om …ur, maar om zelfcen… In ieder geval is het … schrijvers, dat dwars …de geschiedenis en de …en heen, het vooroor… van de natie heeft …en te doorbreken en …ijk de handschoen heeft …omen tegen de Staat, klein. Tot deze groep … zeker schrijvers als …us, Luther, De las…, Galileo Galilei, Gior… Bruno, Baruch de Spi… Emile Zola, Pablo Ner… …olsjenitsjin, Gabriel Gar… …arquez, Sole Woyinka, …n Rushdie en … Mul…

…ANGENBEWAARDERS

…feit dat aan deze …te rij schrijvers niet … de naam van een …e Nederlandse …ver valt toe te voegen, …ent niet dat Multatuli …n de Nederlandse lite… …r uit de hemel is komen …n, dat er dus geen …re schrijvers zijn …n de Nederlandse lite… …r die een gespannen …uding hebben gehad …de hier besproken cate…n en beperkingen. Dat … schrijvers noch bij het …k in het algemeen, noch …e doorsnee student …d zijn, komt door het … van gevangenisbewa… oftewel de literaire cri… De gevangenis van voor…len wordt namelijk nog … scherp bewaakt door …den. Schrijvers die uit …evangenis ontsnappen … de kans na hun dood bijgezet te worden en … uit het literaire …gen te verdwijnen. Of …aat later de hele gevan… verdwijnen, in welk … er natuurlijk ook niet … van een vlucht sprake …zijn. De enige gelukte …t in de literatuur is dus …de romantische, want …ij blijven de gevange…wakers toch springle… …om de vluchteling neer …ieten of om de gevan… in de lucht te laten …en. De enige gelukte …tpoging is daarom die, …ij de vluchteling alle …kers van te voren voor… uitschakelt.(.....) Spec…air beveiligde gevange…n vragen om spectacu… uitbraken. Nederland …or een deel nog, maar …dat in de tijd van Multa…ker, een speciaal bevei… gevangenis. Daarom is …ax Havelaar zo'n spec…aire uitbraak.

MAX HAVELAAR

…is het bijzondere van …taculaire uitbraken, trouwens van spectaculaire inbraken, evenwel juist, dat ze niet uit de hemel komen vallen, ook al komen er soms helicopters aan te pas, maar lange voorbereidingen vereisen en eigenlijk vooral steunen op de mislukte of bijna gelukte pogingen van moedige voorgangers. En op een sprankje eigen vernieuwende genialiteit. We zullen ons daarom nu eerst een tijdje moeten bezighouden met enkele ontsnappingspogingen voor Multatuli om 'the touch of genius', het sprankje genialiteit, dat hij aan zijn vlucht toevoegde, waardoor die haast a priori een succes moest worden, beter te kunnen waarderen. De Othello van Shakespeare uit het eerste decennium van de 17e eeuw (uitgegeven in 1622) kan als eerste gelukte vlucht beschouwd worden.(.....) Het essentiële verschil tussen het bronverhaal en Shakespeares treurspel is, dat het origineel nog volstrekt buiten de sfeer van de slavernij staat, terwijl Shakespeare Othello nadrukkelijk een achtergrond geeft, die hem verbindt met de slavernij in West-Indië.(.....) De omvorming van het oorspronkelijke verhaal van Othello kan daarom nauwelijks anders geïnterpreteerd worden dan als een solidariteitsbetuiging met de Afrikanen, die het slachtoffer aan het worden waren van de abjecte slavenhandel waarin ook Engeland zich sinds kort had gestort en ook een afwijzing van die handel.(.....) Aan het einde van de zeventiende eeuw hebben we, opnieuw uit Engeland, weer een dergelijk stuk, n.l. 'Oronooko, or the Royal Slave', van de schrijfster Aphra Behn. Interessant is, dat dit stuk geplaatst wordt in West-Afrika en de Nederlandse kolonie Suriname. De hoofdpersoon, Orinooko, is weer een neger, maar wel een prins, die als slaaf in Suriname terechtkomt. De naam is nadrukkelijk niet afgeleid van de naam van de grote Zuidamerikaanse rivier 'Orinoco, maar is een samensmelting van twee Afrikaanse woorden, waarvan het eerste deel 'oro', de naam van een godheid is. In het land waar hij vandaan komt, Afrika, is de liefde nog 'oncurrupted by vice and hypocrisy'. Weer zien we hier,

MULTATULI

dat, zoals de klassieke conventie voorschrijft, alle vooroordelen uit het rijtje wegvallen, behalve die van de klasse. De sexe valt weg, omdat tegenover de nobele Orinooko de even nobele echtgenote, Imoinda staat. De natuurmens en zijn godsdienst worden geïdealiseerd boven de christelijke natie en de christelijke godsdienst.(.....) In grote mate is de achttiende-eeuwse literatuur die de stad de rug toe wil keren voor het platteland natuurlijk ook protestliteratuur. Het gaat bij Rousseau misschien niet in de eerste plaats om verheffing van het platteland, als wel om de afwijzing van de hardheid en berekening van de zich verrijkende stad. En die sfeer proeft men ook uit Goethe's 'Leiden des Jungen Werther'. (....)

PROTESTEN

(.....)Er bestaat een redelijk groot aantal originele en geadapteerde Nederlandse toneelstukken, die tot de literatuur van het protest zoals hier bedoeld, gerekend kunnen worden. Hoewel ze niet aan de orde komen in de officiële handboeken, zijn ze wel opgenomen in het literair-biografisch woordenboek van K.ter Laan. Het is merkwaardig dat ze alle geconcentreerd zijn in het laatste kwart van de 18e eeuw, toen het protest tegen de slavenhandel in Engeland, dat uiteindelijk zou leiden tot de afschaffing van de slavernij in 1804, het hevigst was. Het heet vaak dat ze niet besproken worden, omdat ze de toets van de literaire kritiek niet kunnen doorstaan, terwijl het in feite zo is dat ze inderdaad als literaire stukken niet zullen kunnen functioneren, omdat de werkelijkheid waarop ze slaan door de literaire critici, als bewakers van de goede naam van de natie, geheel is geslecht. De vluchtpoging wordt achteraf teniet gedaan zoals ik hiervoor al zei, doordat in dit geval, niet de vluchteling uit de literaire geschiedenis wordt geschoten, zoals in het geval van Aphra Behn, maar de gevangenis wordt neergehaald. Een dergelijk stuk is *Monzongo, of de Koninklijke Slaaf*, van de hand van N.S.van Winter. (.....) Het stuk is van 1774 en kan als eerste specimen van dit genre in Nederland worden aangemerkt. Het moet bovendien met enige nadruk genoemd worden omdat het geschreven werd naar aanleiding van de slavenopstand in Berbice in 1763, een kolonie die door Nederlanders is gesticht. De schrijver had zeer nadrukkelijk het doel protest aan te tekenen tegen de slavernij. Hij wilde de onbetamelijkheid van deze instelling laten zien en 'de stem der menschelijkheid laten horen om meelij te wekken'. Een ander stuk dat aandacht verdient, is het treurspel van de hand van Dirk van Hogendorp, *Kraspoekol of de Slavernij, een Tafereel der Zeden van Nederlands Indiën*, uit 1800, dat zelf teruggaat op een vertelling van de vader van Dirk, Willem van Hogendorp.(.....) Behalve via treurspelen wordt ook via de lyriek vaak afstand genomen van de onderdrukking in Oost en West. De stellingname is op dit terrein evenwel ambivalenter en literair conventioneler.(.....)

NOBELE SLAVENHALERS

De Max Havelaar is niet volledig te begrijpen indien wij geen aandacht besteden aan zijn meest volmaakte tegenhanger van een ongeveer tachtig jaar tevoren, waarin niemand minder dan Betje Wolff een belangrijk aandeel heeft. Het gaat om *Sara Burgerhart*, wat men ook zou kunnen noemen, *De Nobele Slavenhalers*. Het is in ieder geval een loflied op het kapitalisme in zijn eerste hoogtijdagen. Op behendige wijze wordt in dit werk alles van de voorouders wat het licht niet kan zien in het duister gelaten of bijna letterlijk met sterretjes in de tekste verbloemd. Van Saartjes vader, Jan Burgerhart, weten we alleen het volgende: 'hij negotieerde in thee; zijn handel was voordelig'. De Edelings laten een nieuw koopvaardijschip te water, maar niemand weet waar dat op gaat varen. De Nederlandse koopmanskaste wordt zo min mogelijk verbonden met de kolonien! Zij doen de moreel veilige tussenhandel.(.....) Ook Sara Burgerhart is protestliteratuur. Nu eens niet tegen het om zich heen woekerend kapitalisme, maar tegen degenen, de onnationalen, die dit kapitalisme (de negotie) iets in de weg trachten te leggen. En zoals in de protestliteratuur tegen slavernij en onderdrukking de blanke als wreed en gedegenereerd wordt voorgesteld, wordt in dit verdedigingsboek, de blanke kapitalist als volmaakt en nobel binnengehaald en worden zijn voornaamste belagers, degenen die de afschaffing van de slavernij nastreven of anderszins tegen die 'negotie' zijn, de 'fijnen', als onbetrouwbare, dweperige, gierige dieven afgeschilderd.(.....) Een normale vluchtpoging was na de Sara Burgerhart in ieder geval niet meer mogelijk.

POLITIEK PROTEST

Ik wil nu even kort stilstaan bij het politieke protest dat rechtstreeks de onmenselijkheid in de koloniën gispte en dat voor Mutatuli ook van belang kan zijn geweest. Zo'n werk is zeker het uit twee delen bestaande boek, dat de

NICOLAAS BEETS

dominee Wolter Robert, baron van Hoevell, in 1854 het licht deed zien onder de naam: *Slaven en Vrijen onder de Nederlandse Wet*. Van Hoevell richtte in 1838 het Tijdschrift voor Nederlandsch Indië op en was van 1846 tot 1847 redakteur van het Tijdschrift ter bevordering van Christelijke Zin in Nederlandsch Indië. Multatuli heeft aan deze tijdschriften meegewerkt.(.....) Niet alleen de stof maar oom het exemplarische karakter van het boek doen aan de Max Havelaar denken. Steeds volgt in de twee delen en 18 hoofdstukken, na een van de vele aandoenlijke verhalen, een oproep tot de lezer. In het slothoofdstuk lezen we o.a.: 'Dat alles, en nog veel meer vresselijks en afschuwelijks hebt gij gelezen... Gij weet geen woorden te vinden, sterk genoeg om uw afschuw van eene maatschappelijke inrigting te kennen te geven, die 40.000 mensen geweldddadig gelijk stelt met zoo vele redelooze wezens...' (.....) Er zijn in de West nog een redelijk aantal figuren die rechtstreeks tegen het stelsel van de slavernij hebben geprotesteerd. Op Curaçao zijn dat vaak priesters geweest. Een van hen is pater Putman, die rond 1830 naar Curaçao komt en er ruim 30 jaar verblijft. Hij is een zeer multatuliaans figuur. Hij komt in opstand tegen het feit dat de bisschop openlijk slaven houdt en schrijft er zijn meerderen en zijn ouders over. Hij laat op de parochie Sta. Rosa waar hij als priester werkt, een drukpers overkomen en drukt de eerste boekjes in het Papiamentu, de creoolse taal van het eiland, die tot het begin van deze eeuw in het onderwijs zijn aangewend. (.....)

Ik wil nu wijzen op een direkte voorganger van Multatuli, die hem meer dan wie ook kan hebben aangezet tot het ondernemen van zijn spectaculaire vlucht. Ik doel op niemand minder dan op dominee Nicolaas Beets oftewel Hildebrand. Wie 'De familie Kegge' immers niet alleen maar ziet als een uit de hemel gevallen stuk koddigheid op zich, moet er toch op komen, dat hier in feite stelling genomen werd tegen zekere lichtgewicht figuren, die zich met arbeid van anderen in een handomdraai in de koloniën wisten te verrijken om daarna in het moederland een air van grand seigneur te komen aannemen. (.....) Meer dan bij welke andere auteur kan men hier de abjecte vooroordeel behoudende rol aantonen, die de literaire kritiek over het algemeen in Nederland aanneemt. Om maar een ding te noemen: In geen enkel school- of studieboek over de Nederlandse literatuur, in geen enkele bloemlezing over de Nederlandse literatuur heb ik ooit vermeld gezien, dat dominee Nicolaas Beets lid was van *De maatschappij ter bevordering van de afschaffing der slavernij*, opgericht in 1853, redelijk laat, maar toch. Er wordt geen enkele aandacht besteed aan de redevoeringen (minstens 3), die hij tussen 1847-1860 voor de zending en de afschaffing van de slavernij heeft gehouden, en die de juiste complement vormen op zijn satirische aanval op de nieuwe plantersaristocratie in *De familie Kegge*.(.....) Door deze kant van de figuur Nicolaas Beets achter te houden wordt hij een mysterieuze, onbegrepen romanticus.(.....) Sara Burgerhart is, zoals ik daarnet al zei, een lofzang op het geslaagde kapitalisme van de 17e en de 18e eeuw en de daarbijbehorende levensstijl.(....) De *Camera Obscura* is een ontmaskering en afwijzing, niet alleen van de nieuwe burgerlijke aristocratie, gesymboliseerd in William Kegge, maar ook van de oudere, gesymboliseerd in de familie Stastok. Alle vooroordelen worden in dit boek doorbroken, ook dat van de klasse, welk in de regel het moeilijkst is opzij te schuiven. Een van de belangrijkste attributen van de burgerlijke klasse, de cultus van de tijd, wordt bovendien ook belachelijk gemaakt: 'De oudere Stastok was een man van de klok en stond diensvolgens om zes uren op, teneinde om half acht aan het ontbijt te zijn; en daar hij volstrekt niets te doen had, vulde hij die tussentijd met pijpjes roken aan. Opmerkelijk is het, dat naarmate men minder bezigheden heeft, men des te bekrompener over de tijd denkt.' De *Camera Obscura* is een spectaculaire ontsnapping. Maar de moedwillige versmalling van de werkelijkheid waarin deze ontsnapping plaatsvond, ontneemt het boek tegenwoordig praktisch alle kracht. Voor Multatuli, die al vroeg bezig is geweest uit de hier bedoelde gevangenis te breken, kan het wel een groot baken op zee zijn geweest.(.....)

VLUCHT

De lange en grondige voorbereiding van [illegible] vluchteling is, zoals gezegd, te vinden in het pak van Sjaalman. Hierin zitten verhandelingen en opstellen over meer dan 100 verschillende onderwerpen. Letten we op de formulering van de titels, dan zien we dat het heel vaak gaat om het omver werpen van het een of andere, sociale, godsdienstige en of nationale vooroordeel.(.....) De meest radicale stellingnames zien we evenwel tegen de (Christelijke) godsdienst en het Europese superioriteitsgevoel. De titels: 'Over de achteruitgang der beschaving sedert het ontstaan des Christendoms' en 'Over de misdaden der Europeeërs buiten Europa' kunnen niet misverstaan worden.(.....)

Multatuli had, na zichzelf volledig van de banden van vooroordeel te hebben bevrijd, om uit de goed bewaakte gevangenis van het Nederlandse winstbejag en vooroordeel te geraken, nog een grote vijand te verslaan: Het bewakersgilde, de literaire critici. De beste en misschien ook enige mogelijkheid voor Eduard Douwes Dekker om te ontsnappen kon dan ook niet anders zijn dan: Trachten de gevangenisbewaarders om te kopen! Hen verlokken. Hen overtuigen, dat in het pak van Sjaalman informatie zit, waar de toekomst van hun handel van afhangt. Niet alleen voor de koffieverkopers, maar ook voor de scheepsrederijen uit Sara Burgerhart, de koopvaardijvloot, de zeilenmakers, de minister van financien, en de armbesturen, en de andere ministers, en de pasteibakker, enz, enz. De keuze van een pseudoniem wijst weer naar de Camera Obscura, althans naar de maker ervan en vormt ook een onderdeel van de maskerade voor een ontsnapping. Het is een passend pseudoniem, dat duidt op een lange voorbereiding. Multatuli brengt op die manier en in de figuur van Batavus Droogstoppel, heel de bende gevangenisbewaarders in zijn complot. Hij belooft ze buit, gouden ducaten op de minst risicoloze manier belegd. Meedogenloos houdt hij het konijn de wortel voor, laat het een beetje eraan kangen om daarna de hand verder terug te trekken. In zijn jacht op voordeel laat Droogstoppel op die manier de jonge Stern verder gaan dan de bedoeling was. Het boek dat zo gewichtig had moeten worden voor de makelaars in koffie en de andere Blankaarts, begint van alles te bevatten wat strikt gezien niet door de beugel kan. Het valt de regering aan, de godsdienst, het komt op voor inlanders, en zelfs voor hun buffels notabene. Maar ja, als je bij de Rosemeijer's, die in de suiker zitten, in het gevlei wil komen, dan kan je die Stern niet tegen je in het harnas jagen. En dan ineens, als Batavus Droogstoppel door de omkoperij geheel door de ontsnappingspoging is gecompromitteerd, klinkt ineens de stentorstem van Multatuli die Stern opzij schuift, Sjaalman en zijn vrouw opzij schuift, om Droogstoppel toe te schreeuwen: 'Halt, ellendig product van vuile geldzucht....Handen onhoog. Dit is een uitbraak! Ja, ik Multatuli, die veel gedragen heb, neem de pen op. Ik vraag gene verschooning voor de vorm van mijn uitbraak... die vorm kwam mij geschikt voor ter bereiking van mijn doel. En dat doel was te ontsnappen, d.w.z. een boek te schrijven, dat nu en lange tijd daarna en altijd gelezen zal moeten worden, dat niet zal kunnen worden afgedaan met humoristisch of romantisch of een mengsel van beide; of dat zijn zal verliezen omdat na mijn vlucht mijn gevangenisbewaarders de gevangenis opblazen.'

De geniale toevoeging van Multatuli is, dat hij, om uit de gevangenis te geraken, de gevangenbewaarders zichzelf uit hebzucht voor eeuwig in een doorzichtige maar niet op te blazen gevangenis laat opsluiten. Moge heel de mensheid zich in deernis aan deze monsters spiegelen: Als in een *Camera Obscura*.

INTERESSANTE STUDIE VAN GONZALEZ BATISTA

ALLEEN AL VANWEGE hun ligging vlak voor de kust van Venezuela, is de geschiedenis van de Antilliaanse eilanden niet los te zien van die van Venezuela. Hoe vreemd het ook moge klinken, toch hebben Antilliaanse zowel als Venezolaanse geschiedschrijvers tot voor kort weinig oog gehad voor de gebeurtenissen in elkaars land. Niet dat zij voorbijgingen aan de historische raakvlakken, dat zeker niet. Maar toch beschreef men vooral de geschiedenis van het eigen land, waarbij de rol van het andere land daarbij min of meer een vreemde bijkomstigheid bleef. Zo behandelden Venezolanen het verblijf van Bolivar op Curaçao als het ware als een stuk Venezolaanse geschiedenis op vreemde grond en bleef Brion voor ons een Curaçaosche held die bij wijze van spreken toevallig in Venezuela zijn heldendaden verrichtte. Wat niet terug te voeren was naar het eigen land bleef buiten beschouwing.

= door Carel de Haseth =

Antilliaanse architectuur vanuit Venezolaanse optiek

De laatste jaren echter zijn er enkele studies verschenen, waarbij de geschiedenis van beide landen meer als een eenheid wordt gezien. Niet alleen beschrijft men de geschiedenis vanuit dat nieuwe perspektief, men richt zich, in tegenstelling tot veel van het oudere werk, ook heel bewust op lezers in beide landen. Een goed voorbeeld van deze vernieuwende stroming is de pas verschenen studie naar de wederzijdse beïnvloeding van de architectuur van Curaçao en Venezuela door de eeuwen heen Antillas y Tierra Firme van Carlos Gonzalez Batista.

De in 1952 in Spanje geboren historicus Gonzalez Batista is direkteur van het Archivo Histórico de Coro in Venezuela en is daar als hoogleraar verbonden aan de Universidad de los Andes en de Universidad de Nacional Francisco de Miranda.

De publikatie van Antillas y Tierra Firme, Historia de la influencia de Curazao en la arquitectura antigua de Venezuela (zoals de volledige titel van het werk luidt) is financieel mogelijk gemaakt door de Refineria Isla, dat daarmee op een originele manier haar streven naar een hechtere samenwerking tussen beide landen naar een breder publiek uitdraagt. De uitgave is zonder meer schitterend verzorgd: een op luxepapier gedrukt en in linnen gebonden boek van 350 pagina's, royaal voorzien van illustraties en met een prachtig omslag in kleur. Uitgever en auteur kunnen daar terecht tros op zijn! Maar belangrijker dan de uiterlijke vormgeving is uiteraard deinhoud van een boek. En ook in dit opzicht wordt de lezer van Antillas y T ierra Firma bepaald niet teleurgesteld.

INDELING

De studie van Gonzalez Batista is opgebouwd uit verschillende min of meer afgeronde hoofdstukken. Eerst komt uitgebreid de algemene geschiedenis aan bod, dan wordt de historische architectuur gesproken en komen de meer technische aspekten in de architectuur ter sprake. Vervolgens besteedt Gonzalez Batista aandacht aan verschillende afzonderlijke monumenten zowel in Coro en direkte omgeving als op andere plaatsen in Venezuela en tenslotte belicht hij de ontwikkelingen vanaf de 19-de eeuw.

Deze aanpak maakt dat we hier niet te maken hebben met een koud technisch werk, waarin alleen architectonische zaken ter sprake komen, maar dat de lezer zich ook een beeld kan vormen van de manier waarop de wederzijdse beïnvloeding van elkaars architectuur tot stand kwam. Gonzalez Batista behandelt monumenten niet louter als stenen overblijfselen uit het verleden; hij gaat ook op zoek naar de bouwers en de bewoners ervan en probeert dan te rekonstrueren wat hun achtergrond was en welke rol zij speelden in de gemeenschap waarin zij leefden. Daarbij ontdekt hij dingen die onze kennis van het verleden verruimen en op belangrijke punten ook aanvullen.

Het belangrijkste onderwerp dat in Antillas y Tierra Firme ter sprake komt is uiteraard de invloed van de Curaçaosche bouwtrant op verschillende monumenten in Coro. Maar daarnaast komen er nog talloze andere onderwerpen naar voren, die minstens even fascinerend zijn, zoals bijvoorbeeld over gebouwen op Curaçao uit de Spaanse tijd.

SANTA BARBARA

Eerdere schrijvers publiceerden al over de in de Spaanse tijd op Santa Barbara en Ascencion gebouwde kerkjes, van een waarvan er zelfs in de Spaanse archieven zelfs een afbeelding bewaard is gebleven. Tot nog toe is het niet gelukt de overblijfselen van deze kerkjes terug te vinden, al is er wel een theorie die stelt dat een deel van het landhuis Santa Barbara gezien moet worden als wat over is van de kerk die daar ooit stond. Gonzalez Batista brengt hier een geheel nieuwe visie: hij meent de kerk te herkennen in de mangazina ten zuiden van het landhuis. Over de kerk heeft hij bovendien gevonden, dat de bouw in 1547 klaar moet zijn gekomen en dat zij in 1571 door de kaper Jean Bontemps in brand werd gestoken. De oorsprong van het landhuis zelf moet volgens Gonzalez Batista worden gezocht in een 'casa fuerte' (versterkt huis) dat voor 1520 door Juan de Ampiés werd gebouwd en waarvan melding wordt gemaakt in de archieven. Misschien is hier een taak weggelegd voor de afdeling Bouwkunde van de Universiteit van de Nederlandse Antillen in samenwerking met het Archeologisch en Antropologisch Instituut van de Nederlandse Antillen om aan de hand van een technisch onderzoek in het veld na te gaan of we hier inderdaad te maken hebben met de oudste bebouwing in steen op ons eiland!

Ook wat betreft de geschiedenis van de Rooms Katholieke kerk op ons eiland voert Gonzalez Batista nieuwe kennis aan. Hij verwijst onder meer naar een doopboek uit 1677 dat in Venezuela bewaard is gebleven en refereert aan een soort schisma dat ten tijde van de bouw van de Santa Anna kerk heeft bestaan en waarbij negers en mulatten een eigen kerkje hadden op Pietermaai. Daarnaast haalt hij een brief van Pater Grimón uit 1753 aan, waarin deze schrijft dat bij de bouw van de Santa Anna 'muchas de las otras Religiones contribuyeron mandando sus esclavos a trabajar', waaruit eens te meer blijkt dat de godsdienstige tegenstellingen op ons eiland minder scherp zijn geweest dan veel van onze geschiedschrijvers ons tot nog toe hebben voorgehouden.

SLAVEN

Gonzalez Batista weet ook nieuw materiaal aan te dragen over de vlucht van slaven uit Curaçao naar het vasteland. Hij refereert aan verschillende dokumenten over dit onderwerp en noemt ook in enkele gevallen namen van gevluchte slaven. Tegelijkertijd verruimt hij onze kennis over dit onderwerp door dokumenten aan te halen waaruit blijkt dat in dit geval er sprake was van een tweerichting-verkeer: Venezolaanse slaven vluchtten naar hun vrijheid op ons eiland.

In Antillas y Tierra Firme komen talloze van dergelijke tot nog toe onbekende of aanvullende details ter sprake: dat in de 18-de al de gewoonte bestond huizen geel te verven, dat het Indiaanse dorp Ascencion in ieder geval in 1677 nog als zodanig bestond, dat er een beschrijving van Curaçao uit 1619 bewaard is gebleven, dat in het hierboven genoemde doopboek uit 1677 een doop voorkomt van een slavin van een slaaf, enz.

Bijzonder is ook de vondst dat er in het huis van de uit Curaçao afkomstige familie Senior in Coro een synagoge was ondergebracht. Dat het bestaan van een synagoge op het streng katholieke vasteland werd getolereerd moet als een grote zeldzaamheid worden gezien en hangt ongetwijfeld samen met het politieke en vooral economische belang van de Joodse gemeenschap voor Venezuela in die tijd.

Gonzalez Batista besteedt terecht extra aandacht aan de houten balkons die (zoals op verschillende 18-de eeuwse prenten heel mooi is te zien) in de oudste bewoning van Punda gebruikelijk waren, en die gezien moeten worden als voorlopers op de gesloten galerijen, die in de loop der tijden de balkons bijna geheel hebben verdrongen. Er zijn in heel Punda nog maar twee of drie huizen (waaronder een uit 1748 in de Windstraat) overgebleven met een dergelijk houten balkon. De toestand waarin deze gebouwen verkeren is niet bepaald riant te noemen en als niet snel iets gedaan wordt aan het behoud van deze monumenten, verliezen wij een uniek overblijfsel van onze oudste architectuur!

Antillas y Tierra Firme is, zoals de schrijver zelf ook zegt, in eerste instantie geschreven vanuit een Venezolaanse of Spaans-Venezolaanse optiek. Om het beeld te kompleteren is nu het woord aan Curaçaose schrijvers om de aangereikte gegevens aan te vullen met materiaal waar zij weet van hebben en dat voor Gonzalez Batista moeilijk of (bijvoorbeeld vanwege het Nederlands) niet toegankelijk is. Dat Nederlands speelt Venezolanen op allerlei manieren parten. Zelfs in een zo keurig verzorgd boek als Antillas y Tierra Firme komen er nogal wat drukfouten voor in Nederlandse namen. Terwijl de namen in de meeste gevallen korrekt geschreven zijn, duiken plotseling spellingen als Fuerte Amsterdan, Schartoo, Molemplein, Class Schotborgh, Van Koolnijk, Forkerk, Landheizen, Handeslkade, Passaastraat, Stroomzicht en De Vijf Zinnen op, om maar enkele voorbeelden te noemen.

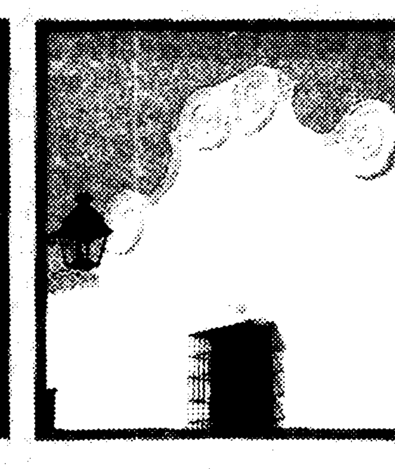
Het is jammer dat Antillas y Tierra Firme niet gewoon in de boekhandel verkrijgbaar is: een zo belangrijk werk moet immers voor een zo groot mogelijk publiek bereikbaar zijn. Het zou go[...] als dat alsnog wordt re[...] trokken door Refineri[...] zodat iedereen kenni[...] nemen van dat wat Go[...] Batista zo mooi oms[...]

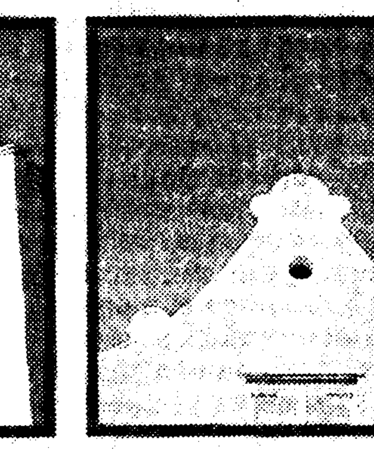
Antillas y tierra firme

CARLOS GONZALES BATISTA

ANTILLAS Y TIERRA FIRME

REFINERIA ISLA (CURAZAO) S.A.

Cuando el arte, que [...] toda demarcación de [...] teras, y los hombres, [...] circunstancia vital les [...] olvidarlas, se unen, o[...] estos pequeños pero [...] rables milagros, que [...] ignorar las diferen[...] hasta dudas si algun[...] las hubo.

Carlos Gonzalez B[...] ANTILLAS Y TI[...] FIRME, Historia [...] influencia de Curazao [...] arquitectura antigua de [...] zuela, uitgegeven door [...] neria Isla (Curazao) S[...]

Geen opgeblazen taal gebruiken

Heinz Konsalik zoekt succes in volledigheid

MET ZIJN 'bestsellers' heeft hij meer lezers in Duitsland weten de bereiken dan bekendere auteurs zoals Guenther Grass en Heinrich Böll. Tot op heden zijn er over de gehele wereld 75 miljoen exemplaren verkocht van de boeken van Heinz Konsalik die tot nu toe 139 romans op zijn naam heeft staan.

Tien van zijn boeken, die zijn vertaald in 30 verschillende talen, zijn ook gebruikt als filmscripts. Onlangs, vierde Heinz Konsalik, de populairste Duitse schrijver zijn 70ste verjaardag.

Konsalik, geboren in 1921 als zoon van een verzekeringsdirekteur in Keulen, onthulde onlangs het geheim van zijn succes in een interview met het Duitse weekblad Der Spiegel.

'De sleutel tot succes', legde hij uit, 'was het grondig uitzoeken van alle achtergronden van mijn verhalen, om zodoende mijn lezers niet voor onnodige vragen te plaatsen.' Een ander taktiek van Konsalik is het hanteren van eenvoudige taal, inplaats van de opgeblazen taal die andere auteurs gebruiken. Verder gelooft hij dat maar weinigen zijn geïnteresseerd in diepzinnige sociale verhandelingen. 'Ik ben zelf niet geïnteresseerd om te weten hoe de koffiejuffrouw haar leven doorbrengt, maar wel in haar baas.' De conservatieve schrijver beschouwt zichzelf als een 'literair vakman'. Het favoriete thema van de Duitse soldaat die als oorlogscorrespondent ooggetuige was van de oorlog in Frankrijk en de Sovjet Unie, worden door hem meestal in verband gebracht met het Oostfront en met medische perikelen.

Konsalik werd wereldbekend in 1956 toen hij de oorlogsroman *Arzt von Stalingrad* (Dokter van Stalingrad) publiceerde. Er werden van dit boek maar liefst 3,5 miljoen exemplaren verkocht, waardoor het de meest verkochte roman werd in na-oorlogs Duitsland.

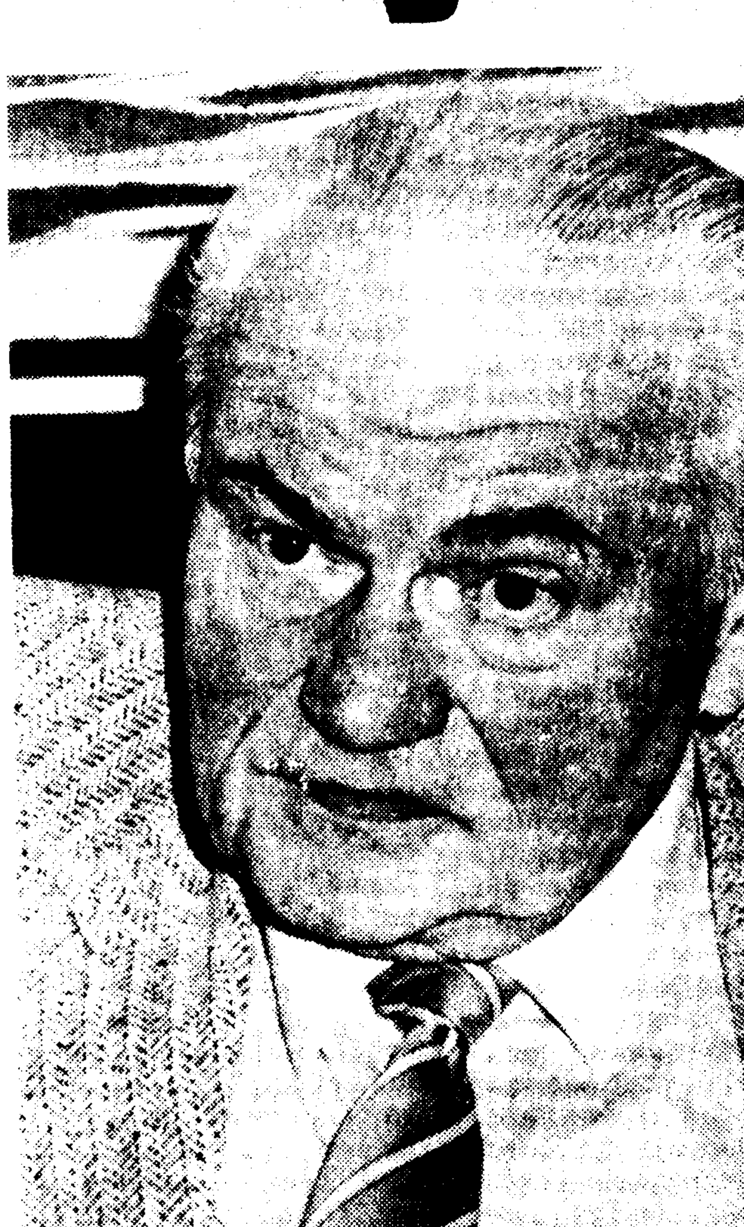
De werkelijke naam van Konsalik, die afstamt van een adelijke familie uit Saksen, is Heinz Guenter. Hij gebruikte de naam van zijn Bulgaarse moeder Konsalik als pseudoniem toen hij een freelance journalist werd in 1951 nadat hij eerst medicijnen had gestudeerd, gevolgd door theater en Duitse literatuur. Vanaf dat moment produceert hij een stroom boeken met een frequentie van drie per jaar.

De moord op de Braziliaanse vakbondsleider Chico Mendes die opkwam voor het behoud van de Amazone, inspireerde hem tot het schrijven van de thriller *Regenwald Komplott* (Het regenwoud komplot).

Ondanks zijn populariteit geniet Konsalik weinig bijval in literaire krin[...] waar hij beschouwd wo[...] als een ietwat oppervlakk[...] schrijver.

Toch is hij ervan overtu[...] dat hij geen 'kitsch' schr[...] ervan uitgaande dat [...] natuur kitscheriger is dan [...] meeste mensen denken'.

'Hoewel ik moet toege[...] dat ik bij het lezen van m[...] eigen werk soms denk, w[...] ben je nu in Godsnaam m[...] bezig...'

HEINZ KONSALIK
...populair...

Topsalaris voor Hollywood's leading lady

Julia Roberts: Superstar

[..]was op een koude en winderige avond vorig jaar april, [..] onwaarschijnlijke decor van Wilmington in Noord [..]na, dat Julia Roberts voor het eerst toonde dat ze zich [..]et ontwikkelen was tot een ware Hollywoodster. [..]ang had de rillende roodharige geleden voor de kunst, [..] ze vrijwel naakt moest rondrennen voor de opname [..]n van de meer dramatische scènes in haar vijfde film, [..]ing with the enemy'. [..]ing besloot de doorweekte, verfomfaaide en zielige [..]s dat het genoeg was geweest. Als men wilde dat ze [..] zou werken in deze ijzige omstandigheden wilde ze [..]etje meer solidariteit van de crew op de filmset. Ze [..]de verder te gaan als de grotendeels mannelijke [..]aploeg zich niet ook zou ontkleden.

[..]verbijsterde regisseur [..]uben hoorde zichzelf [..]oeg zeggen dat ze hun [..] moesten uittrekken. [..]meramannen vonden [..]gehoord en een aantal [..]n liep de set af en liet [..], minus broek, achter [..]n minimale bezetting [..]gevaar het respect dat [..]ekwam te verliezen. [..] gaf later toe dat hij de [..]twintigjarige actrice [..]oeten zeggen dat ze [..]ond moest houden en [..] moest gaan met haar [..]'Maar ik was zelf in de [..] Julia had het zo koud [..]eilijk dat haar verzoek [..] moment niet zo onre[..]leek. Achteraf gezien [..]k dat het erg onredelijk

KASSUCCES

[..]elijk of niet, het inci[..]in Wilmington is het [..]iaal waar de legendes [..]orden gemaakt. De stu[..]zen die zich actrices [..]rbo en Monroe konden [..]eren realiseerden zich [..] een nieuwe klassieke [..]woodster in handen [..]n: een actrice die [..] zowel op als van het [..]niet schuwt. Andere [..]n speelden mee om de [..]ierders tot de opwin[..] conclusie te brengen [..]oberts meer was dan [..]veelste aantrekkelijke [..]tje. [..]nks een Oscarnomi[..]voor de beste vrouwe[..]bijrol in *Steel Magno[..]* [..]ad Roberts nog geen [..]nlijk kassucces op haar [..] staan (het financiële [..] van *Steel Magnolias* [..]toegeschreven aan haar [..]speelsters Shirley [..]aine en Sally Field). [..]ewel ze wat aandacht [..]kregen voor haar rol [..]veerster in het cult[..] *Mystic Pizza*, waren [..]andere uitstapjes op [..]te doek te verontacht[..]. Toen Roberts echter [..] met de opnames van [..]*ng with the enemy*, [..]de er iets buitenge[..]. Een low-budget film [..] had gemaakt met [..]d Gere ging in pre[..] in de Verenigde [..].

[..]rwachting was dat [..]de grote naam van de [..]ktie, de film zou [..] en het geld binnen [..]rengen. Aangezien [..] vroegere bliksemcar[..]nigszins in het slop [..]raakt, waren de ver[..]ngen van de film niet [..]De mensen die hadden [..]eld dat het zoveelste [..]lion-aftreksel met een [..]oten ster en een onbe[..]gedoemd was te mis[..], bleken het verkeerd [..]en. [..]*Woman*, waarin Rob[..]n prostituée speelt die [..]iljonair Gere wordt [..]duceered in de trendy [..]van Beverly Hills, [..]hen in en trok overal [..]reld volle zalen. De [..]haalde miljoenen [..] voor de verrukte [..] Studios. *Pretty* [..] werd een van de [..]s die meer dan 200 miljoen dollar hebben opgebracht in Amerika en leverde Roberts een Golden Globe en een Oscarnominatie op.

Terug op de set van *Sleeping with the Enemy* bleek Roberts ineens een superster te zijn. Dezelfde mensen die ze had gevraagd hun broek uit te trekken werden plotseling belegerd door de nieuwe Julia Roberts fans. Buiten haar hotel moesten veiligheidsmensen worden geplaatst om te voorkomen dat de mensen 's nachts haar kamer binnenvielen.

Deze overmatige adoratie was niet de enige minder prettige factor van het maken van *Sleeping with the Enemy*. Ze speelde een zwaar mishandelde vrouw, het slachtoffer van haar gestoorde echtgenoot. Een stap die een bijna onhaalbare perfectie van haar eist en een rol die gezien de conservatieve normen van Hollywood een moedige stap genoemd mag worden. (Ze kreeg de rol toen Kim Bassnger, bang voor te veel controverse rond haar persoontje, opstapte).

Tijdens de mishandelingsscènes vervaagden de grenzen tussen film en werkelijkheid op een afschuwelijke manier toen Roberts' tegenspeler Patrick Bergin haar zonder het te weten werkelijk pijn deed. 'Bij één opname ging het verschrikkelijk mis', vertelt Roberts. 'Het idee was dat ik geslagen zou worden, met mijn hoofd tegen de vloer zou slaan en dat er dan door Patrick geschopt zou worden tegen een zandzak bij mijn been die er in de camera uit zou moeten zien als mijn buik.'

'De eerste keer probeerde ik mijn val te breken met mijn handen en dat zag er helemaal verkeerd uit. De tweede keer hield ik mijn handen echt ingetrokken en viel ik gewoon. Mijn hoofd bonsde op de marmeren vloer als een basketbal. Ik kan niet zeggen hoeveel pijn dat deed. Maar de camera liep nog. Ik was hysterisch van de pijn. Patrick schreeuwde tegen me, ik huilde en op de een of andere manier was het allemaal te ver gegaan.'

SALARISSCHAAL

'Ik was vastbesloten door te gaan want ik was om de dooie dood niet van plan de scène nog een keer te schieten. Toen kwam Patrick naar me toe, miste de zandzak en schopte me recht in mijn maag. Op dat moment had mijn leven niet slechter kunnen zijn.'

Onvoorzien geweld daargelaten, was dit echter wel een rol die Roberts duidelijk wilde spelen, hoewel ze niet graag zou zien dat het project zou worden verheven tot de status van een sociaal document. 'Het is een thriller over een vrouw die toevallig mishandeld wordt, niet een documentaire over vrouwenmishandeling.'

'Ik had altijd gedacht dt ik als ik me in zo'n situatie zou bevinden de deur uit zou zijn vóór de eerste klap. Maar toen ik research deed voor de rol realiseerde ik me dat de situatie veel ingewikkelder is.'

Toen het zware filmen twee maanden later afgelopen was, ontdekte Roberts nog iets anders. Ze had een gigantische sprong gemaakt op de salarisschaal van Hollywood. Voor de studio's had ze meer geldwaarde gekregen en ze kon niet alleen een supersalaris vragen, ze kon zelfs meer vragen dan de mannelijke sterren.

Zelfs wanneer je de meest fervente feministes onder de vrouwelijke actrices vraagt waarom de mannen in Hollywood zoveel meer verdienen dan de vrouwen, zullen ze hun schouders ophalen en je vertellen: 'Zij brengen het geld in het laatje.' Tom Cruise, Harrison Ford, Jack Nicholson, Kevin Costner en andere mannnelijke sterren vragen allemaal meer dan tien miljoen dollar voor een film. Vrouwelijke supersterren kunnen slechts de helft verwachten. Barbra Streissand, de meest verdienende Hollywood-vrouw, kan soms acht miljoen vragen; Meryl Streep vijf miljoen.

FENOMEEN

Julia Roberts heeft hier verandering in gebracht. Ze kwam uit *Pretty Woman* tevoorschijn als dé ster en haar volgende film *Flatliners*, een thriller over experimenten met de dood waarin ook haar vriend Kiefer Sutherland meespeelde, was een groot kassucces. Sinds de release in Amerika in februari heeft *Sleeping with the Enemy* 20th Century Fox al meer dan 75 miljoen dollar opgebracht. De relatief onbekende actrice die minder dan een miljoen verdiende voor *Pretty Woman* zou nu twaalf miljoen per film vragen. Wanneer je het fenomeen Julia Roberts voor het eerst ontmoet is het niet meteen duidelijk waar nou al die drukte om wordt gemaakt. Ze is lang en onberispelijk slank. Haar huis is bleek, bijna doorschijnend en in haar fijn gebeeldhouwde gezicht lijken haar beroemde lippen onwezenlijk groot. Het hele effect is meer interessant dan mooi volgens de traditionele schoonheidsnormen. Maar wanneer ze praat over dingen die ze leuk vindt en niet leuk vindt is er iets in die manier waarop haar constant veranderende gezichtsuitdrukking al haar gevoelens verraadt. Het is makkelijk te zien waarom ze op het witte doek zo natuurlijk overkomt.

Voor dit interview was ze gekleed in de voorgeschreven gebleekte spijkerbroek, cowboylaarzen en een oversized zwart wit 'pied de poule' jasje. Deze outfit onderscheidt haar tenminste van de in zijde en mink geklede actrices van voorheeen. In haar linkeroor draagt ze vijf oorbellen, één in de vorm van een anti-atoombom symbooltje. 'Ik kom uit een familie die gelooft in vrede en liefde en ik geloof daar ook nog steeds in', legt ze uit.

BETOVEREND

Ze rookt, drinkt mineraalwater en is duidelijk nerveus terwijl ze vriendelijk en behulpzaam doet wat er van haar verlangd wordt: reclame maken voor *Sleeping with the Enemy*. Roberts is op haar hoede voor journalisten en heeft vooral genoeg van de ondervragers die van haar verwachten dat ze een expert op het gebied van vrouwenmishandeling is. 'Een kerel viel me aan omdat hij vond dat de film de kwestie niet juist benaderde', bitst ze, terwijl haar ogen zich vernauwen tot smalle spleetjes en ze mij duidelijk rubriceert als de volgende potentieel gevaarlijke schrijver. 'En een andere vent werd erg vertrouwelijk en zei me dat ik hem alle details over mijn privéleven kon toevertrouwen, die prompt met grote koppen in het een of andere tijdschrift verschenen. Dat was erg gênant.'

Pas later in ons gesprek, in de ergens toepasselijke weelderige omgeving van het Four Seasons Hotel in Beverly Hills, ontspant ze zich en toont ze wat van de betoverende charme waar iedereen het over heeft. En wanneer ze haar dikke haar naar achteren gooit en losbarst in de luide zuidelijke lach die zo karakteristiek voor haar was in *Pretty Woman*, heeft Julia er een fan bij.

De meest invloedrijke producenten van Hollywood behoren tot haar fans; ze willen allemaal een graantje meepikken van haar roem. Roberts benadrukt echter: 'Ik voel me niet als een produkt, ik voel me als mezelf. Het is erg fijn dat mensen mijn films willen zien, zoals blijkt uit het financiële succes van mijn films. Mijn werk heeft de mensen duidelijk geamuseerd. Dat is waarom ik het doe. Ik ben niet geïnteresseerd in lijsten waarop staat wie de succesvolste actrice is en wie de één na succesvolste, en dergelijke nonsens'.

Roberts en Sutherland wonen in relatief bescheiden omstandigheden in een huis ter waarde van één miljoen dollar in de heuvels van Hollywood, waar de meeste huizen tien keer zoveel kosten. Ze had weinig zin om te investeren in onroerend goed, maar Sutherland, zoon van de acteur Donald Sutherland, wist haar te overtuigen dat ze een plaatsje nodig had om haar nieuwe BMW te parkeren.

AANPASSING

Roberts probeert zich nu aan het leven van een nieuwbakken beroemdheid aan te passen. De Amerikaanse roddelpers maakt jacht op details over haar privéleven en ze wordt waar ze ook gaat bestormd door fans en fotografen. 'Ik voel me gevleid door alle aandacht', zegt ze. 'En ik ben erg dankbaar. Maar het verandert niets aan wat ik doe of hoe ik eruit zie. Ik wijs het niet af, maar ik neemt het niet echt van harte op in mijn gedachten. Ik heb er een hekel aan om gefotografeerd te worden. Ik word er zo nerveus van. Mijn hart bonst en ik word gek.'

De roem en het grote geld staan lijnrecht tegenover Roberts jeugd. Ze groeide op in een gezin met drie kinderen in het zuidelijke stadje Smyrna in Georgia. Haar ouders leidden een toneelworkshop voor jongeren, hetgeen hen soms het luttele bedrag van vijftig dollar per week opbracht. Haar vader, die in 1975 is overleden, heeft een blijvende invloed gehad en de relatie met haar moeder is goed. Haar oudere broer Eric Roberts is ook acteur en bezorgde zijn zus nog maar vijf jaar geleden haar eerste rolletje in de film *Blood Red*. Tot dan had ze niet veel meer gedaan dan zich inschrijven bij de toneelschool in New York, waar ze maar zelden op lessen verscheen.

'Mijn familie en mijn vriend hebben me bij alles wat er is gebeurd in evenwicht gehouden', vertelt ze. 'Mijn relatie met mijn familie is de afgelopen twee, drie jaar veranderd, maar dat heeft vooral geografische redenen. Maar ik kan nog steeds een beroep op hen doen met mijn problemen.'

Wat gaat er verder gebeuren met Roberts? De verwachtingen voor de film *Dying Young* zijn hooggespannen. In de film speelt ze een meisje uit een arbeidersgezin dat snel volwassen moet worden wanneer ze een kankerpatiënt verpleegt. En *Hook*, een moderne versie van het Peter Pan verhaal met Dustin Hoffman en Robin Williams, kan niet anders dan een succes worden. De film wordt geproduceerd door Steven Spielberg, die Roberts heeft gecast als het ondeugende feetje, met vleugels en al.

Wanneer het werk aan *Hook* is afgerond zal Roberts een jaar vrij nemen, heeft ze aangekondigd. Als ze haar woorden gestand doet en de onvermijdelijke stroom lucratieve aanbiedingen weerstaat, zal deze onderbreking de ware test zijn voor haar nieuwbakken status als onbetwiste *leading lady* van Hollywood.

Kook mee met May

Kruidenkoek

VOOR DE snoepers hebben wij vandaag een recept van Kruidenkoek met honing. U heeft daarvoor nodig:

2 2/3 cup meel
1 theelepel kaneel
1 theelepel baking soda
1/2 theelepel gemalen nootmuskaat
(af1/2el
1/4 theelepel zout
1/4 cup bruine basterd suiker
3/4 cup honing
1 klein blikje koffiemelk (3/4 cup
1/3 cup melk.

In een kom mengt U het meel met de soda, het zout en de kruiden. Daarna voegt U de bruine suiker toe, waarbij U goed moet mengen.

In een andere kom klopt U de honing met de koffiemelk en de melk. Dat voegt U toe aan het meelmengsel. Roeren tot de ingrediënten vochtig zijn. Een broodvorm van 22 cm invetten en met meel bestrooien. Het mengsel erin doen en 1 uur en 10 minuten bakken in een tot 325 graden F. voorverwarmde oven (of tot de koek loskomt van de rand van de vorm). U laat de koek 5 minuten afkoelen in de vorm. Daarna keert U hem op een rooster. Helemaal laten afkoelen. Vervolgens inpakken in folie en pas de volgende dag in dunne plakjes genseden met boter of cream cheese serveren. Geniet ervan.

MAY

ONTSPANNING

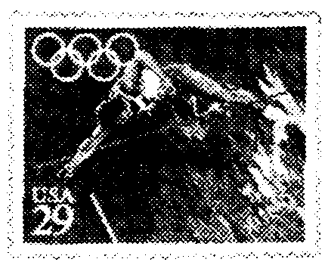
ONDER DE LOUPE

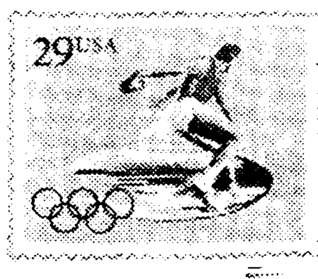
Vierdaagse en vuurtorens

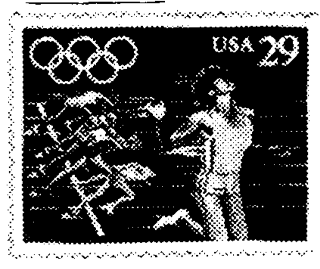

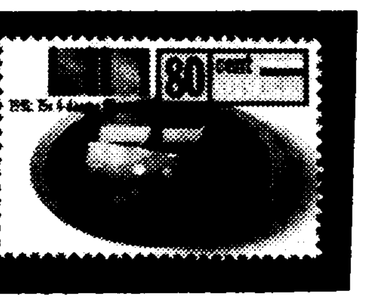
door Victor Hafkamp

DE NIJMEEGSE VIERDAAGSE staat goed aangeschreven bij de Nederlandse PTT. In 1976 gaf de post al eens een zegel van 40 cent uit voor de zestigste verjaardag van het grote wandelsportevenement, op 9 juli komt er een voor driekwart eeuw vierdaagse. De zegel zal die dag door de hoogste PTT-baas ir W. Dik worden gepresenteerd aan drs M.A.A. Schakel, voorzitter van de Koninklijke Nederlandse Bond voor Lichamelijke Opvoeding en aan mevrouw J.H. Berkhout (Voorburg) die dit jaar voor de 55ste maal de lange afstandmarsen hoopt te voltooien. Zij wordt daarmee internationaal recordhoudster.

De zegel van 75 cent is ontworpen door Alex Scholing uit Arnhem. Op het zegelbeeld staat een klein ovaal speldje dat vermeldt hoe vaak de drager al heeft meegewandeld en dat op het lintmet-medaille wordt bevestigd. Over het speldje is een pleister getekend. De pleister is een attribuut dat onvermijdelijk aan de wandeltocht verbonden is. Vanzelfsprekend komt het getal '75' ook op het ontwerp voor. De zegel (oplage 16 miljoen) is uitgevoerd in de kleuren geel, magenta, cyaen en zwart.

Wandelen was vóór 1976 ook al een keer het thema van een Nederlandse zegel; in 1949 toonde een zomerzegel van 5+3 cent eveneens wandelaars.

VUURTORENS

Op 19 juni brachten de Antilliaanse posterijen een serie van drie zegels uit met afbeeldingen van vuurtorens, een populair thema. Op de exemplaren van 30, 70 en 115 cent staan achtereenvolgens de lichtbakens op Klein Curaçao, de Willemstoren op Bonaire en de vuurtoren van Westpunt op Curaçao.

Onder de series met afbeeldingen van vuurtorens die de laatste tijd zijn uitgekomen is die van Taiwan die uit vijf waarden bestaat (2, 3, 7, 50, 10 en 16.50 yuan).

Veel verzamelaars vragen zich af of er als gevolg van het streven naar autonomie van de deelstaten in Joegoslavië en van de Sovjetrepublieken spoedig weer een groot aantal nieuwe 'postzegellandjes' bij zal komen. In Europa werden we in het recente verleden al verrast met de eigen uitgiften van de Kanaaleilanden Jersey, Guernsey en vervolgens Alderney, met die van de Får Oër en daarna die van Aaland. (schapeneilanden tussen Schotland en IJsland).

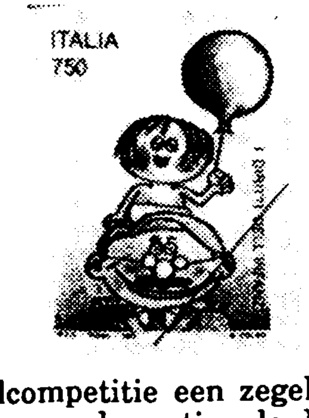
Dit eilandenrijk in de Botnische Golf tussen Zweden en Finland zou het liefst Zweeds zijn geworden, maar werd zeventig jaar geleden op een conferentie in Genève aan Finland toegewezen, zij het met een grote mate van autonomie. In 1984 verschenen de eerste eigen zegels van Aaland dat jaarlijks een bescheiden programma kent.

Aaland herinnerde 4 juni op een zegel van 16 mark aan de Geneefse conferentie die het eiland in juni 1921 de autonomie opleverde. Op het ontwerp zien we de deelnemers met in het midden de Japanse baron Kukijiro Ishil, de voorzitter van de conferentie en Carl Enckeli van de Finse delegatie.

AUSTRALIE

Australië geeft de laatste jaren vrij veel postzegels uit. Verzamelaars van Australische zegels mogen daarover dan wel eens mopperen, ze zullen moeten toegeven dat de ontwerpen van de Australische zegels meestal aardig en in elk geval gevarieërd zijn. Volgende maand (25 juli) komt er een serie van vier zegels (2x43, 70c, en 1 dollar) met dieren die in en rond het huis leven. Een jonge hond (puppy) en een katje staan op de zegels van 43 cent. De andere zegels tonen een pony en een kakatoe.

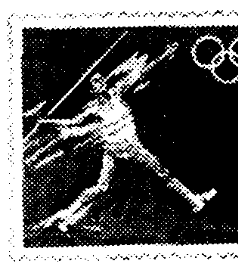
Op 4 juni bracht San Marino ook een serie in omloop met afbeeldingen van huisdieren. De poes en de hond staan op zegels van 500

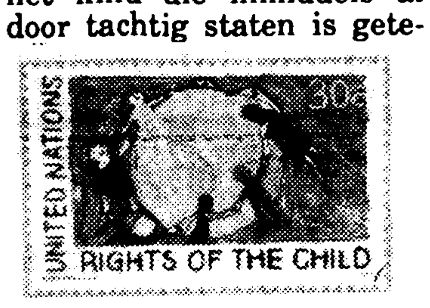
en 750 lire. Een hamster is op een zegel van 550 lire neergezet. Voor de exemplaren van 1000 lire en 1200 lire zijn zelfs een heel aquarium en een volière tevoorschijn gehaald. Liefhebbers van honden op zegels kregen onlangs van Monaco al een zegel van 2.50 franc te zien met de afbeelding van een schnauzer. De zegel werd uitgegeven voor de internationale hondenexpositie.

OLYMPISCHE SPELEN

Sinds Atlanta in de staat Georgia is aangewezen als organisator van de Olympische Zomerspelen van 1996 werken de Amerikaanse posterijen koortsachtig aan een uitgifteprogramma van Olympische zegels. Het staat nu al vast dat de filatelist — als hij dat wil — een aardige bijdrage aan de organisatie kan leveren. Op 12 juli komt de post in de Verenigde Staten met een velletje met vijf zegels van 29 cents dat wordt uitgebracht in verband met het Olympisch Festival 1991 in Los Angeles, Californië.

De zegels tonen vijf onderdelen van de atletiek: polsstokhoogspringen, discuswerpen, hardlopen (sprint), speerwerpen en hordenlopen.

Hoewel het grote Olympische zomerevenement in Barcelona nog een jaar verwijderd is, zijn er nu al verscheidene pre-Olympische series in omloop gebracht. Begrijpelijkerwijs vooral in Spanje dat in maart drie toeslagzegels met Olympische disciplines liet drukken. De Spaanse officiële zegeldrukkerij maakt ook de zegels van Equatoriaal Guinea (Afrika) een Spaanstalig gebied. Guinea geeft drie pre-Olympische zegels uit met als sportonderdelen tennis, wielrennen en paardensport. Waarden: 150, 250 en 500 francs.

Italië geeft de laatste jaren aan het einde van de voetbalcompetitie een zegel uit, waarop de nationale kampioen in de schijnwerper wordt gezet. Dit jaar is het kampioenschap veroverd door Sampdoria uit Genua. Een zegel van 3000 lire wijst op dat Genuese succes. In voorgaande jaren kwamen kampioenszegels uit voor Napoli, AC Milan en Internazionale Milaan.

30 September vorig jaar kwamen 71 staatshoofden en regeringsleiders in het hoofdkwartier van de Verenigde Naties bijeen voor de wereldtopconferentie voor het kind. In een gezamenlijke verklaring beloofden ze na afloop plechtig zich in te spannen voor het lichamelijk en geestelijk welzijn van de kinderen, van wie er miljoenen slecht aan toe zijn. Nog steeds sterven elk jaar zo'n zes miljoen kinderen aan ziektes, waaraan de behandeling niet meer dan twintig gulden per kind kost.

De Verenigde Naties kwamen in 1979 met een conventie voor de rechten van het kind die inmiddels al door tachtig staten is getekend. De postdiensten van de volkerenorganisatie willen dit jaar op zegels de aandacht vestigen op de rechten van het kind.

Gisteren gaven ze een serie zegels uit, waarop zes ontwerpers hun fantasie hebben kunnen uitleven. De zeer symbolische ontwerpen zijn afgedrukt op exemplaren van 30 en 70 cent van de VN
New York, op waarden van 80 rappen en 1.10 franc van het Palais des Nations in Genève en op zegels van 7 en 9 schilling van de VN-vestiging in Wenen.

De plaatjes zijn door jeugdige ontwerpers gemaakt. Het meest aansprekende is het ontwerp op de zegel van 80 rappen van de Japanner Ryuta Nakajima van de Internationale School in Genève.

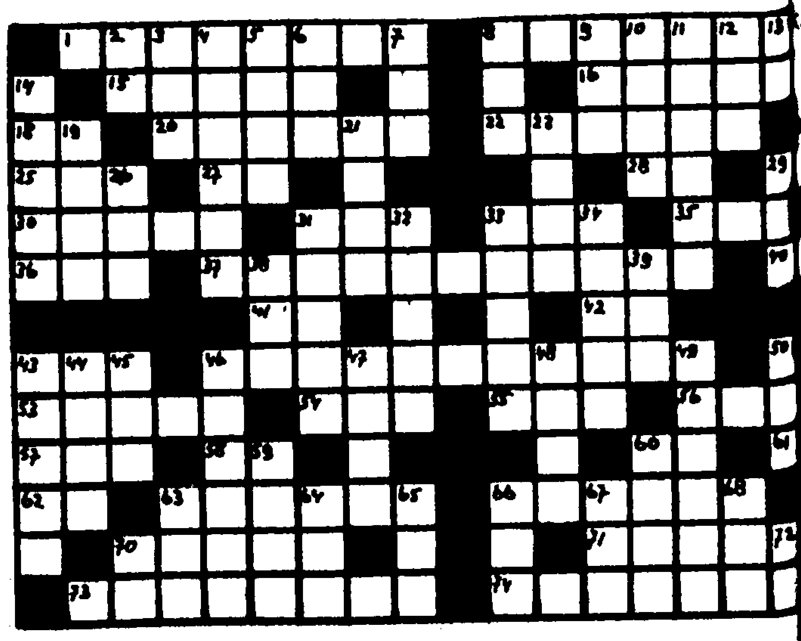
Met de heli verdwaald

Een 30-jarige Engelsman is tijdens een nachtelijke vlucht **met een helikopter verdwaald** en rond half 2 in de nacht van vrijdag op zaterdag geland op een parkeerplaats bij een pompstation langs de A 13 in de omgeving van Pijnacker.

Volgens een woordvoerder van de rijkspolitie dienst luchtvaart was de man stomverbaasd dat omstanders hem in het Nederlands aanpraken.

De Brit, afkomstig uit het plaatsje Gretholm, bleek nog maar een week in het bezit te zijn van zijn brevet. Hij had 35 vliegturen achter de rug.

KRUISWOORD PUZZ

HORIZONTAAL: 1. Rondhuppelen; 8. Iemand kroeshaar; 15. Lijfwacht; 16. Viseter; 18. Voorze 20. Moedertje; 22. Deel van een boek; 24. Pers lijk voornaamwoord; 25. Roem; 27. Oosterlen 28. Neon; 29. Echtgenoot; 30. Lus; 31. K (Latijn); 33. Haargroei; 35. Oefenstuk; 36. Reke gave; 37. Soep; 40. Sportterm; 41. Muzieknoot; Voorzetsel; 43. Gegroet; 46. Afnemen; 50. Wa 53. Soort; 54. Bewonderaar; 55. Gelofte; 56. V genwoordiger; 57. Woonboot; 58. Muzieknoot; 60 eigen persoon; 61. Zot; 62. Familielid; 63. On 66. Uitgave; 69. Bazige vrouw; 70. Honderd gul 71. Schreeuw; 73. Overwinnen; 74. Leugenacht

VERTIKAAL: 2. Duitse N.V.; 3. Mannelijk die Opbeuring; 5. Nobel; 6. Onderricht; 7. Ontkenn 8. Beroep; 9. Wilde haver; 10. Voedsel; 11. Lijn; Bekend zijn met (vervoeging); 13. Vreemde m 14. Geen ding; 17. Soort appel; 19. Romei keizer; 21. Gebergte in Zwitserland; 23. Heilige s 24. Lijkkleed; 26. Belemmering; 29. Vogel; Vormloos; 32. Plaats in Limburg; 33. Snijwond; Snoer; 38. Lofdicht; 39. Plaats in Gelderland; Sierplant; 44. Meisjesnaam; 45. Bouwland; 46. 47. Hemellichaam; 48. Zwemvogel; 49. Plaats in Zeeland; 50. Onbepaald voornaamwoord; 51. R 52. Gespannen; 59. Insekteneter; 60. Naarling; Grondsoort; 64. Papegaai; 65. Vreemde munt; Ik; 67. Naam van een Amerikaanse President; Engels bier; 70. Persoonlijk voornaamwoord; Waterstand.

WINNAAR VORIGE WEE

Uit het grote aantal inzendingen van de Am kruiswoordpuzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Karen Leenheer
Caracasbaaiweg # 91
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe. (tot drie uur)
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdag dag vijf uur en duidelijk en op enveloppe vermelden:
KRUISWOORDPUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 11
Bonaire: Kaya Governador Debrot 154 t.n.v. Hubert Li

OPLOSSING VORIGE WEE

HORIZONTAAL: 1. Kwark; 6. A la; 8. Pegel; 13. Akelig; 15. Kregel; 18. Waas; 20. Era; 21. Wet; 22. Last; 24. Aar; 25. Mia; 27. Sec; 29. Nor; 30. R.I.; 31. Men; 32. Sir; 34. Ram; 36. K.O.; 37. Tol; 38. Spoor; 40. Ree; 42. Parodie; 43. Melange; 45. Ked; 46. Medan; 48. Via; 50. Aa; 52. Lis; 54. Ren; 55. Rag; 56. De; 57. Art; 59. Ets; 61. Ion; 62. Gin; 63. Raam; 65. Ate; 67. Enz.; 68. Peer; 69. Paraat; 71. Slepen; 73. Aster; 74. Sip; 75. Toren.

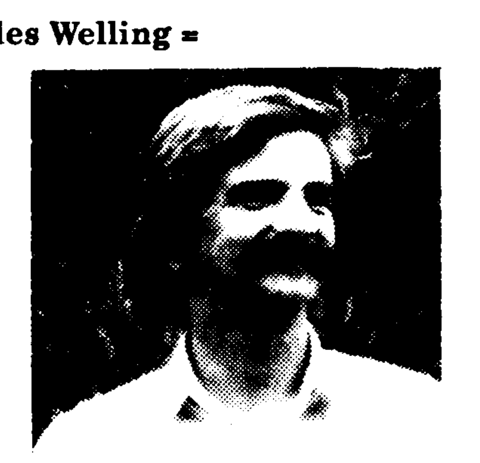
VERTIKAAL: 2. Waar; 3. Aks; 4. Re; 5. Klein; 6. Aga; 7. A.K.W.; 8. Peter; 9. Eg; 10. Gel; 11. Elan; 12. Zwart; 14. IRA; 16. Res; 17. Strop; 19. Aai; 23. Sok; 25. Melodie; 26. Rio; 28. Caravan; 31. Morel; 32. Speer; 33. Roman; 35. Menig; 37. Tak; 38. Sim; 39. Ren; 41. Ega; 44. Baarn; 47. Den; 49. Genre; 51. Ara; 53. Staar; 55. Rozet; 56. Die; 58. Taps; 60. Sta; 61. Inl.; 62. Gene; 64. Mat; 66. Ets; 67. Esp; 68. Per; 70. Re; 72. Po.

Mens baas over computer

Schaken

DE COMPUTER is niet meer weg te denken uit de schaakwereld, zeker niet nu wereldkampioen Gary Kasparov openlijk toegeeft dat hij een computer gebruikt bij zijn voorbereiding en analyses. De betere computerprogramma's spelen inmiddels ook sterker dan 99 procent van hun menselijke tegenstanders, alleen de echte top is nog te sterk. Dat bleek heel goed bij het Hegontoernooi in Den Haag, dat geheel in het teken stond van de confrontatie tussen mens en computer, de mensen wonnen overtuigend maar het is duidelijk dat er aan de andere zijde snel vooruitgang wordt geboekt.

door Jules Welling

Er werden zes ronden volgens het Zwitserse systeem gespeeld, waarbij de mensen en de computers niet onderling tegen elkaar speelden. Het menselijke deelnemersveld mocht er met vijf grootmeesters — John van der Wiel, Jeroen Piket, Genna Sosonko, Larry Christiansen (VS) en David Bronstein (Sov) — beslist zijn. Alleen John van der Wiel kwam ongeschonden uit de strijd: hij bond de zes computers aan zijn zegekar. Alle andere menselijke deelnemers moesten halve en soms zelfs hele punten aan 'de mechanische beesten' afstaan, hetgeen tekenend is voor het feit dat de computers niet meer behoren in de categorie 'onschuldig speelgoed'.

Hier de top van de einduitslag: 1. GM Van der Wiel (Ned) 6, 2/5. GM Piket (Ned), IM Cifuentes (Chi), Wind (Ned), Tudjnnan (Ned) 5, 6/7 GM Christiansen (VS), Van den Berg (Ned) 4½, 8/11 GM Sosonko (Ned), Gri Bronstein, M Chess (computer), Loewenthal (Ned) 4.

Dit was ongetwijfeld het sterkste evenement in zijn soort in de wereld. Alleen al uit het feit, dat de computer M Chess evenveel punten scoort als de vermaarde Sovjet-grootmeester David Bronstein zegt genoeg over de kracht van die apparaten. Bronstein speelde in 1951 een tweekamp om de wereldtitel tegen de legendarische Mikhail Botwinnik, die in 12-12 eindigde, waarop Botwinnik zijn titel behield.

Dat Bronstein nog steeds een duivelse combinatiekunstenaar is, bewijst het volgende voorbeeld: Wit Bronstein, zwart Rexchers (computer): 1. b3 d5 2. Lb2 Lq4 3. h3 Lh5 4. g4 Lg6 5. Pf3, e6 6. e3, Pf6 7. de, Le7 8. Pbd2, 0-0 9. Pe5, Pbd7 10. Pxg6, fxg6 11. g5, Ph5 12. h4. Ld6 13. Lh3, De7 14. 0-0-0, a5 16, f4, Pg3 17. Dg4, Pxl1 18. Dxe6+, Tf7 19. Txl1, a4 20. Pf3, Df8 21. L5, Te8 22. Lxg6!!

Het begin van een fantastische combinatie die buiten de horizon van de computer ligt, maar voor een mens wel uit te rekenen valt. In dergelijke gevallen kiest de computer voor materiaalwinst. Zo ook hier: de aangeboden dame gaat onmiddellijk van het bord. 22,-, Txe6 23. Lxe6, hxg6 24. Ph4!, kl7 25. f5! (Deze zet ontneemt de zwarte koning een mogelijke ontsnappingsroute) 25.-, gxf5 26. Lxf7, Dxf7 27. g6, Dxg6 28. Pxg6, Kxg6 29. Tg1, Kf7 30. Txg7, Ke6 31. bxa4, f4 en zwart gaf op: 1-0.

Soms is het mogelijk een gat in het openingsrepertoire van de computer te schieten. Dat lukte de schrijver Tin Krabbe, die vroeger een sterke hoofd klasser was, met wit in zijn partij tegen de computer Novag SEC: 1. d4, Pf6 2. b3, Pc6 3. Lb2, d5 4. Pf3, Lg4 5. Pe5, Pxe5 6. Dxe5, Pg8 7. Dd4, Lf5 8. Pc3, Lxc2 9. Te1, Lg6 10. Dxd5, c6 11. Dc4, e6 12. e4, Dg5 13. Pb5, Td8, 14. Tc2 en zwart gaf op (1-0)

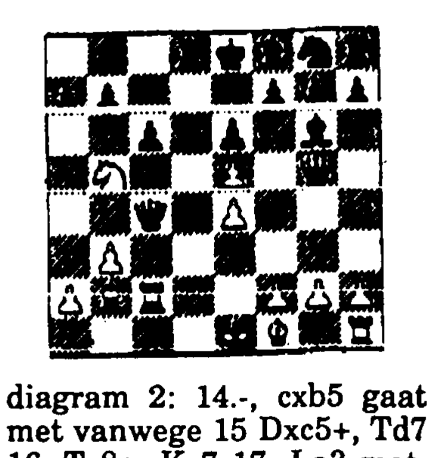

diagram 2: 14.-, cxb5 gaat met vanwege 15 Dxc5+, Td7 16. Tc8+, Ke7 17. La3 mat. Winnaar John van der Wiel wist de computer Chess Player X ook met een aardige combinatie te verschalken en wel op: diagram 3: 38. Txd6 Dxd6 39. Dg7 Kd8 40. Dg8 Ke7 41. Dxc8 43. Dxc7 Dd7 1-0.

Maar de computers lieten ook veel goeds zien, waaruit de enorme progressie van de laatste jaren bleek. Erkende hoofdklassers als FM Fred van der Vliet, Lex Jongsma, Tinn Krabbe en Max Pam kwamen niet verder dan 3 uit 6 tegen de apparaten. Dat geeft toch te denken, voor de mensen wel te verstaan.

